

S.S.A. Arts & Commerce College Solapur

MeSSAge
2019-20

SHOLAPUR SOCIAL ASSOCIATION'S
Arts & Commerce College, Solapur

Congratulations...

MeSSAge
2019-20

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठाच्या एम.ए. परीक्षेत विद्यापीठात उर्दू विषयात सर्वप्रथम व सुवर्णपदकाचे मातकरी कु. आरमा मोहमद अली यादगिरी, महाराष्ट्र राज्याचे राज्यपाल भगतसिंग कोश्यारी यांच्या हस्ते सुवर्णपदक व प्रमाणपत्र स्विकारतांना

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठाच्या बी.ए. भाग- 3 परीक्षेत विद्यापीठात उर्दू विषयात सर्वप्रथम व सुवर्णपदकाचे मातकरी कु. मोहसीबा विसार अहमद सय्यद, महाराष्ट्र राज्याचे राज्यपाल भगतसिंग कोश्यारी व मा. कुलगुरु डॉ. मृणालिणी फडणवीस यांच्या हस्ते सुवर्णपदक व प्रमाणपत्र स्विकारतांना

मेसेज
२०१९-२०

सोलापूर सोशल असोसिएशनस् आर्टस् अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर नॅक पुनर्मूल्यांकन B (CGPA 2.76)

Permanently affiliated to Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur.

न्यू बिल्डिंग- सैफी द्वाखान्यासमोर, सिद्धेश्वर पेठ, सोलापूर-४१३ ००५.

फोन : फॅक्स-०२१७-२७२३२७९

प्राचार्य निवास : ०२१७-२३१२१११, मो.: ९४२२६४४६९३.

ई-मेल : socialcollege@gmail.com

Website: www.ssacollegesolapur.com

मेसेज

२०१९-२०

वर्ष ४२ वे (अंक दहावा)

सोलापूर सोशल असोसिएशनस्
आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर

NAAC Re-Accreditation 'B' Grade (CGPA 2.76)

Permanently affiliated to Panyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur.

संपादन समिती

अध्यक्ष

प्राचार्य. डॉ. एम. ए. दलाल

प्रमुख संपादक

प्रा.डॉ. सचिन राजगुरू

विभागीय संपादक

वरिष्ठ विभाग

मराठी - डॉ. इ. जा. तांबोळी
हिंदी - सौ. रईसा मिर्झा
इंग्रजी - डॉ. ए. एस. खान
उर्दू - डॉ. गौस शेख
भूगोल - प्रा.डॉ.डी. एस. नारायणकर
वाणिज्य - प्रा.डॉ. जे. के. मुल्ला
समाजशास्त्र - डॉ. एन. ए. काकडे

कनिष्ठ विभाग

प्रा. ए. ए. पटेल
प्रा. आय. एम. शेख
छायाचित्र संकलन
प्रा.डॉ. सचिन राजगुरू
प्रा.डॉ. एम. के. शेख
अहवाल संकलन
प्रा.डॉ. ए.ए. गढवाल

मुद्रक

कलाश्री स्क्रीन अँड मुद्रण
सोलापूर

प्रकाशक

प्राचार्य डॉ. एम. ए. दलाल
सोशल कॉलेज, सोलापूर

अंकातील मताशी प्राचार्य व संपादक मंडळ सहमत असतीलच असे नाही.
सर्व हक्क प्रकाशकाच्या स्वाधीन हा अंक केवळ खाजगी वितरणा करिताच आहे.

वार्षिक पारितोषिक सोहळा २०२०

वार्षिक पारितोषिक वितरण सोहळ्यात मार्गदर्शन करताना राजश्री देशपांडे मॅडम (सह.संचालक सोलापूर विभाग)

वार्षिक पारितोषिक वितरण सोहळ्यात प्रा.डॉ. एम.ए. दलाल प्रमुख पाहुणे राजश्री देशपांडे मॅडम यांचा सत्कार करतांना

वार्षिक पारितोषिक वितरण सोहळ्यात विद्यार्थ्यांना पारितोषिक देताना राजश्री देशपांडे मॅडम, प्राचार्य डॉ.एम.ए.दलाल व इतर

प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सर सेवा पुर्ती सोहळ्यात आपले मनोगत व्यक्त करतांना

प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सरांच्या सेवा पुर्ती सोहळ्यात सहभागी सर्व स्टाफ

भूगोल विभागाचे उद्घाटन करतांना डॉ. विश्वनाथ शिंदे, प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल, डॉ. एस.ए. राजगुरु व इतर स्टाफ

महाविद्यालयातील इतर कार्यक्रम

उर्दू पुस्तकाचे प्रकाशन करताना प्राचार्य डॉ. एम.ए. दलाल, डॉ.ए.ए. गढवाल व इतर प्राध्यापक वर्ग

वाणिज्य विभागच्या वतीने आयोजित प्राचार्य डॉ. एम.ए. दलाल, यांच्या सेवा पूर्ती गौरव सोहळ्यात सत्कार करताना डॉ. अ.हमीद दारवाल व इतर मान्यवर

वाणिज्य विभागच्या वतीने आयोजित प्राचार्य डॉ. एम.ए. दलाल, यांच्या सेवा पूर्ती गौरव सोहळ्यात मनोगत व्यक्त करताना प्राचार्य एम.ए. दलाल

प्राचार्य डॉ. एम.ए. दलाल, सेवापूर्ती गौरव सोहळ्यात सत्कार करताना प्राचार्या डॉ.एस.वी. राजमान्ये मॅडम

वाणिज्य विभागाच्या बी.कॉम. भाग ३ च्या निरोप समारंभप्रसंगी प्राचार्य डॉ. एम.ए. दलाल, डॉ.जे.के. मुल्ला व डॉ. टी.बी. लडाक

इंग्रजी विभागाच्या बी.ए. भाग ३ च्या निरोप समारंभप्रसंगी प्राचार्य डॉ. एम.ए. दलाल, डॉ. ए.ए. गढवाल व डॉ. ए.एस. खान

Message
2019-20

प्राचार्यांचे मनोगत

सोलापूर सोशल असोसिएशन्स आर्टस् अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर या महाविद्यालयाचे सन २०१९-२०२० या वर्षाचे नव्ये नियतकालिक आपणापुढे सादर करताना मला अतिशय आनंद होत आहे. सन १९७८ साली सुरू करण्यात आलेल्या या महाविद्यालयात मुस्लीम व इतर समाजातील एकूण १६१५ विद्यार्थी आज उच्चशिक्षण घेत आहेत. विद्यार्थीवर्गात विविध संकल्पना, दूरदृष्टी, विविध कौशल्ये निर्माण व्हावीत या दृष्टीने या महाविद्यालयात वेगवेगळे उपक्रम राबविले जातात. या वर्षातील क्रीडा विभागाची कामगिरी भव्य-दिव्य अशीच आहे. राष्ट्रीय सेवा योजना, राष्ट्रीय छात्र सेना, विविध मंडळांच्या माध्यमातून रक्तदान शिबीर, महिला सक्षमीकरण, जागतिक लोकसंख्या दिन रॅली, एड्स रॅली, चर्चासत्रे, कार्यशाळा या विविधांगी उपक्रमांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिगत विकास केला जात आहे. महाविद्यालयातील गुणवंत विद्यार्थी व प्राध्यापक यांचा यथोचित गौरव बक्षीस वितरण समारंभात परिक्षा नियंत्रक डॉ. बी. पी. पाटील यांच्या हस्ते करण्यात आला. महाविद्यालयातील गुणवंत खेळाडूंनी हॉकी, व्हॉलीबॉल, शूटिंग बॉल व इतर क्रीडास्पर्धेत अजिंक्यपद पटकावले. महाविद्यालयात कॉमर्स, मराठी, राज्यशास्त्र, समाजशास्त्र, पीएच.डी संशोधन ठिकाण कार्यरत आहे, उर्दू संशोधन केंद्र कार्यरत आहे. एकूण २८ विद्यार्थी आज विविध विषयावर संशोधन करीत आहेत.

आनंदाची बाब म्हणजे महाविद्यालयाचे नॅक पुर्नमुल्यांकन बेंगलोर येथील नॅक समिती कडून झाले. त्यामध्ये महाविद्यालयाला इ ग्रेड मिळाला व 2.76 CGPA गुण प्राप्त झाले आहे तसेच आमच्या महाविद्यालयातील उर्दू विभागातील दोन विद्यार्थ्यांना सोलापूर विद्यापीठाच्या परीक्षेमध्ये सुवर्णपदक प्राप्त झाले आहे.

यु. जी. सी. कडून महाविद्यालयास 'महाविद्यालय विकास अनुदान' व IQAC साठी अनुदान प्राप्त झाले आहे. त्यामुळे महाविद्यालयाच्या विकासांमध्ये निश्चितच भर पडणार आहे. तसेच तीन प्राध्यापकांना लघुसंशोधन प्रकल्पासाठी युजीसीकडे सादर केला.

यामुळे पुढील काळात विविध विषयातील संशोधनास गती मिळेल अशी आशा आहे. युजीसीच्या विविध योजना राबविण्याची संधी या निमित्ताने प्राप्त झाली आहे. गुणवत्तापूर्ण शिक्षणाच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी विविध योजना राबविण्याचा महाविद्यालयाचा मानस आहे. विद्यार्थ्यांना रोजगार उपलब्ध व्हावा, त्यांच्या विचारशक्तीस चालना मिळावी व त्यांच्याकडून विधायक कार्ये होऊन देशाचा विकास साधावा याकरीता महाविद्यालय प्रयत्नशील आहे.

महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्या सहकार्याबद्दल मी कृतज्ञता व्यक्त करतो. तसेच या नियतकालिकाच्या प्रकाशनासाठी परिश्रम घेणाऱ्या संपादक मंडळाचे मनःपूर्वक आभार व्यक्त करतो.

- प्राचार्य डॉ. एम.ए. दलाल

* प्राचार्यांचे मनोगत

Message
2019-20

संपादकीय

सोशल कॉलेजच्या विद्यार्थ्यांच्या अस्मितेचे आणि प्रतिभेचे दर्शन घडविणारा 'मेसेज-२०२०' या वार्षिकांकाचे प्रकाशन करताना अतिशय आनंद होत आहे. महाविद्यालयातील कृतीशील विद्यार्थ्यांचे 'मेसेज' हे एक व्यासपीठ आहे. तरुणाईला स्फुरणारी स्पंदने प्रकट करण्यासाठी ही एक संधी आहे. विद्यार्थी गुणी असतात. तसेच ते क्रियाशील असतात. देश, समाज, शिक्षण, राजकारण, अशा विविध क्षेत्राबद्दल त्यांच्या मनात ओढ असते. अशा विविध जाणिवांचा मिलाफ या वार्षिकांकात दिसून येईल.

साहित्य, ज्ञान, संस्कृती, क्रीडा, वाणिज्य विचार आणि सौंदर्य अशा विविधांगी अंगाने हा अंक सजला आहे. आजचा विद्यार्थी सक्षम आहे. तो विविधांगाने विचार करणारा आहे. त्याला उदयाची चिंता आहे. याची प्रचिती या अंकातील लेखातून दिसून येते. ओबामा, टिपू सुलतान, यांच्या कार्याची ओळख करून देणारे लेख, अल्लामा इकबाल यांची विचारधारा, भूगोलातील विविध संकल्पना, वाणिज्यातील विविध नव-नवीन प्रेरणा देणारे लेख. हे देखील या अंकाचे वैशिष्ट्य आहे.

मराठी, हिंदी, उर्दू, इंग्रजी, क्रीडा, सामाजिक शास्त्रे अशा विविध विभागाने हा मेसेज फुललेला आहे. विविध विभागानी केलेल्या कामगिरीचे दर्शन छायाचित्रातून घडविले आहे. हा वार्षिकांक संपन्न होण्यासाठी वार्षिकांक समिती सदस्य व विविध विभागाचे प्रमुख तसेच अनेकांचे सहकार्य लाभले आहे. प्राचार्य डॉ. एम. ए. दलाल यांचे मौलिक मार्गदर्शन लाभले आहे.

अक्षरजुळणी, छपाई, बांधणी करणाऱ्या हातांचा मी आभारी आहे. रसिक वाचक विद्यार्थी व सर्व शिक्षणप्रेमी या मेसेजचे स्वागत करतील अशी मला आशा आहे.

प्रा. डॉ. सचिन राजगुरु
प्रमुख संपादक

सीलापूर सोशल असोसिएशन्स अँड कॉमर्स कॉलेज, सीलापूर

प्राचार्य डॉ. एम.ए. दलाल

श्री. एल. ए. बट्टो (पर्यवेक्षक कनिष्ठ महाविद्यालय)

शिक्षक वृंद (वरिष्ठ विभाग)

प्रा. एस. क्यू. शेख
निवृत्त सहाय्यक प्राध्यापक इंग्रजी

प्रा. डॉ. ए. ए. गढवाल
सहयोगी प्राध्यापक समाजशास्त्र

प्रा. डॉ. एम. ए. चोबदार
सहयोगी प्राध्यापक उर्दू

शिक्षक वृंद (वरिष्ठ विभाग)

Message
2019-20

प्रा. डॉ. इ. जा. तांबोळी
सहयोगी प्राध्यापक मराठी

प्रा. डॉ. सी. एन. ए. काकडे
सहयोगी प्राध्यापक इतिहास

कॅप्टन प्रा. डॉ. गौस शेख
सहाय्यक प्राध्यापक उर्दू

प्रा. डॉ. एस. ए. राजगुरु
सहाय्यक प्राध्यापक भूगोल

प्रा. डॉ. एम. के. शेख
शारीरिक शिक्षण व क्रिडा संचालक

प्रा. डॉ. जे. के. मुल्ला
सहाय्यक प्राध्यापक कॉमर्स

प्रा. डॉ. डी. एस. नारायणकर
सहाय्यक प्राध्यापक भूगोल

प्रा. डॉ. प्रा. टी. बी. लडाफ
सहाय्यक प्राध्यापक अर्थशास्त्र

शिक्षक वृंद (कनिष्ठ विभाग)

श्री. जे. ए. पटेल
व्याख्याता, इतिहास

श्री. आय. एम. शेख
व्याख्याता, इंग्रजी

श्री. ए. ए. पटेल
व्याख्याता, मराठी

शिक्षक वृंद (कनिष्ठ विभाग)

Message
2019-20

सौ. एस. डब्ल्यू. शेख
व्याख्याता, वाणिज्य

सौ. शिरीन मुश्रीफ
निवृत्त व्याख्याता, भूगोल

शिक्षकेतर कर्मचारी वृंद

श्री. ए. एम. होटगी
मुख्य लिपिक

श्री. झेड ए. इरकल
वरिष्ठ लिपिक

श्री. एस. एम. हिरोली
कनिष्ठ लिपिक

श्री. ए. एन. मोतेकर
निवृत्त ग्रंथालय परिचर

श्री. ए. एच. मनियार
शिपाई

श्री. एस. एस. क्षीरसागर
शिपाई

श्री. एम. एम. लालकोट
शिपाई

श्री. एम. ए. बांगी
शिपाई

Message
2019-20

●●● * अनुक्रमणिका * ●●●

* प्राचार्य अहवाल *				1
* मराठी विभाग *				
1	वड पिंपळातली भुते	कथा	झिया युन्नूस शेख	13
2	बलिदान	वैचारिक लेखन	अनन सानिया अ.सत्तार शेख	14
3	लोकमाता पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर	व्यक्तिचित्रण लेखन	निलोफर पठाण	16
4	अहिल्येचा विवाह	व्यक्तिचित्रण लेखन	निलोफर पठाण	18
5	समीक्षा 'आरपरावलोकिता'	समीक्षा	झिया युन्नूस शेख	19
6	आयुष्याच्या उतारवयात आई वडिलांचे स्वप्न भंगविणारे त्यांचे चिरंजीव म्हातार पण गौरवपूर्ण व्हावे, अशी व्यवस्था व्हावी.	ललित	अलिशा कादरी	21
7	बुलंद भुईकोट	पर्यटन	रुमेजा शेख	23
8	स्त्रिया, कामगार क्षेत्र आणि सन्मान	माहितीपर लेखन	शामिया शेख	25
9	'सफर कासेगावची'	प्रवासवर्णन	आलिशा कादरी	28
10	देशात काल	कविता	अरबाज लांडगे	29
11	सहवास पाहिजे	कविता	नोमान पठान	29
12	अवघड अवघड अवघड	कविता	सोहेल रसुल बागवान	30
13	माणूस	कविता	फैजान शेख	30
14	ते काश्मीर	कविता	प्रमोद व्हनमाने	31
15	नंदनवन	कविता	नितीन पांढरे	31
16	आई	कविता	सोहेल सय्यद	32
17	कोणास भाव आहे	कविता	इमरान सावे	32
* हिंदी विभाग *				
18	दुनिया के सबसे छोटे सोने के सिक्के का व्यास मिलीमीटर	माहितीपर लेख	म.शोहेब महेबुब जंभाई	34
19	देश के युवा	माहितीपर लेख	अय्युब तिम्यापूरे	34
20	प्राचार्य की मुलाकत	मुलाकत	उज्मा मेंदुक्	35
21	दिल्ली में एक दिन	यात्रा वर्णन	तंझीम अ.करीम शेख	38
22	भारतीय सेना में पहली महिला-प्रिया झिंगन	रेखाचित्र	मुस्कान अलीम मणुरे	39
23	व्योममित्र	तांत्रिक लेख	मुस्कान अलीम मणुरे	40

*** हिंदी विभाग ***

24	मानव और मशीनी युग	वैचारिक लेखक	नासिहा शेख	42
25	बारकोड	माहितीपर लेख	आसमा मोतीवाला	43
26	संगत का नतीजा	एकांकी लेख	तंझीम अ.करीम शेख	44
27	राहगीर	कहानी	स्वालेहा शेख	45
28	भारत का युवक	ललित लेख	शाहीद शेख	46
29	बच्चों का गुस्सा कैसे करे कम	ललित लेख	म.शोहेब महेबुब जंभाई	47
30	पर्यावरणावर घोषवाक्य	कविता	आलिशा कादरी	48
31	सुरज की किरणे			
31	यादे...	कविता	शेख रुमेजा	48
32	तुम रुकना मत	कविता	सादिया नागणसुरे	49
33	“कैसे बदल गया, हिंदुस्तां हमारा?”	कविता	अफरीन इस्माईल शेख	49

*** उर्दू विभाग ***

34	عظمتِ والدین		شیخ محسن سلیم	55
35	احساس		بی۔اے۔سالِ اوّل	
36	دلِ نادر کھے		شابدی تزین اسماعیل	58
37	ہمدردی		بی۔اے۔اوّل	
38	رکھی کی داستان		نالوارناز عین اجہ بھائی	61
39	مزاحیہ شاعر		بی۔اے۔اوّل	
			قادری بی بی زینب	63
			بی۔اے۔اوّل	
			شیخ اسفیه بیگم راج احمد	65
			بی۔اے۔اوّل	
			شیخ اسفیه بیگم راج احمد	66
			بی۔اے۔اوّل	

Message
2019-20

*** उर्दू विभाग ***

40	برقعے والی عورت		بیجاپورے صالحہ ہارون رشید بی۔ اے۔ اوّل	67
41	شادی کے بعد آج کے عورتوں کی حالت		نیلوفر سمیہ محبوب بی۔ اے۔ اوّل	69

*** इंग्रजी विभाग ***

42	Kasauli : The Dream Town	Travellogue	Mrs. Bijapure Swaleha	73
43	The Perfect Teacher	Story	Miss. Chanda Fauziabegum	74
44	Why don't Men Cook?	Essay	Miss. Shaik Tahura Begum	75
45	Earth Most Uninhabitable	Informative	Tanzeem Ab.Kareem Shaikh	76
46	Education Character Building	Essay	Gulam Gous M. Sayyed	77
47	Sakin Hasan - the youngest IPS officer	Personality Essay	Belif Misbah Nazir Ahmed	78
48	True Friendship	Drama	Shabdi Nishat Salahuddin	79
49	UPSC Success story Ansar Shaikh	Story	Shaikh Rumeza	81
50	Autobiography of A Modern student	Poem	Miss. Hakim Yusra Md.Ismail	83
51	Urud to English Translation	Poem	Alreen Shaikh	83
52	Peace	Poem	Huzaita Ayyub Timmapure	84
53	The Things I see in the morning	Poem	Mrs. Ustad Khansa Jeelani	84

*** सामाजिक शास्त्र विभाग ***

54	अहिंसेचे पुजारी – महात्मा गांधी	सामाजिक शास्त्र	सोनल वनगुंटे	86
55	पुन्हा पुन्हा निभर्या....	सामाजिक शास्त्र	जिया शेख	87

*** कायदा व पर्यावरण विभाग ***

56	"Protection of children from sexual offences Act 2012" - POCSO	Law	Nasiha Shaikh	91
57	The Decline sex Ratio of girls in India & PC & PNDT Act	Law	Alisha Qadri	93

Message
2019-20

*** कायदा व पर्यावरण विभाग ***

58	सततचा दुष्काळ व त्याचे परिणाम	पर्यावरण	निलोफर सिकंदर पठाण	95
59	मानवी हस्तक्षेपामुळे जीवसृष्टी धोक्यात आहे....	पर्यावरण	निलोफर सिकंदर पठाण	96
60	झाडांना चिकटून महिलांनी वाचवले तांतरीचे जंगल	पर्यावरण	कु. जैनबबी बागवान	98

*** विज्ञानपर लेख ***

61	प्रकाशासाठी गॅस वापरामधील विज्ञान व संशोधन	विज्ञान	कु. मुस्कान जावेद जमादार	100
62	नासाचा विक्रम मोडणारी क्रिस्टीना	विज्ञान	कु. जलाल महेबुब शेख	101
63	Eating a vegetable is no more HARD Work but Good Health	Science	Qadri Bibi Zainab	103
64	DELETE EXAM STRESS	Science	Qadri Bibi Zainab	104

*** फोटोग्राफी, पेटींग, पेन्सिल स्केच व व्यंगचित्र ***

--	--	--	--	--

*** भूगोल विभाग ***

105 to 108

--	--	--	--	--

*** वाणिज्य विभाग ***

65	Sholapur Social Associations Arts & Commerce College Solapur, One Day Workshop on 'Entrepreneurship, Globalization & Modern Management' Dated 24rd Jan 2020	Report		117
66	How Data Help's Warehouse for Continuous Improvement?	Commerce	Bagwan Muskan Farid	118
67	Phenomenon of Indian Economy	Commerce	Mr. Huzaif Timmapure	120
68	NEED OF INSURANCE	Commerce	Mr. Shahid Isak Pathan	121
69	वॉरन बफे व त्याची शिकवण	कॉमर्स	कु.तमन्ना समीर शेख	123
70	अमेरिकेच्या चुका भारत करतो आहोत का ?	कॉमर्स	कु.शाहीन महमद शेख	124

*** शारीरिक शिक्षण विभाग ***

71	शारीरिक शिक्षण अहवाल (वरिष्ठ)			129
72	शारीरिक शिक्षण अहवाल (कनिष्ठ)			132

*** राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग ***

131 to 144

--	--	--	--	--

*** राष्ट्रीय छात्र सेना विभाग ***

145 to 148

--	--	--	--	--

Message
2019-20

सोलापूर सोशल असोसिएशन्स आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर शैक्षणिक व क्रिडा अहवाल २०१९-२०२०

प्राचार्य अहवाल

आमच्या महाविद्यालयाच्या ४२ व्या वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाचे प्रमुख अतिथी, पालक, विद्यार्थी व सर्व आमंत्रिताचे मी महाविद्यालयाच्या वतीने हार्दिक स्वागत करतो.

महाविद्यालयाने सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षात शैक्षणिक, क्रिडा व इतर क्षेत्रात केलेल्या प्रगतीचा अहवाल आपल्या पुढे सादर करतांना मला अत्यनंद होत आहे.

सन १९७८ साली स्थापन झालेल्या आमच्या महाविद्यालयाने अल्प कालावधीत उल्लेखनीय प्रगती केलेली आहे. महाविद्यालयात कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागात कला व वाणिज्य शाखा चालविल्या जातात पदवी वर्गासाठी उर्दू, भूगोल व इंग्रजी विषयाचे अध्यापन केले जाते. पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होळकर सोलापूर विद्यापीठात एम.ए. साठी उर्दू विषयाच्या अध्यापनाची सोय उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. तसेच महाविद्यालयात विशेषतः उर्दू या विषयाचे संशोधन केंद्र म्हणून पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होळकर सोलापूर विद्यापीठाची मान्यता मिळाली आहे.

U.G.C. ने दिनांक ३१.०३.२०१४ रोजी महाविद्यालयास १२ ब दर्जा बहाल केला आहे त्यामुळे महाविद्यालयास U.G.C. कडून विद्यार्थ्यांना विविध सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी अनुदान मिळत आहे.

महाविद्यालयात कनिष्ठ व वरिष्ठ असे विभाग असून एकूण १६४० विद्यार्थी प्रवेशित आहेत. वरिष्ठ विभागात बा.ए./बी.कॉम व एम.ए. उर्दू, Ph.D. (उर्दू, मराठी, राज्यशास्त्र समाजशास्त्र व वाणिज्य) या शिक्षणाची सोय उपलब्ध आहे. वरिष्ठ महाविद्यालयात एकूण ८०६ विद्यार्थी असून कला शाखेसाठी ४७४ व वाणिज्य शाखेसाठी ३३२ व एम.ए. उर्दू साठी ३९ विद्यार्थी असून Ph.D पदवीकेसाठी १७ संशोधक विद्यार्थी प्रवेशित आहेत.

महाविद्यालयाचा बोर्डाचा व विद्यापीठाचा परिक्षांचे निकाल सातत्याने चांगले लागत आहेत. महाविद्यालयाने विद्यार्थ्यांना गुणात्मक आणि संख्यात्मक विकासासाठी आवर्जून लक्ष दिले आहे. महाविद्यालयातील भूगोल विभागाचा निकाल शंभर टक्के लागला असून यात २६ विद्यार्थी First Class with Distinction व १५ विद्यार्थी First Class मिळवून उत्तीर्ण झाले आहेत. इंग्रजी विभागाचा निकाल ९८.८५ टक्के लागला असून १० विद्यार्थी First Class with Distinction व आमच्या महाविद्यालयाला अभिमानाची बाब म्हणजे या वर्षी पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होळकर सोलापूर विद्यापीठ सोलापूरच्या झालेल्या विद्यापीठ परिक्षेत उर्दू विषयाती दोन सुवर्ण पदक आमच्या विद्यार्थीनींनी प्राप्त केले यात Miss. Mohsina

Ahmed Sayyed या विद्यार्थीनीस बी.ए. मध्ये उर्दु विषयात प्रथम क्रमांकाचे सुवर्ण पदक प्राप्त झाले तर एम.ए. उर्दु विभाग Miss. Yadgiri Aasma Mohammed Ali या विद्यार्थीनीस सर्व भाषा विषयात प्रथम क्रमांकाचे सुवर्ण पदक प्राप्त झाले. तसेच उर्दु विभागाचा निकाल शंभर टक्के लागला असून यात १२ विद्यार्थी First Class with Distinction व १० वी विद्यार्थी First Class मिळवून उत्तीर्ण झाले आहेत.

शिक्षक वृंद

आमच्या महाविद्यालयातील वरीष्ठ विभागातील एकूण १३ शिक्षकांपैकी १३ शिक्षकांनी Ph.D पदवी प्राप्त केली आहे. व एक शिक्षकांनी M.Phil पदवी प्राप्त केली आहे. या वर्षी आमच्या महाविद्यालयातील उर्दु संशोधन केंद्रातून एक विद्यार्थी, मराठा विषयातून दोन विद्यार्थी व कॉमर्स मध्ये एक असे चार विद्यार्थ्यांनी Ph.D पदवी प्राप्त झाली आहे.

या वर्षी आमच्या महाविद्यालयाची अभिमानाची बाब म्हणजे महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल यांना भास्कर समुहातर्फे दिव्य मराठीचा 'इमिनन्स अॅवार्ड २०१९' या पुरस्काराने सन्मानित केले तसेच या वर्षी सलग दुसऱ्यांदा पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर सृजनरंग या नियतकालीक स्पर्धेत महाविद्यालयातील मेसेज या नियत कालिकास उत्तेजनार्थ पुरस्कार प्राप्त झाला. तसेच महाविद्यालयातील प्राध्यापक डॉ. एम.ए. चोबदार, डॉ.ए.एस. खान व डॉ. जी.एन. शेख यांनी UGC पुरस्कृत लघु शोधप्रबंध पूर्ण केला आहे.

प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल यांनी व्यवस्थापनाची

तत्वे बी.कॉम. भाग १ व २ विषयानाची तत्वे बी.कॉम. १ व २ साठी दोन पुस्तके लिहिली. तसेच यांच्या मार्गदर्शनाखाली एक विद्यार्थी Ph.D पदवी प्राप्त केली.

महाविद्यालयातील प्राध्यापक डॉ.ए.ए.गढवाल यांची Social Research Concept & Method हे तसेच समाजशास्त्र या विषयातील महाराष्ट्र राज्य समाजशास्त्र परिषदेच्या संपादक मंडळावर नियुक्ती करण्यात आली व दोन राष्ट्रीय पातळीवरील परिषदेत शोधनिबंध प्रकाशित झाले. तसेच त्यांची सहयोगी प्राध्यापक ते प्राध्यापक पदी निवड झाली.

डॉ.एम.ए.चोबदार यांच्या मार्गदर्शनाखाली एका विद्यार्थ्याने पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूरची Ph.D पदवी प्राप्त केली तसेच त्यांनी Nisaba Urdu हे बी.ए. भाग १ अभ्यासक्रमावर आधारित उर्दु विषयाचे पुस्तक प्रकाशित केले तसेच यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठासाठी एम.ए. उर्दु विषयासाठी चार पुस्तके लिहिली ही पुस्तके अनुक्रमे अशी आहेत 1) Nam Ke Mana, Tarif Aur Urdu Nasm Ki Ibteda, 2) Urdu Mein Nzm Ka Aghaz-O-Irtequa, 3) Urdu Ki Hayyatein, 4) Muntakhib Nazmein Aur Nazm Nigaro Ka Mutala.

डॉ.आय.जे.तांबोळी यांचे विविध मराठी साहित्यातील प्रवाह, मुस्लीम मराठी साहित्य, आप्शा रजि, पीर महासिद्ध अशी चार पुस्तके प्रकाशित झाली तसेच विविध ठिकाणी राष्ट्रीय व राज्य स्तरिय चर्चासत्रात सहभाग नोंदविला व विविध ठिकाणी विविध विषयावर व्याख्याने दिली. तसेच त्यांची सहयोगी प्राध्यापक ते प्राध्यापकपदी निवड झाली.

डॉ. एन. ए. काकडे यांना यावर्षी महाराष्ट्र साहित्य परिषद जुळे सोलापूर यांचा 'अंधश्रद्धा निर्मूलन कार्याबद्दल शंकर पांडे' सामाजिक पुरस्कार प्रदान करण्यात आला. तसेच त्यांची सहयोगी प्राध्यापक ते प्राध्यापक पदी निवड झाली.

डॉ. ए. एस. खान यांना दोन संशोधन पर पेपर (International Peer Reviewed Journal) मध्ये प्रकाशित झाले तसेच त्यांचे संशोधनपर लेख वेगवेगळ्या मासिकात व online प्रकाशित झाली आहेत

डॉ. जी. एन. शेख यांनाचे संशोधनपर लेख वेगवेगळ्या मासिकात प्रकाशित झाले तसेच त्यांनी Guldstae Nasr-O-Nazm हे पुस्तक प्रकाशित केले.

डॉ. एस. ए. राजगुरू यांनी विद्यापीठाच्या अभ्यासक्रमानुसार बी. ए. भाग एक सेमिस्टर १ व २ साठी भूतपशास्त्र व मानवी भूगोल ही दोन पुस्तके लिहिली तसेच त्यांनी विविध राष्ट्रीय चर्चासत्रात शोध निबंधाचे वाचन केले व दोन शोध निबंध वेगवेगळ्या नियतकालिकात प्रकाशित झाले.

डॉ. जे. के. मुल्ला यांनी वेलणकर कॉलेज येथे राज्य स्तरिय IQAC Cluster India या एक दिवसीय चर्चासत्रात सहभाग नोंदविला तसेच सोलापूर सोशल उर्दु स्कुलमध्ये शिक्षक दिनाच्या दिवशी बदलत्या काळातील शिक्षकांची व विद्यार्थ्यांची भूमिका या विषयावर व्याख्यान.

सोलापूर विद्यापीठ शिक्षक संघ आयोजित एक दिवसीय राज्यस्तरीय चर्चासत्रात नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणमध्ये सहभाग, एन. एस. एस. कॅम्प कासेगाव येथे

ग्रामीण शाश्वत विकास या विषयावर व्याख्यान दिले, २६ जानेवारी २०२० रोजी 9 Maharashtra Bt. NCC Unit Social College च्या विद्यार्थ्यांना संविधानिक हक्क व जबाबदाऱ्या या विषयावर व्याख्यान दिले.

डॉ. डि. एस. नारायणकर यांची पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या सल्लागार पदी नियुक्ती झाली तसेच क्रिडा महोत्सवाच्या नियोजन समितीवर निवड झाली, विविध राष्ट्रीय चर्चासत्रात शोध निबंधाचे वाचन केले व एक शोध निबंध वेगवेगळ्या नियतकालिकात प्रकाशित झाले.

डॉ. निखत शेख यांना बी. कॉम भाग एक साठी शगुफा ए आदब हे पुस्तक लिहिले तसेच जे जे टी विद्यापीठ राजस्थान येथे संशोधक गार्ड म्हणून नियुक्ती करण्यात आली तसेच राष्ट्रीय सेमिनार मध्ये दोन संशोधनपर पेपरचे वाचन केले.

प्रा. आर. वाय. मिर्झा यांनी जुन मध्ये डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद येथे पी. एच. डी कोर्सवर्क पूर्ण केला तसेच इतर सेमिनार मध्ये एक शोध निबंधाचे वाचन केले.

डॉ. वाय. एस. पठाण यांनी राज्य पात्रता परिक्षा SET जून २०१९ मध्ये शिक्षणशास्त्र विषयात उत्तीर्ण झाले व २ शोध निबंध राष्ट्रीय चर्चासत्रात सादर केले.

टी. एम. वड्डो यांनी राज्य पात्रता परिक्षा उर्दु विषयात २०१९ मध्ये उत्तीर्ण झाल्या. पी. एच. डी साठी पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठात नोंदणी करण्यात आली.

व्ही. एस. भालेराव यांना एम. ए. इंग्रजी विषयात

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूरचे सुवर्ण पदक प्राप्त झाले तसेच जानेवारी २०१९ मध्ये राष्ट्रीय पात्रता परिक्षा NET पास झाले व यावर्षी ऑक्टोबर २०१९ मध्ये राज्य पात्रता परिक्षा SET ही पास झाले तसेच पी.एच.डी साठी पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठात नोंदणी करण्यात आली.

भूगोल विभाग

भूगोल विभाग मार्फत दरवर्षी विविध उपक्रम राबविले जातात यात कार्यशाळा, चर्चासत्र, स्पर्धापरिक्षा, वक्तृत्व, सेमीनार व इतर.

या वर्षी भूगोल अभ्यास मंडळाचे उद्घाटन दिनांक १८.०९.२०१९ रोजी प्राचार्य डॉ.विश्वनाथ शिंदे (प्राचार्य, कृषी तंत्रविद्यालय, सोलापूर) यांच्या हस्ते करण्यात आले व त्यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

तसेच बी.ए.भाग ३ च्या विद्यार्थ्यांना ग्रामीण जीवनाची ओळख व तेथील समस्या जाणून घेण्यासाठी उत्तर सोलापूर तालुक्यातील एकरूख या गावाला ३१ ऑगस्ट २०१९ रोजी भेट देऊन प्रश्नावली भरून त्याचा अहवाल सादर केला.

भूगोल विभागातील विद्यार्थ्यांमध्ये संशोधक वृत्ती वाढवण्यासाठी सेमिनारचे आयोजन केले होते या विद्यार्थ्यांनी PPT चा वापर करून आपले संशोधन पेपर सादर केले या सेमिनारचे परिक्षक म्हणून डॉ.ए.ए.गढवाल व डॉ. इ.जा. तांबोळी यांनी कार्य केले तसेच उत्कृष्ट सेमिनार देणाऱ्या पहिल्या तीन विद्यार्थ्यांना विभागा मार्फत परितोषक देऊन गौरवण्यात आले.

भूगोल विभागातील प्राध्यापक देखील संशोधनाच्या कार्यात सतत सहभागी होत आहेत ते

विविध भौगोलिक संशोधन व संशोधनपर पेपर अंतरराष्ट्रीय व राष्ट्रीय स्तरावरील चर्चासत्रात सहभाग नोंदवून संशोधन पेपरचे वाचन करत आहेत.

या विभागातील बी.ए. भाग ३ च्या विद्यार्थ्यांना पर्यटन स्थळे तसेच तेथील भौगोलिक, सामाजिक व ऐतिहासिक माहिती करून देण्यासाठी ०९ जानेवारी २०२० रोजी सहलीचे आयोजन करण्यात आले होते यात सहलीत विद्यार्थ्यांनी विजापूर व अलमट्टी या प्रेक्षणीय स्थळाला भेट दिली व अहवाल तयार केला.

या विभागातील विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परिक्षेची ओळख व प्रश्नांचे स्वरूप समजण्यासाठी १४ जानेवारी २०२० या भूगोल दिनाचे अवचित साणून स्पर्धा परिक्षा घेण्यात आली यात ९० विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

इंग्रजी विभाग

इंग्रजी विभाग अंतर्गत विद्यार्थ्यांचे वाचन, लेखन व संभाषण कौशल्य वाढविण्यासाठी वेगवेगळे उपक्रम राबविले जातात. या वर्षी Mobile Fasting हा उपक्रम राबवून मोबाईलचे फायदे व परिणाम याची माहिती विभाग प्रमुख डॉ.ए.एस. खान मॅडम यांनी दिली.

उर्दु विभाग

कु.बड्डो तसनिम ही माजी विद्यार्थींनी उर्दु विषयात SET परिक्षा पास झाली. उर्दु विभाग प्रमुख डॉ.एम.ए. चोबदार यांच्या मार्गदर्शनाखाली श्रीमती समुय्या नझिर बागवान यांनी Ph.D पदवी संपादन केली.

उर्दू विभागाची अभिमानाची गोष्ट म्हणजे या वर्षी बी.ए. व एम.ए. विभागात पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूरचे दोन सुवर्ण पदक

आमच्या महाविद्यालयास प्राप्त झाले यात बी.ए. भाग ३ उर्दू विषयात सर्व प्रथम येण्याचा मान Mohsina Nisar Ahmed Sayyaed या विद्यार्थीनीस एम.ए. व सर्व भाषा विषयात प्रथम येण्याचा मान व सुवर्णपदक प्राप्त झाले.

पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर व खदिमाने उर्दू राज्यस्तरिय कार्य शाळेत २० विद्यार्थीनी सहभाग नोंदविला.

Inter College Urdu News Fee Reporting Comeitions मध्ये १५ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला यात दोन विद्यार्थ्यांना बक्षिस प्राप्त झाले.

उर्दू बझमें चे उद्घाटन अॅड. अ.जब्बार शेख मुख्याध्यापक सोशल हायस्कूल यांच्या हस्ते १७ जानेवारी २०२० रोजी झाले. त्यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

३१ जानेवारी २०२० रोजी उर्दू ड्रामामध्ये उत्कृष्ट काम करणारे राजा बागवान व साहीर नदाफ यांचा सत्कार डॉ.एम.ए. दलाल यांच्या हस्ते करण्यात आला.

१ फेब्रुवारी २०२० रोजी Mirza Ghalib Awami Library या ग्रंथालयाला बी.ए.भाग ३ च्या विद्यार्थ्यांनी भेट दिली.

वाणिज्य विभाग

वाणिज्य विभागाच्या वतीने या वर्षात विद्यार्थ्यांचा गुणात्मक विकासा बरोबर अनेक उपक्रम राबविण्यात आले. बी.कॉम एक विद्यार्थ्यांना वाणिज्य क्षेत्रातील विविध संधी या विषयावर प्राचार्य डॉ.एम.ए.दलाल यांनर मार्गदर्शन केले. तसेच

महाविद्यालयातील वाणिज्य विभागाचे उद्घाटन चार्टर्ड अकौंटर मौलाना शेख यांच्या हस्ते करण्यात आले.

या शैक्षणिक वर्षात कॉमर्स विभागाकडून

१. ग्राहक न्यायालयात अभ्यास भेटीचे आयोजन करण्यात आले.
२. रोबो पार्क अक्कलकोट येथे MIDC ला भेट दिली यात गुज्जा टेक्स्टाईल व रेणूका इंडस्ट्रीज या कंपन्यास भेट दिली.
३. बँक कर्मचारी कामकाज पाहण्यासाठी IDBI सोलापूर शाखेला भेट दिली व कामकाजाची पहाणी केली.
४. शासनाच्या विविध योजनांची माहिती मिळावी म्हणून जिल्हा उद्योग केंद्रास भेट दिली.

तसेच

तसेच 'Entrepreneurship Globalization & Modern Management,' या विषयावर सोलापूर विद्यापीठ व सोशल कॉलेज यांच्या संयुक्त विद्यमाने विद्यापीठ स्तरिय एक दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. यात विविध महाविद्यालयातील १६५ विद्यार्थी व शिक्षक सहभागी झाले व २२ शोध निबंधाचे सादरीकरण करण्यात आले. आपल्या महाविद्यालयातील बी.कॉम भाग ३ चा सुमैय्या इनामदार व मुस्तकीम फारुखी या विद्यार्थ्यांना प्रथम क्रमांक प्राप्त झाला तर बी. कॉम २ गटामधील तारानाईक अमन व सनोबर पटेल या विद्यार्थीनीही प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.

वाणिज्य विभागाच्या वतीने प्रमुख प्राचार्य डॉ.एम.ए.दलाल सरांचा सेवापूर्ती गौरव समारंभाचे

आयोजन करण्यात आले. या समारंभास माजी विद्यार्थी हजर होते सदर समारंभाचे अध्यक्षस्थान प्रा.डॉ.हमीद दारुवाले यांनी भूषविले सदर समारंभाचे संयोजन प्रा.डॉ.जैनोद्दीन मुल्ला यांनी केले.

राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS)

आमच्या महाविद्यालयात एन.एस.एस चे २०० मुलांचे युनिट आहे. या युनिट मार्फत वर्षभर भरणे कार्यक्रम घेतले जातात यात योग दिवस, वृक्षारोपण, व्यसनमुक्ती शपथ, स्वच्छता दिवस, एड्स दिन, सर्जिकल स्ट्राइक, मौलाना अबुलकालाम जयंती, महात्मा गांधी जयंती, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर जयंती, सरदार वल्लभभाई पटेल जयंती, सावित्रीबाई फुले जयंती, फातीमा बी जयंती असे कार्यक्रम साजरे करण्यात आले तसेच या विभागामार्फत रक्तदान शिबीर घेण्यात आले यात ७० विद्यार्थी व प्राध्यापकांनी रक्तदान केले.

तसेच हे विभाग विद्यार्थी वेगवेगळ्या रॅलीत ही सहभागी होतात लोकसंख्या रॅली, स्वच्छता रॅली, अवयवदान रॅली, अहिंसा दिन रॅली, एड्स दिन रॅली, मतदान जागृती रॅली अशा रॅलीत विद्यार्थ्यांचा सहभाग असतो.

तसेच १६ जानेवारी ते २६ जानेवारी २०२० मुक्कामी शिबीर कासेगाव या ठिकाणी घेण्यात आले या विद्यार्थ्यांना व गावकऱ्यांना वेगवेगळ्या कार्यक्रमांची परवणीच मिळाली यात वृक्षारोपण, वृक्षसंवर्धन, आरोग्य तपासणी, जलव्यवस्थापन, महिला सबलीकर, जलसंवर्धन, आपत्ती व्यवस्थापन या विषयावर वेगवेगळ्या मार्ग दर्शकांनी मार्गदर्शन केले. यात ७० विद्यार्थी व शिक्षक सहभागी झाले.

तसेच या युनिट मार्फत वेगवेगळ्या स्पर्धा घेतल्या जातात यात निबंध स्पर्धा, रांगोळी स्पर्धा, घोषवाक्या स्पर्धा, पोस्टर स्पर्धा प्रथम तीन येणाऱ्या विद्यार्थ्यांस बक्षीस दिले जाते.

राष्ट्रीय छात्र सेना (NCC)

आमच्या महाविद्यालयात राष्ट्रीय छात्र सेना विभाग कार्यक्षम कार्यरत आहे. या विभागात ५४ विद्यार्थी सहभागी आहेत त्यामध्ये ३७ मुले व १७ मुलींचा ही समावेश आहे.

30 Mah-BN NCC सोलापूर विभागाकडून १७ जून ते २६ जून २०१९ पर्यंत कुमठानाका येथे झालेल्या CATC-703 कॅम्प मध्ये ५ कॅडेटसनी सहभाग नोंदविला.

9 Mah Bn NCC, Solapur तर्फे आयोजित केलेल्या CATC-705 Camp दि.२७ जून ते ०६ जुलै २०१९ रोजी झाला 14 SW Girls NCC cadets आणि 5 SD Boys cadets सहभाग नोंदविला. याकॅम्पमध्ये SW Firing Competition मध्ये आफरीन पठाण Cadet नी Firing मध्ये प्रथम क्रमांक प्राप्त करुण Gold Medal पटकविले तसेच Dirll Competition मध्ये सुध्दा Cadet सना कोरबु ययांनी दुसरा क्रमांक प्राप्त करुन Silver Medal प्राप्त केले.

Army Attachment Camp दि ०८ जुलै ते १९ जुलै २०१९ पुणे येथे आयोजित करण्यात आला होता. या कॅम्पमध्ये एकूण ५ एन.सी.सी. Cadets नी सहभाग नोंदविला.

National Intergration Capm NIC EBSB - I Mumbai येथे आयोजित कॅम्प दि. ०१ नोव्हेंबर ते १२ नोव्हेंबर २०१९ दरम्यान झालेल्या कॅम्प

Message
2019-20

मध्ये Cadet साहील करीम सातखेड यांनी सहभाग नोंदविला.

9 Mah Bn NCC Solapur तर्फे दि.३० नोव्हेंबर ते ०९ डिसेंबर दरम्यान झालेल्या कॅम्प मध्ये 3 Cadets ची सहभाग नोंदविला.

9 Mah Bn NCC Solapur तर्फे दि. १० डिसेंबर २०१९ ते १९ डिसेंबर २०१९ दरम्यान झालेल्या कॅम्प मध्ये पुणे Group Headquarter येथे आयोजित करण्यात आलेला होता. या कॅम्प मध्ये एकूण १५ मुले व ५ मुलींचा सहभाग होता. या कॅम्पमध्ये मुलींनी टगफ वॉरमध्ये प्रथम क्रमांक प्राप्त केला आणि Single Dance मध्ये Cadet Sadaf Shaikh आणि Cadet Maher Shaikh यांनी Gold Medal प्राप्त केले.

आमच्या महाविद्यालयातील एन.सी.सी. युनिट मधील विद्यार्थ्यांनी स्वच्छ भारत अभियान, Adis Day रॅली Voter Day रॅली, व इतर ठिकाणी NCC Volunteeris म्हणून काम केले.

क्रिडा विभाग

सिनियर कॉलेज विभाग

महाविद्यालयातील अनेक खेळाडूंनी प्रतिवर्षी प्रमाणे याही वर्षी सोलापूर विद्यापीठा अंतर्गत घेण्यात आलेल्या विविध स्पर्धा मध्ये केवळ सहभागच नोंदविला नाही तर घवघवीत यश प्राप्त केले आहे.

Hocky :

आमच्या महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी हॉकी या क्रिडा प्रकारात तिसरा क्रमांक परकाविला. यात ६ खेळाडू विद्यापीठाच्या कोर्चींग कॅम्पसाठी निवड झाली.

या मधील ४ विद्यार्थी Mr. Mohaseen Mulla, Mubarak Nadaf, Rasool Shaikh, Soyab Chikode यांची All India West Zone Inter University Championship, Gwalior साठी निवड झाली.

Foot Ball :

आमच्या महाविद्यालयाने पुण्यश्लोक आहिल्यादेवी हाळकर Solapur University Zonal Championship मध्ये तिसरा क्रमांक पटकाविला महाविद्यालयाचे ६ खेळाडूंची विद्यापीठ कॅम्पसाठी निवड झाली. Mr. Yahiya Killedar, Sadique Ali Nadaf, Abrar Jamadar & Ibrahim Shaikh या ४ खेळाडूंची निवड All India West Zone Inter University Foot Ball Champinship भोपाळ साठी निवड झाली.

Basket Ball :

आमच्या महाविद्यालयाने पुण्यश्लोक आहिल्यादेवी होळकर Solapur University Inter Collegiate Basket Ball Championship मध्ये सेमी फायनल मध्ये प्रवेश केला होता व दोन खेळाडूंची निवड All India West Zone Inter University Basket Ball Champinship Nanded साठी निवड झाली तसेच महाराष्ट्र क्रिडा महोत्सव पुण्यश्लोक आहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ साठी निवड झाली.

Best Physique ans Weight Lifting :

Mr. Suhil Qazi यांनी पुण्यश्लोक आहिल्यादेवी होळकर Solapur University Best Physique ८१ ते ८५ किलो वजनी गटात प्रथम क्रमांक

पटकाविला व Mr.Shahzeb Shaikh यांनी ५५ ते ६० किलो वजनी गटात best Physique Inter University Championshil. मिळविली Mr. Suhail Qazi यांची निवड पुण्यश्लोक आहिल्यादेवी होळकर Solapur University Best Physique Team for All India Inter University Championship, Chandigarh साठी निवड झाली.

Boxing :

Mr. Suhil Qazi यांनी ८१ किलो वजनी गटात दुसरा क्रमांक पटकाविला व Solapur University Boxing Inter Collegiate Zonal Championship, Mr.Suhail Quzi यांची निवड पुण्यश्लोक आहिल्यादेवी होळकर Solapur University साठी कोचिंग कॅम्पसाठी All India Inter University Championship साठी निवड झाली.

ज्युनिअर कॉलेज विभाग

Hocky :

आमच्या महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी हॉकी या क्रिडी प्रकारात १९ वर्षा खालील Solapur District Collegiate Hockey Championship मध्ये Runner up झाले व अल्ताफ पटेल व मोइज तीमेवार यांची Pune Division Selection at Solapur साठी निवड झाली.

Weight Lifting :

Master Shaikh Sahil Sikandar या आमच्या महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी Maharashtra State Power Lifting Championship, Mumbai येथे वेट लिफ्टिंग या

क्रिडा प्रकारात तृतीय क्रमांक पटकाविला तसेच सोलापूर जिल्हा १९ वर्षा खालील Pune Division Weight Lifting Tournament मध्ये प्रथम क्रमांक पटकाविला.

Foot Ball :

आमच्या महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी फूट बॉल या क्रिडा प्रकारात १९ वर्षा खालील Solapur Distric Collegiate Foot Ball Championship मध्ये सेमिफायनल विजेते झाले व रेहान मुल्ला यांची All India Invitational Foot Ball Chamoionship, Kerala. तसेच Western India Foot Ball Association Maharashtra State Championship, Kolhapur तसेच Pune Division Selection at Ahmednagar साठी निवड झाली.

Message
2019-20

College Committee

1. IQAC/ NAAC Steering Committee :

Dr J. K. Mulla (Convener)
Dr. A. S. Khan
Dr. M. A. Chobdar
Dr. S. A. Rajguru
Dr. N. A. Kakade
Dr. D. S. Narayankar
Dr. A. A. Gadwal

2. Examination Committee

Prof. S. Q. Shaikh (Convener)
Dr. N. A. Kakade
Dr. M. A. Chobdar
Dr. T. B. Ladaf

3. N.S.S Committee

Dr. D. S. Narayankar (P.O.)
Dr. T. B. Ladaf (P.O.)
Dr. N. A. Kakade
Dr. A. A. Gadwal

4. N.C.C. Committee

Dr. G.N. Shaikh (Convener)

5. Urdu Bazam-E-Adab

Dr. M. A. Chobdar (Convener)
Dr. G. N. Shaikh
Dr. Nikhat

6. Literary Association

Dr. I. J. Tamboli (Convener)
Dr. M. A. Chobdar
Mrs. R. Mirza

7. Geography Club

Dr. S.A. Rajguru (Convener)
Dr. D.S. Narayankar

8. Social Science Association

Dr. N.A. Kakade (Convener)
Dr. A.A. Gadwal

9. Commerce Club

Dr. J.K. Mulla (Convener)
Dr. T.B. Ladaf

10. Magazine Committee

Dr. S. A. Rajguru (Convener)
Dr. N. A. Kakade
Dr. G. N. Shaikh
Dr. J. K. Mulla
Dr. D. S. Narayankar

11. Discipline Committee

Dr. M. K. Shaikh (Convener)
Dr. G. N. Shaikh
Mr. S.Q. Shaikh
Dr. S. A. Rajguru
Dr. A. S. Khan

12. Library Committee

Dr. A. A. Gadwal (Convener)
Dr. J. K. Mulla
Dr. N. A. Kakade
Dr. D. S. Narayankar
Dr. G. N. Shaikh

13. Cultural Prog. Committee

Dr. I. J. Tamboli (Convener)
Dr. M. A. Chobdar
Dr. J. K. Mulla
Dr. A. S. Khan

14. Staff Academy

Dr. A. A. Gadwal (Convener)
Dr. I. J. Tamboli
Dr. M. A. Chobdar
Dr. N. A. Kakade

15. Student's Council

Dr. A. A. Gadwal (Convener)
Dr. J. K. Mulla
Dr. G. N. Shaikh
Dr. M. K. Shaikh

16. Committee for Prevention for sexual Harrasment

Dr. N. A. Kakade (Convener)
Dr. A. A. Gadwal

17. Career Guidance Cell

Dr. A. A. Gadwal (Convener)
Dr. N. A. Kakade
Dr. M. A. Chobdar
Dr. J. K. Mulla
Dr. D. S. Narayankar

18. Grievance Redressal Committee

Mr. S. Q. Shaikh (Convener)
Dr. A. S. Khan
Dr. A. A. Gadwal

19. Sports and Gymkhana Committee

Dr. M. K. Shaikh (Convener)
Dr. N. A. Kakade
Dr. D. S. Narayankar

20. Felicitation Committee

Dr. I. J. Tamboli (Convener)
Dr. J. K. Mulla

21. College Development Committee

Dr. J. K. Mulla (Convener)
Dr. S. A. Rajguru

22. Health & Hygiene Committee

Dr. N. A. Kakade (Convener)
Dr. A. A. Gadwal

23. Feed Back Committee

Dr. D. S. Narayankar (Convener)
Dr. T. B. Ladaf
Dr. M. A. Chobdar
Dr. A. S. Khan

24. College Public Contact Committee

Dr. I. J. Tamboli (Convener)
Dr. M. A. Chobdar
Dr. J. K. Mulla

25. Excursion Committee

Dr. A. A. Gadwal (Convener)
Dr. S. A. Rajguru
Dr. J. K. Mulla
Dr. M. K. Shaikh

26. Time Table Committee

Dr. A. A. Gadwal (Convener)
Dr. S. A. Rajguru

35. Anti Raging Committee

Dr. N. A. Kakade (Convener)
Dr. A. S. Khan
Dr. D. S. Narayankar

36. Planning Board Committee

Dr. J. K. Mulla
Dr. S. A. Rajguru
Dr. N. A. Kakade

37. Development Fund Utilization Committee

Dr. J. K. Mulla (Convener)
Dr. D. S. Narayankar
Dr. A. S. Kkan
Dr. A. A. Gadwal

38. Poor Boyes Fund Disbursement Committee

Dr. J. K. Mulla (Convener)
Mr. S. Q. Shaikh
Dr. S. A. Rajguru
Dr. T. B. Ladaf

39. Special Cell

Dr. S. A. Rajguru (Convener)
Dr. D. S. Narayankar
Dr. N. A. Kakade

40. Purchase Committee

Dr. J. K. Mulla (Convener)
Dr. N. A. Kakade
Dr. A. A. Gadwal

41. Competitive Exam Cell

Dr. A. A. Gadwal (Convener)
Dr. M. A. Chobdar
Dr. J. K. Mulla

मराठी विभाग

Message
2019-20

Message
2019-20

वड पिंगळातली भुते

कथा

झिया युन्नूस शेख B.A.I

नाशिक जिल्ह्यात डोंगरांच्या कुशीत लपलेल कुंटी हे छोटस गाव गावची लोकसंख्या जेमतेन दोन अडीचशे माणसांची असावी गावातील सारे लोक अगदी गुण्या गोविंदाने राहत, गावच्या, पारावर आठवड्याला पंचायता भरत आणि पंचायती समोर गावकऱ्यांच्या वेगवेगळ्या समस्या मांडल्या जात व त्या पंचांकडून योग्यरीतीने सोडवल्याही जात अस हे कुंटी गाव.

ही गोष्ट ही याच गावात राहणाऱ्या सदानंद राहतेची आहे सदानंदाला गावाला अन घरात सगळे लोक सदा म्हणत सदा गावातील लोकांच्या मदतीला सदैव धावून जात असे म्हणून तो गावकऱ्यांचा लाडकाही होता सदाच्या घरात त्याची आई अन त्याची बायको अस तिघा जनांचच हे कुटूंब सुखात जगत होत गावा जवळच सदाची जमीन होती, सदा मेहनतीन ती कसत होता त्याच्या रानाच्या बांधावर आंब्याची, पेरुची झाडे होती आणि विहीरीच्या कडेला एक भलमोठु पिंगळाच झाडही होत या झाडाचा पसारा एवढा मोठा होता की

त्याच्याकडे पाहिल्यावर आपल्याला सहज लक्षात येईल की त्या झाडाच वय चार पाचशे वर्षे तरी असेलच !

सदाच्या आयुष्यात सगळकाही व्यवस्थित चालल होत पण आता या पुढे त्याच्या आयुष्याला एक वेगळ वळण लागणार होत सदाच्या मानेवरती एक छोटी गाठ आली होती काही तरी चावल वगैरे असेल म्हणून त्याने त्या गाठीकडे दुर्लक्ष केल पण त्या गाठीच प्रारूप दिवसेंदिवस वाढु लागल मग सदाला व त्याच्या घरच्यांना जाग आली आणि ते लोक वैद्याकडे गेले खर तर त्या वैद्याने आजपर्यंत अशाप्रकारची गाठ पहिली नव्हती तरीही त्याने सदाला औषध दिली.

दिवस पलटत होते आणि इकडे सदाच्या मानेवरील गाठीच रहस्य काही केल्या उलगडण्यास तयार नव्हत सदाच्या मानेवरील गाठीमुळे त्याच्या घरचे तसेच गावकरी चिंतातूर होते सदाच्या आईने उपास तापास चालू केले बायकोने वेगवेगळ्या देवकाच्या अन देवांच्या वार्यासुरू केल्या साधु पोतराज वासुदेव पिंगळा यांच्याकडे त्या गाठी बदल विचारणा होऊ लागली पण सगळीकडून त्यांच्या पदरी निराशाच येत होती आता सदाची मान त्या गाठीने पूर्ण व्यापली होती ती हळूहळू त्याच्या चेहऱ्याकडे पसरु लागली सदाचा चेहरा विदुप विचित्र दिसू लागला संक्रांतीच्या सणाला सदाचा सासरा पोरीला माहेरी न्यायला आला होता जावयाची अशी झालेली अवस्था पाहून तोही थक्क झाला त्याने पोरीला सोबत नेली खरी पण परत मात्र सदाकडे पाठवलीच नाही त्या दिवशी सदाच्या शेजारी राहणाऱ्या गोविंद भाऊच्या पोरीला बघायला पाहुणे येणार होते म्हणून त्यांच्या घरात पळापळ चालली होती. दुपारच्या वेळेला पाहुण्यांच्या बैलगाड्या गोविंद भाऊच्या दारात येऊन थांबल्या, गोविंद भाऊंनी त्यांच स्वागत केल.

इकडे सदा त्याच्या घराच्या अंगणात बसला होता त्या पाहुण्यांच लक्ष सदावरती गेल आणि त्याचा विचित्र चेहरा पाहून त्यांच्या काळजात धडली भरली गोविंद भाऊच्या लक्षात ही गोष्ट आली आली त्यांनी पटकन त्यांना सावरत सदाची हकीकत सांगितली पाहुण्यांचा पाहुणचार झाला गोविंद भाऊना हे स्थळ पसंत होत पण त्या पाहुण्यांच्या चेहऱ्यावरती काहीसे वेगळेस भाव दिसत होते पाहुण्यांनी आमचा निर्णय कळवतो म्हणून गोविंद भाऊचा निरोप घेतला.

त्या पाहुण्यांचा नंतर काही निरोप आलाच नाही त्या नंतरही गोविंद भाऊच्या पोरीला पहायला तीन स्थळे आली पण पोरीच लग्न काही केल्या जुळेना गोविंद भाऊंच्या लक्षात एक गोष्ट आली की सदा दररोज आपल्या डोळ्यासमोर असल्याने आपल्याला त्याच काहीवाटत नाही पण घरी येणारा पाहुणा सदाला बघून घाबरतोय त्याच्यामुळेच माझ्या पोरीच लग्न ठरत नाहीये. असा त्यांच्या समज झाला गोविंद भाऊंनी सदाच काय करावं या बहल रात्रभर विचार गोविंद भाऊंनी सदाच काय कराव या बहल रात्रभर विचार केला लेकीच्या काळजी पोटी शेवटी त्यांनी सदाचाच काटा काढण्याच निर्णय घेतला.

गावात गोविंद भाऊंनी सदा बहल नकारात्मक अफवा पसरवण्यास सुरुवात केली ते चार चौघात बसलेले असले की मुहाम सदाचा विषय काढत त्याच्या गाठी बहल व विद्रुप विचित्र झालेल्या चेहऱ्याच रहस्य आपल्याला ठाऊक असल्याचा ठामपणे दावा ते करत गोविंद भाऊंनी गावकऱ्यांच्या मनात सदा बहल भयंकर भिती निर्माण केली.

बलिदान

वैचारिक लेखन

अनन सानिया अ.सतार शेख B.A.I

कर्नल देशमुख आज सकाळी नेहमीप्रमाणे लवकर उठले, फिरून आले आणि आपला जुना आर्मीचा पोशाख घालून तयार झाले. पत्नी सुशीलने विचारल सुध्दा, “अहो तुम्ही आज युनिफॉर्म घालून सकाळी सकाळी कुठे चाललात.” तेव्हा ते म्हणाले “आज आमचे आर्मीचे सर्व जुने सहकारी ऑफिसर्स क्लबला भेटणार आहोत. काही तर दुसऱ्या गावावरून येणार आहेत. साहेब उठले का ?” “नव्ही, रात्री उशिरा आला तो झोपला आहे अजून कोणास ठाऊक का करतो, लहान भावकडून जराही शिकावस वाटत नाही या पोराला तुम्ही याला काही का बोलत नाही”.. सुशीला म्हाल्या “मला अजून खूप चांगले काम आहेत ह्या गाढवाला चार गोष्टी शिकवण्या शिवाश, येतो मी यायला संध्याकाळ होईल आणि जेवण वगैरे क्लबालाच होईल, तू जेवायची राहू नको” असे म्हणून कर्नल देशमुख आपल्या रोयल अन फिल्ड वर निघाले.

त्यांना ही गाडी अत्यंत आवडे पण वीस वर्षांच्या सैन्याच्या सर्विसमध्ये काही त्यांना ती घेता आली नाही. लहान बहिण भावंडाचे शिक्षण आणि त्यानंतर मुलांचे शिक्षण यात कधी जमलच नाही. त्यांचा थोरला मुलगा

श्रीकांत नेहमी म्हणायचा “पप्पा मला नोकरी लागल्यावर मी प्रथम तुम्हाला हीच गाडी घेऊन देईन.” श्रीकांत देशमुख (Apecial action greouh of national aecultity quarch (NSG)) हात सैन्यता होता. त्याने कमिशन मिळाल्यावर लगेच पहिल्या पगारात मिलिटरी कांतीन बंगल्याच्या बाजूला ऐसपैसा जागेत बांधलेला आणि त्या समोर ऐसपैसा बगीचा सर्व क्लब डाझाझुटपानी वेढलेला होता. त्यामुळे शहरातले सर्व निवृत्त सैन्य अधिकारी ह्या क्लबमध्ये जमत. शहरातले सर्व कामानिमित्त आलेले अधिकारी ह्या क्लबमध्ये जमत. शहरात कामानिमित्त आलेले अधिकारी येथे मुक्काम करत. पुढे जवळच सैनिक विश्राम गृह होत महाबळ रोडला. ह्या क्लबमध्ये आल्यावर कर्नेल देशमुख यांना पुन्हा आपल्या सैन्यातले दिवस आणि वातावरण जागायला भेटत असे. ते एकूण कडक मिलिटरी शिस्तीतील बांधकाम, सैन्यातल शिस्तबद्ध वातावरण आणि त्या वातावरणातल्या गप्पा सर्वकाही सैन्यातून निवृत्त झालेले स्वयंपाकी, मदतनीस येथे कामाला होते. बाकी सर्व स्टाफ सुध्दा सैन्यातलाच होता.

तर अशा ह्या क्लबमध्ये कर्नेल देशमुख आले, गाडी पार्क केली आणि त्यांनी क्लबमध्ये प्रवेश केला. तेथेच एका कोपऱ्याला मोठ्या टेबलाभोवती कमले होते. तेथे ते गेले ते सर्व त्यांचे सर्व सैन्यातल सहकारी होते. सर्व बऱ्याचा दिवसांनी भोसले म्हणाले “काय झाल देशमुख तुला, तू नेहमीचा देशमुख वाटत नाही आहे, अरे आज इतक्या वर्षांनी भेटत आहोत आपण अकरा-बारा वर्ष झाली असतील मी किती वाट पाहत होतो तुझी माहित आहे तुला जेव्हा माझी पुण्याला बदली झाली तव्हा मी तुला फोन केला होता तेव्हाही तू मला असाच नर्वस दिसत होता. मला माफ कर मी तुला इतक्या वर्षांत भेटू नाही शकलो पण विश्रसा ठेव पत्नीच आजारपण आणि मुल परदेशात स्थाईक संपूर्ण कुटूंब सांभाळत त्यांना वेळ देत नाही जमल.....” ब्रिगेडियर भोसले मनापासून बोलत होते. “तस नाही मित्र मी समजू शकतो..... देशमुख” मग मलाही समजावून सांग कि

मृत्यूच्या डोळ्यात डोळे घालून खंभीर पने उभी राहणारा देशमुख आज इतका खचलेला का वाटतोय मला ओर आज तुझ्यामुळे मी जिवंत आहे आणि सैन्यात काम करत आहे. जर तिथे कारगील सेक्टरमध्ये युध्दात स्वताला कमरेमध्ये गोळी लागली असताना तू मला वाचवत होत आणि स्वता तीन सैनिकांना मारून चौकीवर कब्जा मिळावला होता. चौकी वर तिरंगा फडकावून रिपोटिंग करून मगच तू शुध्द सोडली होती, मी तेव्हा डोक्याला गोळी चाटून गेल्याने मरणाऱ्च होतो पण तू माझी जखम धरून ती बांधून ठेवली आणि मला देवनाशामक इंजेक्शन दिल. हे जर तू तेव्हा केला नसत तर हा ब्रिगेडियर भोसले आज शहीद ले कर्तेल भोसले म्हणून लोकांच्या लक्षात राहिला असता मी तुला चांगला ओळखतो ह्या हसमुख म्हणासचा “पप्पा मला नोकरी लागल्यावर मी प्रथम तुम्हाला हीच गाडी घेऊन देईन.”

श्रीकांतला कारण होते जळगावच्या ह्या वर्षीच्या nda आणि rda ह्या परीक्षेतल्या उत्तुंग यशाचे ह्यावर्षी जळगावचे ९ जन nda मध्ये आणि ४ जन rda मध्ये rda व एक जन rafcat मध्ये उत्तीर्ण झाले होते, तसेच जवळपास १२५ मुल सैन्यात आणि २०० मुल पोलीस cissy, orth मध्ये भरती झाले होते. ह्याच कारण होते कर्नेल देशमुख सारखे निवृत्त सेनाधिकारी या सर्व मुलांना गेली कित्येक वर्ष शहरातल्या स्पर्धा परीक्षा क्लासच्या माध्यमातून मार्गदर्शन करत होते. उद्या ह्या सर्व मुलांचे व त्यांच्या गुरुंचे idcc बँक सभागृहात सत्कार होणारे होते. ह्या कार्यक्रमासाठी ब्रिगेडियर भोसले खास पुण्याहून आले होते. भोसले देशाच्या साउथ ईस्टर्न कमांडचे प्रमुख होते. तसेच कर्नेल गिल, कर्नेल सिंह, मेजर कुलकर्णी हे निवृत्त सेनाधिकारी सुध्दा याच कार्यक्रमासाठी पुण्याहून आले होते. हे सर्व जन सुद्धा पुण्यात विविध संस्थांमध्ये विद्यार्थ्यांना सैन्यात जाण्यासाठी मार्गदर्शन करत असत, जळगावला सुद्धा हे देशमुखांच्या विनंती नुसार व्याख्यान मालेला वक्ते म्हणून येत असत. हे

सर्व जन सैन्यात सुरवातीला बरेच वर्ष एकाच रेजीमेत मध्ये होते आणि आज या प्रसंगी सर्व जन एकत्र आले होते. देशमुख विनंती नुसार व्याख्यान मालेला वक्ते म्हणून येत असत. हे सर्वजण आता टेबलावर फक्त ब्रिगेडियर भोसले आणि कर्नेल देशमुखच उरले चेहऱ्यामागे तुला काहीतरी दुख आहे जे तुला सलत आहे, प्लीस सांग मला..... भोसले.

भोसलेच्या ह्या प्रश्नाच्या सरबती मुले देशमुखांना मनात असलेले ओठावर आणावाच लागलं. भोसले देशमुखांचा जुना दोस्त, दोघ पुण्याला फर्ग्युसनला एकाच वर्गात होते. देशमुख nda ची परीक्षा पहिल्या प्रयानांत उत्तीर्ण झाले आणि भोसले दुसऱ्या. दोघांची नियुक्ती १८ ग्रेनेडेरस या रेजीमेंटमध्ये झाली जिला १९९९ मध्ये झालेल्या कारगील युद्धात पाठवल होत. तेथे झालेल्या घनघोर लढाईत अनेक जन कामी आले. टीमच नेतृत्व करणारे देशमुख तीन गोळ्या लागून जखमी झालेले भोसले सुद्धा जखमी झालेले, पण त्यांनी पराक्रमाची शर्थ केली आणि पुन्हा सैन्यात रुजू झाले. पण देशमुखांचा मनका तोडून गोळी आरपार निघून गेली. त्यांनी दोन वर्ष उपचार घेतले दिल्लीच्या सैनिका इस्पितळात तेव्हा ते चालू फिरू लागले पण ते सैनिक रुजू होऊ शकले नाही आणि मेडीकली अनफिट असल्या कारणाने सैन्यातून सन्मानाने निवृत्त झाले.

लोकमाता पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर व्यक्तिचित्रण लेखन

निलोफर पठाण

B.A.I

भारतीय इतिहासात अनेक सत्ताधीशांनी आपल्या कार्यकर्तृत्वाने नवीन इतिहास घडविल्याचे दिसून येते. हा इतिहास धडत असताना स्त्रियांचाही सहभाग उल्लेखनीय ठरलेला आहे. भारतीय समाजात स्त्रियांचाही सहभाग उल्लेखनीय ठरलेला आहे. भारतीय समाजात स्त्रियांचा दर्जा जरी दुय्यम मानला गेला असता, तरी त्या-त्या कालखंडात स्त्रियांचा राजकीय सहभाग आणि त्यांचे जनमाणसावरील परिणाम महत्वपूर्ण ठरतात. ज्या-ज्या स्त्री सत्ताधीश होवून गेल्या त्यांची नावे आजही इतिहास मोठ्या अभिमानाने घेत असल्याचे दिसून येते. प्राचीन काळापासून ते आधुनिक काळापर्यंत ज्या-ज्या स्त्री सत्ताधीश होऊन गेल्या त्याची कारकीर्द ही सुजलाम-सुफलाम झाली. शेती ज्या पद्धतीने स्त्री राज्यकर्तेने राज्यासंबंधी निर्णय घेतले त्या पद्धतीने कचितच पुरुष प्रधान संस्कृतीने घेतल्याचे जाणवते.

सामाजिक रूढी परंपरा अनिष्ट प्रथा यामध्ये स्त्रीयांचे अस्तित्व अडकलेले होते. सामाजिक बंधने आणि परंपरेच्या जोखडात 'स्त्री' नेहमीच अडकल्याचे इतिहासात पुरावे मिळतात. चूल आणि मूल इतपतच तिचे अस्तित्व ते काय मर्यादित ठेवले गेले. ज्या भारतात मातृदेवतेची पूजा

केली जात असे त्याच देशात तिला दुय्यम वागविले जात होते. त्या भारतात मातृदेवतेची पूजा केली जात असे त्याच देशात तिला दुय्यम वागविले जात होते. तिची अवहेलना केली जात होती. तिला कोणत्याही प्रकारचा अधिकार दिला जात नव्हता. इतकेच काय तर धर्माच्या नावाखाली तिचे शोषण चालू होते. ते शारीरिक, मानसिक होय. सामाजिक जीवनता स्त्रियांचा वापर अत्यांत कमी प्रमाणात होता. तरीही प्राचीन काळी काही स्त्रियांनी प्रशासन चालविल्याचे उदाहरण पाहावयास मिळते. मध्ययुगाच्या सुरुवातीस रजिया सुलताना हिने राज्यकर्ती म्हणून स्वतःचा नावलौकिक करून घेतला होता. त्यानंतर मध्ययुगात राजमाता जिजाऊ महाराणी ताराबाई, येसूबाई यांनी राज्यकारभार, चोख पार पाडल्याचे दिसून येते. याच कालखंडात मराठा साम्राज्यात राजमाता अहिल्यादेवी होळकर यांची यांचा नावलौकिक होता. एक धार्मिक स्वाभिमानी, निग्रही दक्ष, राज्यकर्ता म्हणून अहिलादेवी ओळखल्या जातात. इतिहास लिहिला गेला परंतु इतिहास लिहित असताना काही घटके अपेक्षितच राहिले. त्यापैकीच एक उपेक्षित घटक म्हणजे स्त्री होय. भारतीय इतिहास लेखन परंपरेत स्त्रियांनी केलेला पराक्रम नोंदविण्याचे धाडसच केले नाही असे म्हटले तरी वावगे ठरणार नाही. इतिहासाचे दुदैवच म्हणावे लागेल. इतिहास मांडला गेला नाही असे नाही परंतु त्यात सत्यता किती हा मूळ प्रश्न जशाचा तसाच आहे. त्यामुळे इतिहासात कर्तृत्व गाजविणाऱ्यांचा इतिहास आजही आंधारातच आहे असेच म्हणावे लागेल. अशाच पध्दतीने आपल्या स्त्री राज्यकर्ती म्हणजे अहिल्यादेवी होळकर होय.

अहिल्येचा जन्म तत्कालीन बीड-अहमदनगर परगाव्यातील चौंढी या गावी ज्येष्ठ वद्य सप्तमी शके १६४७ म्हणजे ३१ मे १७२५ रोजी झाला. आईचे नाव सुशिला तर वडिलांचे नाव माणकोजी पाटील होते. माणकोजी पाटील हे चौंढी गावचे पाटील चौंढी जवळच अहमदनगर परगाव्यातील पाथर्डी हे त्यांचे मूळ गाव पाटीलकी चौंढीत आणि घर

शेतीवाडी पाथर्डीत अहिल्येस महादजी आणि शहाजी नावाचे दोन मोठे भाऊ होते. लहानपणापासूनच अहिल्येच्या बालमनावर आध्यात्मिक संस्कार होत गेले. गरिबांवर होणाऱ्या अन्याय अत्याचाराची तिच्या मनात कमालीची चिड होती.

अहिल्येचा रोजचा दिनक्रम ठरलेला असे. तिच्या दिनक्रमात कधीही बदल होत नसे. चौंढी हे गाव सिना आणि हरणा नदीच्या संगमावर वसलेले आहे. संगमावर घाट आहे या थाटावर सीणेश्वराचे मंदिर होते. या मंदिरात रोज सायंकाळी महादेव समोर दिवा लावून मंदिर स्वच्छ करायचे असा अहिल्येचा नित्य नियम होता. ऊन, वारा, पाऊस या कशाचाही विचार न करता दररोज सीणेश्वराच्या मंदिरामध्ये दिवा लागला जायचा. वयाच्या मानाने तिची बुध्दी अतिशय तल्लख होती. तिच्या वागण्याच साऱ्यांनाच नवल वाटत होत घरामध्ये वावरत असताना प्रत्येक बारीक सारीक गोष्टीकडे तिच लक्ष असायच आपल्या मुलीच्या या वागण्याचं माजकोजीस जितक कौतुक वाटायचं तितकच त्यांना वाईट ही वाटायचं कारण अहिल्येच्या अंगी असे काही गुण होते की, हे इतर मुलीमध्ये नव्हते. आपली मुलगी इतर मुलापेक्षा वेगळी आहे. याची चाहूल माणकोजी पाटलास लागली होती. अशी गुणी मुलगी आता साठ वर्षांची झाली होती. तत्कालीन समाज जीवनाचा विचार करता मुलीच्या लग्नाची चिंता माणकोजीस सतावत होती.

अहिल्येचा विवाह

व्यक्तिचित्रण लेखन

निलोफर पठाण

B.A.I

अहिल्येला आठवे वर्ष चालू होते. वडिलांच्या सान्निध्यात ती तयार होत होती. इकडे मल्हारराव होळकरांचे सुपुत्र खंडेरावही नऊ वर्षांचे झाले होते. त्यांचे लग्न करायचे मल्हाररावांच्या मनात होते. परंतु मल्हाररावांच्या तोडीची अशी घराणी धनगर समाजात कमीच होती. त्यामुळे आपल्या इतमामाला साजेल. अशा घराण्याचा शोध मल्हाररावांना होता. इ.स. १७३३ मध्ये मल्हारराव राजनैतिक कारणासाठी पुण्याला निघाले होते. हत्ती, घोडे, बारगीर, शिलेदार सर्व सभेदारी सरजाम बरोबर घेऊन पुणे मार्गावर असलेल्या सीना आणि हरणा या दोन नद्यांच्या संगमावर चौंढी गावी त्यांनी मुक्काम केला. या संगमाच्या घाटावर सीणेश्वराचे (महादेवाचे) मंदिर होते. यात ठिकाणी चौंढी देवीचेही मंदिर होते. मल्हारराव आल्याचे समजताच गावातील वतनदान मंडळी त्यांच्या नोटीस आले. सीणेश्वराच्या मंदिराच्या परिसरातच मल्हाररावांच्या सैन्याने तळ ठोकला होता. मंदिराच्या परिसरात तंबू राहुला दारात बसून सनोवार पाहत होते. सायंकाळच्या संधी प्रकाशाने आसमंत उजळून गेला होता. सूर्य मावळतीला गेला होता. अधून-मधून सीणेश्वराच्या मंदिराच्या घटानाद कानावर येत होता. दिवे लागणीची वेळ झाली होती. परकर पोलक्यातली एक मुलगी मंदिराच्या जवळ आली तिच्या हातात देवळात तेलवात लावण्याचे सगळे साहित्य होते. हे तिचे नेहमीचेच काम होते. हे बघणान्याच्या सहजच लक्षात येत होते. राहुट्या, हत्ती, उंट याकडे कुतुहलाने पाहत पाहत ती सीणेश्वराच्या देवळात गेली ती रुपाने सामान्यच होते. पण तिची नजर निर्भय होती. निष्पाप होती. मल्हाररावांसह राहट्यामधील सगळ्यांचेच लक्ष तिने तिच्या वागण्याने वेधून घेतले. तिने सराईपणे

देवळाच्या खांबाजवळच्या दिव्यात तेल ओतले, वाती सारल्या दिवे उजळले नंतर ती गाभाऱ्या शिरली. नरानर आपले काम करू लागली काही क्षणातच गाभाग प्रकाशाने भरून गेला. दोन्ही हात जोडून तिने मनोभावे डोळे मिटले. सीणेश्वराला मनोभावे नमस्कार करीत, असताना तिने डोळे मिटले होते. ज्योतीचा मंद प्रकाश तिच्या मुखावर पसरला. मुलगी कशी सुलक्षणी दिसत होती आपला नित्यक्रम संपवून ती परत घराकडे निघाली. तिच्या चालवण्यात आणि नजरेत कमालीची स्थित प्रज्ञता होती. हे दृश्य पाहून मल्हाररावांच्या मनात त्या मुलीविषयी. कमालीची उत्सुकता निर्माण झाली होती. मल्हाररावांनी त्या मुलीविषयी चौकशी करण्यास सुरुवात केली. त्याने असे समजले की, ही मुलगी माणकोजी पाटीलांची असून तिचे नाव अहिल्या आहे. त्याच क्षणी मल्हाररावांनी माणकोजी पाटलांना निरोप पाठवून बोलावून घेतले आणि आपला मुलगा खंडेराव यांच्यासाठी अहिल्याही वधू म्हणून योग्य आहे, खंडेराव आणि अहिल्या यांचा विवाह व्हावा अशी इच्छा प्रकट केली क्षणाचाही विलंब न करता माणकोजी पाटलांनी विवाहास मान्यता दिली. या विवाहाने माणकोजी पाटीलासह समस्त चौंढी गावातील ग्रामस्त आनंदित झाले होते. (अहिल्यादेवीच्या बऱ्याचशा चरित्रग्रंथात हा विवाह बाजीराव पेशवे यांच्या मध्यस्थीने झाला असे नमूद केले आहे) विवाह ठरला ठिकाण निश्चित करण्यात आले, विवाहाचे ठिकाण पुण्यातील शनिवारवाडा ठरविण्यात आले. अहिल्या आणि खंडेरावांच्या विवाहाच्या निमंत्रणाचा नमुना तयार करण्यात आला.

अखंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य स्नेहांकित मल्हारजी होळकर दंडवत विनंती उपरी येथील कुशल जाणोण स्वकिय लेखन करणे, ह्यानंतर चिरंजीव खंडेराव यांच्या लग्नाची तिथी ज्येष्ठ शुद्ध ७ सुरजेस कर्तव्य निश्चय झाला आहे. तरी आपण येऊन लग्न मंडप शोभिवत करावा. खानाचंद्र ११ मोहरम हे विनंती.

अहिल्येच्या विवाह सभारंभासाठी पुण्यातील शनिवारवाडा तोरणे, झुंबरानी आणि नव्य शामियान्याने

सजला होता. पुण्यात हा विवाह सोहळा पाच दिवस चालला. या लग्न सोहळ्याचे यजमानपद खुध्द पेशवे बाजीराव व रघुनाथरावांनी आपल्याकडे घेतले होते. या विवाह प्रसंगी छत्रपती शाहू महाराजांनी अहिल्येच्या साडी चोळीसाठी चोळ हे गाव आंदण दिले. खंडेराव अहिल्येचा लग्न सोहळा म्हणजे मराठेशाहीच्या इतिहासातील सोनेरी पानच होय. इ.स. १७३३ साली मल्हारराव यांचे एकुलते एक चिरंजीव खंडेराव यांच्याशी अहिल्येचा विवाह मोठ्या थाटामाटात पार पाडला. पाच दिवसानंतर मल्हारराव या सुनेला घेऊन आपल्या लव्या जम्यासह इंदूरला निघाले. आठ वर्षे वयाच्या अहिल्येला लग्न म्हणजे काय याचा अर्थही कळत नव्हता. तरीही आपल्या घरच्या मंडळीचा निरोप घेऊन अहिल्या आपल्या सासरी जाण्यास निघाली. वाद्ये, वाजंत्री, खशांच्या मेणे, पालख्या, सामानसुमानाच्या बैलगाड्या, घोडेस्वार, पायपळ इंदौरच्या दिशेने निघाले.

मल्हाररावांनी पहिलीवहीली सून म्हणून अहिल्येने इंदूरच्या वाड्यात गृहप्रवेश केला, बीड-अहमदनगर परगाव्यातील ही ग्रामकन्या इंदूरतच्या होळकर वाड्याचे वैभव पाहून प्रथम दिपून गेली. नोकरांनी मुजरे केली तेव्हा गांगरून, नांबाहून गेली. पण तिला जाणवले की आपण या वाड्यात एक महत्त्वाची व्यक्ती आहोत.

समीक्षा 'आरपरावलोकिता'

समीक्षा

झिया युनूस शेख

B.A.I

विघुत भागवत याचं आरपरावलोकिता हे पुस्तक वाचून झालं. आणि मला सतत पडणारे प्रश्न आणखी गडद झाले...

बाई कितीही उच्चविद्याविभूषित पंडिता असली तरी तिची स्वतंत्र ओळख का मान्य केली जात नाही ?

जाती-जातीच्या उतरंडीमध्येही बाईला तळाचं स्थान का ? फरक इतकाच की सवर्ण शिक्षित स्त्रीला सार्वजनिक जीवनातली पुरुषसत्तकता थोडी शिथिल भासते तीही शारीर पातळीवर, मानसिक पातळीवर नाही.

स्त्रीवाद ही पाश्र्चत्यं कल्पना आहे असं मानलं जातं आणि ती औद्योगिकीकरणानंतर किंवा वसाहतवादानंतर उगम पावली असा समज करून घेतला व दिला जातो. मग त्या आधी ही आधुनिकता बाईमध्ये नव्हती असं मानायचं का ?

याज्ञवल्क्याला विचारलेल्या औरस-अनौरस पृथ्वर काहीही न सुचल्यानं दिलेलं उत्तर कशाच प्रतीक मानायचं ? मुक्ताबाईने चांगदेवाला तू निगुरा आहेस असं म्हणणे याला काय म्हणासचं ? की, उगाच स्त्रीवाद म्हणजे बायकांनी बायकांसाठी बोलणं असं म्हणत दुर्लक्ष करायचं.

ज्ञान आणि त्याला मान्यता देणारं पुरुषप्रधान जग हे स्त्री पृथ्व्या बाबतीत किती अडाणी आहे बघा. शिवाजी महाराजांच्या आईचा उल्लेख तिने कसा शिवाजीला घडवला त्याला कसा शिकवून राजा केला म्हणून ती महान असा केला जातो. पण हे करताना तिने हे संगळं बाई म्हणून कसं पेललं असेल याचा शोध घेतला जात नाही. जिजामाता यापलीकडे तिला अस्तित्वच नाही.

अहिल्याबाई होळकरांचंही तसंच त्यांच्या

सामाजिक आणि धार्मिक कामाचा प्रचंड ऊहापीह पण तिच्या जगण्याची गुंतागुंत काय होती हे मात्र अंधारातच. सेवा संगोपनाची मातृत्वरूपी चौकट तेवढी महानतम, तिच बाईपण गौण. जिला दृश्यता मिळाली त्या रमाबाईनाही टिळकांनी रेव्हरंडा म्हणूनच हिणवले ना ?

इतिहासातील स्त्रीची दृश्यता-अदृश्यता आणि जात-पितृसत्तेचा संबंध, इतका एकजीव झालेला आहे की, बाईला संसारात उपयोगी ठरेल असंच शिक्षण दिलं पाहिजे जेणेकरून संसारात तिला समतोल राखता आला पाहिजे. आईबापाच्या घरी त्यांच्या नियमानुसार शिक्षण घेतलं गेलं पाहिजे. नवऱ्याच्या घरी त्याला हातभार म्हणून आर्थिक जबाबदाऱ्या पेलायच्या मुलाचं संगोपन करायचं. घराची जबाबदारी सांभाळायची हे सगळं करताना स्वतःच स्वतःचे पंख छाटून घ्यायचे का ? तर बाईनं कसं भौतिक सुखाच्या पलीकडं गेलं पाहिजे. (आजही हेच होत आहे) तरच ती महात्मा ! तिचा केवळ नाही. आणि केवळ उत्रयन केल्याचा आभास पण तिला बरोबरीने वागवण्याची हिंमत भारतीय पुरुषसत्तेत मुळीच नाही. हे एक जळजळीत सत्य !

स्त्रीवाद ही परिवर्तनवादी राजकीय जाणीव आहे हे का स्वीकारले जात नाही ? मुळात बाई असणं किंवा पुरुष असणं म्हणजे काय हेच तपासलं जात नाही आणि त्यातलं दुय्यमत्व हे सामाजिक राजकीय अर्थव्यवस्थेवर अवलंबून आहे त्यात नैसर्गिक काहीही नाही हे का मान्य केलं जात नाही ?

जेव्हा जेव्हा समाजात उलथापालथ होते तेव्हा तेव्हा जातीविषयक आणि लिंगभावाविषयी परस्परांना छेडणारे अस का तयार होतात ? पुरुषाला व्यक्ती होता येतं पण बाईला व्यक्तपण का नाकारलं जातं ?

बाईच्या शरीराची किंवा एकंदरीतच बाईची दोन भागात विभागणी का केली जाते ? त्यातला एक भाग म्हणजे मातृत्व जे की पवित्रं आणि सतत पूजनीय ! सेवा संगोपनाची ही मातृरूपी चौकट जोपर्यंत नाकारली जात नाही तोपर्यंत

बाईपणाची चौकट नीट कळणार नाही. आणि दुसरा भाग म्हणजे तिचं ती असणं जे की सतत लांछनास्पद आणि लैंगिकतेने बर-बटलेलंच का असतं ? विविध नात्यांमध्ये मुक्तपणे जोडलं जाणं अगदी लैंगिकतेपर्यंतही ते खुलेपणाने स्वीकारण आणि तरीही त्यात गुंतून न पडणं बाईला शक्य आहे का ?

त्यामुळेच की काय बाईला स्वतःच्या शरीराबद्दल घृणा निर्माण झाले आहे आणि बाईच्या मनातली ही घृणा लक्षात घेता लैंगिकता म्हणजे पाप हेच ठळकपणे समोर येतं, मुलगी असणं वाईट, कमीपणाचं तर मुलगा असणं किंबहुना चांगलं, उच्च दर्जाचं हे मनात खोलवर रुजलेलं असतं किंबहुना रुजवलेलं असतं बाईनं मुलाला जन्म तेवढा द्यावा बाकी नंतर शारीर किंवा लैंगिकतेच्या बाबी पाहुच नयेत, ह्या धारणेचा प्रचंड पगडा बसलेला आहे शिक्षित स्त्रियांनी देखील ती धारणा आपलीशी केली आहे. अन्यथा मग काय स्वैराचार माजू घ्यायचा का ? हा सवाल उभाव असतो.

अविभक्त कुटुंब नावाचं उतरंडीच आणि हुकुमशाहीने बरबटलेलं तू मानेवर घेतलं तरच ती जगू शकते अन्यथा ती रेवरंडा ठरते. त्यामुळे तिने अज्ञानी राहून मरून मोक्ष संपादन करावा हे उत्तम !

एक समग्र स्त्री, समग्र व्यक्ती म्हणून तिच्याकडे का पाहिलं जात नाही ? जे की चार भागांनी मिळून परिपूर्ण झालेलं आहे.

एक म्हणजे लैंगिकता - तिचं बाई असणं

दुसरं म्हणजे जननक्षमता - तिचं आई असणं

तिसरं म्हणजे उत्पादन क्षमता - तिचं श्रमिक असणं आणि सर्वात महत्त्वाचं

चौथं म्हणजे संस्कार क्षमता - तिचं संस्कार आणि समाज घडवण्याचं कार्य

कधीतरी बाई समाजाचं उत्पादन आणि पुनरुत्पादनही करत होती, वयाच्या प्रत्येक टप्प्यावर

Message
2019-20

समाजाच नेतृत्व करत होती समाजाला बांधत होती हे का विसरलं जात आहे ? या सर्वांचा समग्र विचार कधी होणार ?

एक समग्र व्यक्ती म्हणून तिच्याकडे कधी पाहिल जाणार ?

बाईच्या शोषणाच्या पार्श्वभूमीवर जाती शोषणाची पार्श्वभूमी अगदी थेट भिडते जातीच्या कोंडवाड्यात बाईचं कोंडलेपणा ठळण होत जातं. शिकून शहाण्या झालेल्या बाईनं आपल्या जातीतील किंवा कनिष्ठ जातीतील बाईचं जगणं समजूनच घेतलं नाही कारण तिचं उच्चशिक्षित होणं आपापल्या परंपरा सांभाळून जातीची कवच सांभाळून उच्च शिक्षित होणं असत आणि हे वास्तव आहे. त्यामुळेच सर्वर्ष विरुद्ध दलित स्त्रीत्व हा भेद कायमच राहतो. स्त्रिया स्त्रियांच्या या शत्रुभावाच काय करायचं ? त्यातली गुंतागुंत कशी सोडवायची ?

कादंबरीत धारदार राजकीय आकलन, त्यातून मानवतावादाचा ढोंगी बुरखा टराटरा फाडणारा करारीपणा दाखवणारी स्त्री एकीकडे आणि सुसंस्कृत सुशिक्षित मध्यम वर्गीयपणातलं उपरेपण त्यातून एका सामाजिक एकटेपणापर्यंत येणारी स्त्री हे दृढ ठळकपणे जाणवत राहत.

कुंटूबामध्ये झालेली स्थलांतर, स्थानांतरे, वेगवेगळ्या प्रकारच्या पडझडी, वेगवेगळ्या टप्प्यावर स्त्रियांच्या झालेल्या कोंड्या आणि दुय्यमत्व स्त्री पुरुष नात्याच्या वैरभावाचं शत्रुभावाच दाहक सत्य हा विसंवाद, हे निखळलेपण कशातून आलंय ? स्त्री-पुरुष नात्याच्या मुळाशी हिंसा आहे आणि ह्या हिंसेचे काय करायचं ?

हे सगळे प्रश्न आरपारावलोकितातून आणखीनच गडद गडद होत जातात एवढेच सांगावेसे वाटते.

शेवटी लेखिका म्हणते त्याप्रमाणे माणूस अपूर्ण त्याला मिळणार सुख अपूर्ण आणि दुःखही अपूर्ण आणि बाई माणसाच तर त्याहून अपूर्ण, हेच खरे.

आयुष्याच्या उतारवयात आई
वडिलांचे स्वप्न भंगविणारे त्यांचे
चिरंजीव
म्हातारपण गौरवपूर्ण व्हावे, अशी व्यवस्था व्हावी.
ललित अलिशा कादरी B.A.I

काही दिवसापूर्वी एक सिनेमा लागला होता. बागवान याचा अर्थ होतो क्षमादान. एका वयोवृद्ध दांपत्याची ही कथा होती. ते आपल्या मुलांना शिकवतात मोठे करतात व कमावण्याच्या लायक बनवून देतात. त्यांचीही मुले होतात. त्यावेळी यांची नोकरीतून रिटायरमेंटची वेळ येते. यापूर्वीच ते आपले सर्व काही मुलांना वाटून टाकतात. त्यांना आपल्या मुलाकडून अपेक्षा असते की निवृत्त झाल्यावर मुले आपली काळजी घेतील. पण तसे होत नाही. पतीला व पत्नीला त्यांची दोन मुले वेगवेगळ्या ठिकाणी आपापल्या घरी घेऊन जाता. त्याआधी या बाबीवर खूप चर्चा होते. शेवटी असे ठरते की सहा महीने झाल्यानंतर बाकीच्या दोन मुलांनी देखील असेच आई-वडिलांना आपल्या घरी घेऊन जावे. प्रौढ पती व वयस्क पत्नी वेगवेगळ्या राहतात. त्या अवधीत त्यांची भावनिक पीडा, प्रसंगानुसार ऐकावी लागणारी शब्दाशब्दी, लहान-लहान गोष्टींवर तशिरे मारणे, जेवण्याच्या बाबतीत उपेक्षा करणे इत्यादी.

रोजच्या जीवनात घडणाऱ्या तणावाचे दर्शन घडविले जाते. सिनेमातील वयोवृद्ध आपल्या चार मुलांच्या व आपल्या जीवनाच्या अनुभवाची कथा पुस्तकाच्या रूपात लिहून काढतो व त्याला “बागवान” हे नाव देऊन त्याचे प्रकाशन करतो.

*** आई वडील आले माझ्या वाट्याला ***

बंगला गाडी गेली वाटनित मोठ्याला

घराजवळील बाग मिळाली धाकट्याला

सुपीक शेतीची जागा दिली छोट्याला

किती माझे भाग्य आई वडील आले वाट्याला
पंच जमले होते आम्ही वाटनी करताना
आगीत तेल घालत होते आम्ही भांडताना
त्यांना आनंद होत होता विभंगलेल दिसताना
सगळ्यात धन संपत्ती हवी होती मोठ्याला
किती माझे भाग्य आई वडील आले वाट्याला

संपत्ती नावावर करण्याची सगळ्यांनाच घाई
आम्हाला कोण या आशेने बघत होते बाबा आई
आई बाबा माझ्याकडे चला म्हणायला
पुढे कोणच सरकला नाही.

मला कळतच नव्हते
माझ्या वाट्याला येईल काई
किती माझं भाग्य वडिल आई आले वाट्याला.
जगात असे एकच न्यायालय आहे
की जेथे सर्व गुन्हे माफ होतात ते म्हणजे

*** आई ***

*** आई - बाबा ***

आयुष्याच्या प्रत्येक टप्प्यावर कित्येक नवीन नाती
निर्माण होतात पण आयुष्यभर सोबत राहणारं आणि टप्प्या-
टप्प्यावर नव्याने उलगडणारं केवळ एकच नातं असतं आणि
ते म्हणजे आई-वडिलांचं सोबत असणं आपलं ! माझे
आई-बाबा म्हणजे माझ्या जीवनाचे ते दोन खांब, जे माझ्या
अडखळत्या रस्त्यावर माझ्या मदतीसाठी खंबीर उभे
असतात. मार्ग तोच, खड्डे तेच पण किस्से वेगळे, मदत
वेगळी अशाच काही आठवणींनी आज पुन्हा एकदा मला
भेट दिली.

बालपण हे खेळण्याचं वय एवढ्याश्या हाताने
बाबांचं बोट धरून चालता-खेळताना मी बऱ्याचदा
धडपडायचे लगेच रडायला लागायचे. तेव्हा बाबांनी कडेवर

घेतल्याशिवाय व आईने मायेचा हात फिरवल्याशिवाय माझे
शांत होणे असंभव असायचे. मला पाडल्यामुळे त्या बिचाऱ्या
जामिनीला बाबांनी रांगावल्याचा आनंद काही वेगळाच
असायचा. आईने सांगितलेल्या सर्व गोष्टी जणू काळ्या
दगडावरची रेघ. लहान असतानाचं ते निरागस प्रेम काहीतरी
निराळंच आहे. आता मात्र ह्या नात्यानं एक नवंच रुप घेतलं
आहे. तरुणावस्थेत अन पुढची पिढी असल्यामुळे माझे काही
वेगळेच विचार चालू झाले. “आई-बाबा हे असं नसतं,
तुम्हाला नाही माहिती !” हा संवाद आता वाढायला लागला
पण तरीही माझ्या आईने समजावणे काही सोडले नाही.

आता आई म्हणून नव्हे, तर मैत्रीण म्हणून ती
माझ्याशी गप्पा मारू लागली, मला माझे विचार मांडू
घ्यायला लागली व तिच्या भाव नाही मोकळेपणाने व्यक्त
करू लागली. माझे बाबाही काही कमी बदलेले नाहीत, बरं
का ! “बाळा” म्हणून रोज जवळ घेणारे माझे बाबा आता
मला माझ्या जखमांना स्वतःहून सहन करायला शिकवू
लागले. हा बदल होता किती मोठी झाले, कळतच नाही.

आयुष्याची पण गंमत आहे रोज समोर असलेल्या
आई-बाबांबरोबरही किती वेगवेगळी नाती अनुभवायला
मिळतात. आई-वडील जगात कुठल्याही नात्याची
कमतरता पूर्ण करू शकतात.

म्हणूनच तर म्हणतात ना देव सगळीकडे राहू
शकत नव्हते, म्हणूनच त्यांनी आई-वडीलांना बनवलं !

*** आई ***

एकमेव स्त्री जी माझा चेहरा
बघायच्या आधी पासून
माझ्यावर प्रेम करते.....

*** बाबा ***

एकमेव माणूस जो
माझ्यावर स्वतः पेक्षा
जास्त प्रेम करतो.....

Message
2019-20

बुलंद भुईकोट

पर्यटन

रुमेजा शेख

B.A.II

सोलापूर म्हटले की, पर्यटन भटकंती असे शब्द तसे दुरुच राहतात पण या सोलापूर शहरातच सिद्धेश्वर मंदिर आणि भुईकोट ही दोन स्थळे अवश्य पाहण्यासारखी आहेत, म्हणजे दुर्गबांधणीतले एक रुप असे इतिहास आणि दुर्गस्थापत्याने भरलेले!

भुईकोट म्हणजे तर विजापूर बेळगाव, मिरज, बिदर, नळदुर्ग, औसा, परंडा या दुर्गश खलेतील हा एक जणू भक्कम बुरुजच आहे.

शहरात शिरल्याबरोबर मधोमध वसलेला हा गड आपले लक्ष वेधून घेता दुहेरी तटबंदी त्याभोवती खंदक आणि खंदकानंतर पुन्हा तट अशी चिलखती रचना असलेला हा एक भक्कम कोट! अशा या गडात शिरण्यासाठी उत्तरेकडून मुळ मार्ग होता मात्र आज तो बंद केल्याने पश्चिमेकडील नव्या मार्गानेच गंदात दाखल व्हावे लागते.

पहिला तट मग खंदक आणि त्यानंतर दुहेरी तटबंदी ओलांडतच आत शिरायचे आत शिरताना भुईकोटाच्या या आजस्त्र रुपाचेचे मनावर दडपण येत असते ते मुस्लीम दुर्ग स्थापल्यातील भरभक्कम बुरुज त्याच्यावरचे ते आक्रमक सज्जे, मारगिरीच्या जागा हे सारे इतिहास काळाचे दडपण

वाढवते आत गेल्या गेल्याच समारच ब्रिटिशांच्या दोन प्रचंड आकारांच्या तोफा आपले स्वागत करतात या तोफा पाहातच ही बुलंद वास्तू पाहण्यास सुरुवात करायची

कोकणातून महाड मार्गे दक्षिणेत विजापूर बिदरच्या दिशेने येणाऱ्या राजमार्गावर सोलापूर हा इतिहासकाळापासून एक महत्वाचा थांबा आहे त्याच्या या महत्वामुळेच साधारणपणे चौदाव्या शतकात बहमूनी राजवटीत सोलापूरात ही बुलंद वास्तू आकारास आली पुढे त्यात आदिलशाही निजामशाहीपासून थेट मराठ्यांपर्यंत अनेक राजवटींनी आपापल्या गरजा सोयीनुसार बदल केले.

आदिलशाही आणि निजामशाहीच्या तर सरहद्दीवर हा भुईकोट! यामुळेच या शाही फौजांमध्ये या गडावरूनच अनेकदा लढाया झाल्या. शेवटी लढाईचे मैदान ठरणारा हा किल्लाच पुढे या दोन शाही राजवटींच्या मनोमिलनाचे स्थळही ठरला. साठ वर्षांच्या संघर्ष थांबवत इसवी सन १५२३ मध्ये याच किल्ल्यात निजामशाह आणि आदिलशाहमध्ये मैत्रीचा तह झाला या तहात आदिलशाहने आपली मुलगी मरिअमचा विवाह बुन्हाण निजामशाहशी लावला पुढे १५५२ मध्ये पुन्हा निजामशाहची कन्या चाँद बिबी हिचा विवाह अली आदिलशाह बरोबर तर आदिलशाहची कन्या हादिया सुलताना हिचा विवाह मुर्तजा निजामशाह बरोबर याख किल्यात झाला या शाही विवाहांनी तेंव्हा हा किल्ला गाजला होता पुढे दक्षिण मोहिमेवर आलेल्या औरंगजेबनिही हा किल्ला घेत काही काळ इथे मुक्काम ठोकला होता यानंतर यथावकाश मराठ्यांचेही या किल्यावर वर्चस्व प्रस्थापित झाले आणि शेवटी याचे किल्ल्याने १४ जून १८१८ रोजी मराठेशाहीचा शेवटही पाहिला! गतकाळातील ही सारी घटना घडामोडीचा इतिहास लक्षात घेतला की हे तटबुरुजही आपल्याला सहाशे वर्षे (६००) मागे घेऊन जातात आणि मग या चिऱ्यांनाही एक अर्थ प्राप्त होतो.

या गडदशनासाठी आतील बाजूने चालत अगदी

प्रथम उत्तरेकडे दरवाजात हजर व्हावे. आज हा मार्ग जरी बंद झालेला असला तरी दुर्गदर्शनासाठी इथुनच सुरुवात करावी. या दरवाजाच्या पुढ्यात असलेल्या खंदकावर आता काही वर्षांपर्यंत एक लाकडी काढधालीच्या पूल होता या पुलावरून या पहिल्या दरवाज्यात पूर्वी यावे लागे या दरवाजातून आत शिरताना एक मोठा याखळदंड आणि दोन मीटर व्यासाची मोठी गोल कडी दिसते या पहिल्या दरवाजाच्या अंगावर जागाजागी पोलादी खिळे ठोकलेले असल्याने या दरवाजाला खिळा दरवाजा असे म्हणतात काही वर्षांपर्यंत याच दरवाजातून गडात प्रवेश व्हायचा पण आता हा दरवाजा बंद केलेला आहे गोमुखी रचना भोवताली आक्रमक बुरुज आणि आत शिरण्यासाठी मोठ्या दरवाजाला दिंडी ठेवलेली! असा हा दरवाजा इसवी सन १८२० मध्ये दुरुस्त केल्याचा उल्लेख असलेला एक पितळी लेख या दरवाजावर होता अशी नोंद आहे. पण सध्या तो दिसत नाही या दरवाजाच्या बाहेरील बाजूस नागबावडी नावाची एक भलीमोठी बारव आहे

या दरवाजातून आत आलो की एकापाठोपाठ एक दोन दरवाजे लागतात. त्यांची बांधणी-शैली बऱ्यापैकी सारखी आहे पैकी मधल्याचे नाव शहर किंवा मधला दरवाजा तर त्यानंतरच्या महाकाली देवालयजवळचा महाकाली दरवाजा या दोन्ही दरवाजावर मनोन्यांचे तोरण आहे तटबंदी पाकळ्यांच्या कमानी बुरुजांवर बाहेर आलेले सज्जे आणि दरवाजावरचे हे मनोरे हे सारे मुस्लीम स्थापत्यांचे खास वैशिष्ट्य!! या दोन्ही दरवाजांवर शरमांची शिल्पे बसवलेली औत वाघ आणि बॅल यांचे मिश्रण असलेला हा काल्पनिक पशु तिसऱ्या दरवाजातून आत जाताच देवडीवर आणखी एक फारसी शिलालेख असून त्यापैकी सहा फारसी तीन देवनागरी तर एक मोडी लिपीत आहे.

तीन दरवाजांच्या या मलिके दरम्यान चौकीच्या देवड्या दारुगोळ्यांची कोठारे आहेत शिबंदीची घरे विहिरी आडही जागोजागी दिसतात. दुसऱ्या दरवाजाशेजारील बुरुजावरच दालकाठीची रचना आहे.

तिसऱ्या दरवाजानंतर आपण पुन्हा गडात येता आतमध्ये भलेमोठे पटांगण आहे. या जागेवर कधीकाळी तीनशेहून अधिक इमारती असल्याची नोंद आहे पण सध्या यापैकी मल्लिकार्जून मंदिर बत्तीस खांबाची एक ऐतिहासिक इमारत आसहे या स्तंभावरील कोरीव काम त्यावरील विषय शेली पाहता हे खांब मूळ मल्लिकार्जून मंदिराचेच असल्याचे वाटते.

गडातील या दोन महत्वाच्या वास्तू पाहात पूर्व तटावर आलो की गडाला या बाजूने वेडा घातलेला सिद्धेश्वर तलाव त्यांचे अथांग रुप घेऊन आपल्याकडे प्रगटतो एवडा वेळ बुलंद भुईकोट वाटणारा हा किल्ला या दर्शनानंतर एकदम जलदुच वाटू लागतो. तलावाच्या या पाण्यातच उभी राहिलेली या बाजूची तटबंदी भोवतीचे पाणी त्यातली छोटी बेटे मंदिरे हे सारा देखावा मनाला भावतो.

गडाचे हे भलेमोठे आवार आत काही वर्षांपर्यंत एक खिंडार होते पण महापालिकेने यात लक्ष घातले आणि हा सारा परिसर साफसूफ ते थे आता एक उद्यान फुलवलेले आहे सुपारीची उंच गेलेली झाडे अन्य वृक्ष वेली फुलझाडे आणि गवताचे पट्टे फिरण्यासाठी बांधीव पायवाटा बसण्यासाठी ओटे दिवाबत्तीची सोय असे हे सारेच दुश्य धक्के देत असते.

महाराष्ट्रात अनेक गाव.शहरांच्या सान्निध्यात असे भुईकोट गढ्या व अन्य ऐतिहासिक वास्तु आहेत परंतु या सान्या पाशवभूमीवर सोलापूरच्या या बुलंद भुईकोटाचे हे दुश्य मनात नवा आशावाद निर्माण करणारा वाटतो.

Message
2019-20

स्त्रिया, कामगार क्षेत्र आणि सन्मान

माहितीपर लेखन

शामिया शेख

B.A.II

गेल्या महिन्यात एकाच लग्न होत सकाळचं लग्न त्यामुळे मुहूर्त संपवून सगळे कामाला निघायच्या तयारीचा होतो आमचा एक मित्र सहकुटुंब लग्नाला हजर होता.

कार्यालय मुख्य शहरापासून लांग म्हणून त्याच्या आई वडिलांना घरी घेऊन जाण्याचा प्रश्न होता तेंव्हा त्याची बायको पटकन म्हणाली “अरे मी कार घेऊन जाते व ऑफिसला जाताना मी सोडीन ना घरी आई बाबांना संध्याकाळी इथेच येईन मी मग तुझाही प्रश्न मिटला.” त्यावर हा पठ्या म्हणतो हे बेस्ट झालं ही आता बिनदास्त कार चालवते बघा मी माझ्या बायकोला नोकरी करण्याचा एकदम फ्रिडम दिलं आहे आणि गाडी शिकवून तर बघा कसं इंडिपेण्डंटच करून टाकलंच, यावर ती काहीही याच वगैरे करून हसली, पण आम्ही थकलीच.

या लेखाच्या निमित्ताने हा प्रसंग पुन्हा आटवला आणि मनात अनेक प्रश्न उभे राहिले नोकरी करायला तिला परवानगीची गरज आहे? तिने गाडी चालवली म्हणून ती स्वतंत्र घ्यायचा किंवा काढून घेण्याचा अधिकार तूला कोणी दिला? स्त्रिया बाहेर जाऊन काम करू लागल्या त्याला एक शतक तरी लिहल असेल आज असं एकही क्षेत्र उरलेलर नाही जिथं स्त्रिया काम करत नाहीत टॅक्सी खासगी टॅक्सी ड्रायव्हर कंडक्टर तंत्रज्ञ चित्रपट क्षेत्र, संरक्षण क्षेत्र यातली कोणतीही क्षेत्र तिला वर्ज्य नाहीत. याबरोबरच घरं सांभाळ्याच लहान मुलांची घरातल्या ज्येष्ठांची काळजी घेण्याचं काम तर त्या कायमच करत आलेल्या आहेत हे सगळ असूनही काही अपवाद सोडता घरातली ही पॉवर रिलेशन्स असून फारशी बदललेली दिसत नाहीत जे घरात असतं तेच अर्थात आपल्याला समाजात बघायला मिळतं त्यामुळे आजही बाईला समाजात कामाच्या ठिकाणी एक

स्वतंत्र समाज वाणेक मिळण्यासाठी ढगडावं लागत आहे.

काही शास्त्रज्ञांच्या मते अश्मयुगीन मानव समुह हे सामवतेवर आधारलेले होत. स्त्री आणि पुरुषांमध्ये श्रमाचं विभाजन झालं होत मनाव जेव्हा शेती करून एका ठिकाणी स्थिरस्थावर होऊ लागला तेंव्हापासून स्त्री आणि पुरुषांचा आपल्या समूहावर वेगवेगळ्या परिणाम होतो असे दिसून आलं आणि दोन लिंगामध्ये असमानतेचा सुरुवात झाली स्त्री वर्ग कार्यबलात केंव्हापासून सहभागी होऊ लागला या गोष्टीचा इतिहास बहाणं झाला खर तर काही अर्थ नाही कारण स्त्रिया या कायमच शेतीची कामं, घरकाम मुलांच संगोपन ज्येष्ठांची काळजी ही काम करतच होत्या पण आपल्या आर्थिक चौकटीमध्ये आपण या कामांना अर्थार्जन नाही, त्याला मान नाही, असं झालं पण स्त्रिया या बाहेरही जाऊन काम करू लागल्या.

आपल्याला स्त्रियांचा सहभाग हा तीन टप्प्यामध्ये बघता येईल. पहिला टप्पा, म्हणजे जेव्हा शेतीप्रधान समाजाकडून आपण तंत्रज्ञानाचा आधार घेऊन उद्योगाकडे वळलो तो काळ म्हणजे औद्योगिक क्रांतीचा काळ तेंव्हा स्त्रिया या शेतीमध्ये हातभार लावत होत्याच पण त्याचबरोबर साधारण एकोणिसाव्या शतकाच्या उत्तरार्धात त्या मोठ्या प्रमाणात कापड उद्योगामध्ये काम करायला लागल्या दुसरा आणि खूप महत्वाचा टप्पा म्हणजे दुसऱ्या महायुद्धाचा काळ तेंव्हा जे देश या युद्धामध्ये सहभागी झाले होते, त्या देशामध्ये १८ ते ५० या वयोगटातले पुरुष हे सैन्यामध्ये भरती व्हायचे तेंव्हा त्यांची जागा घेण्यासाठी या देशामधल्या स्त्रिया मोठ्या प्रमाणात नोकऱ्यामध्ये भरती होऊ लागल्या यामध्ये नर्सिंग स्टेनोग्राफर्स, शिक्षिकापासून ते थेट यंत्रज्ञाची कामंही त्या करू लागल्या दुसऱ्या महायुद्धा दरम्यान अमेरिकेत ‘रोझी द टिव्हटर’ हे गाणं आणि त्याच्या भोवती तयार झालेली प्रतिमा खूपच प्रसिद्ध झाली होती असेंल्ली लाइनवर काम करून देशाला बळखट करणाऱ्या स्त्रीची ही प्रतिमा या विषयीची अनेक पोस्टर्स अमेरिकेत प्रसिद्ध झाली. त्यातलं एक वि कॉन डू इट असं लिहिलेलं

पोस्टर तर आजही प्रसिद्ध आहे.

न्युयार्क शहरामध्ये १९०८ मध्ये कापड उद्योगात काम करणाऱ्या जवळजवळ पंधरा हजार स्त्रिया संपावर गेल्या होत्या. संपाच कारण वेतनवाढीची मागणी, कामाच्या वेळा कमी करणं आणि कामाच्या ठिकाणच्या परिस्थितीमध्ये सुधारणा कारण हेच होतं या आंदोलनानंतर ८ मार्च हा 'महिला दिन' म्हणूनही घोषित करण्यात आला पण तरी आज शंभर वर्षांनंतरही जगभरातल्या स्त्रिया या याच गोष्टीची मागणी करीत आहेत किंबहुना कामाच्या परिस्थिती मध्ये काही सुधारणा झाल्या असतील तरी समान पगार बढती सवोच्च पद मिळणं कामाच्या ठिकाणी मान निर्णयप्रक्रियेतला सहभाग या गोष्टीसाठी अजूनही लढा सुरुच आहे.

कामाच्या ठिकाणी स्त्रियांचा सहभाग वाढवण्याबद्दल आपण सर्वत्र चर्चा करतोच आहोत पण सुधारणा फारशी झालेली नाही 'डेलॉईट' या कंपनीने केलेला अभ्यास सांगतो की विविध कंपन्यांचा उच्च पदावर स्त्रियांचा प्रमाण आज केवळ १६ टक्के आहे बहुतांश कंपन्यांमध्ये समान कामासाठी आजही स्त्रियांना पुरुषांच्या तुलनेत कमी पगार दिला जातो पगारमधल्या या तफावतीचा प्रमाण आहे १३ टक्के फेसबुक ची चीफ ऑपरेटिंग ऑफिसर शेरील सॅडबर्ग तिच्या 'लीनइन' या पुस्तकात एक कमाल किस्सा सांगत ती शिकागोमध्ये कोणत्या तरी कंपनीत करारची अंतिम बोलणी करण्यासाठी गेली होती बैठक ३-४ तास सुरु होती त्यानंतर एक बायोपिक घेण्यात आला तेव्हा तिने सहज एकाला स्त्रियांचा स्वच्छतागृह कुठं आसहे अशी चौकशी केली त्याला काही ते माहित नव्हतं तू कंपनीत नवीन आहेस का? असं विचारल्यावर तिला स्वच्छतागृह मिळाल या आधी कोणती स्त्री इथं मीटिंगला आली नव्हती का असं विचारण्यावर तिथला मुख्या म्हणाला कदाचित हो किंवा आज्याही असतील कोणी पण टॉयलेटला जाणारी कदाचित पहिलीच असतील ही परिस्थिती अमेरिकेतील भारतात ती काय असेल याची आपण कल्पना

करू शकतो.

भारतात आज स्त्रिया एकूण उत्पन्नाच्या केवळ १/६ उत्पन्न निर्माण करतात २००८ मध्ये भारतात साधारण ३४ टक्के स्त्रिया या संघटित आणि असंघटित क्षेत्रामध्ये कार्यरत होत्या २०१९ मध्ये हा आकडा वाढवण्या ऐवजी २६ टक्के घसरला या काळात अर्थव्यवस्था मात्र दुप्पटीने वाढली आणि स्त्रियांच्या शिक्षणाचा टक्काही वाढला आणि स्त्रियांच्या शिक्षणाचा टक्काही वाढला याचं एक कारण पुरुषांचा पगार वाढला तसं पैसं मिळवण्यासाठी स्त्रिया कमी प्रमाणात बाहेर पडू लागल्या असं दिल जात भारताबरोबरच इतर आशियाई देश तसेच विकसनशील अर्थव्यवस्थांमध्ये हे बघायला मिळतं.

'द इकॉनॉमिस्ट' नावाचं मासिक दरवर्षी 'ग्लॉस सिलिंग इंडेक्स' नावाचा अहवाल प्रसिद्ध करतं गेल्या वर्षीच्या या अहवालानुसार सामान्यतः स्त्रिया या पुरुषापेक्षा पाच पटीने अधिक घरकाम करतात असं लक्षात आलं नुकताच प्रसिद्ध झालेला ऑक्सफॉर्म चा जागतिक आर्थिक असमतोल अहवालही स्त्रियांचा घरकाम आणि शुभ्रतेच्या कामाकडे जगाचं लक्ष वेधण्याचा प्रयत्न करतो गेल्यातील वर्षापासून दरवर्षी ऑक्सफॉर्म जगातील असमतोल बदल भाष्य करणारा अहवाल प्रसिद्ध करीत आहे. या वर्षीच्या या अहवालामधील विशेष गोष्ट म्हणजे या स्त्रियांच्या श्रमाबद्दल केलेला विचार काही बोलके आकडे असे-

* जगातील संपत्ती ही एक टक्का माणसांच्या त्यातले अर्धातच अहुसंख्य पुरुष हातात एकवटेली आहे.

* जगातील २२ सर्वात श्रीमंत पुरुषाकडे असलेली संपत्ती ही संपूर्ण अफ्रिका खंडात राहणाऱ्या सर्व स्त्रियांपेक्षा अधिक आहे.

* जगातल्या वय वर्ष १५ आणि त्यावरील स्त्रियांच्या श्रमाची किंमत मोजायची ठरवली तर ती कमीत कमी १०.८ ट्रिलियन डॉलर्स एवढी भरते हा आकडा जगातील तंत्रज्ञान क्षेत्रामध्ये होणाऱ्या उलाढालीच्या जवळजवळ तीन पटीने

अधिक आहे.

* पुरुषाकडे स्त्रियांपेक्षा ५० टक्के अधिक रक्कम एकवटलेली आहे.

* जगातील राजकीय सत्ताधारी वर्गापैकी केवळ ३८ टक्के स्त्रिया आहेत. त्यामुळे बऱ्याचदा स्त्रियांना निर्णय प्रक्रियेमधून वगळायचं जात.

या अहवालामध्ये सर्वसमावेशक वाढ या ७४ देशांच्या यादीमध्ये भारताच्या क्रमांक हा ६२ वा आहे. महत्वाचा म्हणजे सध्याच्या आर्थिक स्पर्धेमध्ये एक स्त्री अर्थजन्यशिवाय जे काम करते त्याला काहीही महत्व दिलं जात नाही हा अहवाल सांगतो की, काळजी घेण्याचं शुत्तुषेचं काम हे अतिशय महत्वाचं आहे यामुळे माणसांना वैचारिक वाढीसाठी योग्य अवकाश निर्माण होतो जनता निरोगी राहते आणि सबळ मनुष्यबळ तयार व्हायलाही मदत होते हे काम मुख्यतः स्त्रियाच करीत असतात या घरकामाला मुलाना वाढविण्याच्या प्रक्रियेला आणि ती जे सान्या समाजाची काळजी वाहण्याच काम करते. तो भाग आजच्या आर्थिक रचनेमध्ये पूर्णपणे दुर्लक्षिलेला आहे यामुळे स्त्रिया आणि पुरुषामधली विषमता वाढतेच, त्याबरोबरच जगातली आर्थिक विषमताही वाढत राहते असं या अहवालात म्हटलं आहे, यातली खरी मेक म्हणजे या कामाला कसं मोजायचं अर्थव्यवस्थेचा भाग कसं बनवायचं ही आहे.

‘मॅकेन्झी’ ने जून २०१९ मध्ये ‘भविष्यातील कामगार क्षेत्रातील स्त्रिया’ या विषयीचा अहवाल प्रसिद्ध केला या अहवालात म्हटल्याप्रमाणे कामगार क्षेत्राला सर्वात जास्त फटका कशाचा बसणार आहे तर तो ऑटोमेशन म्हणजे स्वयंचलनाचा २०३० पर्यंत, म्हणजे पुढच्या १० वर्षात ४० ते ५० कोटी लोकांना आपल्या कामाची पद्धत बदलावी लागणार आहे. स्त्रिया आणि पुरुष कोणकोणत्या क्षेत्रांत आहेत याचा अभ्यास करून स्त्रियांच्या तुलनेत पुरुषांना या बदलाचा फटका अधिक बसणार आहे असं हा अहवाल सांगतो पुरुषांच्या तुलनेत स्त्रियांना अधिकार

कामाच्या संधी निर्माण होणार आहेत. या अहवालात म्हटलं आहे की, भारतातील जवळजवळ ६० टक्के स्त्रिया या आजही शेतीवर आधारलेल्या क्षेत्रांमध्ये काम करीत आहेत. आणि १ क्षेत्राला मोठा फटका बसणार आहे. त्यामुळे भारतातल्या स्त्रिया जेवढ्या लवकर नवीन जगासाठी लागणारी कौशल्यं आत्मसात करतील तेवढ्या त्यांना संधी निर्माण होतील असंदी हा अहवाल सांगता या नवीन जगासाठी नवीन पद्धतीच्या कामासाठी कोणती कौशल्य लागणार आहेत याविषयीचा आराखडा आपल्याकडे आहे का? असला तरी त्यानुसार आपण काही बदल तरी करताना दिसत नाही, असं वाटतयं.

गेल्या आठवड्यात आलेल्या दोन बातम्यांनी आधी पडलेले प्रश्न आणखीणच गडद गेले पहिली बातमी हिंणघाटची ३ फेब्रुवारीला तरुणाने एका तरुण शिक्षिकेला पेटवलं एकतर्फी प्रेमातून आणि नकार पचवता न आल्याने त्याने हे अमानुष कृत्य केलं असे अंदाज आहे दुसरी बातमी सर्वोच्च न्यायालयाची सैन्यदलातील अधिकारपदांवर स्त्रिया असू नयेत, यासाठी पुरुष त्यांचे आदेश ऐकणार नाहीत असा युक्तिवाद खुद्द केंद्र सरकारच न्यायालयात करीत होतं पण नुकताच सर्वोच्च न्यायालयाने करीत हा युक्तीवाद फेटाळून लावला आहे. सर्वोच्च न्यायालयात केंद्र सरकारला फटकारत दिल्ली न्यायालयाने आणि दिलेल्या निकांलच पालन करीत स्त्रियांनाही लष्करात समान संधी द्या असे आदेश दिले आहेत न्यायालयातील सरकारचा युक्तिवाद असो हिंणघाटची घटना असो किंवा सुरुवातीचा लग्नातला प्रसंग वरवर पाहता हे प्रसंग अतिशय वेगळे आहेत पण यांच्यातल्या सभाव धागा म्हणजे स्त्रीच्या स्वतंत्र विचाराला मताला प्रतिष्ठा नाही हा.

येत्या जागतिक महिला दिनी आपण आता स्त्रिया कशा प्रत्येक क्षेत्रात मोठ्या पदावर पोहोचल्या आहेत. असे म्हणत स्वतःची पाठ थोपटत राहू पण जोपर्यंत आपला समाज स्त्रीच्या मनाला श्रमाला प्रतिष्ठा देत नाही. तोपर्यंत असे अनेक प्रसंग घडत राहणार.

Message
2019-20

‘सफर कासेगावची’

प्रवासवर्णन

आलिशा कादरी

B.A.II

माझे नाव अलिशा कादरी आहे. मी सोशल कॉलेजची विद्यार्थिनी आहे आमच्या कॉलेज मध्ये NSS ची कॅम्प गेली होती व आमचा पहिला वर्ष होता व आम्ही कासेगावला आमची सात दिवस कॅम्प गेली होती. आम्हाला खुप ठान वाटलं की आम्ही तेथे जाऊन गांवात सर्वांची सेवा करू व आम्ही व आमचे शिक्षक गेले तर तेथे आम्ही खुप एन्जॉय केला आणि काम सुद्धा केला आहे ता गाव खुप सुंदर होता आणि त्या शाळेत खुप झाडे व स्वच्छ होती व सगळी कडे खुप शांत व थंड वाटत होता.

तेथे आमच्या कॉलेजचे सर्व माझे भाऊ तेथे पुर्ण सात दिवस राहिले तेथील शेती गायी गुरे नदया खुप छान वाटलं व तेथील लोक सुद्धा खुप छान वाटलं व तेथील लोक सुद्धा खुप मायाचे होते आम्हाला जेवण केले व सर्वांना विचारायाचे की काही कमी पडलं तर नाही असे पण गावातले लोक खुप वेगळे असतात व मायाळु असतात तेथे आपल्या सोलापूर किंवा दुसरा शहरासारखी किचबिंच नव्हती सर्व शांत होता गाडाच्या हॉर्न किंवा जास्त मोबाईल नाही जास्त प्रदूषण नाही. खरचं गावात वेगळच वाटतं कुठल्याही गावात जावा आपलं असल्यासारखंच वाटतं व तेथे शाळेसमोर घर होता तेथे म्हैस होती. तेथे लोक तास-तास दुध काढून विकायला गेले व जरा सुद्धा पाणी मिक्स नाही केले. व आम्हाला तेथून येण्यासाठी खुप रडु येत होतं आम्ही गावात रॅली सुद्धा काढली. स्वच्छता बदल व तेथील लोक सुद्धा आमच्या मागे येऊ लागले आम्ही पूर्ण गाव फिरलाव तर आम्हाला जास्त घान दिसला नाही आमचे विद्यार्थी तेथील कचरा स्वच्छ केला होता पण त्याचा अगोदर स्वच्छ होता. आम्हाला तेथील सकाळी त्या कोंबड्याची आवाज, पक्षाची चिवचिव हे सर्व ऐकुन खुप मनाला शांती वाटायची चरं तेथील लोक पहाटे पाचला उठतात व अगोदर

आंघोळ करुन मग पुजा करुन म्हशीचा दुध काढुन त्याला चारा धत्तलून त्याचा सर्व काही स्वच्छ करुन आंगन सारवून झाडून काढतात व मग तुलसीची पुजा करतात.

मग तेथील लोकाचे कामे दहाला समाप्त होतात मग सर्वजण शेताला जातात. मुलं शाळेला जातात. आम्हाला तेथे सात दिवस कधी गेले कळलं नाही ऐवढं सुंदर वाटलं त्या मोबाईल, टीव्ही न सुटकारा मिळाला आपण आपले सर व आपले मित्र मैत्रिण राहिलो. आम्हाला तेथे खुप झाडे लावलो. त्यांची खुप सेवा केली. त्यातच आम्हाला खुप आनंद कधीही मिळाला नव्हता व तेथे लोक स्वयंपाकसाठी झाडे कापत होते आम्ही त्यांना समजावून सांगितलो तर ते आमचं बोलणं ऐकले व त्यांनीही त्यांची समस्या आम्हाला सांगितला आम्हीही मदत केली. आमचे शिक्षक आमचा सपोर्ट केला. आम्हाला असे आश्वासन दिले की आम्ही हे करणार तरचं आम्ही केलावं आमचा लासट दिवशी आभार समारंभ होता त्या दिवशी मुलांनी ऐवढा छान नाटक कला ना अक्षरशा आमच्या डोळ्यांत पाणी आलं.

देशभक्त वर आमचे प्रिन्सीपलचा सुद्धा डोळ्यात पाणी आलं गावातल्या सर्व जण रडले आम्ही ऐवढा एन्जॉय आयुष्यात केला नव्हता व आमचे तेथे सर्वजण मित्र बनले. आम्ही तेथील शाळेत जात होताव प्राथमिकच्या विद्यार्थ्यांना शिकवायला आम्ही गेले होते आम्हाला तेंव्हा कळलं शिक्षक काय असतात आम्हाला तेथून खुप कांही शिकायला मिळालं व मुलं स्वयंपाकही शिकलं व आपलं काम आपणच कराव हेही शिकले. मी एकच सांगणार गावात की सर्वजण महिन्याला एकदा तरी एक झाड लावावा, झाडांना जगवावा.

झाडे लावा. झाडे जगवा !

पर्यावरण वाचवा, भविष घडवा !

पर्यावरणाची रक्षा, जगाची सुरक्षा !

Message
2019-20

देशात काल

कविता

अरबाज लांडगे

B.A

देशात काल तू शिष्टाचार पाहिला
देशात आज मी भ्रष्टाचार पाहिला

ती जात कोणती ही माहीत माणसा
त्यांचाच आज घोडेबाजार पाहिला

भलत्याच माणसाचा तोरा इथे दिसे
सोशीक माणसाचा संसार पाहिला

नुसताच आपणाला धार्मिक वारसा
फादर नि मदर डेचा सणवार पाहिला

विश्वास माणसाचा देवास वाहिला
त्याचाच माणाने आधार पाहिला.

सहवास पाहिजे

कविता

नोमान पठान

B.A

जगण्यात माणसाला सहवास पाहिजे
जगण्यात माणसाला सुखवास पाहिजे

जीवास घोर आह नेताच माणसा
निरपेक्ष स्वाभिमानी देशास पाहिजे

वाईट माणसे ही का गोड बोलती
बोलती माणसाच्या विश्वास पाहिजे

जगताच धोरणाला साशंक मानते
सत्तेतही विकासाचा ध्यास पाहिजे

या भ्रष्ट शासनी वाठे भ्रष्टता किती
होण्यास पारदर्शीच प्रयास पाहिजे.

Message
2019-20

अवघड अवघड अवघड

कविता

सोहेल रसुल बागवान B.A.I

सरकारी कामे अवघड अवघड अवघड
त्यासाठी आमुची धडपड धडपड धडपड

नियमाने चालत नसतो हाच पुढारी
बोल खडे त्यावर परखड परखड परखड

जिवाल्या फासी असते शेतकऱ्याला
संसारी त्याची परवड परवड परवड

गोर गरीबीत असते चिंता जगण्याची
आई बापाची तडपुड तडपुड तडपुड

नेते पेटवीती दंगल जागोजागी
जीवाची होते धडपड धडपड धडपड

माणूस

कविता

फैजान शेख

B.A.I

माणूसकी जेथे भेटत असतो माणूस
आपुलकी तेथे भेटत असतो माणूस

जर का असते त्यांची भाषा भिन्न ती
तरीही प्रेमाने बोलत असतो माणूस

ते गवीने झाले देवाचे दानव नम्र विनयता
तीच जपत असतो माणूस

जे अविचारी जातीवादी फ्रटपाडु देशाची
चिंता वाकृत असतो माणूस

त्या पैशाची श्रीमती नाही मोठी
दिलदारपणाने जाणत असतो माणूस

Message
2019-20

ते काश्मीर

कविता

प्रमोद व्हनमाने

B.A. I

पहाडी रस्ते वळणावळणाचे
कधीही बंद होऊ शकणारे माणसांचे मरण घेऊन
एका बाजुला विशाल खाया खायखाय सुटलेल्या
मधूनच दिसणारे खालमान्या मेंढरांचे कळपचे
कळव थंडगार सरकणारे.
आणि त्याच्यापुढं पिचलेल्या मेंढपाळ ईश्वरासारखा
काठी वाजवत.

भर उन्हाळ्यात खळाळणाऱ्या भावाजी नद्या
पावलापावलांवर वेडसर हसणारी रंगीबिरंगी फुलें,
आणि गोबड्या गालाची मळकट मुले दहशतलेली
इकडे तिकडे उंच उंच बर्फाळ मायनस थंडगार
पहाड.....

शुभ्र बर्फातून ओघळणारे रक्ताचे ओघाळ,
मी काश्मीर पाहतोय
ठाऊक हाये न
भारताचे नंदनवन

नंदनवन

कविता

नितीन पांढरे

B.A

गुलमार्ग सोनमर्ग काही ठिकाणी सोडली तर
अजिबात गारठलो नाही.

जुनाट राजवाड्यासारखे हॉटेल
त्यातील थंडगार स्तंभता

हॉटेलच्या आवारात आवारा वाढलेली गुलाबाची
बाग,

फुलभरल्या वेलींचे सभोती वेटोळे बाहेर निघावे तर
रस्त्यात रापलेल्या चेहऱ्यांची बिडी ओढणारी
काश्मिरी माणसं रस्त्यांच्या कडेकडेला विस्तृत
गणवेशात उगवलेली मिल्टरी आणि सदैव रोख घेत
त्यांच्या फुललेल्या बंदुका इतस्तः रस्त्यांवरून
धडपडत जाणारी मगुर सैनिकी वाहनं यातायात
थांबवत बिनदिक्कत.

हागायला जाणारा फाटका माणूसही संशयाच्या
घेऱ्यात.

हे माझ्या भारताच्या नंदनवना

Message
2019-20

आई

कविता

सोहेल सय्यद

B.A.I

लाडीगोडीने सांगत असो आई
आपुल्याच हिताचे बोलत असते आई

वाट बघत असते उशिरा येता दारी
तेव्हा लटके रागावत असते आई

शपथा घेतो तेव्हा आठवते आई
अन् संकटकाळी सोबत असते आई

आम्ही दुःखी कष्टी झालो तर तेव्हा
स्वप्नी येवून विचारत असते आई

पुण्याई आईची आभाळी माया
भरते काळिजही भावत असते आई

कोणास भाव आहे

कविता

इमरान सावे

F.Y.B.A.

आता मला कळेना कोणास भाव आहे
पैसा असेल तर मग पैशास भाव आहे

झाल्यात वेदना माझ्या कोवळ्या मनाला
स्वप्नात घेतलेल्या शपथास भाव आहे

चंद्रास डाग आहे माहीत चांदण्याना
देतात दोष पण त्या डागास भाव आहे

दांभीकता लबाडी लाचार माणसाची
शांती दख तसा त्या त्यागास भाव आहे

खुर्चित बसून देती जनतेस न्याय आणि
शेतात राबणाऱ्या घामास भाव आहे.

हिंदी विभाग

Message
2019-20

हम आईना है
आईने ही रहेगे ...
फ़िक्र वो करे
जिनकी शक्ल में
कुछ और
दिल में कुछ और है

दुनिया के सबसे छोटे सोने के सिक्के का व्यास मिलीमीटर माहितीपर लेख

म.शोहेब महेबुब जंभाई B.Com. I

स्विट्जरलैंड ने गुरुवार को दुनिया का सोने का सबसे छोटा सिक्का जारी किया इसका व्यास करीब २.९६ मिलीमीटर

(०.२१ इंच) है। जबकि वजन ०.०६३ ग्राम (एक ओंस का १/५०० वा हिस्सा) है। सिक्का इतना छोटा है कि इसे देखने के लिए एक खास मैग्नीफाइंग ग्लास दिया गया है। इसके एक तरफ महान वैज्ञानिक अल्बर्ट आइंस्टाइन की एक लोकप्रिय आकृति उकेरी है, जिसमें वह अपनी जीभ दिखा रहे हैं। स्विट्जरलैंड की राष्ट्रीय टकसाल ने इस सिक्के को तैयार है किया है। इसे ऑनलाइन ऑर्डर किया जा सकता है। लेकिन स्विट्ज़िंग का कहना है कि ऐसे सिर्फ ९९९ सिक्के ही बनाए गए हैं। एक सिक्का खरीदने के लिए आपको १९९ क्रेडिट खर्च करने होंगे।

इसके साथ आपको एक विशेष मैग्नीफाइंग ग्लास भी दिया जाएगा।

ताकि आप महान वैज्ञानिक अल्बर्ट आइंस्टाइन की आकृति को ठीक से देख पाएं।

स्विस टकसाल का कहना है कि उसने बेहद बारीकी से इस सिक्के को तैयार किया है ताकि वर्ल्ड रिकॉर्ड बनाया जा सके।

देश के युवा

माहितीपर लेख

अय्युब तिम्यापूरे B.Com. I

२०१९ के अंतिम दो महिनों में और २०२० में जारी विरोध CAA, NRC, NPR को लेकर हो रहा है। भारत की मिडीया में केवल इस बात की बेहस हो रही है। कि देश के हर इलाके में प्रदर्शन चल रहा है। परंतु वह एक बात भूल चुके हैं कि देश की आर्थिक स्थिति का हाल कैसा है।

प्रदर्शन तो बहुत हो रहे हैं और इन प्रदर्शनोमें ज्यादा युवक शामिल हो रहे हैं। इस बात की तरफ हमारा ध्यान नहीं जा रहा है। कि युवा का योगदान इतना कैसे है। देश में बढ़ती बेरोजगारी जैसे की कई दशकों में देखी नहीं गई।

अगर देश में रोजगारी होती तो युवा अपना काम में व्यस्त रहते और युवा का योगदान देश की आर्थिक स्थिति सुधारती। देश में गरीबी घट सकती थी सबसे बड़ी बात अगर युवा को जोकरी होती तो वह काम में मग्न होता और हिंसा का रास्ता नहीं चुनने और देश में किसी भी बात को लेकर दंगे नहीं होते।

अगर JNU में शिक्षा लेकर निरमला सी तारामन देश की वित्त मंत्री बन सकती है तो आज के JNU के विद्यार्थी राष्ट्र विरोधी क्यों?

सारी बातें कहने के लक्ष्य ये ही हैं कि, अगर युवा को रोजगार मिलती तो देश की हालत खराब नहीं होती।

प्राचार्य की मुलाकत

मुलाकत

उज्ज्मा मेंढुक

B.A.II

(सोलापूर सोशल असोसिएशन्स आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज सोलापूर के प्राचार्य डॉ.एम.ए.दलाल सर जी का साक्षात्कार लेखन किया है इसी महाविद्यालय की छात्रा कु.उज्ज्मा मेंढुक)

छात्रा :- सर जी आपका बचपन कैसा रहा ?

प्राचार्य :- मेरा जन्म सोलापूर में हुआ। मेरी प्राथमिक शिक्षा ज्ञानज्योति मराठी विद्यालय जोडभावी पेठ सोलापूर में तथा विद्यानिकेतन प्रशाला सोलापूर में माध्यमिक शिक्षा पूरी हो गई। मेरा बचपन सामान्य परिवार में बीता। फिर भी मन में बहुत सी आशाएं थी, बचपन की शरारतें थी, लडकपन के सपने थे लेकिन घर की हालातों से मजबूर था। स्कूल से लौटता तो दुकान के काम करता, कभी गर्मी के मौसम में बर्फ बेचता, कभी फल बेचने का काम भी करता। मेरी माध्यमिक शिक्षा पूरी होने के बाद दयानंद कॉमर्स महाविद्यालय में आगे की पढ़ाई जारी रही। उस समय घर की हालत बहुत खराब थी। लेकिन मेरे अध्यापक कहते थे कि, “पढ़ाई के लिए परिस्थितियों का बाहाना मत बनाओ!” उनके उक्ति के अनुसार मैं डॉ.बच्चुवार हास्पिटल में हर माह साठ रुपये वेतन पर कम्पाउंडर की नौकरी की। मुझे न कभी शर्म आयी न कभी डर लगा। मुझे लगता है मनुष्य को परिस्थितियाँ ही मजबूत बनाती है। मेरे ऐसे संघर्षमय परिस्थितियों से मेरा आत्मविश्वास

दिन-ब-दिन बढ़ता गया और मेरे व्यक्तित्व में निखार आ गया। इसतरह मेरा बचपन बड़ा संघर्षपूर्ण रहा।

छात्रा :- सर अपने जीवन के सफर में अपने माता-पिता की भूमिका कैसी रही ?

प्राचार्य :- मेरे माता-पिता अनपढ़ थे। मेरी माँ ज्ञान से कोसों दूर थी। लेकिन मेरे माँ की एक तडप थी कि मेरा बेटा पढ़कर एक अच्छी नौकरी हासिल करें। मैंने मेरी माँ के बातों से प्रेरित होकर मेरी शरारत को त्यागकर मैंने मेरी शिक्षा पूरी की और यहाँ तक के सफर में मैं कभी न थका! न कभी रुका। मेरे प्रति मेरे माता-पिता की एक आस थी कि उनकी गरीबी मैं दूर करूँ। इसलिए मैं खूब पढ़ा। पढ़ते समय भी अनेक समस्याएं आयी लेकिन मैंने कभी हार नहीं माना और मेरा सफर जारी रखा। मेरे परिवार के जिम्मेदारी अपने कंधों पर लेकर पूरी लगन, मेहनत, प्रयास से मेरी पढ़ाई पूरी की। इसतरह मेरे माता के सपने पूरे करने में मैं कामयाब रहा।

छात्रा :- सर आप प्राचार्य पद को संभालते हुए क्या परिवार को समय देते हो ?

प्राचार्य :- मैं जब से प्राचार्य पद पर कार्यरत हूँ तब से मेरे परिवार को बहुत कम समय दे रहा हूँ। प्राचार्य पद का काम बड़े जिम्मेदारी वाला काम है। इस पद पर काम करनेवाले व्यक्ति को हमेशा जागृत रहकर कृतिशील काम करना पड़ता है। महाविद्यालय में अनेक प्रकार के दिक्कतें आती हैं, कभी तत्काल निर्णय लेना होता है, कभी अति तत्काल में विश्वविद्यालय को रिपोर्ट भेजना होता है। यहाँ घड़ी के काँटे के तरह न रुकते हुए समय-समय पर

काम को पूरा करना होता है। इसमें थोड़ीसी भी गड़बड़ी हो गई तो इसके नतीजे भी खराब आते हैं। इस पद पर काम करना एक आव्हानात्मक कार्य है। ऐसे समय में मैं परिवार को बहुत कम समय देता हूँ।

छात्रा :- सर आप ने आज तक कितने किताबें लिखे और कौनसी ?

प्राचार्य :- मैंने वाणिज्य विषय से संबंधित आजतक आठ किताबें लिखी है। यह किताबें पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होळकर विश्वविद्यालय सोलापूर के वाणिज्य विभाग के प्रथम, द्वितीय तथा तृतीय वर्ष में पढ़नेवाले छात्रों को उनके अभ्यासक्रम के अनुसार पाठ्यपुस्तकें लिखें हैं। जैसे विपणनाचे व्यवस्थापन, उद्योजकतेचे व्यवस्थापन आदि।

छात्रा :- सर आप वाणिज्य के अध्यापक रहे ? क्या आपको साहित्य अच्छा लगता है ? क्यों ?

प्राचार्य :- मुझे साहित्य बहुत पसंद है क्योंकि साहित्य से जीवन जीने की राह मिलती है। साहित्य से जीवन की सार्थकता होती है। अनेक लेखकों के किताबें पढ़ने के बाद उनके कल्पनात्मक संवेदनशील विचारों से हम प्रभावित होकर हमारे दुख-दर्द को भूलकर जीवन जीने का प्रयास करते हैं। लेखक के सामाजिक संदेश से हमें भी सामाजिक जिम्मेदारी का अहसास होता है।

छात्रा :- सर आपको सबसे ज्यादा कौनसा लेखक पसंद हैं ? क्यों ?

प्राचार्य :- मुझे आज भी प्रत्येक किताबों से प्रेरणा मिलती है। मैं आज भी जाकमा जैसे व्यक्तियों से प्रभावित होता हूँ। मुझे

मराठी भाषा के प्रसिद्ध लेखक प्र.के.अत्रे (प्रल्हाद केशव अत्रे) सबसे ज्यादा पसंददीदा लेखक रहे हैं। उनके बहुचर्चित किताबें हैं - मी अत्रे बोलतोय, झेंडूची फुले, तो मी नव्हेच, अशी बायको हवी, संत आणि साहित्य झालाच पाहिजे आदि। यह चर्चित किताबें मेरे दिल को छू गईं।

छात्रा :- सर आपको आज तक कितने पुरस्कार मिले हैं ? उसमें आपका सबसे ज्यादा पसंददीदा पुरस्कार कौनसा और क्यों ?

प्राचार्य :- मैंने मेरे जीवन में ईमानदारी से काम करता रहा कभी भी सम्मान या पुरस्कारों की अपेक्षा नहीं की थी। फिर भी मेरे अच्छे कार्यों के कारण आज तक मुझे नौ पुरस्कार प्राप्त हो गये हैं। शिक्षा के क्षेत्र में उत्तम नेतृत्व, आदर्श शिक्षक, आदर्श प्राचार्य, शान-ई-महाराष्ट्र, भास्कर पुरस्कार आदि। इन पुरस्कारों से मुझे दिल्ली, पूना, औरंगाबाद तथा सोलापूर आदि शहरों का प्यार भरा सम्मान मिला। इसमें मुझे सबसे ज्यादा पसंददीदा पुरस्कार रहा पुण्यश्लोक आहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विश्वविद्यालय सोलापूर की ओर से दिया गया आदर्श प्राचार्य पुरस्कार। मैं प्राचार्य पद पर रहकर जो कार्य कर रहा था उस कामयाबी का प्रमाणपत्र मुझे सभी के सामने दिया जा रहा था। मेरे कुशलतापूर्वक किये काम की कहीं ना कहीं सरहाना हो रही थी। मुझे यह पुरस्कार पाकर ऐसा लगा कि मेरी पहचान मेरे नाम से नहीं मेरे काम से बन गई।

छात्रा :- सर आप हमारी कॉलेज तथा यहाँ के छात्रों के प्रगति के लिए कौनसी योजना को

प्राचार्य :- अपनाना चाहते हैं ?
हमारे महाविद्यालय में पढ़नेवाले छात्र अल्पसंख्यक है । यह समाज पिछड़ा समाज है । यहाँ पढ़ने आनेवाले छात्र गरीब या मध्यमवर्गीय परिवार से है । आज का युग स्पर्धात्मक युग कहलाता है । हमारे छात्रों को अलग-अलग प्रतियोगिता की तैयारी करने के लिए प्रतियोगिता परीक्षा केंद्र होना आवश्यक है । छात्रों को आधुनिक तंत्रज्ञान की जानकारी देना चाहिए जैसे ई-लर्निंग, ई-लॉब्ररी की भी आवश्यकता है । छात्रों के लिए शिक्षक शिष्यवृत्ति, छात्र दत्तक योजना, गरीब छात्रों को आर्थिक मदद आदि योजनाओं को अपनाकर हम छात्रों को प्रगतिपथ पर ले जा सकते हैं ।

छात्र :- सर आप किस व्यक्ति को आदर्श मानते ? और क्यों ?

प्राचार्य :- मैं सकारात्मक विचार रखनेवाले व्यक्ति से प्रभावित होता हूँ । मैं संघर्षमय जीवन गुजर रहा था । उस समय मेरे महाविद्यालय के अंग्रेजी विभाग के विभाग प्रमुख प्रा.ए.के. शेख सर के विचारों से बहुत प्रभावित हो गया । वे हर काम बड़े सूक्ष्मता से तथा समझदारी से करते थे । उनके पास मानो दस दिशाओं का ज्ञान था । जैसे सामाजिक, राजनितिक, शैक्षणिक तथा धार्मिक ज्ञान कूट-कूट कर भरा हुआ था । उनके साथ रहकर मुझे बहुत सीखने मिला । मैं आज उन्हीं के बातों को ध्यान में रखकर जीवनयापन कर रहा हूँ । ऐसा इन्सान मेरे लिए अविद्यतीय है ।

छात्र :- सर आप सेवानिवृत्ति के बाद और कौनसे ? कार्य करना चाहते हैं ?

प्राचार्य :-

मुझे किसी भी विषय में नई जानकारी लेना उसे सीखना बड़ा अच्छा लगता है । मैं सेवानिवृत्ति के बाद अपने बागबान समाज का दायित्व निभाऊंगा । हमारे समाज में शिक्षा को लेकर उदासीनता दिखाई देती है । इस उदासीनता को मिटाकर समाज में शिक्षा का महत्व बताकर आजीवन उसका प्रचार-प्रसार करूंगा । उसी तरह मुस्लिम समाज में आर्थिक दुर्बलता दिखाई देती है । इस समस्या को मिटाने के लिए मैं इस्लामिक बैंकींग में सखोल अनुसंधान करूंगा और गरीब, मध्यमवर्गीय परिवार की आर्थिक समस्या को मिटाने का प्रयास करूंगा ।

छात्र :-

सर ! आज के छात्रों को आप क्या संदेश देना चाहते हैं ?

प्राचार्य :-

आज छात्रों में मुझे असंवेदनशीलता दिखाई देती है । आज के छात्र को अपने माता-पिता की आज्ञा का पालन करना चाहिए । छात्रों को पूरे ईमानदारी के साथ रहना चाहिए । अपने माता-पिता के सपनों को पूरा करने का प्रयास करें । काम कोई भी हो उसे आप लगन, मेहनत, प्रयास से करते हैं तो उसमें आपको निश्चित रूप से कामयाबी हासिल होगी । आप किसी भी क्षेत्र में जाने के बाद वहाँ पर ईमानदारी तथा जिम्मेदारी से काम करके अपना नाम रोशन करें तथा अपने माता-पिता का सपना साकार करें । आज के छात्र को नियोजनबद्ध कठोर परिश्रम, हमेशा प्रयासरत रहकर पूरे लगन मेहनत से कोई कार्य करता है तो उसमें निश्चित रूप से तुम्हें सफलता मिलती है ।

धन्यवाद सर जी !

दिल्ली में एक दिन

यात्रा वर्णन

तंझीम अ.करीम शेख B.A.II

हर साल कि तरह इस साल भी मुझे प्रवास करने के लिए जाने का बड़ा मन हो रहा था। इतने में पिताजी ने कहा कि वे एक दिन काम के सिलसिले के लिए दिल्ली जा रहा है। मैंने बहुत जिद की और मैंने पिताजी को मुझे दिल्ली ले जाने के लिए राजी कर लिया।

दिल्ली भारत की राजधानी है और देश के दिल के रूप में माना जाता है। हम लोग करीब ७.३० बजे दिल्ली पहुँचे। इसके बाद हमें मेट्रो से जाना था मेट्रो में यात्रा करना सुखद अनुभव रहा। हॉटेल पहुँचने तक रात हो चुकी थी। हम सब थक कर सो गए।

दिल्ली इतनी बड़ी है कि एक दिन इसे देख पाना तो असंभव ही है। इसलिए हम ने टूरर एंड ट्रेवलस सेवा का लाभ उठाया। हालांकि मुझे कभी भी इस तरह घूमना पसंद नहीं रहा है। दिल्ली को देखने के लिए हम लोग १० बजे घर से निकल पाए।

चौड़ी-चौड़ी सड़के जिनमें सीमीत यातायात

और चारों तरफ हरियाली। एम्बेसी की बेड-बडे ऑफिस, संसद भवन, राष्ट्रपति भवन और न जाने क्या-क्या।

कुतुबमिनार, हम सब पहले कुतुबमिनार गए। यहां कई विदेशी सैलानी नजर आए। कुतुबमिनार में कुल ३७८ सीढ़ियाँ हैं जिसकी मदद से सबसे ऊपर की मंजिल तक जाया जा सकता है। लेकिन गाइड ने बताया कि अब यह बंद हो चुका है।

कुतुबमिनार के साथ कुछ और स्थान भी है जैसे ईमान जामिन का मकबरा अलाई मिनार आइरन पिलर। लेकिन समय की कमी के कारण अच्छी प्रकार से नहीं देख सकी। अलाई मिनार की ऊँचाई २४.५ मीटर है।

हम सब कुतुबमिनार देखने के बाद लोटस टैम्पल आ गये। यहाँ काफी भीड़ थी और मंदिर की भव्यता दूर से ही दिख रही थी। इसके बाद हमारी अगली मंजिल भी अक्षरधाम मंदिर। लगभग १०० एकड़ के क्षेत्र में बना यह एक विशाल मंदिर है हालांकि इसका निर्माण था सुंदर। इस मंदिर में सुरक्षा के खास इंतजाम थे। यहाँ पर तस्वीर लेने की मनाई थी।

इसके बाद हम इंडिया गेट चले गए। मैं यहाँ पर भावुक हो गई और गर्व भी महसूस किया। क्योंकि इसका निर्माण १००० भारतीय सैनिकों की स्मृति में किया गया था जो ब्रिटिश सेना में भरती होकर प्रथम विश्वयुद्ध में शहीद हुए थे।

इसके बाद हम वापस होटल लौट गए और ७.३० की ट्रेन से वापस लौटने लगे गए। सब थक गए थे और सो रहे थे। हम सब धीरे-धीरे वापस अपने घर की तरफ बढ़ रहे थे। लेकिन मेरा दिल अभी भी दिल्ली में कहीं भटक रहा था।

भारतीय सेना में पहली महिला-प्रिया झिंगन रेखाचित्र

मुस्कान अलीम मणुरे B.A. II

* प्रिया झिंगन का परिचय :-

प्रिया झिंगन जिनके पिता पुलिस में एक अधिकारी थे इसकी वजह से प्रिया के दिल में बचपन से ही वर्दी पहन कर अपने देश की रक्षा करने का जुनून था। प्रिया का यह सोचना था कि एक बहुत बड़ी तनखा वाली नौकरी करने के बजाय वर्दी पहनकर देश की सेवा करना बेहतर है। इसलिए प्रिया ने भारतीय आर्मी ज्वाइंट कर के यह सबित कर दिया कि महिलाएं किसी मामले में किसी से कम नहीं हैं।

सन १९९२ से पहले भारतीय सेना में किसी महिला को प्रवेश नहीं मिलता था लेकिन इसके बाद प्रिया ने उस समय सेना प्रमुख जनरल सुनीत क्रांसिस को एक पत्र लिखकर सेना में लड़कियों की भर्ती का मुद्दा उठाया था। प्रिया का सोचना था कि लड़कियां किसी भी मामले में लड़कों से कम नहीं हैं इसलिए उन्हें भी लड़कों की तरह सेना में भर्ती होने का अधिकार मिलना चाहिए। क्योंकि प्रिया एक पुलिस अधिकारी की बेटी थी। इसलिए बचपन से ही उनके दिल में वर्दी पहनकर देश की सेवा करने का जुनून था। प्रिया का मानना था कि एक बहुत बड़ी तनखाहवाली नौकरी करने के बजाए देश की वर्दी पहनकर देश की सेवा करना गर्व की बात है।

प्रिया ने एक इंटरव्यू में कहा था कि मैं अपने देश के लिए कुछ ऐसा करना चाहती हूँ जो शायद अभी तक किसी लड़की ने नहीं किया इसीलिए प्रिया ने उस समय जो भारतीय सेना प्रमुख जनरल सुमित फ्रांसिस थे। उन्होंने एक पत्र लिखा और उनसे इस बात के लिए आग्रह किया कि भारतीय सेना में भर्ती होने के लिए महिलाओं को भी पात्रता दी जाये। उनके पत्र का जवाब देते हुए सेना प्रमुख ने कहा कि वह अगले २ सालों में किसी भी तरह से महिलाओं की भारतीय सेना में भर्ती व्यवस्था करेंगे इस वजह से प्रिया को अपने भारतीय होने का गर्व हुआ।

जब १९९२ में एक अखबार में महिलाओं के सेना में भर्ती होने का विज्ञापन जारी हुआ तो प्रिया को अपना सपना पूरा करते का रास्ता मिल गया और प्रिया ने अपनी कड़ी मेहनत की नदौलत सेना में अपनी जगह सुनिश्चित की और चेन्नई में स्थित ऑफिसर ट्रेनिंग अकैडमी में अपने सपने को पूरा करने के लिए निकल पड़ी।

* प्रिया भारतीय सेना की अधिकारी :-

सेना में अधिकारी बनने वाली प्रिया पहली महिला थी। इस कारण प्रिया को एनरोलमेंट नंबर - ००१ मिला इस ऐतिहासिक नंबर को प्रिया हमेशा याद रखती है। प्रिया के साथ में कुल २५ महिलाएं थी इस पहली बैच ने देश में महिलाओं के लिए भारतीय आर्मी के रास्ते खोल दिए। एक महिला सैन्य अधिकारी के तौर पर प्रिया अपने अनुभव को साझा करते हुए कहती है कि पुरुष प्रधान इस देश में अपनी उत्कृष्टता का परिचय देना मुश्किल तो है लेकिन नामुमकिन नहीं है और अगर आप के दिल में इच्छा हो तो आप सब कुछ हासिल कर सकते हैं प्रिय बताती है कि ऑफिस एकेडमी में ट्रेनिंग के दौरान उन्हें किस तरह से गर्म पानी, ट्यूबलाईट जैसे छोटी बनियादी सुविधाओं के लिए गुहार लगाना पड़ी थी।

* प्रिया का संघर्ष :-

महिला होने के बावजूद प्रिया का कहना है कि उनकी बेच पर कोई नरमी नहीं बरती जाती थी उन्हें भी

पुरुषों की तरह हो ट्रेनिंग दी जाती थी। एक बात याद दिलाते हुए प्रिया कहती है कि उन्हें उस वक्त बहुत शर्मिंदगी महसूस हुई जब ट्रेनिंग के दौरान महिला के डेट को एक ही पूल में भेज दिया गया था। लेकिन प्रिया समेत सभी महिलाओं इसके लिए विरोध जाहिर किया जिसके बाद अधिकारियों को अपने आदेश बदलना पड़े। प्रियाने एक और वाक्य साझा करते हुए कहा कि एक बार उनके कमरे में एक जवान शराब पीकर घुसा आया था। जिसके खिलाफ प्रिया ने शिकायत दर्ज करवाई और उसका कोर्ट मार्शल भी कराया। एक साल कड़ी ट्रेनिंग के बाद ६ मार्च १९९३ को प्रिया सेना की अधिकारी के रूप में निकल कर बाहर आई।

प्रिया लॉ ग्रेजुएट थी। लेकिन उनका मन आर्मी की इन्फैंट्री डिवीजन में जाने का था उन्होंने काफी अनुरोध किया लेकिन फिर भी उनकी नियुक्ती जज एजवो केट जनरल के तौर पर हुई क्योंकि उस वक्त महिलाओं के लिए आर्मी की कॉम्बैट पॉजिशन खाली नहीं हुई थी। इसी वजह से प्रिया को जो नियुक्ती दी गई थी उसी के स्वीकार करना पड़ा।

* प्रिया को मिला सम्मान

साल २०१७ जून में सेना प्रमुख बिपिन रावत ने एक घोषणा की थी कि जल्द ही कॉम्बैट ग्रुप में भी महिलाओं के प्रवेश के नियम बनाए जाएंगे उन्होंने कहा कि जल्द ही इसके लिए महिलाओं की नियुक्ती की जाएगी। मिलिट्री पुलिस के लिए भी महिलाओं की नियुक्ती से २५ साल पहले प्रिया और प्रिया जैसी महिला २५ महिलाओं कर दी थी।

अभी फिलहाल आर्मी में महिलाओं को सेना में मेडिकल लीगल, एज्युकेशन और इंजीनियरिंग विंग में ही प्रवेश मिलता है। प्रिया अपनी सबसे अच्छी यादों में से बताती है कि जब पहली बार उन्होंने अपनी सेवा से में कोर्ट मार्शल किया था। वह उनकी जिंदगी का सबसे यादगार पल है।

व्योममित्र

तांत्रिक लेख

मुस्कान अलीम मणुरे B.A. II

गगनयान से पहले 'व्योममित्र' को अंतरिक्ष में भेजेगा इसरो इस साल के अंत में होने वाले मानव अंतरिक्ष यान कार्यक्रम गगनयान की शुरुआत के महेनजर भारतीय अंतरिक्ष अनुसंधान संगठन इसरो द्वारा अंतरिक्ष की स्थिति को बेहतर ढंग से समझने के लिए एक रोबोट हयुमनॉइड मॉडल, जो मानव की तरह दिखने वाला होगा इस को भेजा जाएगा, जिसे 'व्योममित्र' नाम दिया गया है।

सिवन ने एक जनवरी २०२० को कहा था कि इसरो ने अपने सिस्टम की मानव रेटिंग के साथ प्रगति की है।

इस २०२२ में होनेवाले गगनयान मिशन से पहले रखाना किया जाएगा। गगनयान मिशन में किसी भी महिला को नहीं भेजा जा रहा है, इसलिए इस रोबोट को एक महिला के रूप में भेजा जा रहा है। इसरो के वैज्ञानिक सैम दयाल ने बताया कि यह एक मानव की तरह कार्य करेगा और हमें वापस रिपोर्ट भेजेगा। फिलहाल, हम इसे एक प्रसरेग के रूप में कर रहे हैं। इस रोबोट को व्योममित्र नाम दिया गया है। यह कई सारे कार्यों को सक्षम है, साथ ही दो भाषाएं भी बोलती है इसरो प्रमुख के सिवन ने पिछले साल कहा था कि यह रोबोट पूरी तरह तैयार है। उन्होंने कहा था कि हम यह सुनिश्चित करना चाहते हैं कि यह मिशन मनुष्यों को भेजते

और उन्हें सुरक्षित वापस लाने की हमारी क्षमता को प्रदर्शित करने से कई उद्देश्यों को पूरा करें।

इसरो के प्रमुख ने कहा था कि वास्तविक रूप से भेजे जानेवाले गगनयान मिशन से पहले होनेवाले दो मानव रहित उड़ानों में इस रोबोट को भेजेगा। उन्होंने कहा था कि हमारा रोबोट एक मानव की तरह होगा जो एक मानव की तरह लगभग सभी कार्य करते में सक्षम होगा, हालांकि यह कार्यों को इंसानों की तरह बड़े पैमाने पर नहीं कर सकता है।

इसरो के प्रमुख सैम दयाल ने कहा था कि हम यह बताना चाहते हैं कि पहली उड़ान भी खाली नहीं जाएगी और यह भी सुनिश्चित किया जाएगा कि हम इस अवसर का अधिकतम उपयोग करें। हमारे पास अपना खुद का (रोबोट ह्यूमनॉइड) है जिसका उपयोग किया जाएगा।

सिवन ने एक जनवरी २०२० को कहा था कि इसरो ने अपने सिस्टम की मानव रेटिंग के साथ प्रगति की है जिसमें प्रोपल्शन सिस्टम और क्रू एस्केप मैड्यूल सहित अन्य चीजें शामिल हैं। सिवन ने कहा कि इस वर्ष के लिए योजनाबद्ध मानवरहित उड़ान से पहले कई प्रणालियों का परीक्षण करने की आवश्यकता होगी। इन परीक्षणों में क्रू एस्केप मॉड्यूल के तरह एयर-ड्रॉप परीक्षा होगा और साथ ही हम चालक दल के प्रशिक्षण को भी शुरू करेंगे।

बेंगलुरु :- भारतीय अंतरिक्ष अनुसंधान संगठन (इसरो) ने गगनयान मिशन के लिए बनाए हुए ह्यूमनॉइड की पहली झलक दिखा दी है।

इसरो के प्रमुख के सिवन ने कहा कि दिसंबर २०२१ में भारत के प्रथम मानवयुक्त गगनयान के प्रक्षेपण के मद्देनजर इसरो दिसंबर २०२० और जून २०२१ में दो मानवरहित मिशनों का प्रक्षेपण करेगा।

मानव अंतरिक्षयान और खोज: वर्तमान चुनौतियां तथा भविष्य घटनाक्रम के उद्घाटन सत्र को संबोधित करते हुए सिवन ने कहा कि “गगनयान” मिशन का उद्देश्य न केवल अंतरिक्ष में भारत का पहला मानवयान भेजना है, बल्कि “निरंतर अंतरिक्ष मानव उपस्थिती” के लिए नया अंतरिक्ष केंद्र स्थापित करना भी है।

उन्होंने आगे कहा, हम तीन चरणों में यह सब कर रहे हैं। दिसंबर २०२० और जून २०२१ में दो मानवरहित मिशन और उसके बाद दिसंबर २०२१ में मानवयुक्त अंतरिक्ष यान नए अंतरिक्ष केंद्र के संबंध में इसरो ने भविष्य की जरूरतों पूरा करने के लिए बेंगलुरु के पास अंतरिक्ष यात्री प्रशिक्षण केंद्र शुरू किया है।

भारतीय अंतरिक्ष एजेंसी, नासा और अन्य अंतरिक्ष एजेंसियों तथा उसमें से बात कर रही है कि कैसे वह मानवयुक्त अंतरिक्षयान पर साथ मिलकर काम कर सकती है और कैसे उनके अनुभव से सीखा जा सकता है ‘गगनयान’ इसरो के अंतर-गृहीय मिशन के दीर्घकालिक लक्ष्य में भी मदद करेगा।

इसरो के प्रमुख ने कहा “अंतर गृहीया मिशन दीर्घकालिक एजेंडे में शामिल है।”

गगनयान मिशन पर सिवन ने कहा कि अंतरिक्ष एजेंसी ने महत्वपूर्ण प्रौद्योगिकियों जैसे कि निचली कक्षा के लिए १० टन की पेलोड क्षमता वाला संचालनात्मक लॉन्चर पहले ही विकसित कर लिया है और इसका प्रदर्शन किया है।

इसरो के प्रमुख ने कहा “केवल मानव जीवन विज्ञान और जीवन रक्षा प्रणाली जैसे तत्व की कमी है जिसे अब हम विकसित कर रहे हैं।”

सिन ने कहा कि इसरो ने ‘गगनयान’ कार्यक्रम के लिए कई राष्ट्रीय प्रयोगशाला, अकादमिक संस्थानों, डीआरडीओ प्रयोगशालाओं, भारतीय वायुसेना, सीएसआईआर प्रयोगशालाओं को पक्षकार बनाया है।

उन्होंने बताया कि वायुसेना के टेस्ट पायल में से अंतरिक्ष यात्रियों का चयन कर लिया गया है।

सिवन ने कहा कि भारत में जल्द ही सामान्य रूप से अंतरिक्ष उड़ान प्रशिक्षण शुरू होगा। इसमें कई सिमुलेटर और अन्य उपकरणों के इस्तेमाल के साथ मिशन से जुड़ा विशिष्ट प्रशिक्षण दिया जाएगा।

मानव और मशीनी युग

वैचारिक लेखक

नासिहा शेख

B.A. II

मशीन युग का हमारे जीवन के हर पहलू पर प्रभाव हुआ है। आजकल हम अपना कोई भी काम जल्दी से जल्दी और आसानी से कर सकते हैं। लेकिन मशीनी युग ने कई हाथ काट दिए हैं। पहले जो यह कार्य सौ हाथ मिलकर करते थे वे कार्य अब मशीनें पलभर में कर देती हैं। एक व्यक्ति ही बटन दबाकर सारे कार्य कर देता है।

मशीन की अपनी सीमा है। उसका कार्य करने का तरीका सीमित है। जितना मशीन में फीड करेंगे उतना ही कर सकती है। मनुष्य कार्य करते समय अपनी बुद्धि का प्रयोग करके कार्य को और अधिक सुंदर बना सकता है। आज भी हाथों से कार्य अधिक होता है। कई कार्यों में आज भी मशीन की मदद नहीं ली जाती केवल हाथों से किया जाता है।

मशीनी युग में मानव बेकार हो गया है। मशीन के कारण मानव बेकार और बेरोजगार हो रहे हैं। हम अपने ही बनाये मशीनों के गुलाम होते जा रहे हैं। मशीनी युग में हम कठपुतली बनकर रह गये हैं। विकास की होड़ में मानव जाति ने सफलता की बुलंदियों को छुआ। अपने लगन और मेहनत के बल पर हमने ऐसी मशीनों को बनाया जिसके

सहारे आज महीनों का काम दिन में और दिन का काम घंटों में ही निपटा लिया जाता है। न तो अधिक मजदूरों की जरूरत होती है न समय की पाबंदी।

वर्तमान युग मशीनी करण का युग है। आज हर काम को सरल तथा सुगम बनाने के लिए मशीनों का उपयोग होने लगा है। वही पर्यावरण का उल्लंघन भी हो रहा है। वर्तमान समय में मानव मशीनीकरण में इस तरह से गुम हो चुका है कि वह स्वार्थ पूर्ति के लिए प्रकृति का अत्याधिक दोहन करने लगा है। और पर्यावरण को दिन बदिन असंतुलित बनाया जा रहा है। जहाँ मानव समाज विलसितापूर्ण जीवन की चाह लिए प्रकृति का अति दोहन करता जा रहा है। वहीं वह अज्ञानावावश स्वयं की जान का भी दुश्मन बन चुका है।

आज का आदमी सारा दिन वाहनों, कम्प्यूटरों, रेडियो, टीवी, मोबाईल फोन के कृत्रिम संपर्कों में उलझा रहता है। आज के मानव चौबीस घंटों मशीन से जुड़ा है जैसे दिनभर मशीनों से काम करता है। शाम गाड़ी से घर लौडता है। रात में ऐसी थी पंखे, कुलर या हीटर की हवा में सोता है। अलार्म से उठता है। जिम जाता है। जहाँ जाता है। वहाँ बिजली से जुड़े उपकरणों से वास्ता पडता है। आदमी का काम है। बटन दबाना बाकी सब मशीन अपने आप काम करती है।

आज दुनिया में बड़े पैमाने पर मशीनों का अंधाधुंध प्रयोग बेरोजगारों के प्रमुख कारण है। मानव शारीरिक रूप से कम सक्रिय हो गया है। और मशीनों पर निर्भर है। मशीनों ने मानव का शांतिपूर्ण जीवन छीन लिया है। मशीनीकरण के कारण मानवता और पर्यावरण को खतरा उत्पन्न हो गया है। मशीनीकरण के कारण स्वयं मनुष्य आम एक पात्रिक मशीन की तरह कार्य करने लगा है।

मशीनों के कारण मनुष्य की नैसर्गिक क्षमता के साथ-साथ शारीरिक और मानसिक स्तर पर आज मनुष्य धीरे-धीरे कमजोर हो रहा है। आज मशीनों के कारण मानवीय संवेदना मर चुकी है।

बारकोड

माहितीपर लेख

आसमा मोतीवाला

B.A. II

बारकोड (Barcode) किसी उत्पाद के बारे में आकड़े या सूचना को लिखने का एक तरीका है। यह बारकोड किसी उत्पाद के बारे में पूरी जानकारी जैसे उसका मूल्य, उसकी मात्रा, किस देश में बना, किस कंपनी ने बनाया आदि दिया गया होता है। बारकोड को प्रकाशीय पाठको (Optical Scanners) की सहायता से पढ़ा जा सकता है जिन्हें बारकोड पाठक (Barcode Readers) भी कहते हैं।

आपने साबुन, तेल, क्रीम और अन्य घरेलू सामानों पर काली-काली लाइन्स को जरूर देखा होगा। टेक्नोलॉजी की भाषा में इन्हें बारकोड (Barcode) कहा जाता है। यह बारकोड किसी उत्पाद के बारे में पूरी जानकारी जैसे उसका मूल्य, उसकी मात्रा, किस देश में बना, किस कंपनी ने बनाया, कब बनाया आदि दिया गया होता है। इस बारकोड के माध्यम से कंपनियों और स्टोरों को यह भी पता लग जाता है कि किसी उत्पाद की कितनी मात्रा उसके पास बची है। एक वस्तु या पैकिंग को पूरे विश्व में एक विशेष बारकोड ही आवंटित किया जाता है। बारकोड का आवंटन इसके लिए अंतराष्ट्रीय स्तर पर बनी एक संस्था द्वारा किया जाता है।

*** बारकोड मुख्य रूप से दो भागों में बांटे जा सकते हैं।**

- रेखाकर बारकोड (Linear Barcode) या Dimensional बारकोड
- द्विबिमीय बारकोड (2 Dimensional Barcodes) या 2 D (इसे QR कोड भी कहा जाता है। जिसको Quick Response पढ़ा जाता है।

- 1 D बारकोड का प्रयोग साधारण उत्पादों जैसे साबुन, पेन और मोबाइल इत्यादि में किया जाता है जबकि 2 D बारकोड को आपने PAYTM APP में देखा होगा।
- 2 D बारकोड में 1D की तुलना में ज्यादा डाटा भरा जा सकता है और यदि 2 D बारकोड में कई काट-छांट हो जाती है तो भी स्कैनर की मदद से कोड को पढ़ा जा सकता है जबकि 1 D ऐसा संभव नहीं होता है।

*** यह कैसे काम करता है (How Do This Work)**

कम्प्यूटर केवल बाइनरी लैंग्वेज (Binary Language) को समझता है, यह 0 और 1 के रूप में होती है इसलिए बारकोड के 95 खानों को केवल 0 और 1 में विभाजित किया जाता है। इसके बाद इन 95 खानों को भी 15 अलग-अलग खानों में विभाजित किया जाता है। इन में 12 खानों बारकोड लिखा जाता है, और अन्य 3 खानों को गार्ड्स के रूप में विभाजित किया जाता है।

*** बारकोड स्कैनर (Barcode Scanner)**

बारकोड स्कैनर एक इलेक्ट्रॉनिक डिवाइस है, इसमें कोड को रीड करने के लिए कैमरे का उपयोग किया जाता है, इस कैमरे के लेंस द्वारा प्रकाश को डाला जाता जिसमें कोड के खानों की सूचना कम्प्यूटर तक पहुंचाई जाती है। स्कैन होने के बाद कोड में दी गई सूचना कम्प्यूटर में सेव हो जाता है।

संगत का नतीजा

एकांकी लेख

तंजीम अ.करीम शेख B.A. II

एक समय तीन चोरी की टोली हुआ करती थी। जो आने जाने वाले लोगों के सामान लूट लिया करते थे और कभी-कभी उन्हें जान से भी मार देते थे। सब लोग उन चोरों से डरा करते थे। यह टोली एक घाटी में रहा था।

पहला :- चलो भाई! बहुत दिन हो गया है

चोर :- कुछ सामान नहीं चोरी किया।

दूसरा :- हाँ! अब तो बचा हुआ माल भी

चोर :- समाप्त होने आया है।

तिसरा :- तो चलो एक बड़ा हाथ मारे क्या।

चोर :- (इतने में घाटी का एक हिस्सा गिर जाता है।)

पहला :- यहाँ पर तो एक है। चलो इसे

चोर :- जल्दी यहाँ से निकालते है।

दूसरा :- काश! इस में बहुत सारा सोना हो

चोर :- और हम माला माल हो जाए।

तिसरा :- तुम्हारी बात सच हो गई भाई। इस में

चोर :- सोने के सिक्के ही है।

पहला :- जल्दी से कोई बाजार जाओ और खाने

चोर :- पीने का सामान ले के आओ हम

पहले खुशीयाँ मनाते है और फिर सिक्को का बँटवारा कर लेंगे।

(तिसरा चोर बाजार जाने के लिए तैयार होता है और रास्ते में उसे अनेक विचार आने लगते है।)

तिसरा :- कितना अच्छा होता अगर मैं ही

चोर :- सारे सिक्को का राजा बन जाता।

(यह विचार उसके हृदय में प्रवेश कर जाता है और खाने पीने के सामान के साथ वह जहर भी ले लेता है और शरबत की बोतलों में मिला होता है।)

(यहाँ दूसरे हो चोर एक हो जाते है और तिसरे चोर को मारते का इरादा कर लेते है।)

पहला :- आ गए भाई! आओ जरा इन सिक्को

चोर :- पर नजर तो डालो। (दूसरे चोर की ओर इशारा करते हुए कहता है) गला दबा दे उसका।

(तिसरा चोर मर जाता है।)

दुसरा :- चलो अब इस सिक्को दे दो ही

चोर :- बँटवारे होंगे। लेकिन उस से पहले हम खाना खा लेते है।

(दोनों खाना खा के शरबत पी लेते है।)

पहला :- भाई मेरे गले में पीडा हो रही है

चोर :- मुझे कुछ ठीक से दिखाई नहीं दे रहा है।

दुसरा :- मेरा भी हाल कुछ ठीक नहीं है।

चोर :- ऐसा लगता है जैसे कोई मेरा वाला पकड़ा हुआ है।

(दोनों तडप तडप कर मर जाते है और लोगों को इन चोरों की टोली से आजादी मिल जाती है।)

राहगीर

कहानी

स्वालेहा शेख

B.A. II

दोपहर का समय था। धूप में तेजी थी कि पीछे से आती पिकअप गाड़ी को उस युवक ने सड़क पर साइड नहीं दी। युवक और पिकअप वालों में बहस हो गई। बहस इतनी बड़ गई कि वे आपस में उलझकर हाथापाई पर उतर आई थी तुरंत ही वहाँ के माहोल में आशांति छा गई। लेकिन सड़क पर भीड़ मस्त मजे में एक तरफ हो चली थी।

वास्तव में गलती युवक थी तभी तो बेकाम रुके युवकों ने बाईकवाले युवक को ही दबोच रहे थे। बेकाम युवकों ने उस युवक पीट-पीटकर अधमरा बना दिया। उस अधमरे युवक को वहीं छोड़कर भीड़ वहाँ से भाग गई।

उसी रास्ते से एक राहगीर जा रहा था। उसने उस अधमरे नौयुवक को देखकर बहुत अफसोस किया। वह बार-बार पछता रहा था। अब क्या करें। उसके पास मोबाईल या बाईक नहीं थी। वह आदमी सोचने लगा कि अब क्या करें। पूरी ताकत के साथ उसने उस युवक को उठाकर लिया और राह चलता रहा। उस आदमी को

नहीं मालूम की आगे क्या होनेवाला है। उसने हाँफते-हाँफते रास्ते पर चल रहा था कि युवक बेजान लग रहा था। ऐसी स्थिति में युवक को उस आदमी ने नीचे उतारा और देखा तो क्या उस युवक ने अपने प्राण छोड़े दे है।

इस राहगीर आदमी को सदमा पहुँचा मैं तो एक युवक की जान बचाना चाहता था। हे ईश्वर! या अल्लाह! मेरे हाथों से कैसी बड़ी गलती हो गई। मैं इस युवक के एक बदनसीब आदमी। आज अगर मेरे पास मोबाईल या बाईक होती तो तुरंत किसी को बुलाता और जल्द से जल्द किसी हास्पिटल ले जाता और इसकी जान बचती वह राहगीर इस बात को लेकर अफसोस व्यक्त कर था कि पीछे से आठ-दस युवक आ गए। मैं किसी जाति धर्म से बैर नहीं रखता था। अक्षर ज्ञान से दूर होने के बावजूद भी उस युवक के पास मानवता का धर्म था। इसलिए उन्होंने उस युवक को अपने कंधे पर उठाकर ले आया था। आठ-स लडकों ने उस मृत युवक के बारे में बीना पूछ-ताछ किये ही उस आदमी को मारने लगे और मैं चिल्लाता रहा। मुझे नहीं लगा कि उस राहगीर की जान लेकर रहेंगे। और राहगीर चल बसा।

राहगीर तो रास्ते से अपने काम से जा रहा था उस यह नहीं मालूम था कि इस युवक को क्यों मारा? और उसे यह भी समझ में नहीं आया कि मुझे भी क्यों मार रहे हैं। उस आदमी की इसमें कुछ भी गलती नहीं थी। वह एक अच्छा कार्य करने जा रहा था। लेकिन आज के अधिशिक्षित, अहं से भरे युवकों ने उस राहगीर की जान ले ली। आज के समाज में एक अच्छा कार्य करना भी गुनाह हैं। आज समाज में मानवता या इन्सानियम मरी जा रही हैं।

भारत का युवक

ललित लेख

शाहीद शेख

B.A. II

युवक किसी भी राष्ट्र का अभिन्न अंग होते हैं। एक युवक अपने राष्ट्र को ऊर्जावान, जिज्ञासु और मेहनती युवक को तैयार करता है। भारत में ६५% जनसंख्या युवाओं की है। भारत में युवा पिढी उत्साहित और नई चीजें सीखने के लिए उत्सुक है। चाहे वह विज्ञान, प्रौद्योगिकी या खेल का क्षेत्र हो। हमारे देश के युवा हर क्षेत्र में श्रेष्ठ हैं। भारत सरकार का भी लक्ष्य युवाओं को कौशल विकास की शिक्षा देकर उनको प्रोत्साहित तथा सशक्त बनाने के लिए अनेक योजनाओं की निर्माण कर रहा है। देश में लड़कियों को सशक्त बनाने के इरादे से सरकार ने बेंटी बचाओं बेंटी पढ़ाओ कार्यक्रम शुरू किया है। इससे हमें पता चलता है कि भारत सरकार लिंग भेदभाव नहीं करती हैं।

देश के युवा अपने कौशल और क्षमता का पूरी तरह उपयोग करेंगे तो देश निश्चित रूप से विकास और उन्नति करेगा और इससे दुनिया भर में एक नई पहचान मिलेगी। आज की युवाओं में बहुत सी क्षमताएं हैं और यह माता-पिता और शिक्षकों का कर्तव्य है कि वे सही दिशा में उनकी

रचनात्मकता और क्षमता को निर्देशात करें।

देश में युवाओं की मानसिकता सही है और उनके नवेदित प्रतिभाओं को प्रेरित किया गया तो वे निश्चित रूप से समाज के लिए अच्छा काम करेंगे। मानसिकता और संस्कृति से समाज के लिए एक कारण पश्चिमी संस्कृति का प्रभाव है और दूसरा तकनीक के क्षेत्र में बढ़ती उन्नति है। आज की युवा पीढ़ी नई चीजें सीखना चाहती है और दुनिया में खुद को तलाश करना चाहती है। आज के युवा काफी बेसब्र और उतावले भी हैं। मनुष्य का मन भी समय के साथ विकसित हुआ है और युवा पीढ़ी काफी प्रतिभाशाली है। आज के युवक परंपराओं और अंधविश्वासों से खुद को बांधे नहीं रखते हैं। आज के युवा स्वयं के बारे में बहुत चिंतित है और सोशल मीडिया के माध्यम से वह सब कुछ दिखाना और बताना चाहते हैं जो उनके पास है।

आज के युवा सुबह पार्क में घूमने के बजाय जिम में कसरत करना पसंद करते हैं। वह सीढ़ियों के बजाय लिफ्ट का इस्तेमाल करता है। सभी बातों पर विचार करते हैं तो तकनीक युवाओं को प्रकृति से दूर ले जा रहा है। आज का युवा कल की आशा है। वे राष्ट्र के सबसे ऊर्जावान भाग में से एक है और इसलिए उनसे बहुत उम्मीद बड़े लोग रखते हैं। इसलिए आज के युवा से मैं कहना चाहता हूँ,

“चल-चले आज हम केवल अपनी हिम्मत से
कल तो खुद-बे-खुद बदलेगा, तेरी किस्मत से
थककर यूँ बैठ जाना तो कोई इबादत नहीं
चलने से दूरियाँ मिटेंगी, ठहर जाने से नहीं।।”

इस उक्ति पर चलने वाले हमारे देश की युवाओं की क्या बात करें आज नासा में कार्य करनेवाले गैर अमेरिकियों में सर्वाधिक संख्या भारतीयों की है। माइक्रोसॉफ्ट में कार्य करनेवालों में ६० प्रतिशत भारतीय है ये आंकड़े भारतीय युवाओं की प्रतिभा की कहानी खुद ही बयां करती है। हमारे युवा आज बड़े स्वप्न देखते हैं, कड़ी मेहनत और अपने सिद्धांतों पर अटल रहते हैं।

बच्चों का गुस्सा कैसे करे कम

ललित लेख

म.शोहेब महेबुब जंभाई B.Com. I

अक्सर बच्चे अपनी भावनाओं का प्रदर्शन गुस्से के रूप में ही करते हैं। लेकिन हर छोटी-छोटी बात पर गुस्सा करना कहीं बन न जाए परेशानी का सबब बच्चों के गुस्से से पहचान और करे उपाय।

गुस्सा एक प्रकार का भाव है जो व्यक्ती के अंतर्भव में रहता है। यह एक प्रकार का नकारात्मक भाव है जिस में अपराध बोध, आक्रोष ईष्या, आदि बहुत कुछ शामिल होता है। गुस्सा आने से व्यक्ति की सकारात्मक सोच लगभग समाप्त हो जाती है।

चायनीज मैडिसिन में गुस्से को यकृत से जोड़ा गया है। जब आपको लिवर की बिमारी होती है, आप उत्तेजित और चिडचिडे स्वभाव के हो जाते हैं लेकिन होती है, आप उत्तेजित और चिडचिडे स्वभाव के हो जाते हैं। लेकिन आज के बदलते परिवेश में इस नकारात्मक भाव का असर कुछ अधिक दिखाई पडने लगा है। गुस्से में व्यक्ति सहीगलत समझने की

शक्ती खो देता है। कई बार गुस्से में लोग गलत काम भी कर बैठते हैं और जब उन्हें महसूस होता है तब पछताने के सिवा उनके पास कोई रास्ता नहीं रहा जाता।

मुंबई के हीरानंदानी अस्पताल के मनोरोग चिकित्सक डॉ.हरीश शेटी कहते हैं कि आजकल गुस्से की परिभाषा बदल चुकी है आज के बदल चुकी है, आज के बच्चे नॉर्मल तरीके से अपने अभिभावक और मातापिता से ऐसे बातचीत करते हैं जैसे गुस्से में हो जब कि ऐसा होता नहीं। मित्रता की वजह से खुल कर बात करते हैं। अब दोस्तीका वातावरण आचूका है। बच्चों और मातापिता के बीच की दूरी कम हो चुकी है। नॉर्मल बातचीत में भी वे एक दूसरे को धक्का मारते हैं। ऐसा नहीं है कि वे मातापिता का सम्मान नहीं देते।

पर्यावरणावर घोषवाक्य सुरज की किरणे

कविता

आलिशा कादरी

B.A.I

जब पडती है धरती पर
तभी होता है सवेरा
पेड लगाओ धरती बचाओं
तभी कर पाओगे
झा पर बसेरा
निसर्गा सारखा नाही रे सोयरा
गुरु. सखा. बंधु माय-बाप
त्याच्या खुशीमध्ये सारे व्यापताप
मिटती क्षणात आपोआप.
अमृमरूपी पाण्याविना
जीव होतो बेजार
जगण्याला श्वासाइतका
पाण्याचा आधार
“येणाऱ्या पिढीच्या डोळ्यात आपण केवळ
अश्रुच ठेवुन जाणार आहोत का?
नाही ना !
चाला तर मग आपण झाडे लावु या
पृथ्वीला सजवु या”

यादे...

कविता

शेख रुमेजा

B.A. II

याद आए जब वो लम्हे वो पल
आँखे होती हैं नम और बेकल
बहते है. अशको के झरते
हरदम हर पल...

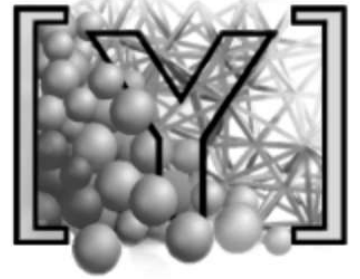
वो साथियों की महफिल
वो जगमगाती शाम
हसने की कलकलाहट
वो खुशियों के जाम

वो झगडना मनाना
हस्ना हसाना
रह गया अब सिर्फ
यादों का आशियाना

वो खेल के मैदान
वो नुक्कड़ की दुकान
वो दर्द चोटों का
वो डर बड़ों का

वो बहाने बनाना
वो बचना बचाना
सब छोड़ आए पिछे
साथ रह गए सिर्फ
मिठे यादों के गुच्छे

फूलों की डोली मे
जो सुनहरे तम्हे ये सजाए
याद आए जब वो
आँखों को नम कर जाए

तुम रुकना मत

कविता

सादिया नागणसुरे

B.A. II

राह में मुश्किलें होगी हजार
दो कदम बढ़ाओ बार-बार
होगा अपना सपना साकार
तुम रुकना मत.....

सपनों के सागर में कब तक तैरोगें तु !

तुम एक राह चुनो

गिरते पड़ते संभलते जाओगें ।

तुम रुकना मत.....

जिंदगी उम्मीदों से भरी हैं

तुम मन की आवाज सुनो

अपने हाथों में थाम ले पतवार

माझी का ना इंतजार करो

तुम रुकना मत.....

राह नहीं थी बनी बनाई

नहीं बनाया किसी ने !

टाटा, बिरला, अंबानी !

तोड़ दिया सब का भ्रम

ऐसे ही सपनों को साकार करें !

एक दिन ताना देनेवाले ही

करेंगे आप का हँसकर सत्कार्य !

राह में मुश्किलें आती है ।

इसलिए रुकना मत.....

“कैसे बदल गया, हिंदुस्तां हमारा?”

कविता

अफरीन इस्माईल शेख

B.A.III

सारे जहाँ से अच्छा हिंदुस्तां हमारा,
मुश्किल बहुत है लेकिन जीना यहाँ हमारा ।

सब बुलबुलें यह कहकर, खामोश हो गई हैं,
कौ ओं की शोर में अब, नगमा कहाँ हमारा ।

पर्वत वो सबसे उँचा, गम से पिघल रहा है,
मालूम है उसे भी, दर्दे निशां हमारा ।

संधी सिखा रहे हैं, आपस में बैर रखना,
मिटता ही जा रहा है, हम सब में भाईचारा ।

हम बेवफा ही समझे, जाते रहे हैं अब तक,
सौ बार ले चुके हैं, वो इम्तेहां हमारा ।

हर पेड़ पर हैं उल्लू, कब्जा जमाए बैठे,
किस शाख पर बनेगा अब आशिया हमारा ।

अजमत दरी घोटाले, दहशत गरी है हर सू,
अब है हसी उड़ाता, सारा जहां हमारा ।

जन्नत नुमा चमन में कैसे खिजा ना आए,
कातिल हैब बुलबुलों का अग बागबाँ हमारा ।

हम को मिटाने वाले सब मिट गए जहां से,
अब तक मगर है बाकी नामो निगाँ हमारा ।

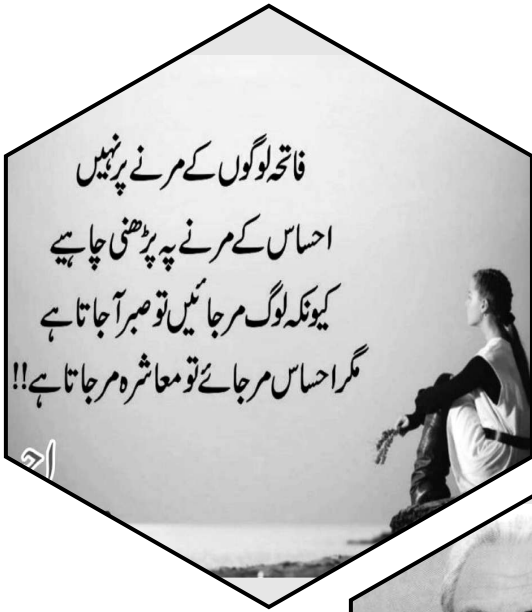
आफरीन ये है कहती, आह भरते-भरते,
कैसे बदल गया है, अब हिंदुस्तां हमारा ।

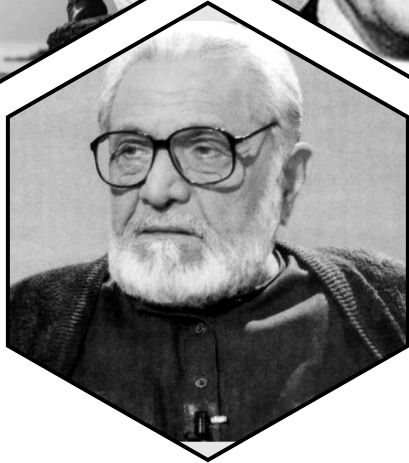

उर्दु विभाग

Message
2019-20

فاتحہ لوگوں کے مرنے پر نہیں
احساس کے مرنے پہ پڑھنی چاہیے
کیونکہ لوگ مرجائیں تو صبر آجاتا ہے
مگر احساس مرجائے تو معاشرہ مرجاتا ہے!!

زندگی میں
سادگی اپناؤ،
جتنی سادہ تمہاری زندگی ہوگی اتنی
پریشانیاں کم ہوں گی۔

Annual Report of Urdu Department

Academic Year 2019-20

Student Achievement:

Students have achieved remarkable success in academic and research fields. The detail is given as follows :

Urdu Ph.D. Research Center :

- One student completed Ph.D. from our Urdu Ph.D. Research Center under the guidance of Dr. Md. Shafi Chobdar. Sumayya NazirBagban has been awarded Ph.D. in this academic year.

Our Department's on student qualified SET:

- Tasneem Waddo has qualified SET in Urdu this year.

Gold Medalist of our Department:

- Miss Mohsina Nisar Ahmed Sayyed has secured 1st Rank in Urdu subject in B.A., Solapur University, Solapur and awarded "Prof Mohammad Hanif Ismail Khairdi Gold Medal"
- Miss Yadgiri Aasma Mohammed Ali has secured 1st rank in M. A. in all Languages from all Candidates and awarded "Shri B.K. Ravisurugi Gold Medal" donated by Dr. Rajshri Rajshekhar Ravi, Solapur.
- 20 students have been participated in "State Level Workshop on Tajuma Nigari " organized by School of language P.A.H.Solapur University Solapur & Khadimane Urdu Forum Solapur on 08 January. 2020.
- 15 Students have been participated in "Inter College Urdu News Fee Reporting Competition " Solapur District Marthi Patrakar Sangh Solapur & Khadimane Urdu Forum Solapur on 06 Jan. 2020. The best performed Two student received cash prize & trophy from organizers...
 - 1) **Miss Shiledar Rukhsana** of B.A.III has secured Second rank.
 - 2) **Master Kadirhusain Md. Shafi Chobdar** of B.A.II has secured also Second rank.

Programmes Organized by Department:

Urdu Department organizes notable curricular, co-curricular & extracurricular activities for students in academic and research fields. The detail is given as follows:

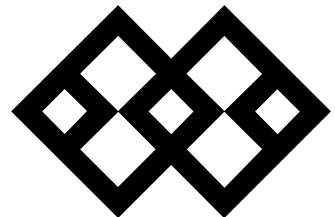
Sr.	Date	Details of Programme
01	17 Jan 2020	Inauguration of Bazme Urdu With the hands of Adv. Abdul Jabbar Shaikh Principal S.S.A's Urdu High School & Junior College of Science Solapur & Shoaib Balulkhani (Ex Student of Urdu Department) Head Master Osmaniya Urdu High School Hotigi, Solapur President : Prin. Dr.M.A. Dalal Chief Guest :

Sr.	Date	Details of Programme
02	17 Jan 2020	Rasme Ijra : (Book Inaugural Fuction.) Book : Nisabe Urdu Edited by Dr. Chobdar Md. Shafi Inaugurated by Shoaib Balulkhani (Ex Student of Urdu Department) Head Master Osmaniya Urdu High School Hotigi, Solapur Book : Guldastae Nasr-O-Nazm Edited by Dr. Gous Ahmmed Shaikh. Inaugurated by Adv.Abdul Jabbar Shaikh Principal S.S.A's Urdu High School & Junior College of Science Solapur. President : Dr. Ilyas patel
03	Jan 2020	Rasme Ijra : (Book Inaugural Fuction.) Book : Shagufae Adab Edited by Nikhataara Sahikh Inaugurated by Dr. M.A. Dalai Pricipal S.S.A's Arts & Commerce College Solapur. Chief Guests : Dr. A.A. Gadwal, Dr. M.A. Chobdar, Dr.I.J. Tamboli, Dr.N.A. Kakde, Dr. G.N. Shaikh. Dr. S.A. Rajguru, Prof.A. I. Saudagar, Prof. Tasnim Waddo, Prof. Mirza. President : Prin. Dr.M.A.Dalai
04	28 Jan 2020	Taziyati Programme. President : Prin. Dr.M.A. Dalai. Guest Lecturer : Dr. Abdul Rashid Shaikh. B.Q.K. Jr. College Solapur Vakar Ahmed Shaikh President Khadimane Urdu Forum Solapur Dr. M.A. Chobdar H.O.D. Urdu S.S.A's College.
05	31 Jan 2020	Felicitation Programme : Mr. Raja Bagban for his excellence work in Urdu Drama Mr. Sahir Nadaf for his excellence work in Library Science . President : Prin. Dr. M. A. Dalai
06	01 Feb 2020	Organized Library Visit to "Mirza Ghalib Awami Library" for Urdu Department Students.

Dr. Chobdar Md. Shafi

HoD, Urdu

Message
2019-20

ABcde

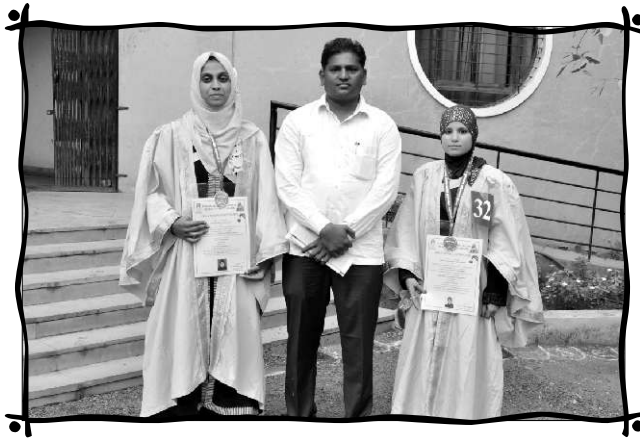
उर्दु विभाग

Message
2019-20

ABcde

उर्दु विभाग

عظمتِ والدین

شیخ محسن سلیم

بی۔ اے۔ سال اول

میں اس کالم میں اپنے درد کو بیان کرنے کی کوشش کر رہا ہوں یہ درد مجھے اپنے اکیلے پن کا احساس دلاتا ہے۔ میں نے مکالمہ کے ذریعے ان بوڑھے ضعیف لوگوں کا درد اور انکی فریاد کو بیان کرنے کی کوشش کی ہے۔ جو اپنے خاندان سے الگ ریٹائرڈ ہوم میں اپنی زندگی کے بچے آخری دن گزار رہے ہیں۔

خاندان سے بڑھی کوئی دولت نہیں
والد سے بڑا کوئی صلاح کار نہیں
ماں کے چھاؤں سے بڑی کوئی دنیا نہیں
بھائی سے اچھا کوئی حصہ دار نہیں
بہن سے بڑا کوئی ہمدرد نہیں
اس لئے خاندان کے بنا زندگی نہیں

میں راستہ سے گزرتا ہوا ایک ریٹائرڈ ہوم کے دروازہ کے سامنے جاؤں گا ایک بوڑھی عورت جس نے اپنا دپے کو دوستوں سے باندھ کر ایک جھولا بنایا ہوا تھا اور وہ بچے کو جھولا دے رہی تھی اور لوری گا رہی تھی۔ میں حیران تھا ریٹائرڈ ہوم میں بچہ میں اندر داخل ہوا اور اس جھولے میں جھانکا یہ منظر دیکھ کر میرے پیروں تلے زمین جیسے زمین ہی نکل گئی۔ میری آنکھوں سے زار و قطار آنسو بہنے لگے میں نے دیکھا کہ اس آنچل سے بنے جھولے میں ایک گڑیا ہے اور وہ ضعیفہ اسے جھلا رہی ہے اور لوری سنار ہی ہیں میں نے آنسو صاف کرتے ہوئے اس ضعیفہ سے پوچھا۔

میں: ماں جی یہ آپ کیا کر رہی ہو؟

ضعیفہ: ارے بیٹا دیکھتا نہیں مئے کو سلا رہی ہوں۔

میں: ممتا تعجب سے پوچھا۔

ضعیفہ: ہاں یہی میرا ممتا ہے میرا تنہائی کا ساتھی۔

میں: یہ آپ کے تنہائی کا ساتھی ہے کیا وہ آپ سے باتیں کرتا ہے۔

میرے ان سوالوں سے وہ اشقبار ہوئی اپنے آنسو صاف کرتے ہوئے۔

ضعیفہ: ہاں بیٹا کیا کہوں آج لوگوں کے پاس اتنا وقت کہاں کہ ہم سے باتیں کریں ہمارے ساتھ ہنسی مزاق کریں ہمارا حال پوچھیں۔

میں حیرت سے اس ضعیفہ کی باتیں سن رہا تھا اور یہ منظر پہلی بار اپنی آنکھوں سے دیکھ رہا تھا اور پہلی بار کسی ضعیفہ کی زبان سے ایسے الفاظ سن رہا تھا۔ میں نے کبھی ایسا منظر نہیں دیکھا تھا۔

ضعیفہ: بیٹا آپ اس شہر میں نئے لگتے ہو۔ کہاں سے ہو؟

میں: جی ماں جی میں اس شہر میں کچھ کام سے آیا ہوں۔

ضعیفہ: پہلی مرتبہ اس شہر میں آئے ہو۔

میں: ہاں پر آج سے کچھ پانچ چھ سال پہلے میرا یہاں آنا ہوا تھا۔

ضعیفہ: پانچ سال پہلے یہ کہہ کر وہ تھوڑا مسکرائی اس کے چہرے پر اپنے پن کے اثرات جھلک رہے تھے۔

میں: میں جب پہلی مرتبہ اس شہر میں آیا تھا تو یہ عمارت یہاں نہیں تھی۔

ضعیفہ: ہاں بیٹا نہیں تھی مگر آج وقت بدل گیا زمانہ بدل گیا لوگوں کی سوچ بدل گئی زندگی جینے کا طریقہ بدل گیا تہذیب بدل گئی ہر چیز بدل گئی۔

میں: خدا کا شکر ہے ہمارے گاؤں کا نقشہ بدل گیا پر ہماری تہذیب نہیں بدلی میں نے فخر سے کہا۔

ضعیفہ: بیٹا یہی تہذیب کامیابی والی ہے۔

میں: آپ یہاں پر اکیلے اپنے خاندان کو گھر بار کو چھوڑ کر رہتے ہو؟

ضعیفہ: یہ سن کر اس نے اس گڑیا کی طرف اشارہ کیا اور کہا یہ مٹا ہے میرے ساتھ۔

(یہ سن کر میرے جسم پر الگ سی کیفیت طاری ہوئی گویا میں خواب دیکھ رہا ہوں)

میں: اچھا آپ کے گھر میں کون کون رہتے ہیں۔

ضعیفہ: بیٹا ہمارا بہت بڑا مکان ہے جو تین منزل پر مشتمل ہے وہاں پر نوکر چاکر کام کرتے ہیں میرے چار بیٹے ہیں ہر ایک کے پاس الگ الگ موٹر کار ہے۔ ایک بیٹا ڈاکٹر ہے اور ایک اپنے والد کا بزنس سنبھال لیتا ہے۔ ایک بیٹا پولیس ہے۔ اور ایک بیٹا ٹیچر ہے۔ سب کی شادیاں ہو گئی سب کے بال بچے خوشحال ہیں میری دو بیٹیاں بھی ہیں جو کبھی کبھی مجھ سے ملنے آتی ہیں۔

میں: یہ سب سن کر حیران تھا آج ایک ڈاکٹر پیسے کے لیے اپنے دواخانے میں مریض رکھ سکتا ہے مگر اپنے گھر میں ماں کو نہیں رکھ سکتا۔ مجھے بہت افسوس ہوا میں نے کہا آپ کا خاندان تو بہت بڑا ہے۔

ضعیفہ: ہاں بیٹا پر مجھ سے باتیں کرنے والا کوئی نہیں، میرا حال پوچھنے والا کوئی نہیں میرا دل چاہتا ہے کہ میں اپنے گھر میں رہوں بچوں کے ساتھ ہنسی مذاق کروں اپنی بہو بیٹیوں کے ساتھ رہوں، اپنے بیٹوں کے ساتھ خالی اوقات گزاروں ان سے باتیں کروں یہ کہتے ہوئے اس کی آنکھ سے آنسو زار و قطار بہنے لگے۔

میں: میرے بھی آنکھ سے آنسو بہنے لگے کیونکہ کچھ ہی عرصہ پہلے میرے دادا اور دادی کا انتقال ہوا تھا۔ وہ ہمیں کہانیاں سناتی تھیں لطف سناتی تھیں ہم سے محبت بھری باتیں کرتی دبی آواز میں کہا۔

ضعیفہ: یہ سن کر بیٹھ گئی کچھ دیر سر جھکائے بیٹھی رہی اور سر اٹھا کر لڑکھڑاتے الفاظ میں کہنے لگی بیٹا اب شہر کا ایسا ماحول نہیں ہر رہا بچپن سال کی عمر ہونے کے بعد ہمیں ہمارے بیٹے یہاں لا کر چھوڑ دیتے ہیں اور ہمارا حال تک پوچھنے نہیں آتے۔
میں: ماں جی ان لوگوں کی ذہنیت ویسے جانوروں سے بھی بری ہوگی۔ تین ایک وقت کی روٹی ملنے پر زندگی بھر اپنے مالک کی غلامی کرتا ہے مگر آج انسان اس سے بھی زیادہ بُری خصلت کا ہو گیا ہے۔

ضعیفہ: ہاں بیٹا جانوروں سے زیادہ بے غیرت ہو گیا۔

میں: آپ کے ساتھ یہاں پر کتنے لوگ رہتے ہیں۔

ضعیفہ: قریب ڈھائی تین سو رہتے ہیں۔

(مجھے بہت افسوس ہوا)

میں: ہمارے گاؤں میں آج بھی ہم اپنے والدین کو اپنے سر کا تاج مانتے ہیں انہیں گھر میں بادشاہ کا مقام ملتا ہے۔ وہی ہمارے بچوں کی اخلاقی تربیت کرتے ہیں۔ بچوں کو ادب و تہذیب سکھاتے ہیں۔ وہ اگر گھر میں آتے ہیں تو بچے شور مچاتے ہیں بچے ان کے ساتھ کھیلتے ہیں۔ ان کی ناک پکڑ کر طوطا بنادیا کبھی دادا کے ساتھ دالان میں دوڑ لگائی تو کبھی لپا چھپی کا کھیل کھیلا کبھی گاڑی پر بیٹھ کر بازار گئے، ہمارے والد جب کبھی باہر جاتے ہیں تو ہمارے بچے گھر کے باہر کوئی دروازے میں کھڑا دادا کا انتظار کرتے ہیں۔ دادا بھی مٹھائیاں لانا نہیں بھولے اور لا کر والدہ کے ہاتھ میں تھا دیتے ہیں۔ والدہ تمام بچوں میں تقسیم کر دیتے ہیں اور ان ان مٹھائیوں میں سے ہمارا بھی حصہ نکال دیتی ہے۔ اور ہم گھر آنے کے بعد ہمیں دینا نہیں بھولتی۔ ان کی بہت بہت عزت کرتی ہے۔ کھانا بنا کر والدہ کے ہاتھ تھما دیتی ہے اور والدہ تمام بچوں میں کھانا تقسیم کرتی ہے اور ہم آنے تک وہ بھوکی رہتی ہے۔ اور جب بھی ہم اپنے والدہ کی گود میں سر رکھ کر سوتے ہیں ہمارے پاس اتنا وقت ہی کہاں کہ ہم اپنے بچوں کے ساتھ کھیلیں ان کی اخلاقی تربیت کریں اور سب کام ہمارے والدین کرتے ہیں۔ اور ہم اپنے والدین کے ساتھ رہنا فخر اور برکت اپنی عزت اپنی شان و شوکت سمجھتے ہیں۔

ضعیفہ: یہ سن کر اپنی جگہ سے اٹھی میرے ماتھے کو بوسہ دیا اور دعائیں دیں اور آنکھوں سے آنسو صاف کرتی ہوئی ایک کمرے میں چلی گئی۔

میرے ذہن میں کافی سوالات نے گھر بنا لیا مگر ان سوالات کا ایک ہی جواب تھا۔ ہمیں اپنے والدین سے محبت کرنی چاہئے۔ ان کی خدمت کرنی چاہیے جیسے انہوں نے ہمیں بچپن میں شہزادوں کی طرح پالا ہے۔ ہمیں بھی انہیں بڑھاپے میں بادشاہ کی طرح رکھنا چاہیے۔ یہ سب سوچتے ہوئے میں اپنے راستہ ہولیا۔

☆☆ ختم شد ☆☆

احساس

شابدی ترین اسماعیل

بی۔اے۔اول

ماں : بوڑھی ماں
بیٹا : جوسیف
بہو : جوسیف کی بیوی
پوتا : جوسیف کا بیٹا ارسلان

رات کے آٹھ بجے ہیں۔ جوسیف اپنے بیٹے ارسلان کو پڑھاتے پڑھاتے سوال کرتا ہے؟ ارسلان بیٹا آپ کے دادی جان میرے کون لگتے ہیں۔ ارسلان جھٹ سے دادی جان یہ سنتے ہی پاس بیٹھی ہوئی جوسیف کی ماں کھکھلا کر ہنسنے لگتی ہے یہ دیکھ کر جوسیف کو بہت خوشی ہوتی ہے کہ ماں کے چہرے پر کتنے دن بعد مسکان دیکھی۔ جوسیف اپنی ماں سے بہت محبت کرتا ہے۔ اتنے میں ارسلان امی جان مجھے بہت بھوک لگی ہے۔ ہاں بیٹا آؤ میں تم کو کھانا کھلاتی ہوں۔ جوسیف کیا کھانا تیار ہے؟ تو ہم سب مل کر ہی کھاتے ہیں۔ ہاں ٹھیک ہے۔ آؤ میں سب کے لیے کھانا لگاتی ہوں۔ سب مل کر کھانا کھاتے ہیں۔ کھانا ختم ہوتے ہی ارسلان اپنی امی سے کہتا ہے، امی جان مجھے کہانی سناؤ لیکن اس کی امی جان منا کر دیتی ہیں۔ اس کی وجہ سے ارسلان ناراض ہو جاتا ہے۔ یہ بوڑھی دادی جان کو نہ گوارا لگا۔ ارسلان ناراض ہو گیا ہے۔ وہ کہتی ہے۔ آؤ ارسلان میں تمہیں کہانی سناتی ہوں۔ اچھلتے ہوئے ارسلان کہتا ہے مجھے دادی جان مجھے کہانی سنانے لگے۔ دادی جان آپ بہت اچھے ہیں۔ سناؤ نہ دادی جان کہانی، ارسلان کی دادی جان اسے کہانی سنانے کے لیے تیار ہو جاتے ہیں اور کہانی سنانا شروع کر دیتے ہیں کہ ابھی آدھی ہی کہانی ہوئی کہ ارسلان کی آنکھ لگ گئی اور دادی جان بھی ارسلان کے ساتھ سو گئی۔ اسے کے دادی کی بھی آنکھ لگ گئی۔

صبح ہوتی ہے۔ بہو اپنے کاموں میں مشغول ہے اور ارسلان کو اسکول جانے کے لیے اٹھا رہی ہے۔ ارسلان اسکول جانے کے لیے بہت پریشان کر رہا ہے۔ اور وہ بہت غصے میں آ جاتی ہے۔ اتنے میں جوسیف کی ماں، بہو میرا چشمہ کہاں رکھا ہے۔ مجھے دکھائی نہیں دے رہا ہے۔ وہ یہیں رکھا ہوگا۔ نہیں مل رہا ہے۔ بہت دیر سے بہو (دل میں) یہ کیا پریشان کرتی ہے بوڑھی عورت اپنے دوسرے بیٹوں کے ساتھ رہنا چھوڑ کر ایک ہی کے پاس رہتی ہے۔ غصے سے یہ لو آپ کا چشمہ۔ سنبھال کر رکھنا

ذرا۔ اور کہیں کھونہ جائے۔ جوسیف کا آفس کو جانے کا وقت ہوتا ہے۔ روز کے مقابلے میں اسے آج دیر ہو جاتی ہے وہ گڑبڑ میں اپنی بوڑھی ماں کو بول کر چلا جاتا ہے۔ ماں میں جا رہا ہوں آفس۔ دیر ہو رہی ہے۔ ٹھیک ہے بیٹا ذرا سنبھال کر جانا اللہ تیری حفاظت کرے۔

بھوڑا پان کا ڈبہ دینا۔ ابھی تو میں نے آپ کو دیا۔ نہیں دیا تم نے بھوکیا ہے وہ آپ کے پیچھے۔ بھو اپنے کاموں میں لگ جاتی ہے۔ جوسیف کی ماں بھوکیا وقت ہوا ہے۔ بارہ بجے ہے اور تھوڑی دیر بعد بھوکیا وقت ہوا ہے۔ جوسیف کی ماں کو بڑھاپے کی وجہ سے بار بار ایک ہی بات بولنی پڑتی ہے۔ اس وجہ سے ان کی بہو بہت پریشان ہے۔ غصے میں آکر ایک دفعہ جوسیف کی بیوی جوسیف کی ماں کو لے جا کر وردھ آشرم میں چھوڑ کر آتی ہے۔ اور جوسیف کی ماں بار بار پوچھتی ہے بیٹا تم مجھے یہ کہاں لائی ہو یہ کون سی جگہ ہے۔ آپ یہاں رہو آپ کے عمر کے بہت سے لوگ یہاں رہتے ہیں۔ مجھے یہ اچھا نہیں لگ رہا ہے۔ بہو یہاں سے مجھے لے کر چلو اپنے گھر بولنے کے باوجود بھی اسے وہیں چھوڑ کر آتی ہے۔

جوسیف آفس سے آتا ہے اور اپنی ماں کے بارے میں پوچھتا ہے۔ بیگم ماں کہاں ہے مجھے کیا پتہ اندر ہی ہوں گے۔ اندر میں نے دیکھا نہیں دیکھ رہے ہیں۔ کہاں گئے مجھے ہیں معلوم بولا۔ جوسیف گھبراتے ہوئے چھت پر جا کر دیکھتا ہے۔ وہ وہاں بھی نہیں ہوتی ہے۔ سب پڑوسیوں سے پوچھتا ہے سب بولتے ہم نے نہیں دیکھا۔ جوسیف اپنے دوست کوفون لگاتا ہے اور گھبرا کر اس کے منہ سے آواز ہی نہیں نکل رہی ہے۔ دوست جوسیف کیا ہوا کچھ تو بولو۔ جوسیف کو رونا آ جاتا ہے اور روتے کہتا ہے۔ میرے امی جان کہاں کہل ہی نہیں رہے ہیں۔ رومت جوسیف میں نے بھابھی کو وردھ آشرم سے باہر نکلتے دیکھا۔ وہاں کیوں گئی تھی وہ کوئی دوسری ہوں گی۔ نہیں میں نے وہاں سے آتے ہوئے انہیں کو دیکھا۔ میں وہاں جا کر دیکھتا ہوں اور تم کو بولتا ہوں۔ ٹھیک ہے میں جب تک سب کو پوچھتا ہوں۔ جوسیف اپنے دوست کوفون آگیا۔ ہاں تیرے امی ہے جوسیف یہاں پر سچ میں تم جھوٹ نہیں بول رہے ہوں نا۔ تم وہی روکوں میں آتا ہوں۔ ماں کو دیکھتے ہی خوشی سے گلے ملنے لگتا ہے ماں تم ٹھیک ہوں نا۔ ماں تم یہاں کیسے آئی۔ بہو نے مجھے یہاں لا کر چھوڑ دیا بیٹا۔

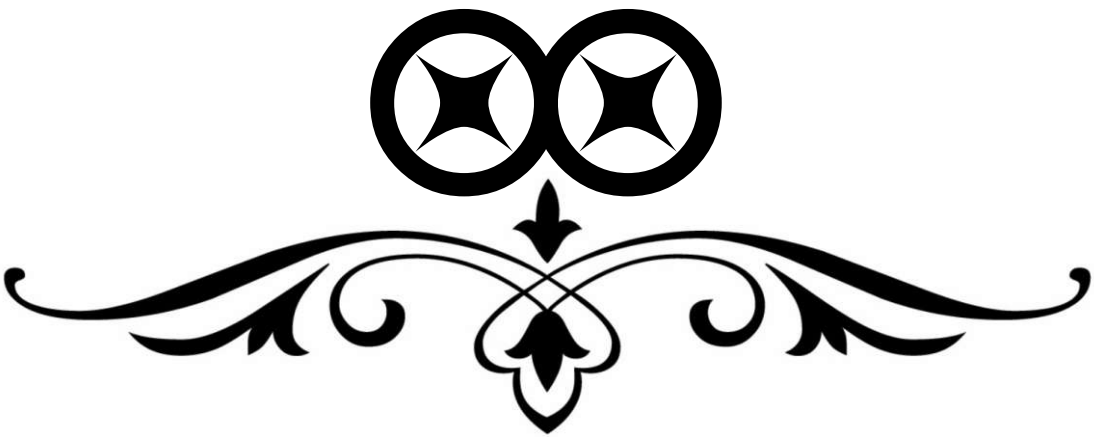
جوسیف یہ سن کر کہتا ہے، اس کا سبق اس کو سکھانا ہی پڑے گا۔ اس کے دماغ میں ایک ترکیب سوچتی ہے عوہ اپنے بیٹے ارسلان کو لے کر اپنے دوست کو گھر چھوڑتا ہے۔ اب اس کی ماں ارسلان کو آواز دیتی ہے، کی بیٹا ارسلان کہاں ہو تم مدرسہ جانا ہے۔ سب جگہ دیکھتی ہے وہ کہتی نہیں ملتا ہے پھر اس کے دوست کوفون لگاتی ہے کہ کیا ارسلان آج مدرسہ کو آیا ہے؟ اس کا دوست کہتا ہے نہیں وہ آج نہیں آیا۔ وہ اپنے شوہر کو کہتی ہے کہ ارسلان پتہ نہیں، کہیں چلا گیا ہو گا مل ہی نہیں رہا ہے۔ آپ کتنا

شانت بیٹھے ہوں۔ وہ مدرسہ میں بھی نہیں ہے۔ وہ زور زور سے رونے لگتی ہے کہ سب لوگ جمع ہو جاتے ہیں اور رونے کی وجہ پوچھتی ہے کہ کیوں رو رہی ہوں؟ میرا بیٹا ہیرا کہاں چلا گیا ہے کی ایک گھنٹے سے مل ہی نہیں رہا۔

آپ تو ایسے بیٹھے ہیں کہ ارسلان آپ کا بیٹا ہے ہی نہیں۔ ضرور آپ کو معلوم ہے ارسلان کہاں ہے۔ غصے سے ہاں مجھے معلوم ہے۔ کہاں ہے ارسلان جلدی سے بولو۔ پہلے تم میرے امی کو کہاں لے کر گئی بتاؤں۔ میں نے آپ کی امی کو وردھ آشرم میں چھوڑ کر آئی۔ بولو جلدی ارسلان کہاں ہے۔ میں اسے اپنے دوست کے پاس چھوڑ کر آیا ہوں۔ کون سے دوست کے پاس جلدی بتاؤ۔ پہلے تم میرے امی کو وہاں سے لاؤ۔ میں ارسلان کو لاتا ہوں۔ ٹھیک ہے میں لے کر آتی ہوں۔

دونوں لے کر آتے ہیں بہو ساس کو اور باپ بیٹے کو۔ بہو بہت شرمندہ ہوتی ہے اور معافی مانگتی ہے کہ امی جان مجھے معاف کر دیجیے۔ مجھے میری غلطی کا احساس ہوا جس طرح مجھے میرے بیٹے ارسلان کی فکر ہوئی اسی طرح آپ کو بھی آپ کے امی کی فکر ہو رہی تھی۔ مجھے معاف کر دیجئے۔ مجھے اپنی غلطی کا احساس ہو گیا ہے۔ ایسی غلطی میں دوسری بار نہیں کرونگی۔

دلِ نادر کھے

نالوار نازمین خواجہ بھائی

بی۔ اے۔ اوّل

مجھے بچپن کی بہت ساری باتیں آج بھی یاد ہیں۔ مجھے یاد ہے کہ میری امی طرح طرح کے مزے دار کھانے پکاتی تھیں۔ اور ہم سب بڑے شوق سے کھاتے تھے۔

میں اپنی سہیلیوں کے ساتھ باہر گھومنے گئی تھی اور بہت تھک گئی تھی اور بہت ہی زوروں سے بھوک لگ رہی تھی۔ امی سے میں نے کہا امی بہت بھوک لگ رہی ہے۔ امی نے جواب دیا بیٹا کھانا تیار ہے اور میں ہنسی خوشی کھانے کے لیے ہاتھ منہ دھو کر بیٹھ گئی۔ امی باورچی خانے میں سے ایک ایک کر کے برتن لانے لگی۔ میں نے ان برتنوں میں سے ایک کو کھول کر دیکھا اس میں تو میرے پسندیدہ آلو کے پراٹھے اور ساتھ میں میتھی کے پراٹھے بھی تھے۔ یہ دیکھے ہی میرا دل خوشی سے باغ باغ ہو گیا۔ اتنے میں ابو بھی آفس سے آئے اور میں نے اپنی پیاری آپ سے کہا دیکھو تو پتا آج امی نے کیا بنایا ہے۔ آپا نے کہا کیا بنایا ہے امی نے ذرا مجھے بھی بتانا۔ ابو نے بھی اپنے کمرے سے آواز دی کہ ایسا کیا بنایا ہے تمہاری امی جان نے جو میری بیٹی اتنا خوش ہو رہی ہے۔ میں نے زور سے کہا! ”آلو کے پراٹھے اور میتھی کے پراٹھے۔“ جلدی آؤ ابو سب ساتھ کھاتے ہیں۔ ارے! آپا تم کو کیا دعوت نامہ دے کے بھیجوں؟ آؤ نا جلدی مجھے بہت بھوک لگ رہی ہے۔ (دونوں کہتے ہیں) ارے آرہے ہیں۔ میری ماں! ذرا صبر رکھو۔ یہ کہیں بھاگے جا رہے ہیں کیا؟

ہم سب کھانے کے لیے بیٹھ گئے۔ میرا جی ان پراٹھوں کو دیکھ کر بول رہا تھا کہ سب کے سب کھالوں۔ ابو نے امی سے کہا آج یہ پراٹھے کس خوشی میں بنائے ہیں۔ آج تو چھٹی کا دن بھی نہیں ہے۔ تم تو یہ سب چھٹی کے دن بناتی ہونا؟ اتنے میں امی بولے کہ خاص چیز صرف خاص دنوں میں بنائی جاتی ہے کیا؟ آپ سب کو خوش کرنے کے لئے میں روز بہ روز پراٹھے بنانے کے لیے تیار ہوں۔ میں نے کہا امی آپ کتنی اچھی ہے ہاں کتنا خیال رکھی ہیں۔ آپ (ابو اور آپا مسکرانے لگے) امی نے کہا اب بس باتیں ہی کرتے رہے ہوں گے یا پھر کھانا بھی کھاؤ گے۔ کھا کر بتاؤ جلدی سے کیسے بنے ہیں تمہارے پسندیدہ پراٹھے۔ (امی میرے گال پکڑتے ہوئے) ہم سب نے پراٹھے کھانا شروع کیا۔ میں نے سب سے پہلے آلو کے پراٹھے کھانے کھاتے ہی محسوس کرتی ہوں کہ پراٹھے میں نمک نہیں ہے پھر میں نے میتھی کے پراٹھے کھائے یہ کیا اس میں بھی نمک نہیں ہے۔ مجھے بہت بُرا لگا۔ میرا سارا مزہ رکر کر اہو گیا۔ میں نے ابو کی طرف دیکھا کہ ابو پراٹھے کھاتے ہی جا رہے ہیں آیا بھی چُپ چاپ کھا رہی ہے امی نے ہم سب سے پوچھا کہ کیسے بنے ہیں پراٹھے؟ ابو اور آپا نے کہا کہ بہت ہی اچھے بنے ہیں۔ مجھے بڑا تعجب ہو رہا

تھا کہ ”بنامک کے پراٹھے بھلا ابو اور آپا کو کیسے پسند آئے۔ یہ پراٹھے میرے ہلکے سے اُتارے نا اُتر رہے تھے۔ میں دونوں پراٹھوں کو کیسے بھی کر کے کھا گئی اور اُٹھ کر اپنے کمرے کی طرف دوڑ پڑی۔

اور سب کھا کر اُٹھ گئے اتنے میں امی ابو سے کہہ رہی تھی آج میرے ہاتھوں سے غلطی سے پراٹھوں میں نمک ڈالنا بھول گئی۔ بیٹی نے تو توڑا سا ہی کھانا کھایا۔ آپ کو بھی بد مزہ لگے ہوں گے۔ مجھے بہت بُرا لگ رہا ہیں۔ ابو نے امی سے کہا کہ وہ پراٹھے بد مزہ کہاں تھے۔ اچھے تھے۔ ویسے بھی ابو اپنے کمرے کی طرف چلے گئے اور امی بھی اپنے کاموں میں مشغول ہو گئیں۔ میں سوچنے لگی بھلا بنامک کھانا کسے پسند آتا ہے۔ پھر ابو نے ایسا کیوں کہا؟ پھر میں پڑھائی کرنے بیٹھ گئی۔ پڑھائی میں بھی میرا من نہیں لگ رہا تھا۔ کیوں نہ جا کر ابو سے ہی پوچھ لوں۔ پردل گھبرا ہوا تھا۔ لیکن میں نے دیکھا کہ ابو سے ہی پوچھ لوں۔ پردل گھبرا ہوا تھا۔ لیکن میں ہمت کر کے ابو کے کمرے کی طرف چلی گئی۔ پھر میں نے دیکھا کہ ابو ایک کتاب پڑھ رہے تھے۔ میں نے سوچا رہی تھی۔ میں نے سوچا کہ اگر یہ بات میں ابو سے نہیں پوچھوں گی تو میرا من شانت نہ ہوگا۔ میں ہمت کر کے اندر چلی ابو نے کہا! ارے تم تو میری پیاری بیٹی ہوں بھلا مجھے تم سے کوئی تکلیف کیسے ہو سکتی ہے۔ بولو بیٹا کیا بات ہے۔

میں نے ابو سے کہا! ابو آپ کو بنامک کے پراٹھے پسند ہیں؟ ابو نے مجھے محبت سے دیکھا اور کہا بیٹا! تمہاری امی دن بھر ہمارے لیے کام کرتی ہیں۔ اور وہ یہی سوچتی ہے کہ اس کی وجہ سے ہمیں کوئی تکلیف نہ ہو۔ ہمارا وہ پورا پورا خیال رکھتی ہے۔ صبح سے لے کر شام تک ہمارے پیچھے دوڑتی رہتی ہیں۔ یہ سوچ کر کہ کہیں ہمیں کسی چیز کی ضرورت تو نہیں۔ آج کسی وجہ سے نمک ڈالنا بھول گئی اور تم نے تھوڑا سا ہی کھانا کھالیا۔ اس وجہ سے تمہاری امی بہت زیادہ اُداس ہو گئی تھی۔ اس لیے میں نے پراٹھے خوشی بُرا بھلا نہ کہنے لگا۔ ابو نے کہا یہ سب باتیں چھوڑو اور جا کر سو جاؤں کل صبح اسکول جانا ہے نہ تمہیں۔

میں ابو کے کمرے سے نکلتے ہوئے سوچ رہی تھی کہ ابو امی کا کتنا خیال رکھتے ہیں۔ کہ وہ امی کا ”دل نہ دکھائے“ اور ایک میں ہوں کہ تھوڑا سا نمک کم رہنے کی وجہ سے کھانا چھوڑ کر اندر چلی گئی۔ مجھے ایسا نہیں کرنا چاہیے تھا۔ امی کو کتنا بُرا لگا ہوگا۔ مجھے جا کر امی سے معافی مانگنی چاہیے۔ میں نے دیکھا امی باورچی خانے میں کام کر رہی تھی۔ میں امی کی قریب گئی۔ امی نے کہا کیا ہوا بیٹا کچھ چاہیے تھا کیا۔ میں نے امی سے کہا امی مجھے معاف کر دیجیے۔ امی نے کہا کیوں کیا ہوا یہ کس بات کی معافی مانگ رہی ہوں۔ امی وہ آج میں نے نمک نہ ہونے کی وجہ سے کھانا کم کھایا تو اس وجہ سے آپ کو بہت بُرا لگا ہوگا۔ امی کہنے لگی اس میں تمہاری کوئی غلطی نہیں ہے۔ بنامک کے میں نے بھی تھوڑا سا ہی کھانا کھایا۔ امی نے کہا کل میں تمہارے لیے پھر سے پراٹھے بناؤں گی اور وہ نمک ڈال کر۔ (امی اور میں ہنستے ہیں) میں نے کہا سچ میں امی آپ کتنی اچھی ہے۔ امی کہنے لگی چلوں بیٹا اب جا کر سو جاؤں بہت دیر ہو گئی ہے۔ میں اپنے کمرے کی طرف چلی گئی اور ہرنیچوں کو اس بات کا خیال رکھنا چاہیے کہ اس کی وجہ سے کبھی اس کے ماں باپ کا دل نہ دُکھے۔

ہمدردی

قادری بی بی زینب

بی۔ اے۔ اوّل

ریلوے اسٹیشن پر بے تحاشہ رش تھی۔ ادھر ادھر جانے کو بھی جگہ نہ تھی۔ ادھر ادھر ہر طرف لوگ نظر آرہے تھے۔ ابھی گاڑی آنے کو دیر تھی۔ مسافر ادھر ادھر جا رہے تھے۔ اور سامان کو ادھر ادھر لے جانے میں الجھے ہوئے تھے۔ ایسے وقت چوروں کو بہت فائدہ اٹھانے کا موقع ملا۔ اتنی بھیڑ میں چوری کرنا کوئی غیر معمولی بات نہیں تھی۔ وہ کوئی بڑی چوری یعنی بہت سے لوگوں کے جیب کترنا یعنی لوگوں کے جیب سے زیادہ پیسہ لینا۔ چوری کرنے والے اسٹیشن جیسی جگہ کو مناسب سمجھتے ہیں۔

غیر معمولی بات یہ تھی کہ کسی لڑکے نے اس عظیم کارنامے کو سرانجام دینے کے لیے میری جیب سے پیسے لینے کا انتخاب کیا۔ اس لڑکے کی بد قسمتی تھی کہ میں نے اسے دیکھ لیا۔ میں اسے نہ دیکھتا وہ پیسے لینے کی کوشش کرتا تو پھر بھی وہ بد قسمت ہی کہلاتا کیونکہ میری جیب میں صرف غیر ضروری کاغذات تھے اور کچھ بھی نہیں تھا۔

میں نے شور مچانا اور اس کو مارنے کے لیے ہاتھ بھی اٹھایا اور پھر ہاتھ قریب آ کر خود بخود رک گیا۔ اور میں نے شور بھی نہیں مچایا۔ وہ کوئی تیرہ چودہ سال کا لڑکا تھا۔ چہرہ بہت معصوم تھا۔ مگر پکڑے جانے کی وجہ سے چہرے پر ڈر اور خوف کی پرچھائیاں تھیں۔ اور بدن پر کپکپی طاری تھی۔ پتا نہیں مجھے اچانک کیا ہو گیا میں نے اس کا ہاتھ تھاما اور اسٹیشن کی بھیڑ سے باہر لایا۔ اس لڑکے نے کچھ نہ کہا اور میرے ساتھ چلا آیا۔ اس کے آنے میں احتجاج ضرور تھا۔ لیکن شاید وہ اس طرح ساتھ چلنے میں عافیت سمجھ رہا تھا۔ اتنی چھوٹی عمر میں اس نے چوری کرنے کا ارادہ کیا تھا یہ سوچ کر میں و خود حیرت انگیز ہوا۔ میرا خیال تھا کہ ابھی وہ اس کام کو اچھی طرح جانتا نہیں ہوگا۔ شاید اس نے چوری کرنے کا ارادہ ابھی ابھی کیا ہوگا۔ ورنہ اس طرح پکڑا نہ جاتا۔

میں نے اس لڑکے سے کہا کہ بول تیرے ساتھ کیا سلوک کروں۔ اس لڑکے نے کہا مجھے معاف کر دو، مجھے چھوڑ دو میں آپ کے ہاتھ جوڑتا ہوں۔ اس لڑکے نے مجھ سے بہت بار معافی مانگی لیکن میں جاننا چاہتا تھا کہ اتنی کم عمر میں ایسا کام کیوں کر رہا ہے۔ میں نے اپنی آواز کو دھیمی کرتے ہوئے پوچھا تم یہ کام کیوں کر رہے ہو۔ جبکہ تم بہت چھوٹے ہو۔ تمہاری عمر ابھی پڑھنے کی ہے۔ ایسی کیا ضرورت آپڑی جو تم چوری کر رہے ہو۔ میری اس بات پر اس نے اپنی کہانی کچھ اس طرح سنائی۔

میرے ابو کا اپنا ذاتی رکشہ تھا۔ میرے ابو ہر دن ہر وقت رکشہ چلاتے۔ اور شام کو گھر آتے وقت ہمارے لیے بہت ساری چیزیں لاتے۔ گھر کی گزر بسر بڑے اچھے انداز سے ہوتا تھا۔ مجھ سے دو چھوٹی بہنیں تھیں۔ ابو ہمارے مستقبل کے لیے اور ہماری پڑھائی کے اخراجات کے لیے دن رات رکشہ چلاتے۔

اس دن ہمارے گھر میں قیامت برپا ہو گئی۔ جس دن لوگ میرے ابو کو گھر میں چھوڑنے کے لیے آئے تھے۔ میرے ابو خون میں لت پت ہو چکے تھے۔ ابو رکشہ چلا رہے تھے۔ اچانک ایک ٹرک کی زد میں آ گئے۔ جوان کی موت کا سبب بنا۔ ٹرک ڈرائیور نے یہ بھی نہ دیکھا کہ رکشہ والا بچ گیا ہے یا نہیں۔ ابو کی وفات کے بعد گھر میں چولہا جلنا مشکل ہو گیا۔ میں ان دنوں ساتویں کلاس میں پڑھتا تھا۔ میں بڑا تھا۔ ابو کی وفات کے بعد گھر کی ذمہ داری مجھ پر آ پڑی۔ میں اسکول سے آ کر بچا ہوا وقت جو تھا ہوٹل میں کام کرنا شروع کر دیا۔ اسکول صبح جاتا اور شام کو ہوٹل میں کام کرتا۔

یوں ہولے ہولے گھر کا گزارہ ہونے لگا۔ میں شاید پڑھائی چھوڑ دیتا۔ مجھے پڑھائی کا بہت شوق تھا۔ پھر میں نے پڑھائی جاری رکھی۔ امی جان گھروں میں کام کرتی اور ساتھ فارغ اوقات میں کپڑے سیتی۔ سخت کام کاج کی وجہ سے امی کی طبیعت بھی خراب رہنے لگی۔ اس وقت ہی میری دوستی برے لڑکوں سے ہوئی جو چوری کرتے تھے اور پھر مجھے بھی چوری کرنے کی عادت ہوئی۔

آج کل میری امی سخت بیمار ہیں۔ اور ان کی دور کے لئے گھر میں ایک پائی بھی نہیں ہے۔ وہ درد سے کراہتی ہیں میں نے سوچا کہ اسٹیشن پر چوری کروں گا کوئی بڑی رقم میرے ہاتھ لگ جائے۔ مگر میری بد قسمتی کہ۔۔۔ اتنا ہی کہہ کر وہ رونے لگا۔ اس کا چہرہ آنسوؤں سے تر ہو گیا۔ اس کے کہنے میں کوئی بات ضرور تھی مجھے یقین ہوا کہ وہ سچ کہہ رہا ہے۔

مگر ایسا اکثر ہوتا ہے کہ چوری کرنے والا جب پکڑا جاتا ہے تو جھوٹ موٹ کی کہانی سناتا ہے اور لوگوں کو رحم پر مجبور کرتا ہے۔ مجھے یقین تھا کہ وہ سچ کہہ رہا ہے۔ اور اس کے حالات سن کر میرا دل پگھل گیا۔ اس کے گرتے آنسو میرے دل کو گھائل کر گئے پھر میں نے فیصلہ کر لیا اور اس لڑکے سے کہا۔

دیکھو! آج سے تم میرے چھوٹے بھائی ہو اگر تمہیں کسی قسم کی ضرورت ہوئی یا کوئی بات رہی تو تم مجھے میرے گھر میں یا دفتر میں آ کر مل سکتے ہو۔ جس قدر ہوگا میں تمہاری مدد کروں گا۔ یا کام آؤں گا۔

”کب تک کام آؤ گے؟“ اس نے بڑا فلسفیانہ سوال پوچھا۔ وہ مجھے اپنی عمر سے زیادہ عقلمند دکھائی دیتا۔ میں نے جواب دیا۔ جب تک زندگی ہے۔ میں نے بڑی محبت سے چند روپے دیئے۔ جو اس نے بڑی مشکل سے لئے۔

وہ کبھی کبھار میرے گھر میں یا دفتر میں مجھے ملنے آتا۔ کوئی مسئلہ ہوتا تو بیان کرتا۔ وہ دل لگا کر پڑھائی کرتا۔ وقت تیزی سے گزرتا گیا۔ ایک دن وہ کئی عرصے بعد بڑا خوش خوش میرے آیا۔ اس نے بڑے پیارے انداز میں مجھے سیلوٹ کیا۔ ایک لفافہ مجھے دیتے ہوئے بولا ”آپ کا جیب کتر یعنی چوری کرنے والا اب پولیس انسپکٹر بن گیا ہے۔“ میں لفافہ دیکھا اس میں اس کے انسپکٹر کی نامزدگی کے کاغذات تھے۔ میں نے خوشی سے اسے سینے سے لگا لیا۔

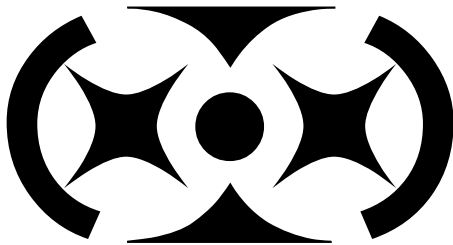

رکھی کی داستان

شیخ اسفیه بیگم راج احمد

بی۔اے۔اول

میرے دل میں دھوم جس لڑکی نے مچا رکھی ہے
نام اس شوخ حسینہ کا اللہ رکھی ہے
میں اللہ رکھا ہوں وہ اللہ رکھی ہے
شاید اللہ نے وہ میرے لئے بنا رکھی ہے
کہتے ہیں کہ رکھی ہوئی چیز ہی کام آتی ہے
اس لئے میں نے بھی رکھی سے دل لگا رکھی ہے
اب حقیقت تو یہ بتلانے کے لئے رکھی ہے
رکھی نے بہت پڑھ رکھی ہے
اس لئے میں نے رکھی سے دل لگا رکھی ہے
لیکن کم بخت رکھی نے تو کسی اور سے دل لگا رکھی ہے

مزاحیہ شاعری

شیخ اسفییہ بیگم راج احمد

بی۔اے۔اؤل

باہر بڑی دھوپ ہے
یہ تو اصلی سوپ ہے

ایک موٹے نے مجھے کوٹ دیا
ان دونوں نے مجھے شوٹ کیا

زمانے کے ستم سہے پائینگے
پانی کے بغیر کیسے جی پائینگے

دونوں کی بدل گئی بولی
تم نے یہ کون سی دی گولی

کیچڑ میں پھول اُگتے ہیں
شام کو پروگرام میں ملتے ہیں

نئی بنیان ہی ٹائٹ ہو گئی
دونوں بھائیوں میں فائٹ ہو گئی

نئے گرتے پیجامے سل رہے ہیں
یہاں کتنے پھول کھل رہے ہیں

برقعے والی عورت

بیجاپورے صالحہ ہارون رشید

بی۔اے۔اؤل

میں برقعے کی کیا اہمیت ہے اس بات سے روشناس کرانے کے لئے ایک واقعہ کو پیش کرتی ہوں۔ ایک شہر میں ایک عورت تھی وہ عورت بہت حسین تھی۔ اس کے حسن کے چرچے ہر جگہ ہوتے تھے۔ ہر بچہ، ہر عورت، ہر مرد اس کے حسن کی بات سے واقف تھے۔ وہ حسین عورت اپنے حسن کا غلط فائدہ اٹھاتی تھی۔ اس کی ابھی شادی بھی نہیں ہوئی تھی۔ وہ عورت بے پردہ تھی وہ اپنے حسن کو دکھانا اپنا شان سمجھتی تھی۔ وہ جب بھی کسی محلے سے گزرتی تھی تو سب مرد اسے غلط نظر سے دیکھتے تھے اور اس پر سٹی بجاتے یہاں تک کہ اس پر غلط باتوں کا بھی اظہار کرتے تھے۔ مگر کہا جاتا ہے کہ جسے خدا ہدایت دے اُسے کوئی بھی گناہ جنت میں جانے سے روک نہیں سکتا۔

اسی طرح ایک دن کی بات ہے کہ وہ حسین عورت جب محلے میں سے گزر رہی تھی تب ہی اس کے سامنے ایک برقعے والی عورت اس کے آگے آگے چلنے لگی۔ جب وہ برقعے والی عورت محلے میں گزر رہی تھی تب سارے مردوں نے اسے بڑے ہی ادب سے راستہ دیا اسے کسی بھی مرد نے آنکھ اٹھا کر بھی نہیں دیکھا بات کرنا تو بہت دور کی بات تھی۔ یہ سب دیکھ کر جب وہ حسین عورت آگے بڑھی سب کی نظر میں فرق پیدا ہوا وہ سارے مرد اس پر سیٹھی اور اپنے خیالات کا اظہار کرنے لگے۔ اس عورت کو اپنے آپ پر اپنی خوبصورتی اور شرم محسوس ہوئی۔ اسے محسوس ہوا کہ کس طرح اس نے خود اپنی عزت کو جلا کر کھا کر دیا ہے۔ خدا کی ہدایت سے اس نے ایک سادہ برقعہ خرید لیا اور اسے پہن کر اسی محلے میں سے گزری تب سارے مردوں کی نظر سے ہو گئی نہ کسی مرد کی آنکھ نے اسے دیکھا نہ کوئی سیٹھی کی آواز کی ہمت ہوئی اور نہ کسی کے منہ سے کوئی غلط بات نکلی۔ اس حسین عورت کا دل خوشی کے مارے پھولا نہ سمایا اور اس کی شادی ایک نیک آدمی سے ہوئی اور وہ خوشی خوشی اپنی زندگی بسر کرنے لگی۔

اب میں اپنے مقصد پر آتی ہوں کہ۔۔۔ اے میری بہنو! کیا آپ دیکھ رہی ہو کہ آج ہمارے پردے، حجاب کہا ہیں۔ ہمارے پردے مجھ سے بھی ہماری زینت جھلک رہی ہے۔ کہاں ہے ہماری حجاب؟ جس حجاب سے ہماری خوبصورتی کو چھو پانے کی اجازت دی گئی ہے وہی حجاب آج ہماری خوبصورتی کا ایک حصہ بن رہا ہے! یہ کہتے ہوئے تو بڑی شرم سی محسوس ہو رہی ہے کہ جو دکھاندار ہوتے ہیں۔ وہ اپنے دکھانوں کے اُپر جو بورڈ ہے اس پر صاف صاف اور بڑے بڑے الفاظ میں دکھ رہے ہیں کہ فیشنبل برقعے، اسٹائلش برقعے اور ہماری بہنیں جا رہی ہے کہ چلو چلو اسٹائلش برقعے ہیں۔ اور برقعے کتنے میں فروخت کر رہے ہیں ہزاروں ہزاروں روپیوں میں اور ہماری بہنیں خرید رہی ہے بڑے ہی شان سے وہ! کتنا اچھا بے وقوف بنا

رہے ہیں اور ہماری بنیں بن رہی ہے وہ! جن الگ الگ کپڑوں کو اور اس کی سجاوٹ کو چھو جانے کے لئے برقعہ پہننا چاہئے وہی برقعے آج الگ الگ رنگوں اور سجاوٹ میں کتنی شرم کی بات ہے۔ برقعے کو دیکھتے ہی کوئی بھی متاثر ہو جائے۔ ایسے لگتا ہے کہ عورت نے برقعے کو نہیں بلکہ برقعے نے عورت کو پہن رکھا ہے۔

میری بہنوں ذرا غور فرماؤ کہ کیا ہو رہا ہے۔ جو ہماری قوم کی پہچان ہے۔ اسی کا ہم غلط استعمال کر رہے ہیں۔ خدا نے ہم خواتین کو دوسرے خواتین کے بدلے الگ پہچان دی ہے۔ ہماری حفاظت کے لیے پردے کا اہتمام کرنے کے لیے کہاں مگر آج وہی برقعہ ہمارے خواتین خود کے غلط فائدے کے لئے استعمال کر رہی ہیں۔ جب بھی کوئی عورت برقع پہن کر کسی جگہ سے گزرتی ہے۔ تو دیکھنے والے کہتے ہیں کہ وہ دیکھوں مسلم کی عورت جا رہی ہے۔ اس طرح دیکھتے ہیں اور کہتے ہیں برقعہ پہننا ہے یا لباس پہننا نہیں۔ کیوں لوگ آج ایسا کہہ رہے ہیں پتا نہیں؟

میری بہنو! ہیرے کو مکمل کے پڑے میں رکھا جاتا ہے اس کپڑے رنگ گہرا ہوتا ہے اس طرح رکھا جاتا ہے کہ جب تک کپڑا نہ ہٹایا جائے وہ نظر نہیں آتا ہم بھی اسلام کے ہیرے ہیں۔ ہمیں اپنے آپ کو مکمل یعنی برقعے میں رکھنا چاہئے جو ہیرا وقت سے پہلے اور آسانی سے نظر آتا ہے اس کی قیمت کم ہو جاتی ہے۔

میرا مقصد یہی ہے کہ ہم ایسا برقعہ خریدے جس میں سے ہماری خوبصورتی دکھائی نہ دے۔ ہمیں اس کی شروعات اپنے آپ سے اور اپنے گھر سے کرنی چاہئے۔ میں یہ بات پورے یقین کے ساتھ کہتی ہوں کہ اگر آپ صحیح طریقے سے برقعے کا استعمال کریں گے تو کسی مرد کی کیا مجال کہ وہ آنکھ اٹھا کر بھی دیکھے۔ جب کوئی عورت برقعہ پہن کر گھر سے نکلتی ہے تو خدا کی رحمت اس پر برستی ہے۔ خدا ہم سب کو ہدایت دے۔۔۔ آمین۔۔۔

شادی کے بعد آج کے عورتوں کی حالت

نیلو فرسمیہ محبوب

بی۔ اے۔ اوّل

ایک شہر میں ایک مسکان نام کی لڑکی رہتی تھی۔ وہ بہت ہی اچھے خاندان سے تھی۔ والدین اسے بہت اچھی تربیت، نصیحت دیتے دیتے تھے مسکان کو پڑھائی کے ساتھ دینی معلومات، دوسروں کے ساتھ برتاؤ، رہن سہن اچھی عادت سکھاتے تھے۔ مسکان اپنے والدین کے ساتھ چھوٹے بڑوں کی بہت زیادہ عزت کرتی تھی اور پڑھائی کر کے اپنے والدین اور کالج کا نام روشن کر رہی تھی۔ مسکان بہت ہی نرم مزاج کی لڑکی تھی۔ مسکان کے گھر والے مسکان کے لیے ایک لڑکا دیکھے لڑکا ایک کمپنی میں کام کرتا تھا۔ لڑکا گھروں والوں کو بہت پسند آیا۔ لیکن مانگ کی وجہ سے وہ بہت لالچی دکھتے تھے۔ کیونکہ وہ بہت سارا جہیز مانگ رہے تھے۔ لیکن مسکان کے والدین امیر ہونے کی وجہ سے ان کی ہر مانگ پوری کرتے رہے اور مسکان کی شادی ہو گئی۔ ان کی ہر مانگ پوری کرنے کی وجہ سے مسکان پر یہ بہت بھاری پڑا اور شادی کے بعد پیسوں کے لیے پریشان کر رہے تھے۔ بار بار مسکان کو گھر پر بھیجتے اور کہتے ہیں کہ پیسے لے کر واپس آنا۔ مسکان کو یہ بار بار دیکھ کر بہت دکھ ہوا اور اپنے ساس اور شوہر سے کہنے لگی کہ اب میں پیسے نہیں لاؤں گی۔ کیوں لاؤں؟ میرے والدین اتنا سب کچھ جہیز دیا اور تمہاری ہر مانگ پوری کیں اب اور کیا چاہتے ہو۔ اب میں ایک بھی پیسہ نہیں لاؤں گی۔ یہ سن کر مسکان کی ساس اور شوہر مسکان کو مارنے لگے اور دھمکیاں دینے لگے۔ لیکن مسکان نے تھان لیا تھا کہ میں اسی گھر میں رہو گی اور ہر مشکلات کا سامنا کرو گی اور خود سے ہی کہتی ہے کہ قبر کا پھل بیٹھا ہوتا ہے۔ صبر کرتے ہوئے اسی گھر میں رہتی ہے۔

بہت سال گزر جات ہیں مگر یہ لالچی شوہر اور ساس میں کوئی بھی تبدیلی نہیں آتی۔ پھر آگے مسکان ماں بننے والی ہے پھر بھی مسکان کے گھر والوں کو کوئی خوشی نہیں ہوتی اور نہ ہی مسکان پر کوئی ہمدردی کرتے ہیں۔ یہ معلوم ہونے کے بعد بھی کہ مسکان ماں بننے والی ہے ساس اور شوہر انہیں مارتے ہیں اور کہتے ہیں کہ لڑکا بی ہونا اس طرح دھمکیاں دیتے ہیں تو مسکان کہتی ہیں کہ یہ تو خدا کی مرضی ہوتی ہے لڑکا ہوں چاہے لڑکی خوش ہونا ضروری ہے اور ان کے شوہر کہتے ہیں لڑکی کا خرچا بہت زیادہ ہوتا ہے اور شادی کے لیے پیسے دینے ہوتے ہیں اور جہیز دینا ہوتا ہے اور لڑکا گھر کا چراغ ہوتا ہے جو جہیز لاتا ہے اور کماتا ہے اور کھلاتا ہے۔ اور مسکان کو ایک لڑکی ہوتی ہے جو بہت ہی خوبصورت ہوتی ہے مسکان اس لڑکی کو دیکھ کر بہت زیادہ خوش ہوتی ہے لیکن مسکان کے شوہر اور ساس کو ذرا سی بھی خوشی ہیں ہوتی بیوی کے ساتھ ساتھ بیٹی کو بھی تکلیف دیتے ہیں اور مارنا گالیاں دینا گھر سے باہر نکالنا ختم نہیں ہوتا۔

مجھے ایسا لگتا ہے کہ ایسے لڑکوں سے شادی کرنا ہی نہیں چاہے جو مانگ کرتے ہیں کیونکہ ایسے لڑکے ایک چیز کی طرح
لڑکی کا سودا کرتے ہیں جو بالکل غلط ہے۔ غلطی اس کے والدین کی ہوتی ہے جو ان کے ہر مانگ پوری کرتے ہیں آج سماج میں
دیکھا جا رہا ہے کہ جہیز کی وجہ سے عورتوں پر ظلم ہوتا جا رہا ہے کئی والدین غریب ہوتے ہیں جو جہیز نہیں دے پاتے جس کی وجہ
سے بہت ساری لڑکیاں خودکشی کر رہی ہے جو آج سماج میں دکھائی دے رہا ہے۔

इंग्रजी विभाग

Message
2019-20

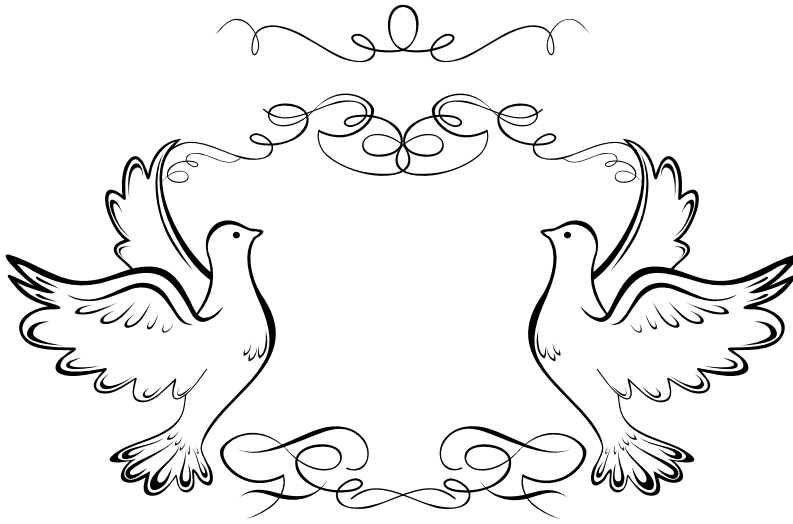

Message
2019-20

Department of English Report for the Year 2019-20

The result of the department was 96% The highest scener was Miss Sadiya Patel with 81% of marks.

The department has conducted various activities to enhance the language skills of the students succses, Spelling Bees histening and realing tests, Essay competitions Translation projects Novel concept in the form of Mobile Fasting to mean away students from the harmful overuse of their cell phones.

Kasauli : The Dream Town Travellogue

Mrs. Bijapure Swaleha B.A. II

Our College trip went to the north of India last year. We went to Chandigarh first and after spending some three days. We proceeded to Delhi on our way, we took brief stops at Shimla and then all of a sudden my uncle decided to take a small trip to Kasauli. For me the novel attraction was that the famous English writer and journalist Khushwant Singh lived here!

The beauty of Kasauli is to be seen to be believed, high mountains lush green forest, small cosy homes luxury as big bungalows, heritage resort, slow moving populace steepy bazars all transport you to a new mysterious world. Kasauli in H. P. is a beautiful hillstation 53.61 km from Chandigarh. The spectacular outlate scene that attracts our attention is made of gabled colonialera houses from mid 19th Century Kasauli is a cantonment town in Solan

district of H.P. It is 1800cm (5900ft.) above the sea level. The peace ton experience in it's green old time environs is something to be experienced, once in a life time

The monkey point at Kasauli overlooks the town majestically It's scenic beauty becomes cherished memory.

Some of the important places to see in Kasauli are as follows. i) Gilbert trail ii) Sunset Point iii) Christ Church iv) Gurlcha fort v) The Mall Roadm Manki Point & Sunrise Point.

All these places are filled to the beim with natural beauty, The Christ Church gives you an ethereal feeling being a very old historicled landmark. The mall road is a born for the Shopoholics and many beautiful souvenirs can be bought from here for friends family. I bought wooden toys for my yonger sister & two exquisite pendants for my mother. Other items were expensive so I didn't buy them.

We had a sumptuous lunch of hot puris & simmering potato curry and finshed it with or special halwa famous in Kasauli. After taking another round arand the town, in our pajero we headed towards the road to Delhi.

The Perfect Teacher

Story

Miss. Chanda Fauziabegum B.A. I

Neha and Seema were good friends. They studied in a famous science college together.

Both were close to their chemistry Teacher Mr. Barve and often talked about completing their graduation in the same Subject.

It so happened that Mrs. barve fell ill and stopped coming to college In her place a new teacher came his name was Rohan.

Neha and Seema did not like to attend his lactures Their continued obsence made Rohan sir ask them as to whey don't they attend his lectures.

"Sir, we like to study only from Barve madam" Neha said yes sir, Seema affirmed her friend.

Rohan sir smiled and said I know you two very much like Barve Madam. I also like her teahing style. He paused and then continued but she is not going to come for another four months. Are you going to miss all study during this period?

Neha & Seema looked at each other but didn't say anything.

Rohan asked then again would you like to give me a chance to prove myself? He Smiled Seema spoke hurriedly, No Sir it is not like that, we are used to Madam's teaching, so.... She stopped midway and indicated to Neha to say someting.

Neha nodded her head, No Sir don't say like that we both will attend your lectures.

Thank you girls, I am glad you accepted my invite , smilingly he went back to the staff round.

The next day both the friends went to attend his chemistry class Rohan sir welcomed them with a smile. He continued explaing the chemical composition of Hydrogen and also used PPT & Same small pratical to prove his point At the end of his lecture he asked the students to pose their queries a wholesome discussion followed in the class Neha & Seema seemed impressed. They regrefted not attending earlier.

After the lecture they went to see Rohan sir and told him, Sir, your style is unique we have benefitted from your lecture Neha added we also came to realise that every teacher was his/her own style USP and we must never prefer one over another Thank you Neha, Seema Rohan smiled all teacher work hard think about the better ment of their students and students must give achance to the new teachers as well, he laughed The girls apologised and with a renewed interest decided to study Chemistry.

Someday they haped to become researchrs and dis cover new horizans in their chosen field

Now the Girls never miss their Chemistry classes Mrs. Bavre is back and now the one who is missed is Rohan Sir!

Why don't Men Cook?

Essay

Miss. Shaik Tahura Begum B.A. II

I am Alisha Travos I study in B. A. IInd year English. We are three sibling, two brothers and my self.

Wherever my mother needs some help in the kitchen, she calls out my name and I have to rush in, leaving my studies and my TV time. I love to help my mother but also think why my brothers are never called to help her in kitchen? to cut the veggies to boil the rice to make tomato puree and to make a fire paste of coconut for two army.

My sweet mumma says girls and only girls are adept at doing the fine work of veggies pulses in the kitchen and boys do work outside home. I disagree with her.

If boys can eat food then why can't they cook it?

But my mother laughs and my brothers? They have another excuse to make fun of me of course, I feel irritated. But what is the use of it? My honest genuine queries are laughed off by my family's consequently it results in frustration.

I know the situation is difficult I know change is too different to ever consider even rationally.

Imagine men/boys cooking dal-sabzi talking about what to cook the next day or boys cleaning homes men cleaning the wash rooms. Best hard? Remember this dialogue from But let's discuss why men can't work I help in houses? In day today closing cooking etc.

Are men programmed not to do the fine work of cutting, pruning, dissecting and making a fine powder of various masalas?

I don't think so almost as the chefs at big restaurants are males. How do they then do it?

Point to be noticed stressed upon in the modern changing world is for the men to understand the importance of sharing contributing in the daily household work at home. If a woman can work outside, fulfill her duties with aplomb and also carry on the daily chores at home then what stops the men from sharing at least part of the responsibilities at home? What prevents men from clearing the home, helping kids in doing their homework cutting the veggies or cleaning up after the dinner? Nothing.

I think it's high time men start thinking of starting to help contribute at home share the responsibilities.

I also have a question for women why do some women boast of their husbands not helping at all at home? Or why do they want to become the martyrs to be applauded for running the double track for doing both things running a household working outside!

My request to them is to stop being the martyrs and instead try to bring in change by making the men understand their duties of helping/sharing contributing at home.

Earth Most Uninhabitable Informative

Tanzeem Ab.Kareem Shaikh B.A.II

A A place on Earth with no life

Researchers have found an aquatic environment on the Earth with a complete absence of any forms of life an advance that may lead to an improved understanding of the limits of habitability. The study, published in the journal Nature Ecology and Evolution, revealed that any form of microbial life was absent in the hot, saline, hyperacid ponds of the Dall geothermal field in Ethiopia.

B Place with most torrid environments on Earth

The researchers, including those from the Spanish foundation for science and Technology, said Dallol's landscape extends over a volcanic crater full of salt, constantly releasing toxic gases with water boiling in the midst of the intense hydrothermal activity. The said it is one of the most torrid environments on the planet with daily temperatures in winter exceeding 45 degree Celsius. The landscape, the researchers said, had abundant hyper saline and hyperacid pools, with PH.....which is measured on a scale

from 0 (very acidic) to 14 (very alkaline) even hitting the negative mark.

C Terrestrials analogue of early Mars

Earlier studies had pointed out that certain microorganisms can develop in this multi extreme environment and researchers presented the place as an example of the limits of conditions that can support life. The researchers said the place was even proposed as a terrestrial analogue of early Mars.

D Extreme environment

The researchers found a great diversity of a type of primitive salt loving microorganisms in the desert, and the saline canyons around the hydrothermal site but not in the Black and yellow lakes of Dallol which are rich in magnesium. And all this despite the fact the microbat dispersion in this area, due to the wind and to human visitors, is intense "Lopez Garcia Said".

E Sterile place on Earth

The researchers confirmed the findings with several other methods including a large scale sequencing of genetic markers to detect and classify microorganism microbial culture attempts, using fluorescent probes to identity individual cells, chemical analysis of the hyper saline waters. They also used scanning electron microscopy and x-ray spectroscopy to probe into the water samples looking for signs of life According to the researchers, the study helps in understanding the limits of habitability and presents evidence that there are places even on the Earth's surface which are sterile though they liquid water. They said the presence of liquid water on a planet -- which is of ten used as a habitability criterion does not directly imply the presence of life.

Education Character Building

Essay

Gulam Gous M. Sayyed

B.A.III

An investment in knowledge pays the best interest.

Taking education is one of the most important things. Education teaches us the way of living life we all know that people can steal our wealth but education is the treasure that no one can steal from us.

We all know that the three basic needs of every human are food, clothing, and shelter, and now in this developed world, education is the fourth basic need of all humans.

In today's world where everyone wants to own the place according to them, people spread lies and hatred in the name of religion or caste. Deceiving uneducated people becomes easy for them so they target the uneducated people first. On the other hand, they deceive educated people. This is how education makes us intelligent?

Education enlightens our mind and our heart. But many times we see that people stand on the stage in front of thousands of people and tell the lies openly and the crowd accepts it blindly. What is the reason? The reason is that the people are not educated enough to catch the lies told to them.

Most of the people get education to join a job on the basis of education but the purpose of education is not only providing jobs but the real purpose is to bring the humanity in human and to replace an empty mind with an open one. Education breaks the barriers of narrow mind.

"Many highly educated people are poor thinkers. Many people who are average educated are skilled thinkers. The power of the car is separate from the way the car is driven."

Education is simply the soul of a society as it passes from one generation to another.

Education is the shield which can win us any battle.

Sakin Hasan - the youngest IPS officer Personality Essay

Belif Misbah Nazir Ahmed B.A.III

Sakin Hasan is the youngest IPS officer of India. He cracked the Union Public Service Commission (UPSC) exam

in the age of 21 year with an all-India rank of 570. It is quite difficult to crack UPSC exam in first attempt. but youngest sakin do that. Sakin says that it is possible due to his mother's Love and struggle. With tears in his eyes he say "When I needed extra money for my education, my mother began rolling out hundreds of rotis for local restaurants and marriage halls."

Sakin was born on 21 July 1995 in Palanapur, Gujarat. His family was financially weak. His parents do jobs in farms in their village to make two times meals. Sakin belongs to Gujarati medium school. Once, When he was in school, a collector had visited his school for inspection. Sakin was amazed to see that his school teachers and principal treating him like a king. He asked to his teacher that why was the collector being treated with such respect. His teacher told him every things

about collector. Sakin says that I also want to become IAS. His teacher told him to work hard and appear for UPSC examination. That time sakin decided to become IAS.

In 2017, Sakin attempted the UPSC examination for the first time. While he was on his way to examination centre, he met with an accident and injured his head, hands and legs. However, the accident did not break his aim and spirits, and he still went to attempt his examination. After his exam ended, he had to be admitted to the hospital as his injuries were severe, and had suffered a Tier 3 knee ligament injury, due to which he had to undergo surgery. His efforts paid off, and he achieved an AIR of 570.

Hasan was selected as an IPS officer after his interview. Even though sakin wanted to pursue IAS, he settled for IPS; as he wanted to serve his country in any way possible. One in an interview, he said -

"I actually wanted to join IAS but I could not clear the exam." Hence I decided to pursue my career as an IPS officer and will use this opportunity to serve my country." Sakin loves doing social work, and he often spends his free time for many NGOs.

"I am neither brave nor fearless but I have developed a deep sense of admiration to the uncertain nature of life."

True Friendship

Drama

Shabdi Nishat Salahuddin

B.A.III

Characters :-

Ramesh & Ajay - Best Friends

Pooja - Ajay's mother

Doctor.

(Ramesh & Ajay have passed their HSC with good marks. Ramesh belongs to the rich family and Ajay belongs to the poor family.)

Scene - 1 (At the village)

Ramesh :- Hii, Ajay,

Ajay :- Hello Ramesh, congratulation for your success.

Ramesh :- Also eongratulation to you, what you have decicted for your for ther education.

Ajay :- No, Ramesh, I am not taking admission in any college.

Ramesh :- But why, what's problem ?

Ajay :- As you know my family condition and health of my father, I will stay here and take tutions. and what about you, what you have alecided ?

Ramesh :- I can understand your problem but in life should ot give up, you have big dreams for you and your family, you might have heard,

"Climb till your dreams come true" you are genius students in our village, and how are you giving up !

Ajay :- Yes, everything is right, but our colleges in village does not have the

facilities for education the poor children, no electricity and lake of knowleolge, you know now we struggle and student when current fails and so on.

Ramesh :- You may come with me, as you asked me what I am doing further ? I have decided to be come the engineer from pune and I will try to give some comfart to our villagess and you may also join me.

Ajay :- Oh !!! city, you know how much fear I have, I cano't stay in crowded and bussy area, it's wild roads and with the selfish and cruel people of city.

Ramesh :- All people are not cruel and you must need to remove you phobia of city life. And well I am going pune tomorrow at 6:30 am, I hope will come there soon and we don't have here jobs facilities. Ok See You Soon.

Ajay :- Ok Bye, take care.

(Scene - 2)

(Ajay's father health get warse and doctor advices to admite in any private or city hospital.)

Ajay :- Maa, what we will do now ? We don't have money ?

Pooja :- Dight Ajay ? Why don't you go to pune and stay with Ramesh because your earning is not sufficient here and you find some job there son.

Ajay :- No maa you know I Cann't live in crowd and I get Nausia after seeing the crowd. I will do something extra here.

Pooja :- Everything is right.....

Ajay :- I assure you I will collect the money...
Pooja :- But now you are mature you need to remove your phobia and Ramesh is your friend and he will help you in finding the job.
Ajay :- Ok, I will try, I will go tomorrow.

(Scene - 3)

(Ajay comes to Ramesh's room in punn.)

Ramesh :- Ajay you, what a pleasant surprise.
Ajay :- I am here for finding some job. As doctor told to admit my father within two days and I don't have money.
Ramesh :- Oh !!! don't be worried about it I will help you and give you money.
Ajay :- No I don't want to take from you, you may not have money.
Ramesh :- Yes I know you are selfish boy you will not take my money I have my some savings and exam fees which I need on next month, then you give me return. We will money order some money for your father's treatment, and we will find some job for you.
Ajay :- But your exam fees, I don't want to take it.
Ramesh :- Don't worry today's morning I have read in news paper vacancy of call centring in near our area and you are science student you will handle easily, then after an month you return me my exam fees.
Ajay :- Thank you so much, Ramesh.

(When they come out from the room, Ajay gets fall down because of strong headache and

nausea after seeing the crowd and wild ways and streets, Ramesh awoken him.)

Ramesh :- Ajay, what happen to you?
Ajay :- I am not feel comfortable here. I want to go back.

Ramesh :- You are bold boy, you are here for fulfilling your dreams how could you give up at the first step. You have some dreams for your family, we have heard,

"Look at the sky. We are not alone.

The whole universe is friendly

to us and conspires only to give

the best to those who dream

and work."

Ajay :- Yes you are correct, I will never give up.

(Ajay gives interview and selected in the call centring.)

(After 1 month)

Ajay :- (Hugs Ramesh) thank you so much take your money and you have always remain my true friend, you have given my father your fees and always encourages at every step of my life.

Ramesh :- Don't be thank you, are my childhood friend how I can not help you.

Ajay :- Yes it is true,

"Good friends care for each other,
Close friends understand each other.
But true friends stay forever beyond
words beyond distance and beyond
time."

UPSC Success story Ansar Shaikh Story

Shaikh Rumeza

B.A.II

Ansar Shaikh is the first graduate in his family, certainly the first civil servant and one of India's youngest IAS officers.

The UPSC civil service exam is considered one of the toughest exams in the country. Lakhs of people take the exam and only a few hundred make the cut in the end. Only a proper combination of hard work, guidance and tenacity can help UPSC aspirants crack the IAS exam.

Many candidates, despite having all the comforts and coaching that money can buy, fail to clear the IAS exam. But some determined and zealously diligent candidates achieve success against them.

All about Ansar Shaikh: -

One such inspiring person is IAS topper Ansar Ahmad Shaikh, who cleared the UPSC 2016 in his first attempt.

He secured AIR 361 and he was just 21 years old.

If you've ever heard his speeches, you'd know the odds he fought to reinstate his family's faith in the power of education.

His father, a rickshaw driver in the drought-hit village of shelgaon in Jalna district of Maharashtra struggled with alcohol addiction he married thrice. Ansar's mother who worked as farm hand, is his second wife.

Ansar grew up observing the social menaces of domestic violence and child marriage at close quarters his sisters were married off as young at 15, and his brother dropped out of class

six to work at his uncle's garage. And even though he was two years younger than Ansar, Ansar considers him bigger than himself in ways more than one why? You'll know as his story unfolds.

While one would have thought that the pressure at home would eventually make Ansar drop out, he didn't.

He says...

"My relatives would walk up to my parents and ask them why there was a need for me to study. When I was in class four, my parents approached my teacher and said that they wanted me to drop out, but my teacher was persistent. he told them, your son is a bright student, invest in his education you will not regret it. He will turn your lives around". For my uneducated parents, a teacher saying that was a big deal, he says, in one of his speeches.

And so, his parents decided to give education and Ansar a chance. He proved his merit when he scored an exceptional 91 percent in his class 12 boards.

Having studied until class 12 in Marathi medium, the move to pursue a bachelor's degree in Political science at Pune's renowned 'Fergusson College' was a difficult decision. While his father keeps sending small amounts from his brother would deposit his entire monthly salary of Rs. 6,000 in Ansar's account to fund his academic dreams.

When he first entered Fergusson college in 2012, all he had was a pair of chappals and two pairs of clothes, that he would wear alternatively. The fact that he came from a vernacular medium school and wasn't fluent in English also created an inferiority complex. But Ansar wasn't one to give up.

It was during his first year that his teachers exposed him to UPSC. By then, alongside his regular

academy's Tukaram Jadhav and requested him for admission to the course. The big question though, was how he would arrange the UPSC coaching fee which was to the tune of Rs. 70,000.

He recalls, "I spoke to Jadhav sir and told him of the background I came from he was gracious enough to accept me into the course and agreed to give me, a 50% concession because he believed I had a spark.

As the course continued, Ansar started becoming curious and began interacting with others. He says that the spirit of inquiry is essential to a UPSC aspirant.

There were days when he would survive on "vada-pav" and didn't have the money to buy preparatory material, he pushed himself very hard. He knew that he couldn't afford failure. He studied for 13 hours a day. I wouldn't have the resources to give a second attempt, he says.

He heaved a sigh of relief when he cleared prelims, but mains and interview were still to go. While he is preparing for mains, his sister's husband died of alcohol overdose. Suddenly, the responsibility of comforting family had fallen upon his shoulders, his father and brother both working after that.

The results came out, and he had cleared them yet again.

While he was impressed by the answers, Ansar gave at one point in the interview – they asked him he belonging to shia sect or the sunni sect. Ansar was quick to quip, "I am an Indian Muslim".

He scored 199 out of 275, which is remarkable achievement far as scoring in an IAS interview round goes.

In his message to IAS aspirants Ansar says,

"If you think your competition is with other lakhs of aspirants who give the exam, you are mistaken. Your only competition is you. So, get rid of all your pessimistic thoughts and success will come your way.

Please remember, poverty and success have no correlation. All you need is hard work and determination. What background you come from, doesn't matter.

He always said in his speeches, the lines of a famous urdu poet 'Mirza Ghalib'...

Haathon ki lakeeron pe mat ja Ghalib,
Naseeb unke bhi hote hain,
Jinke haath nahi hote...

Name:- Shaikh Rumeza

Class:- B.A IInd

Sub:- English

Autobiography of A Modern student

Poem

Miss. Hakim Yusra Md.Ismail B.A.II

I am a happy Student
Sgort and stout
This is my saddle
and this is my pouch
This is my Rayban and this?
This is my Ninja Kawasaki
My new bike is a Monster
Makes me look like a Gangstar
From my Nokia
I call Sophia
All day and Night,
You see, I am Busy
Couldn't submit my project you see
But Papa got me Rotex
And I am so relaxed
My versace is from Thailand
I look a new in the Maintened
from stuff thought in fashion street
If I see my teachers I bead a hastry retreat
Iphone, I always carry, But books?
without them I make many
My life is a tree of I think

Urud to English Translation

Poem

Alreen Shaikh

B.A.III

” لاگوئی جب میں اپنی زندگی سے بدینہ ار
ظنک گئی میں، نہ ملا کوئی مددگار
لوں میں دیکھا جب فلک پر اک منظر
چاند سے میں سنا، ڈریت، کوشش کر
کوشش کبھی ناکام نہیں ہوتی، اے آفریق
نہ چھوڑ اپنی تقدیر پر، تو تو بس محنت کر“

" When I was unhappy with my Life,
Tired, I didn't find any helpers,
That's when i looked up at the sky,
From the moon, I heard, Don't be afraid
try again,
The attempt never tails, ohh Ateen,
Dont give up on you destiny, so just work
hard"

Peace

Poem

Huzaita Ayyub Timmapure B.Com.I

Peace is dynamic in nature. It is continuously changing or developing. Every different individual gives different definition of Peace. For example, children find peace in playing and enjoying with friends, adults find in fulfilling their responsibilities, old people find peace in silence.

But according to one, definitions of Peace are as follows.

1. Awareness of Power within yourself makes you confident in attitude and outcome will be positive thinking.
2. Peace does not reside in past nor future but in between past and future, forget the past and don't worry about the future.
3. Peace resides in Satisfaction, whatever may be the condition of life. Whether you are rich or poor, happy or sad, be satisfied.
4. Wiping the tears of the destitute, poor and bringing smile on their face can bring peace.
5. Serving humanely without anything in return can bring happiness and universal salvation.
6. Quran says "Truly only through the remembrance of God do hearts find Peace."

One should not forget the creation of the universe. It can lead to astray. Since devotion to Almighty Allah and Unselfish Service to Mankind can bring Peace.

The Things I see in the morning

Poem

Mrs. Ustad Khansa Jeelani B.A.II

The thing I see in the morning

As I walk to my college

Tea stalls bustling with people

Smoke and fragrance of the liquid gold

Men, Women rushing in

What a morning hurry!

Young kids with scrubbed faces and freshly wiped noses

Their neatly combed hair makes the picture perfect. Their contrived expressions though betray the little secret

As I pass through the fields, ducks swimming in water, white feathers sipping in droplets

Goats grazing greedily, cows munching their favorite snack

Grass brimming like green emeralds

Clouds dozing off early in the morning

Breeze is lazy too, refusing to pick up the speed

How I wish I was here too

Cuddling the ground lazily, munching my breakfast happily, and telling the breeze

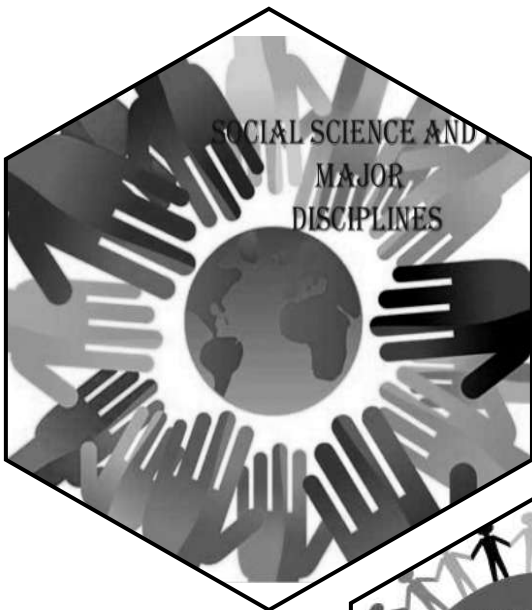
About my dreams

सामाजिक शास्त्र विभाग

Message
2019-20

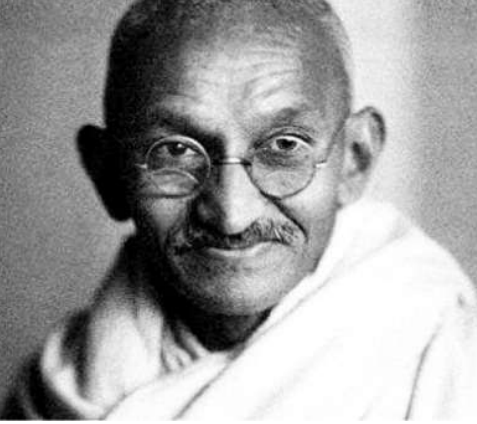

अहिंसेचे पुजारी- महात्मा गांधी

* सामाजिक शास्त्र

सोनल वनगुंटे

B.A. I

“भगवान बुद्धानंतर अहिंसेचा एवढा मोठा पुजारी म. गांधीच होय” – विनोबा भावे

मानवी इतिहासात म. गांधी यांच्या अविचल शक्तीचा अविष्कार त्यांचा दृढनिश्चय एखाद्या चिरस्थायी वैभवाप्रमाणे पुढील पिढ्यांना मार्गदर्शक ठरत आहे. आज अत्यंत गुंतागुंतीच्या परिस्थितीत म.गांधीच्या आदर्श जीवनाचा दीपस्तंभ अचंबित करणारा आहे. कारण हे की समाज कल्याणार्थ आचरणाचे विविध प्रयोग स्वतः अंगिकरणारा हा महात्मा मानवतावादाच पुरस्कार करून जगासमोर आदर्शवाद ठेवतो. आदर्शवाद सांगणारे, अंगिकारणे अनेक विचारवंत कृतिशील कार्यकर्ते जगात होवून गेले.

परंतु अहिंसेचा पुजारी एकच.. म.गांधी सत्य, अहिंसा व त्याग ही शिकवण देऊन इतरांना इजा न करता आत्मक्लेशाने अंतःकरण जिंकावयास शिकविले अहिंसा हे एक सक्रीय तत्वज्ञान त्यांनी मानले त्यांच्या मते अहिंसा म्हणजे...

- १) अहिंसा एक प्रभावी जीवनपद्धती आहे.
- २) मानवा मानवातील क्रिया प्रतिक्रियाची ही प्रभावी पद्धत आहे.

- ३) अहिंसा हे एक सक्रिय तत्वज्ञान आहे.
- ४) अहिंसेचे सामर्थ्य हिंसेपेक्षा अधिक आहे.
- ५) सर्वाभूती प्रेम, आदर, समान दर्जा हा अर्थ अभिप्रेत आहे.
- ६) अहिंसेमध्ये व्देष संशयास जागा नाही.
- ७) अहिंसा म्हणजे भेकडपणा नव्हे.
- ८) अहिंसा ही स्वप्नवत भावना नसून तो नैतिक कार्यप्रवण गुण आहे.

अहिंसा या तत्वाचा परिपूर्ण अर्थ त्यांनी अशा पद्धतीने सांगितला आहे. हिंसेने केवळ व्देष वाढत जातो. म्हणून मानव जातीच्या उद्धारासाठी अहिंसा हा एकमेव मार्ग त्यांनी मानला इतकेच नव्हे तर अहिंसेवरील श्रद्धा हीच परमेश्वरावरील श्रद्धा असून सत्य हा अहिंसेचा अविभाज्य भाग आहे. आत्मविश्वास ही या तत्वामुळे वाढतो असे त्यांचे ठाम मत आहे. शिवाय हे तत्व केवळ स्वतःपरंतु तर अंमलात आणता येतेच परंतु संपूर्ण समाजाचे प्रश्न देशापुढील परकीय समस्या ही या तत्वाने सोडविता येतात यावर म.गांधी ठाम होते. म्हणूनच द. अफ्रिकेतील वंशवादाची एवढी मोठी समस्या अहिंसा व सत्याग्रह या एकाच नात्याच्या दोन बाजू असलेल्या तत्वज्ञानाने त्यांनी सोडविली. ब्रिटिश साम्राज्यवादाला सुद्धा भारतात भीती होती ती अहिंसेच्या या पुजाऱ्यांची नंगा फकीर म्हणून हिणवत परंतु मनातून भीती वाळगत ब्रिटिश सत्तेला आपल्या धोरणात अनेक बदल करावे लागले एक वेळ क्रांतीकारकांना संपविणे अवघड नाही मात्र या नंग्या फकिरास तोंड देणे महाकठिण काम आहे असे ब्रिटिश समजत असत. कारण गांधीजी म्हणत, शस्त्रास्त्राच्या खणखणटाने भारताचाच काय जगाचाही उद्धार होणार नाही म्हणूनच हिंसेने मिळालेले स्वातंत्र्य आम्हाला नको विधायक कार्य व अहिंसा यांचा संबंध स्पष्ट करतांना ते म्हणतात, हिंदू मुस्लिम ऐक्य, दारुबंदी, अस्पृश्यता निवारण या सर्व गोष्टी अहिंसेतूनच सुद्ध होतील.

गांधीजीनी आपल्या राजकीय जीवनाची सुरुवात अहिंसेवर आधारित सत्याग्रहातून केली. ती म्हणजे चपारण्य अहमदाबाद, खेडा नंतर या तत्वाज्ञानाच्या आधारे पहिला मोठा लढा तो असहकाराचा १९२० मधील परंतु चौरीचौरा येथील हिंसक घटनेमुळे १९२२ मध्ये त्यांना ही चळवळ मागे घ्यावी लागली. परंतु असहाराची चळवळ ही जनतेला अहिंसेचे संपूर्ण महत्व न समजाता सुरु केली ही आपली हिमालयाएवढी मोठी चुक झाली ही कबूली देतात. ही चूक कबूल करण्याची मानसिक हिंमतही अहिंसेमुळे आलेली होती हे आपल्याला निर्विवादपणे मान्य करावे लागेल.

१९३० ची सविनिय काणदेभंगाची चळवळ व १९४२ चे भारत छोडो आंदोलन नंतरच्या दोन मोठ्या चळवळी लाठीमार झाला तरी आपण हिंसा करायची नाही याबद्दल ते आग्रही होते एका गालात मारलं की दुसरा गाल पुढे करणं असाही याचा अर्थ नाही.

याठिकाणी एक गोष्ट प्रकर्षाने लक्षात घेतली पाहिजे की संपूर्ण स्वातंत्र्याची मागणी गांधीजींच्या नेतृत्वाखालीच १९२९ च्या काँग्रेसच्या लाहोर अधिवेशनात करण्यात आली होती. उलट लो.टिळकांच्या नेतृत्वाखाली वसाहतीच्या दर्जा मागण्यात आलेला होता. याचाच अर्थ सत्याचा आग्रह धरताना आणि अहिंसेचे तत्व बाळगताना स्वाभिमान, आत्मविश्वास, अन्यायाचा प्रकर्षाने प्रतिकार बलाढ्य शक्तींशी लढा या सर्वांची उंचावणीच होत असते. आणि गांधीजींनी अशा पद्धतीचा लढा दिला म्हणूनच आहेत. जगात सर्वात जास्त पुतळे त्यांचेच आहेत जगात सर्वाधिक लेखनही त्यांच्यावर झालेलं आहे. अशा या अहिंसेच्या पुजाऱ्यास वंदन !

पुन्हा पुन्हा निर्भर्या....

* सामाजिक शास्त्र

जिया शेख

B.A. I

अंकिता, निर्भर्या च्या रुपाने पुन्हा नव्याने आपल्या देशासमोर प्रश्न आला तो महिलांच्या सुरक्षितेचा! महिलांवर अत्याचार ही देशातली वाढती समस्या आहे. अनेक कायदे सुरक्षिततेसाठी आहेत. महाराष्ट्रात तर ४० पेक्षा जास्त कायदे आहेत. परंतु तरीही अत्याचाराचे स्वरूप अधिक भयावह होत आहे. १९७२ मध्ये चंद्रपूर जिल्ह्यातील देसरगंज पोलिस ठाण्यात मथरा नावाच्या १६ वर्षाच्या मुलीवर दोन पोलिसांनी बलात्कार केला. न्यायालयाच्या कठीण टप्प्यातून प्रवास करीत सर्वोच्च न्यायालयाने निकाल दिला तो साडेसात वर्षांनी तिच्यावर बलात्कार झालाच नाही! कारण तिने प्रतिकार केल्याच्या खुणा तिच्या शरीरावर नाहीत! इथून खऱ्या अर्थाने भारतात बलात्काराच्या केसेसबद्दलची माहिती लोकांपर्यंत पोहोचायला जागली. यापूर्वीही घटना घडत होत्या. नंतरही घडत आहेतच १९८४ ला हरीयानातील सुमनराणीवर, १९८८ त्रिपुरात २५ अदिवासी महिलांवर १९९६ चं जळगांवमधील वासनाकांड, कोठेवाडी, खैरलांजी, इमराना, जेसिका, निर्भर्या अंकिता. किती म्हणून उदाहरणं सांगायची? १९९२ ला

भवरीदेवीवर राजस्थानात झालेल्या अत्याचाराने केवळ देशच नव्हे तर संपूर्ण जग पेटून उठलं परंतु तरीही तिला न्याय मिळाला नाहीच. पण स्त्री मुक्ती चळवळीला एक विविष्ट खंबीर अशी दिशा मात्र मिळाली. संपूर्ण जग पेटून उठलं परंतु तरीही तिला न्याय मिळाला नाहीच पण स्त्री मुक्ती चळवळीला एक विशिष्ट खंबीर अशी दिशा मात्र मिळाली. संपूर्ण देशात 'विशाखा' ची स्थापना झाली. १३ ऑगस्ट १९९७ ला न्यायालयाने प्रथमच या प्रश्नाकडे गांभीर्याने प्रतिबंधात्मक आदेश दिले मथुरेनंतर कायद्यात बदल करण्यात आले हे खरे परंतु व्याख्या स्पष्ट नसल्याने अनेक पळवाटा निघाल्या १९९७ ला अधिक गांभायाने समाजही याचा विचार करू लागला महिलांही अत्याचाराच्या विरोधात उभ्या राहू लागल्या. पण याचे प्रमाण कमी का होत नाही? छेडछाड, प्रतारणा, अपहरण, लैंगिक छळ, बलात्कार याचं प्रमाण मिनीटामिनीटात मोजावं लागतं ही किती लांछनास्पद गोष्ट आहे! असे अत्याचार होण्यावर वयाचंही बंधन नाही? एक वर्षाच्या मुलांपासून कितीही मोठ्या वयाचा पुरुष असं करू शकतो? मन सुन्न होतं यात समाज घडवणारा शिक्षक इथपासून समाजाचं संरक्षण करणारं पोलिस खातं इथपर्यंतची उदाहरणं घडतात? भारतात तीन बलात्कारामागे एक छोटी मुलगी असते. दिल्लीतील एशियन सेंटर फॉर ह्यूमन राईट्सच्या रिपोर्ट प्रमाणे २००१ ते २०११ मध्ये ३३६ टक्के वाढ झालीय. त्यानंतर घडलेली घटना निर्भया एक दुःस्वप्न. १६ डिसेंबर २०१२ दिल्ली वर्षानुवर्षे असलेलं राजधानीच ठिकाणी ऐतिहासिक, शैक्षणिक, सांस्कृतिक, सामाजिकदृष्टा समृद्ध समजली जाणारी दिल्ली! रात्रीचे दहाचे वाजलेले.. चालत्या बसमधुन किंकाळ्या.. परंतु कुणालाही ऐकु येऊ शकत नव्हत्या.. बसमधल्या अत्यंत क्रूर हृदयहीन नराधमांनी तिच्यावर केले अत्याचार नंतर वृत्तपत्रांमधून, मिडियामधुन समजलेल्या त्या भयानक स्वरुपाची बातमी मन हेलावून टाकणारी होती. अशा घटना घडत असणारं आहेत. परंतु त्या दाबून तरी

टाकल्या जातात किंवा आई वडिल व ती मुलगी इज्जती साठी गप्प बसतात बलात्कार करणारा मात्र आराम.. निर्भयाच्या निमित्ताने कायदे अधिक कठोर केले जात आहेत ही बाब त्यातल्या त्यात समाधानकारक आहे. परंतु हे घडू नये यासाठी समाजातल्या प्रत्येक घटकाने काय पाहिजे याचा विचार महत्वाचा आहे. हैद्राबादची भयानक घटना, प्राध्यापिका अंकिताचा करुण मृत्यू... किती घटना घडत आहेत.

- १) आपल्या मुला-मुलीमध्ये भेद करू नये.
- २) मुलांमध्ये घरातील महिला आई, आजी, बहिण, आत्या यांच्या बद्दल आदर निर्माण करावा.
- ३) स्त्री ही सुद्धा मानव आहे याची जाणीव निर्माण करावी.
- ४) टी.व्ही. वरील जाहिराती, मालिका, सिनेमा याबद्दल चूक बरोबर याची चर्चा जाणीवपूर्वक मुलांबरोबर करावी.
- ५) मुलांच्याबरोबर टी.व्ही. पाहतांना त्यातील कोण कोणत्या चुका आहेत हे मुलांच्या निदर्शनास आणून द्यावे.
- ६) वडिलणाऱ्याबद्दलचा आदर व त्यांची सेवा करण्याची मानसिक ताकद त्यांच्यामध्ये निर्माण करावी.
- ७) आपल्या मुलींच्या राहणीमानाकडे लक्ष द्यावे.
- ८) आपली मुले बाहेर केव्हा जातात, कुठे जातात, काय करतात याकडे लक्ष द्यावे.
- ९) आपली मुले मोबाईल, कॉम्प्युटरवर काय करतात याकडे लक्ष द्यावे.
- १०) मुलांना विश्वास वाटेल अशी आपली वागणूक ठेवावी.

*** शिक्षकांनी प्राध्यापकांनी काय करावे ?**

- १) चांगले साहित्य वाचण्यास मुलांना प्रवृत्त करावे.
- २) केवळ कर्मकांड, अनिष्ट रूढी म्हणजे संस्कार नव्हे, तर राष्ट्रीय एकता, समाता, संविधानातील मूल्ये यांचे संस्कार

करावेत.

३) विविध कार्यक्रमाच्या आधारे विद्यार्थीनींमध्ये आत्मविश्वास निर्माण रावा.

४) आपल्यावर अन्याय, अत्याचार होत असेल तर ते पुढे येऊन सांगण्याचे धाडस निर्माण करावे.

५) आपल्या पाठीशी शिक्षक आहेत असा विश्वास त्यांच्यामध्ये निर्माण करावा.

६) मुलांच्या मनामध्ये केवळ भितीचा बडगा निर्माण न करता सामाजिक मूल्याची जाणीव भान निर्माण करावे.

७) विद्यार्थ्यांना यावर लिहिण्यास प्रवृत्त करावे.

८) उपभोग्य वस्तू अशी असलेली स्त्रीची प्रतिमा बदलण्याचा प्रयत्न करावा.

९) अनेक ऐतिहासिक घटना व व्यक्तिमत्त्वांचे चरित्र योग्य पध्दतीने विद्यार्थ्यांसमोर आणावे.

१०) जातीअंताचा प्रयत्न करावा.

११) प्रत्येक शाळा महाविद्यालयात मुलींचा एक प्रबोधन गुप निर्माण करावा.

*** पोलिस खात्याने काय करावे ?**

१) अंध श्रद्धा, बुवाबाजी या माध्यमातून महिलांवर अत्याचार होतात. त्या कायद्याचे बारकावे प्रत्येक पोलिस अधिकारी व पोलिस यांना माहिती पाहिजे.

२) पोलिसांनी मद्यपानापासून दूर रहावे, तरच त्यांचीही मानसिक व शारीरिक ताकद उच्च प्रतीची राहते. सर्वच पोलिस खाते असे नसते, परंतु एकही व्यक्ति तशी नसावी. तसे प्रशिक्षण त्यांना द्यावे.

३) पोलिस खात्यामध्ये क्लासेस चालत असतात, त्यामध्ये अशा केसेसमध्ये काय काय घडू शकते याबद्दल महिलांच्या संदर्भात सामाजिक कार्यकर्त्या, NGOS यांच्याकडून माहिती घ्यावी. अशा प्रकारच्या पीडित

महिलां सांगण्यास पुढे येत असतील तर त्यांच्याशी व्यथा जाणून घ्याव्यात.

४) पोलिस खात्याचा महिलांना जरूर आधार वाटतो. परंतु त्यांच्या कामामध्ये अधिक प्रभावीपणा यावा अशी अपेक्षा आहे.

५) पोलिस खात्याबद्दल आदर निर्माण व्हावा अशासाठी वृत्तपत्रांमधून पोलिसांनी केलेला मदतीबद्दल लोकांचे अनुभव प्रसिध्द करावेत.

*** सामाजिक संस्थांनी काय करावे ?**

१) पुरुषांची मानसिकता बदलण्यासाठी शिबीरांचे आयोजन करावे. हे काम सततपणाचे आहे. त्यात पोलिस खात्याची मदत घ्यावी.

२) ही एक चळवळ म्हणून उभी करता येईल यासाठी समाजप्रबोधन म्हणून हे कार्य हमी घ्यावे.

३) प्रत्येक शाळा महाविद्यालयामध्ये समुपदेशन करण्यासाठी समुपदेशक तयार करावा.

४) लैंगिक शिक्षण देण्यासाठी, घेण्यासाठी समाजाची मानसिकता तयार करावी.

*** वृत्तपत्रांनी काय करावे ?**

१) वृत्तपत्रांनी अशा प्रकारच्या बातम्या मनोरंजक व भडक करण्याऐवजी याबद्दलचे सदर चालवून विविध संस्था, सामाजिक कार्यकर्ते यांना लिहिण्यास प्रवृत्त करावे.

२) पीडितांच्या व्यथांचे सदर सुरु करता येते का ते पहावे.

या सर्व गोष्टींची सुरुवात झालेली आहे, परंतु ती अधिक प्रभावी व्हावी ही अपेक्षा आहे. अनेक वर्षे लागणार आहेत..... परंतु आपण आता काही केले तरच..... या दुःखानातून आपल्याला बाहेर पडायचं आहे..... चल, एक आदर्श भारत बनवू..... तुम्ही आम्ही आणि सर्वचजण !

कायदे व पर्यावरण विभाग

Message
2019-20

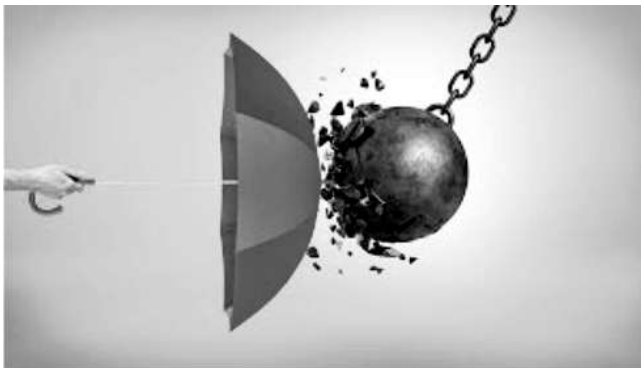

"Protection of children from sexual offences Act 2012" - POCSO

Law

Nasiha Shaikh

B.A.II

The Protection of Children from Sexual offences Act (POCSO) 2012 was enacted to provide a robust legal framework for the protection of children from offences of sexual assault, sexual harassment and pornography while safeguarding the interest of the child at every stage of the judicial process

* Features of the Act -

- 1) The act defines a child, as any person below eighteen years of age
- 2) It defines different forms of sexual abuse, including penetrative assault, as well as sexual harassment and pornography, and deems a sexual assault to be aggravated under certain circumstances such as when the abused child is mentally ill or when the abuse is committed by a person in a position of trust or authority vis-a-vis the child, like a family member, police officer, teacher or doctor.
- 3) People who traffic children for sexual purposes also punishable

* Punishments for offences covered in the Act -

- 1) Penetrative Sexual Assault (Section 3) - Not less than seven years which may extend to imprisonment for life and fine (4)
- 2) Aggravated Penetrative Sexual Assault (Section 5) Not less than ten years which may extend to imprisonment for life and fine (Section 6)
- 3) Sexual assault (Section 7) i.e. sexual contact without penetration - Not less than three years which may extend to five years and fine (Section 8)
- 4) Sexual Harassment of child (Section 11) Three years and fine (Section 12)
- 5) Use of child for Pornographic Purposes (Section 13) Five years and fine in the event of subsequent conviction, seven years and fine Section 14 (1)

* Provisions related to conduct of trial of reported offences -

- 1) The Act provides for the establishment of Special Courts for trial of offences under the Act, keeping the best interest of the child as of paramount importance at every stage of the judicial process.
- 2) The Act incorporates child friendly procedures for reporting, recording of evidence, investigation and trial of offences

These include :

- * No child to be detained in the police station in the night for any reason.
- * Police officer not to be in conform while recording the statement of the child.
- * The statement of the child to be recorded as spoken by the child.

*** Assistance of an interpreter or translator or an expert as per the need of the child.**

- * Assistance of Special educator or any person familiar with the manner of communication of the child in case child is disabled.
- * Medical examination of the child to be conducted in the presence of the parent of the child.
- * In case the victim is girl child, the medical examination shall be conducted by a woman doctor.
- * No aggressive questioning or character assassination of the child in-camera trial of cases.
- * The media has been barred from disclosing the identity of the child without the permission of the special court.
- * The casts a duty on the central & state governments to spread awareness through media including the television, radio and the print media at regular intervals to make the general public, children as well as their parents and guardians aware of the provisions of this act.
- * The POCSO Act is only applicable to child survivors and adult offenders. In case two children have sexual relations with each other, or in case a child perpetrates a sexual offence on an adult, the Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act 2000 will apply.

*** Duties of the Police as Specified in POSCO Rules 2012**

- * As per POSCO Rules 2012, when police

receive information of an offence committed or attempted or likely to be committed it is the duty of the police official to provide to the complainant

- i) Name and designation.
- ii) Address and Telephone no.
- iii) Name, designation & contact details of the officer who supervises him.

*** Police department have to**

- 1) Register FIR
- 2) Provide a copy of the FIR to the complainant
- 3) If the child is in medical emergency arrange for the same immediately without delay
- 4) Take the child to the hospital accompanied by parents or any person the child trusts.
- 5) Ensure sample collection for forensic examination
- 6) Police shall within 24 hours inform the special court.
- 7) Police shall inform the parents.
- 8) Police shall inform to parents the following
 - a) Availability of medical services.
 - b) Procedural steps involved in Criminal prosecution.
 - c) Availability of victim compensation.
 - d) Arrest of the offender.
 - e) Dates of court proceedings.
 - f) Rendering of verdict.
 - g) Sentence imposed on an offender.

The Decline sex Ratio of girls in India & PC & PNDT Act

Law

Alisha Qadri

B.A.I

Census & Sex Ratio in India -

The census of India 2011 states that the sex ratio (number of females to 1000 males) at 940 women to a 1000 male is the highest sex ratio recorded since 1971. The ratio of girl child in the 0-6 age group is on the decline. It was 927 in 2001 and now in 2011 census we find it has declined to 914.

Sex Ratio India -

Year	Sex Ratio 0-6	Sex Ratio Overall
1961	976	941
1971	964	930
1981	962	934
1991	945	927
2001	927	933
2011	914	940

Why Sex Ratio Is Declining -

- * Obsession to have son
- * Technological revolution its misuse. This became easy access to determine the sex
- * Socio-economic insecurity of women
- * Physical insecurity of women
- * The dowry system
- * Blind faiths
- * Evil Superstitions and traditions
- * Discrimination against girl child
- * Low status of women in society

- * Son preference based society
- * 'Paraya Dhan' mentality or society
- * Unethical medical practices
- * Easily accessible procedures for sex determinations during pregnancy
- * Pressure of the family on the mind or women

In India, abortion is legal under certain conditions. However abortion for the reason of sex selection is not. Accurate portrayal of this fact, and not implying that abortion per sex is illegal is important. Otherwise it could limit a women's rightful access to safe and legal abortion services. The policy environment is supportive of the reproductive choices of women and men.

legal Initiative -

The medical Termination of Rpregnacy Act 1971 allows for reducing abortion in instances where pregnancy carries the risk of grave injury to a woman's physical or mental health, endangers her or when it is a result of contraceptive failure or rape.

PC & PDT ACT -

The PC & PNDT Act is aimed at curbing sex selection through the misuse of technology and therefore should not be confused with the MTP ACT that allows legal abortion as per condition under the act.

The Pre Natal Dignostics Techiques (prohibition of sex selection) Act 1994 was enacted to check the female foeticide. The Act came into force on 01-01-1996. It is comprahensive legislation and is lays down the situation in which the use of pre-natal diagnostic techniques is prohibited. Need based amendments were uder taken in 2003 to make is more comprehensive and stringent. This act is now known as PC & PNDT Act 1994.

Provisions -

- * The Act provides for the prohibition of sex selection before or after conception.
- * It prohibited the misuse of pre-natal diagnostic techniques of determination of sex of the foetus.
- * It regulates the use of pre-natal diagnostic techniques, like ultrasound and amniocentesis by allowing them their use only to detect.
 - a) Genetic abnormalities
 - b) Metabolic disorders
 - c) Chromosomal abnormalities
 - d) certain congenital malformations
 - e) Hae moglobinopathies
 - f) Sex linked disorders
- * No laboratory or centre of clinic will conduct any test for the sex dermination

- * No person including the one who is conducting the procedure as per the law, will communciale the sex of the foetus to the pregnant woman or her relatives by words, sings or any other method.
- * It prohibits direct or surrogate advertisement in ralation to such techiques for dection or determination or sex.
- * Registered centres / clinics / laboratories must dispaly their certificate of registration

Punishment under the law -

- * Cognizable - a officer may arrest the offender without warrant
- * Non baiable - getting bail is not the right of the accused
- * Non compoundable
- * Any medical practitioner as specified under the law is liable for punishment for violation of provision of the act.
- * Removal of the name of the medical practioner from the register of the council for a period of five years
- * Fine for this offence is 50,000/- to 1,00,000/- (sources PC & PNDT Act 1994)

Bibliography -

- 1) Goonj - Newslefter - FPA India Vol 16 July 2011
- 2) Legal News & Views - Vol 19 No 9 sept 2005
- 3) Women's Health & Reproductive technologies Legal News & Views Vol 19, No 1
- 4) Chanda Navninata - Gender conflict ad Migration

Message
2019-20

सततचा दुष्काळ व त्याचे परिणाम

पर्यावरण

निलोफर सिकंदर पठाण B.A.I

डिसेंबर २०१८ ला शासनाने दुष्काळ जाहिर केला आणि २०१९ च्या लोकसभा निवडणूका जाहिर झाल्या. सगळ्यांचे लक्ष फक्त निवडणूका, उमेदवार, प्रचार असेच केंद्रित झाले. अगदी माध्यमांनी सुध्दा दुष्काळाच्या प्रश्नांना बगल दिली. याचे खूप मोठे सामाजिक, आर्थिक, कृषि क्षेत्रात परिणाम झाले.

* बेरोजगारी -

- १) ग्रामीण भागातले दुष्काळामुळे बेरोजगार झालेले लोक गाव सोडून शहराकडे वळू लागले.
- २) पुणे, मुंबई, हैद्राबाद, औरंगाबाद अशा मोठ्या शहरात जाऊन पडेल ते काम स्वीकारू लागले.
- ३) पुण्यामध्ये तर मोठ्या प्रमाणात ओला. उबेर मध्ये ड्रायव्हर म्हणून युवक कामास लागला.
- ४) बांधकाम, वीटभट्टी कामास बरेच युवक लागले.
- ५) निवडणूक काळात तर अनेक तरुण प्रचार कामासाठी छोट्या शहरातही गेले.
- ६) मोठा परिणाम हा झाला की जगण्यासाठी वृद्ध

लोक गावात तर युवक शहरात असे चित्र निर्माण झाले.

- ७) गावात हाती काम नाही आणि शहरात गेलो तर तेथील कौशल्य नाही ही स्थिती गावातील युवकांची झाली.
- ८) शेतीत कुणाचे भले झाले असा सूर निर्माण होत आहे.

* पिक विमा योजना -

- १) मागील दोन-तीन वर्षात पिकविमा मिळाला. तुटपुंजा का होईना मिळाल्यामुळे पिकविमा लोकांनी भरला.
- २) पिक आले नाही तरी चालेल पण विमा तरी मिळेल म्हणून शेतकऱ्यांनी सरसकट विमा उतरवला. पण रब्बी पिकाचे नुकसान होऊनही विमा मिळाला नाही.
- ३) त्यामुळे प्रचंड प्रमाणात नैराश्य आले आहे व त्यातूनच महाराष्ट्रात गेल्या वर्षात जवळपास सहाशे शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्या आहेत.
- ४) जलसंकट प्रचंड निर्माण झाले आहे.

* जनावरांसाठी पाणी व चारा -

- १) दुष्काळाचा एक फेरा किमान चार ते पाच वर्षे टिकून राहतो. एकदा लयाला गेलेली संपत्ती किंवा पशुधन पुन्हा नव्याने उभारता येत नाही.
- २) पाणी आणि चान्याचे भाव अतिवाढल्यामुळे शेतकरी त्रासला आहे.
- ३) चान्याचा दर एक हजार पेंडीमागे २५ ते ३० हजारापर्यंत गेला आहे.
- ४) उसाचे दर पडलेले पण चान्याचे मात्र वाढलेले.
- ५) येजारच्या राज्यातून शेळी, मेंढी, बोकडांची मनमानी दराने खरेदी चालू आहे.

*** गरीब, श्रमिकांची परिस्थिती -**

- १) एक तर शासनाच्या कारभारामुळे शासकीय योजनांचे लाभ गरीब, श्रमिकांना मिळत नाहीत.
- २) वृद्ध, निराधार पेन्शन सहा-सहा महिने मिळत नाही.
- ३) म.फुले जन आरोग्य विमा योजना राज्यात लागू केली परंतु फार थोडक्या लोकांना त्याचा फायदा झाला.
- ४) शहरात शिकायला आलेल्या गावातील मुलांना वसतीगृहांचा खर्च परवडत नाही.

*** पाणी-टंचाई-जलबाजार**

- १) खूप मोठ्या प्रमाणात पाणी टंचाई वाढल्याने पाण्याचा बाजारही सुरु झाला.
- २) पाण्याची चोरी वाढली आहे.
- ३) दर आठवड्याच्या ५०० रु. पर्यंत खर्च केवळ पाण्यासाठी करावा लागतो.
- ४) उ. महाराष्ट्रात जळगावसारख्या भागात तर २५ दिवसातून एकदाच नळाव्दारे किंवा टँकरने पाणीपुरवठा केला जातो.
- ५) पाण्याचा भ्रष्टाचार मोठ्या प्रमाणात वाढला आहे.
- ६) परिणाम पाणीपट्टीचे दरही खूप वाढवण्यात आले आहे.

३१ ऑक्टोबर २०१८ रोजी राज्य शासनाने २६ जिल्ह्यांमधील ११२ तालुक्यांमध्ये गंभीर तर ३९ तालुक्यांमध्ये मध्यम स्वरूपाचा दुष्काळ जाहिर केला. त्यानंतर २६ महसुली मंडळे दुष्काळाग्रस्त जाहिर केली. राज्याच्या पाचही विभागात भीषण पाणीटंचाई आहे. विज्ञान-तंत्रज्ञान क्षेत्रात प्रगती होत असताना मूलभूत गरज पिण्याचे शुध्द पाणीही लोकांना मिळू नये यास व्यवस्थेचे अपयश म्हणायचे की दुर्लक्ष ?

**मानवी हस्तक्षेपामुळे
जीवनसृष्टी धोक्यात आहे....
पर्यावरण**

निलोफर सिकंदर पठाण B.A.I

पृथ्वीवर अनेक कोटी वर्षांपेर्वी पहिला सजीव अवतरला तो महासागरात. त्यामुळे जीवसृष्टीच्या विकासात महासागराचे मोठे योगदान आहे. पृथ्वीवर

- १) प्रशांत (पॅसिफीक) महासागर
- २) हिंदी महासागर
- ३) अटलांटिक महासागर
- ४) दक्षिण महासागर
- ५) आर्क्टिक महासागर

असे पाच महासागर आहेत. या महासागरांनी आपल्या ग्रहाच्या भूपृष्ठाच्या सत्तर टक्के भाग व्यापला यामध्ये जैववैविध्य आणि जीवसृष्टीचा मोठा खजिना आहे.

'प्लँक्टोन' आणि जीवाणूसारख्या सूक्ष्म जीवांपासून जगातील सर्वात मोठे सजीव मानल्या गेलेल्या प्रवाळापर्यंतची परिसंख्या (इकोसिस्टीम) महासागरामध्ये आढळते. प्रवाळांची सर्वात मोठी वसाहत 'ग्रेट बॅरियर रिफ' या नावाने ओळखली जाते आणि ऑस्ट्रेलियात सापडते महासागराच्या सखोलतेनुसार त्यांचे तीन भाग पाडलेले आहेत. युफोटिक झोन, डिस्फोटिक झोन आणि अफोटिक झोन या खोल भागात मासे, वॉलरस, संधिवात वर्गातील

का? पण तिथेही उंट, पाल, साप असे जीव राहतात. अतिबर्फाच्या प्रदेशात अस्वल सील, पेग्विनसह प्राणी पक्षी नांदतात, प्रत्येक जीवाची गरज वेगळी असते, आपल्या दृष्टीने निरुपयोगी ठिकाणी सुद्धा जी असतात. परंतु विकासाच्या नावाखाली होत असलेल्या नाशामुळे अनेक जीव धोक्यात आले आहेत. ते कोणते?

दलदलीचे प्रदेश -

तलाव व नद्यांच्या मुखापाशी दलदलीचे प्रदेश असतात. पक्षी व किटक इथे राहतात. वेळू, नागरमोथा व उंच गवतामुळे जमिनीची धूप रोखली जाते. पृथ्वीतलावरील सहा टक्के भाग या दलदलीच्या प्रदेशाने व्यापला आहे. येथे मोठ्या प्रमाणात जैववैविध्य आढळते. पण वाढत्या तापमानामुळे घटत चाललेली पाण्याची पातळी, मच्छिमारी, शिकार व धरणांमुळे दलदलीचे प्रदेश कमी होऊ लागल्यामुळे त्याचा फटका प्राणी-पक्ष्यांना बसत आहे. कटकोच्या, बदक, कासव, खंड्या याचा समावेश आहे.

उष्णकटिबंधीय वर्षावने -

अतिपाऊस व आर्द्रता हे जंगलाचे वैशिष्ट्य मुख्यतः विषुववृत्तीय प्रदेशात ही जंगले आढळतात. आशिया, मध्य व द. अमेरिका यात प्रामुख्याने अ‍ॅमेझॉन नदीचे खोरे तसेच व मध्य अफ्रिकेत ही जंगले आहे. यात गोरिला, ओटांग उटांग, विषारी बेडूक, टुकान मकावसारखे पक्षी यांचा समावेश आहे. मात्र वाढती जंगलतोड, प्रदूषण व चोरट्या शिकारीमुळे या प्रजाती धोक्यात आल्या आहेत.

ध्रुवीय प्रदेश -

म्हणजे टुंड्रा प्रदेश देवमासा, ससाणा, अर्क्टिक कोल्हा, कॅरिबूसारख्या प्रजाती यात येतात. तापमान वाढीमुळे बर्फ वितळण्याचा वेग वाढल्याचे संकट या प्रदेशावर आले आहे. बर्फ वितळत असल्यामुळे येथील प्राण्यांच्या वावराचा प्रदेश आकसत असून खाद्याची टंचाई त्यांना भासत आहे. उत्खनन व रासायनिक प्रदूषणाचा फटकाही त्यांना बसत आहे.

खारफुटीचे प्रदेश -

समुद्राला येणाऱ्या भरती ओहोटीमुळे होणारी

प्राणी व प्रचंड आकाराचे देवमासे वावरतात.

मच्छिमारांच्या अतिरेक, प्लास्टिकचे प्रदूषण, तेलांचे तवंग, कीटकनाशकांमळे होणारे प्रदूषण यांचा फटका महासागरी जीवसृष्टीला बसू लागला आहे. त्यामुळे हॉकबिल कासव, फिनव्हेल, सागरी ऑटर, व्हेल शार्क, मॉक सील या प्रजाती धोक्यात आल्या आहेत. प्रत्येक सजीवाचे वैशिष्ट्य असते. कोणी शाकाहारी, कोणी मासांहारी तर कोणी मिश्राहारी आपण कल्पनाही करू शकणार नाही, अशा टिकाणी जीवसृष्टी वाढत असते. दिवसा उष्णता रात्री थंडी अशा वातावरणात कोणी जंगल जमिनीची किनाऱ्याची धूप रोखण्याचे मोलाचे कार्य खारफुटीचे प्रदेश करतात यामुळे समुद्रालगत असलेल्या भूप्रदेशांचे किंवा बेटांचेही रक्षण होते. खारफुटीच्या प्रदेशात जैववैविध्य विपुल आहे. मासे एकपेशीय वनस्पती, खेकडे, सरिसृप वर्गातील प्राणी, पक्षी, सस्तन प्राणी येथे राहतात. मात्र तापमान वाढीमुळे समुद्राच्या पाण्याची पातळी वाढत चालल्यामुळे मिशीवाले मऊ कातडीचे पाणमांजर, लालफर असलेले माकड, बंगाली वाघ, समुद्री गाय या प्रजाती धोक्यात आल्या आहेत.

वाळवंटी प्रदेश -

वाढत्या मानवी हस्तक्षेपामुळे असंख्य जीव धोक्यात असून हा पर्यावरणीय धोका मानवालाही धोकादायक आहे याची जाणीव ठेवणे गरजेचे आहे.

Message
2019-20

झाडांना चिकटून महिलांनी

वाचवले तांतरीचे जंगल

पर्यावरण

कु. जैनबबी बागवान B.A.II

कलावतीदेवी रावत उत्तराखंडच्या चमोली या गावची कधीही हार न मानणारी मनात असेल ते करून दाखवणारी खरं तरे शेतीच्या शोध लावणारी, सृजनशीलता बाळगणारी स्त्री ही स्त्रीची खरी प्रतिमा आहे. परंतु पर्यावरण वाचवणारी, निसर्ग वाचवणारी अशी नवीन प्रतिमा निर्माण करणारी स्त्री म्हणजे कमलादेवी आर्थिकदृष्ट्या अत्यंत गरीब कुटुंबात जन्मलेली ही मुलगी लहानपणापासूनच चमोली गावाजवळील जंगलामध्ये लाकुड चोरांचा सुळसुळाट झालेला तिने पहिले होते. परंतु कोणीही त्यास विरोध करत नव्हते याचेही तिला आश्चर्य वाटे. तिने याबाबत पित्याला आणि गावातील इतर प्रतिष्ठीतांना सांगून पहिले. परंतु कोणीही त्याकडे लक्ष दिले नाही. तिची ताकद यासाठी पुरेशी नव्हती ती निराश झाली. परंतु तिने मनाशी ठाम निश्चय केला की मला जंगल वाचवायचे आहे.

वयाच्या सतराव्या वर्षी कमलादेवीचे लग्न झाले. चमोली गावाजवळच वाचर नावाच्या गावातील मुलाशी वडिलांनी तिचे लग्न लावून दिले सासर पारंपारिक रुढी वादी असले तरी तिला स्वातंत्र्य होते. तिच्यातील बुद्धी, नेतृत्व या गुणांची कदर होती वाचर गावाच्या समस्या तिला दिसत होत्या वाचर गाव हे डोंगरात वसलेले गाव असल्यामुळे येथे विजेच्या समस्या खूप मोठ्या प्रमाणात भेडसावत होत्या. म्हणून चिपको आंदोलनाचे नेते चंडीप्रसाद यांच्याकडून प्रेरणा घेऊन जिल्हा मुख्यालयात सरकारी अधिकाऱ्यांना भेटण्याचे तिने ठरवले. गावातील महिलांना एकत्र केले. गावात विद्युतीकरण करण्याची मागणी करणचे ठरवले व त्याप्रमाणे काही महिलांना घेऊन ती अधिकाऱ्यांना भेटण्यास गेली. परंतु अधिकारी बेपर्वा होते. त्यांनी मदत केली नाही.

कमलादेवीने चंडीप्रसाद यांना भेटण्याचा विचार

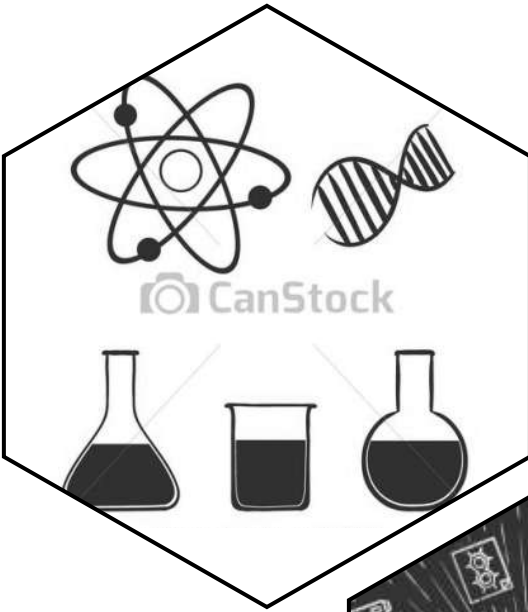
केला चंडीप्रसाद २५ कि. मी. दूर रहात होते. जवळपास २० महिलांना घेऊन कमलादेवी ट्रेकिंग करून त्यांना भेटण्यास गेल्या सोबत गावच्या सरपंचानाही घेतले त्यांच्याशी चर्चा केली. त्यांच्याबरोबर संबंधित अधिकाऱ्यां कडे गेले. बोलणी झाली. परतताना त्यांना रस्त्यात काही विजेचे खांब व तारा दिसल्या ज्या अधिकारी कार्यक्रमांमध्ये वीज पोहोचविण्यासाठी वापरत असत. कमलादेवीने हे खांब गावात नेण्याचे ठरवले. ही गोष्ट समजताच अधिकारी चिडले. त्यांनी गुन्हा नोंदवण्याची धमकी दिली सान्या गावातील महिलांना तिने एकत्र केले. ही एकजूट पाहून अधिकारी नरमले. संपूर्ण गावात वीज आली.

या अनुभवाने कमलादेवीचा आत्मविश्वास वाढला वीज आली. परंतु महत्वाचे काम होते. जंगलतोड थांबविणे एकदा काही महिलांना सोबत घेऊन ती जंगलात चारा आणण्यासाठी गेली तर सर्वजणांना धक्का बसेल असे दृश्य दिसले. सुमारे डझनभर झाडे तुटून पडलेली दिसली अनेक झाडांवर कापण्याच्या खुणा होत्या. सान्या महिला झाडांना चिकटून घट्ट मिठी मारून बसल्या तेथील वृक्षतोड करण्यास आलेल्या लोकांनी महिलांना समजावले जीवे मारण्याची धमकी दिली तरीही महिला मागे हटल्या नाहीत. प्रकरण वाढल्यानंतर जिल्हा प्रशासन तेथे पोहोचले. यानंतर त्यांनी या जंगलातील झाडे तोडली जाणार नाहीज असे आश्वासन दिले. हेच ते तांतरीचे जंगल परंतु जंगल माफिया व वाचर गावातील दारुडे यांचे साटेलोटे होते त्यामुळे आता सत्ता हातात असणे तिला आवश्यक वाटू लागले गावच्या वनपंचायतीची निवडणूक लढवण्याचे तिने ठरवले. महिला मंगल पक्षाची स्थापना केली. तिने निवडणूक जिंकून वन वाचवणे हे ध्येय ठेवले दारुबंदी व वनसंरक्षण या दोन्ही चळवळी ती समर्थपणे चालवत आहे. यात गावातील सर्व महिलांची साथ आहे.

विज्ञान विभाग

Message
2019-20

Message
2019-20

प्रकाशासाठी गॅस वापरामधील विज्ञान व संशोधन विज्ञान

कु. मुस्कान जावेद जमादार B.A. I

चिनी लोक इ.स.पू काळात प्रकाशासाठी नैसर्गिक वायुचा वापर अनेक दशके करीत असत. जमिनीखाली पाचशे मीटर खोल असलेला हा वायू ते बांबूच्या नळाकांड्यातून वर आणत असत. सेचवान प्रांतात मीठाच्या खाणीत व घरात त्यांचा वापर उजेडासाठी करीत असत. इजिप्त व इराणमध्येही कधी कधी जमिनीला भेगा पडून त्यातून ज्वलनशील वायू बाहेर पडत असे. पण त्याचा वापर ते प्रकाशासाठी करीत किंवा नाही हे ज्ञात आहे. त्यानंतर एकदम अठराव्या शतकातील वायूचा दिव्यांसाठी वापराचा पुरावा उपलब्ध आहे.

इंग्लंडमध्ये १७९२ मध्ये विलम मरडॉक याने आपल्या राहत्या घरी या वायुपासून उजेड मिळवण्यासाठी उपयोग केला. हा वायू त्यांनी दगडी कोळशापासून तयार केला होता. एका मोठ्या बकपात्रात त्याने तो तयार केला होता. आणि २२ मीटर लांब नळीतून हव्या त्या ठिकाणी वाहून नेला होता आणि वापरल्या होता. त्यानंतर त्याने १७९८ मध्ये बर्मिंगहॅममधील एका कारखान्यात कोळशापासून तयार केलेल्या या वायूतून प्रदीप्त होणाऱ्या दिव्यांची प्रकाश योजना केली होती. त्याची

उपयुक्तता कळल्यानंतर आजूबाजूच्या व्यापाऱ्यांनी त्यांच्याकडे वायूची मागणी केली. जवळच्या दुकानांना ते हा वायू दिव्यांसाठी पुरवू लागले. मात्र हा वायू वापरणे धोकादायक आहे अशी ओरड होऊ लागली. त्यामुळे त्याचा वापर मोठ्या प्रमाणावर होऊ शकला नाही. यानंतर १८०७ मध्ये एफ.ए. बिझर या जर्मन व्यक्तीने लंडन शहरातच दगडी कोळशाच्या या वायुचा यशस्वी उपयोग करून दाखवला. मग मात्र वायूचे गैरसमज दूर झाले. यामुळे बिझर यांना प्रकाशासाठी वायूचा वापर करण्याच्या कल्पनेचे जनक म्हणतात. त्यामुळे लंडन व पॅरिससोबत युरोप खंडातील प्रमुख शहरांमध्ये याचा वापर सुरू झाला. पाठोपाठ अमेरिकेतही डेव्हिड मेलव्हिल याने १८०६ मध्ये घरात व समोरील रस्त्यावर वायुदिवे लावले. मग थिएटर, रस्ते इ. सार्वजनिक ठिकाणी त्याचा वापर सुरू झाला. तो अनेक वर्षे वापरात होता. पेट्रोमॅक्स दिवा म्हणजे गॅसबत्ती पूर्वी बऱ्याच हातगाड्यांवर व खेड्यांमध्ये असे. यात केरोसीन वापरले जाते पण ते कळत नाही. नळीतून बाहेर पडताना त्यासोबत हवाही खेचली खाते. बत्तीच्या वायुजाळीत हे मिश्रण आल्यावर प्रज्ज्वलीत होऊन वायुबाळी प्रदीप्त करते. रॉकेलचा स्टोव्ह जसा पेटतो तसाच फक्त स्टोव्हमध्ये जाल दिसतो. तर पेट्रोमॅक्समध्ये वायुजाळी प्रदीप्त होत. या गॅसबत्तीची रचना, ज्वलनाची प्रक्रिया आणि घटक स्टोव्हसारखेच आहे.

Message
2019-20

नासाचा विक्रम मोडणारी क्रिस्टीना

विज्ञान

कु. जलाल महेबुब शेख

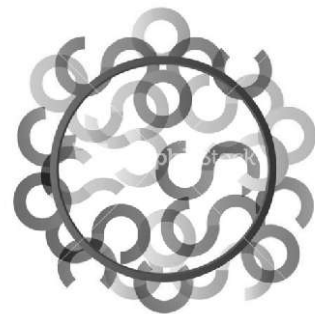
B.A. I

क्रिस्टीना हर्माक कोच हिने अंतराळात ३२८ दिवस राहून नासाचा विक्रम मोडला. पॅंगी व्हिटसनला आदर्श मानणारी क्रिस्टीना हिचा जन्म अमेरिकेच्या मिशीगन प्रांतात झाला. पतीसोबत टेक्सास इथे राहणाऱ्या क्रिस्टीनाचे बालपणापासून एकच स्वप्न होते.. अंतराळप्रवासी होणे. प्राथमिक शिक्षणानंतर डरहम येथे धील नॉर्थ कॅरोलिना स्कूल ऑफ, सायन्स अँड कॅरोलिना स्टेट युनिव्हर्सिटीमध्ये प्रवेश घेतला. तिथे इलेक्ट्रिकल इंजिनियरींग आणि भौतिकशास्त्रमध्ये बॅचलर ऑफ सायन्स ही पदवी मिळवली. त्यानंतर इलेक्ट्रिक इंजिनियरींगमध्ये उच्च पदवी मिळवली. २००१ मध्ये जीएसएफसी (गॉडर्ड स्पेस फ्लाईट सेंटर) मध्ये नासा अँकडमीची एक पदवी मिळवली २००२-२००४ पर्यंत जीएसएफसी मध्ये उच्च उर्जा खगोल भौतिकीसाठी प्रयोगशाळेत इलेक्ट्रिकल इंजिनियरच्या रुपात काम केले. या काळात तिने नासाच्या मोटिमांमध्ये अनेक वैज्ञानिक उपकरणे विकसीत केली. याच काळात भविष्यात होणाऱ्या नासाच्या मोहिमांसाठी आवश्यक ते प्रशिक्षण जुलै २०१५ मध्ये तिने पूर्ण केले. यामध्ये

अंतराळ सदस्यांसाठी आवश्यक असलेले वैज्ञानिक व तांत्रिक ब्रीफिंग, इंटरनॅशनल, स्पेस स्टेशन सिस्टीम, स्पेसवॉक रोबोटिक्स, फिजीऑलॉजिकल ट्रेनिंग सोबतच हवा-पाण्या शिवाय जिवंत राहण्याचे प्रशिक्षण दिले. रिसर्च असोसिएट म्हणूनही तिने काम केले. तीन वर्षे आर्क्टिक व अंटार्क्टिक क्षेत्राच्या प्रवासाचा अनुभव घेतला. स्कॉट साऊथ पोल स्टेशनवर सुमारे १११ डिग्री तापमानात काम पूर्ण केले. सूर्याचे दर्शनही नाही आणि कित्येक महिने एकाच चालक तुकडीसोबत, ताजे जेवण न मिळता काम करणे आव्हानात्मक होते. आणि एक दिवस आला..... जून २०१३..... नासाच्या २१ सदस्यीस तुकडीत क्रिस्टीनाची निवड झाली. १४ मार्च २०१९ ला फ्लाईट इंजिनियर म्हणून नासाच्या इंटरनॅशनल स्पेस स्टेशनसाठी उड्डाण घेतले. तिच्यासोबत चालक दलात अलेक्सी ओव्हचिनीन आणि निक हेग हे दोघे होते.

१८ ऑक्टोबर २०१९ ला जेसिका मीर हिच्यासोबत कोणत्याही पुरुष सहकाऱ्याला सोबत न घेता एक मोहीम हाती घेतली. यात आयएसएसचे खराब झालेले पॉवर कंट्रोलर बॅटरी चार्ज डिस्चार्ज युनिट बदलायचे होते. ही मोहिम यशस्वी झाली. उड्डाण करताना तिला हे माहित नव्हते की आपण विक्रम करणार आहोत. पॅंगी व्हिटसन हिने २८९ दिवस अंतराळात घालवले होते. मात्र क्रिस्टीनाने २८९ दिवस अंतराळात घालवले. तिने अंतराळात पृथ्वीला ५२४८ प्रदक्षिणा घालीत १३.९ कोटी कि.मी.चा प्रवास केला. आणि अशी ही क्रिस्टीना... हिने अंतराळात विक्रम केला तो आपल्या जिद्दीने !

Eating a vegetable is no more HARD Work but Good Health

Science

Qadri Bibi Zainab B.A.I

Piverjeet Kaur Dhillon and Balwinder Kumar

India has diversity of climate and soil. The nation is second best in vegetable production after China. During ancient times, Indians used to include vegetables and fruits on priority basis in their diets but today, a drastic change has taken place in our lifestyle. Therefore, the nutritional adequacy of our diet is quite lower as compared to recommended daily intake and has been declining continuously. Thus, despite being provided with every amenity, a person is unable to get his or her daily dietary requirements. Vegetables have a prime position in human diet as the major food stuffs because of their nutrient enrichment, cheaper rates and natural availability.

Nutritional composition of vegetables:
The nutrients content in various vegetables are below:

1. Carbohydrates : Potato, sweet potato, cassava, garlic etc.
2. Protein : Soybean, peas, cluster bean, trench bean etc.
3. Fats : Vegetables "contain negligible amounts of fats.
4. Vitamins : Carrot, amaranthus, spinach, kale, broccoli, capsicum etc provide vitamin-A, B, C and E.
5. Minerals: Cluster bean, cowpea, amaranth

Due to changes in food habits, we usually prefer ready to eat cuisines viz. burger, pizza or canned foods (ready to use) such as garlic-ginger paste, frozen peas etc. over cooking of vegetables at home, due to shortage of time for cooking. These foods lack both in nutrition and freshness,

ultimately resulting towards deteriorating the nutritional status of our body on day to day basis and expose us to obesity like complications. In this article, we are going to share some information regarding important soybean, colocasia, green onion, lady finger, spinach, fenugreek etc. are rich sources of calcium, phosphorus, potassium, iron, iodine, sodium and folate.

6. Fiber: Vegetables contain fair amounts of lignin, pectin and cellulose which help to clean our intestines in order to make our digestive system to work properly. Almost all the vegetables especially cucurbits (bottle gourd, cucumber, ridge gourd etc.), lady finger, turnip, spinach, fenugreek etc. are considered to be good sources of fiber.

Apart from these nutrients, some bioactive compounds can be extracted, interplay between the occurrence and progression of fatal diseases such as cancer, Polyphenols namely anthocyanins, flavonoids, Quinonoids and thiosulphides known as allyl methane, ethin, help in regulating ageing process. For instance, lycopene present in deep red colored vegetables (carrot, tomato etc.), (3-carotene (pre-cursor of Vitamin-A) in green-leafy and orange colored vegetables (mustard greens, spinach, fenugreek, carrot of orange color) can be consumed in order to maintain our health and simultaneously, curtail the rate of fatal diseases.

Recommended Daily intake of vegetables (ICMR, 2010) is as follows: tips which can be proved beneficial for our health improvement which are as follows:

1. **Best method to cook vegetables** : We, generally, cook vegetable such as carrot, capsicum, peas, cabbage etc. through frying method. Consequently, most of the nutrients especially vitamins and minerals get destroyed. These essential micro-nutrients can be preserved if the aforementioned vegetables are steamed instead of frying. The method to steam vegetables is as

2. **Various Methods of vegetable consumption** :

Once the vegetables are steamed, these can be consumed in numerous ways mentioned below :

i. Mixed salad from pulses and vegetables :

After sprouting of whole pulses such as moong, black chana, white chana, kidney bean (rajmah), mix the steamed vegetables in pulses and include this food item as salad in your major meals or in between. Thus, the amount of nutrients viz. protein, vitamin-C present in pulses and vegetables can be increased.

ii. Rice pulao : The amount of iron and calcium along with protein increases, if aforesaid steamed vegetables are added during the preparation of rice pulao. Apart from this, lemon juice may be added, facilitating the iron absorption and therefore, preventing the anemia.

iii. Vegetable or bottle gourd raita : Combine grated and steamed bottle gourd, chopped tomato and onion, Mix these in already beaten curd for making raita. Thus, the body gets lot of dietary fibre and escape from the dreadful complications like constipation.

iv. Mixed vegetable : Souteing can be done to steamed vegetables such as potato, cauliflower, brocolli, peas, carrots through switching over to butter and black pepper and common salt from other solid fat (dalda and desi ghee) and red chilli powder, respectively. This way, there is no need to add desi ghee or malai on the prepared dish due to already enhanced taste.

v. Vegetable sandwich : Beat half tablespoon of milk fat or cream, add a teaspoon of beaten curd in it and make a smooth paste. Add steamed vegetable in this paste and prepare a sandwich mixture. Grease one bread slice with mixture, cover it with another slice, place the filled slices in sandwich maker. These prepared sandwiches can be served to children, adolescents and all healthy persons during breakfast or mid evening.

3. Add vegetables in our daily diet : Besides including the above mentioned food products in major meals (breakfast, lunch and dinner), these foods can be consumed single, in combination or in between the major meals.

4. Benefits of steamed vegetables : Benefits of steamed vegetables are as follows:

a. To enhance the nutritive value of food stuffs :

The amounts of nutrients especially protein, vitamin-B and vitamin-C get increased in the vegetables prepared by above mentioned methods. Thus, the immune system get sthngthened on consuming these vegetables.

b. To help increasing digestibility of foods :

Steamed vegetables are easily digestible as these contains negligible amounts of fat after cooking.

c. To increase aesthetic value of food : The vegetables acquire darker colour and brighter appearance due to absorption of moisture after steaming.

d. To save our valuable time : This way, one can prepare two food items, simultanously and saves his or her precious time.

e. To preserve the energy resources : Pre-preparation for other food item can be carried out along with the cooking of one food stuff without fluctuating the flame. Thus, cooking gas can be saved. Apart from this, physical energy of an individual may also be saved.

f. To save water : Because the boiling of vegetables has been avoided, the water consumption can be minimized.

In nutshell, vegetables can be cooked practising the appropriate ways alongside saving the valuable resources, ultimately leading to improved health status and escaping ourselves from fatal diseases such as heart-attacks, hypertension, cancer, diabetes etc.

DELETE EXAM STRESS

Science

Qadri Bibi Zainab

B.A.I

Come March-April, and the exam season is on, and as always it means extra stress for both teacher and students. Whatever you do, test anxiety is a real thing, and as a teacher you can help your students cope with it. The more support you can offer students the better their exams will go. So, what are the things you can do to help your students prepare and keep their anxiety to a minimum?

So, keep exams in perspective, avoid expectations of perfection, remind your students that you believe in their abilities, and simply encourage them to put forth their best effort. The mind is a powerful weapon, and it has a unique gift for making things happen that don't seem possible. Just make sure you're leaving a positive impression on the minds of students.

TEACH TO PREPARE: Preparation is the key to success. When students feel comfortable with and capable of tackling the material they will see on the test, they'll be much more likely to go in feeling confident. Teaching students simple testing strategies, like breaking down the chapters for objective questions or searching for questions that have been commonly asked, will not only help them perform better in the exams, but also help them be more confident when it comes time to take the big test.

PRACTICE, PRACTICE, PRACTICE: Practice tests can help ensure that students are making progress, familiarize them with the testing format, and help guide classroom instruction to ensure that teachers are concentrating on the areas of highest need. The more exposure that students have to the material and testing environment, the more comfortable they will be when testing day arrives.

CREATE, REVIEW AND LEARN: Try having students create study guides or practice quizzes for their classmates, and then work on them in small groups. Creating these materials and reviewing this with other students will help them understand their mistakes in an informal atmosphere.

STRESS MANAGEMENT TECHNIQUES: During the weeks leading up to the test, spend a few minutes of class time practicing stress management techniques. Exams are usually timed, so teaching students quick and non-disruptive stress management techniques is key to helping students out when you can't get to them during the exam. Try incorporating "brain breaks" with simple yoga exercises throughout your day. Research has even shown that short bursts of physical activity like this stimulate brain communication and help students develop fine and gross motor skills. You can also try starting each day with quiet time like turning on some light music, go through a sequence of breathing activities or chanting of Om!

HEALTH TIPS: Before the day of the exam, tell your students about the importance of getting a good night's sleep. Also be sure to remind students that waking up early on exam day, will give their brains time to wake up, time to eat a good breakfast and revise their lessons which is vital to their performance.

KEEP A REVISE OF THINGS: While you have done everything possible to ensure that your students are relaxed during their countdown to their exam day, there is also one last-minute thing you need to manage. Some students might be so focused on last minute studying that they leave home without a pencil, or pen. Scrambling to find missing materials will stress your students out and may even negatively impact their confidence right before the exam. Having extra testing material ready for students who forgot something will keep them at peace and let them focus on their exams.

It is also important to realize that parents have a huge role in students' academic success, and so it is necessary to keep parents in the loop and involve them at every point in their child's education process, and more so during exams.

Pratik Kamble B.A. III

Photography

Shaikh Tanzeem B.A.II

Patan Maraj B.A.III

Shaikh Afreen B.A.II

Shaikh Saniya B.A.II

Shaikh Nasiha Yusuf B.A.II

Painting...

Shaikh Faiza Ashfaq B.A.II

Shaikh Alfiya Riyaz B.A. III

Shaikh Alfiya Riyaz B.A. III

Painting...

Shaikh Sana Saleem B.A. II

Mohsin Shaikh B. A. I

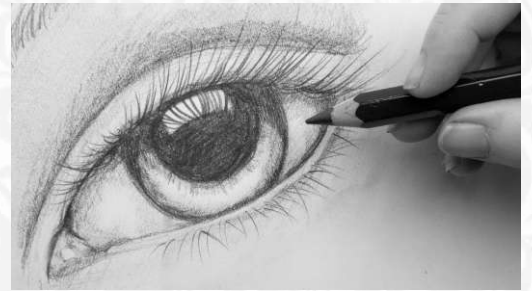

Ruksana Shiledar B.A. III

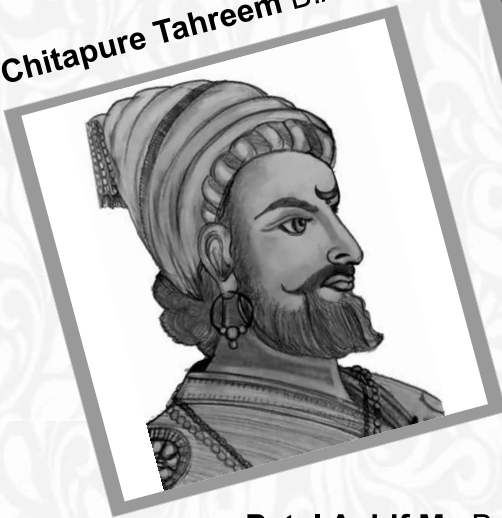
Dilbar Patel B.A. III

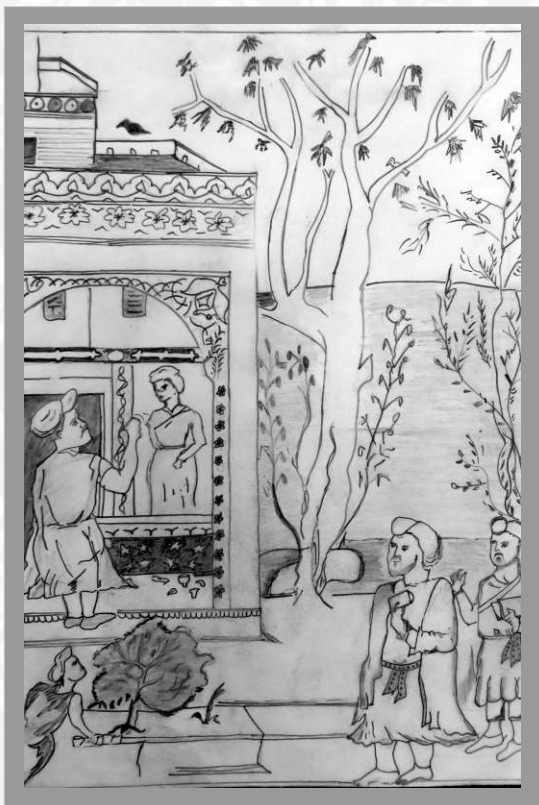
Pencil Sketchs..

Chitapure Tahreem B.A. II

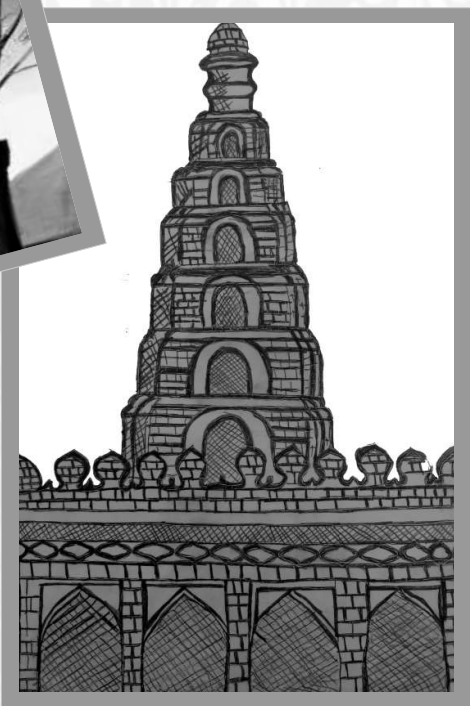

Patel Ashif M. B.A. II

Pratik Kamble B.A. III

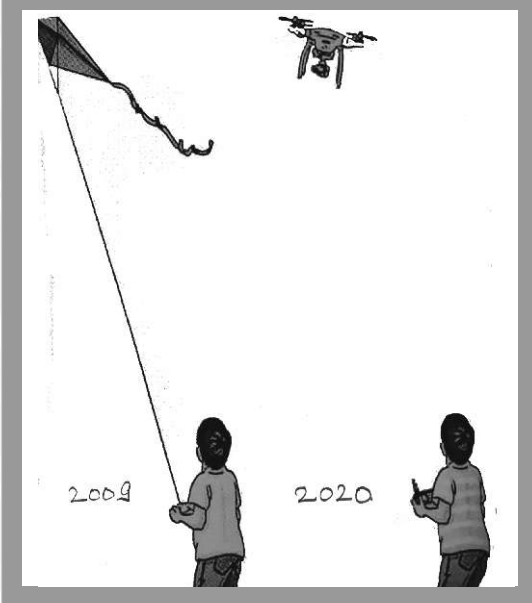
Kalyani Saba Gous B.A. II

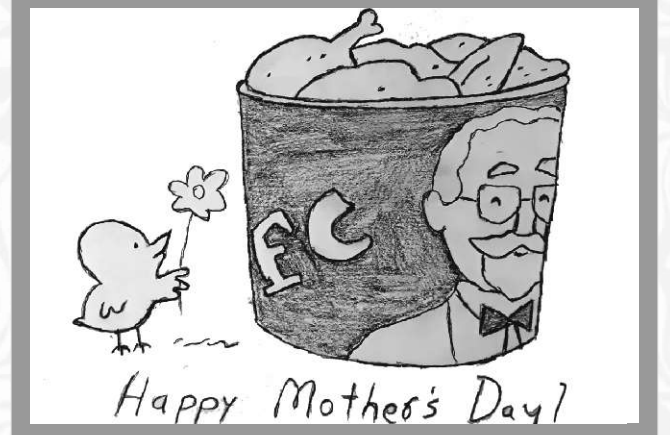
Kalyani Saba Gous B.A. II

Vanghchitra..

Patel Sameena Saipan B.A. I

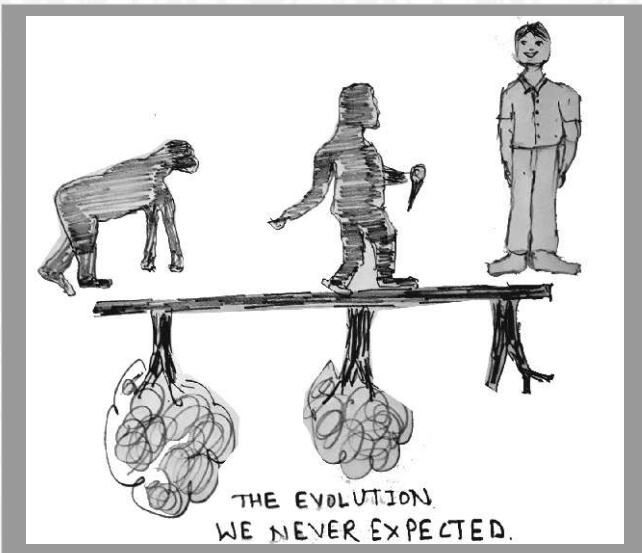
Shelake Bhim Ashok B.A. I

Vhangunte Sonal Irappa B.A. I

Shelake Bhim Ashok B.A. I

Shaikh Nashia Yusuf B.A. II

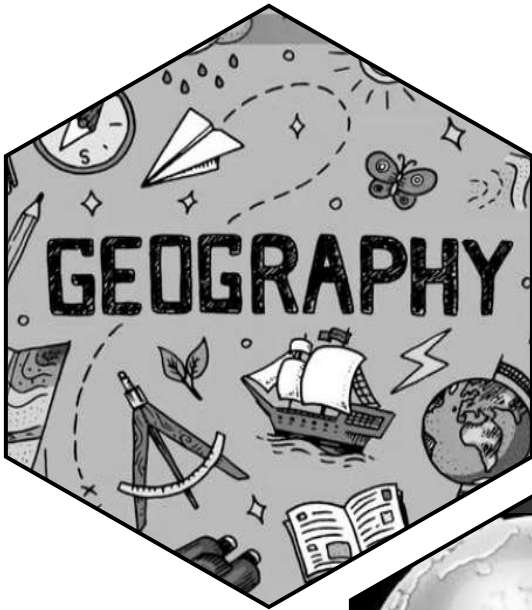

Shelake Bhim Ashok B.A. I

भूगोल विभाग

Message
2019-20

Message
2019-20

भूगोल विभाग अहवाल २०१९-२०

सोलापूर सोशल असो. आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर भूगोल विभाग तर्फे दरवर्षी विविध उपक्रम राबविले जातात यात कार्यशाळा, चर्चासत्र, स्पर्धापरिक्षा, वक्तृत्व यांचा समावेश होतो.

या विभागात दोन सुसज्ज प्रयोगशाळा असून या प्रयोग शाळेत नकाशे, भूस्थलदर्शक नकाशे, तक्ते, मॉडेल्स, सर्वेक्षण साहित्य, हवाई छायाचित्रे, स्लाईड्स, कॉसेट्स, या सारखे साहित्य विद्यार्थ्यांच्या बूध्दीमत्तेला चालना देणारे आहेत.

या विभागात विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास व भौगोलिक ज्ञान वाढविण्यासाठी घटक चाचणी, परिसंवाद, गृहपाठ, गटचर्चा व प्रश्नमंजूषा या सारखे उपक्रम राबविले जातात.

या वर्षी भूगोल अभ्यास मंडळाचे उद्घाटन दिनांक १८.०९.२०१९ रोजी प्राचार्य डॉ. विश्वनाथ शिंदे (प्राचार्य, कृषी तंत्रविद्यालय, सोलापूर) यांच्या हस्ते करण्यात आले व त्यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

तसेच बी. ए. भाग ३ च्या विद्यार्थ्यांना ग्रामीण जीवनाची ओळख व तेथील समस्या जाणून घेण्यासाठी दक्षिण सोलापूर तालुक्यातील एकरूख या गावाला ३१ ऑगस्ट २०१९ रोजी भेट देऊन प्रश्नावली भरून त्याचा अहवाल सादर केला.

भूगोल विभागातील विद्यार्थ्यांमध्ये संशोधक वृत्ती वाढवण्यासाठी सेमिनारचे आयोजन केले होते या विद्यार्थ्यांनी PPT चा वापर करून आपले संशोधन पेपर सादर केले या सेमिनारचे परिक्षक म्हणून डॉ. ए. ए. गढवाल व डॉ. इ.जा. तांबोळी यांनी कार्य केले तसेच उत्कृष्ट सेमिनार देणाऱ्या पहिल्या तीन विद्यार्थ्यांना विभागा मार्फत पारितोषक देऊन गौरवण्यात आले.

भूगोल विभागातील प्राध्यापक हवामान उपकरणांची ओळख व हवामान नोंदी कशा घेल्या जातात. हे दाखविण्यासाठी कोरडवाहु शेती संशोधन केंद्र मुळे गाव येथे २८.०८.२०१९ रोजी भेट दिली. प्राध्यापक डॉ. लोंढे यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

भूगोल विभागातील प्राध्यापक देखिल संशोधनाच्या कार्यात सतत सहभागी होत आहेत त्यांनी विविध भौगोलिक संशोधन व संशोधनपर पेपर आंतरराष्ट्रीय व राष्ट्रीय स्तरावरील चर्चासत्रात सहभाग नोंदवून संशोधन पेपरचे वाचन करत आहेत.

आमच्या भूगोल विभागातील विभाग प्रमुख प्राध्यापक डॉ. एस. ए. राजगुरू यांना सोलापूर जिल्ह्यातील अनुसूचित जातीच्या महीलांचा आर्थिक व सामाजिक दर्जा हे पुस्तक व बी. ए. भाग १ साठी नवीन अभ्यासक्रम आधारित भूरूपशास्त्र हे पुस्तक लिहीले.

या विभागातील बी. ए. भाग ३ च्या विद्यार्थ्यांना पर्यटन स्थळे तसेच तेथील भौगोलिक, सामाजिक व ऐतिहासिक माहिती करून देण्यासाठी ०९ जानेवारी २०२० रोजी सहलीचे आयोजन करण्यात आले होते यात सहलीत विद्यार्थ्यांनी विजापूर व अलमट्टी या प्रेक्षणीय स्थळाला भेटी दिली व अहवाल तयार केला.

या विभागातील बी. ए. भाग ३ च्या विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परिक्षेची ओळख व प्रश्नांचे स्वरूप समजण्यासाठी १४ जानेवारी २०२० या दिवशी भूगोल दिन साजरा करताना एक वेगळा उपक्रम म्हणून स्पर्धा परिक्षेचे आयोजन करण्यात आले. या प्रथम तीन क्रमांक काढण्यात आले.

भूगोल दिनानिमित्त दिनांक १८.०९.२०२० रोजी वसुंधरा महाविद्यालयात आयोजित स्पर्धा परिक्षेत १५ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.

प्रा.डॉ.डी.एस. नारायणकर

- * विद्यापीठ राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या सल्लागार समितीवर निवड
- * विद्यापीठ क्रीडा महोत्सवाच्या स्वयंसेवक नियोजन समितीवर निवड
- * लक्ष्मीबाई महिला महाविद्यालय येथे राष्ट्रीय सेवा योजना दिनानिमित्त व्याख्यान
- * यु.ए.इ महिला महाविद्यालय येथे युवा दिनानिमित्त व्याख्यान

Message
2019-20

भूगोल विभाग

भूगोल अभ्यास मंडळाचे उद्घाटन करतांना डॉ.विशनाथ शिंदे प्राचार्य डॉ.एम.ए.दलाल व सर्व प्राध्यापक वर्ग

भूगोल अभ्यास मंडळाचे उद्घाटनप्रसंगी झाडांना पाणी घालताना डॉ.विशनाथ शिंदे प्राचार्य डॉ.एम.ए.दलाल व सर्व प्राध्यापक वर्ग

कोरडवाहू शेती संशोधन केंद्राला भेट व हवामान दर्शक उपकरणे पहातांना बी.ए. भाग १ चे विद्यार्थी

ग्राम सर्वेक्षण करतांना प्रश्नावली जमा करतेवेळी भूगोल बी.ए. ३ चे विद्यार्थी

ग्राम सर्वेक्षण प्रसंगी प्रश्नावली प्रश्नावली गोळा करताना भूगोल बी.ए. ३ चे विद्यार्थी

ग्राम सर्वेक्षण प्रसंगी प्रसंगी विद्यार्थी व सर्व प्राध्यापक वर्ग

Message
2019-20

भूगोल विभाग

संशोधन सेमीनार सादर करताना
भूगोल बी.ए. ३ चे विद्यार्थीनी

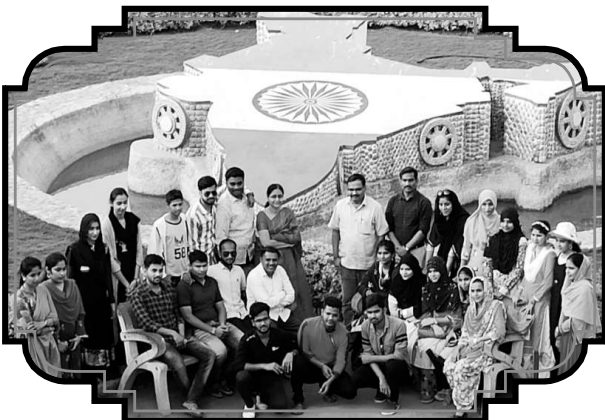
संशोधन सेमीनार सादर करताना
भूगोल बी.ए. ३ चे विद्यार्थीनी

सेमीनार परिक्षक म्हणून डॉ.ए.ए.गढवाल व
डॉ.आय.जे.तांबोळी यांचे स्वागत करतांना
भूगोल विभाग प्रमुख डॉ.एस.ए. राजगुरु

विजापूर या प्रेक्षणीय स्थळास भेट देतांना
विद्यार्थी व प्राध्यापक वर्ग

अल्लमट्टी धरण या प्रेक्षणीय स्थळास भेट देताना
विद्यार्थी व प्राध्यापक वर्ग

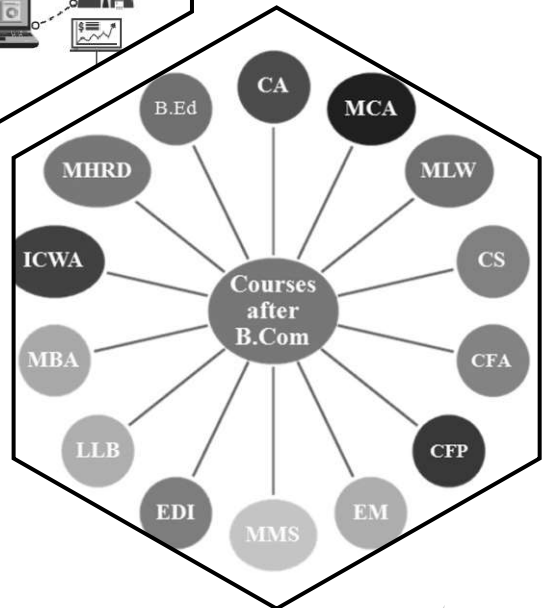
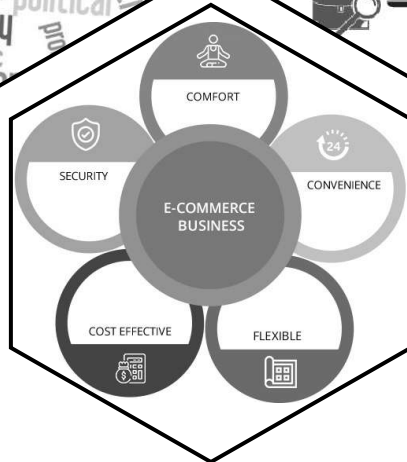
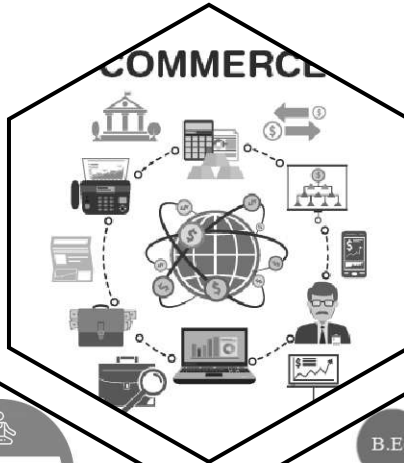

भूगोल विभागाच्या निरोप समारंभाप्रसंगी
प्राचार्य डॉ.एम.ए.दलाल व सर्व प्राध्यापक वर्ग

वाणिज्य विभाग

Message
2019-20

Message
2019-20

वाणिज्य विभाग अहवाल २०१९-२०

वाणिज्य विभागाच्या वतीने शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये मुलांच्या गुणात्मक विकासासाठी अनेक उपक्रम राबविण्यात आले. प्रथमतः बी.कॉम भाग १ च्या विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयातील विविध नियम व शिस्तपालन याची जाणीव करून देण्यासाठी व तसेच वाणिज्य क्षेत्रातील विविध संधी यांची माहिती करून देण्यासाठी दि. १९.०७.२०१९ रोजी उद्बोधन वर्ग घेण्यात आला. यामध्ये मा.प्राचार्य एम.ए.दलाल व प्रा.डॉ. जैनोद्दीन मुल्ला यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

शै. व २०१९-२० वर्षाच्या वाणिज्य मंडळाचे उद्घाटन चार्टर्ड अकौंटंट मौलाना शेख यांच्या हस्ते दि.०७.०९.२०१९ रोजी करण्यात आले.

५ सप्टेंबर रोजी शिक्षकदिन साजरा करण्यात आला त्यावेळी विद्यार्थ्यांनी विविध विषयावर सादरीकरण केले. अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ.एम.ए.दलाल होते याप्रसंगी विद्यार्थ्यांच्या वतीने शिक्षकांचा सन्मान करण्यात आला.

वाणिज्य विद्यार्थ्यांना ग्राहक संरक्षण कायद्याची माहिती मिळावी यासाठी २० जानेवारी २०२० रोजी ग्राहक न्यायालयात अभ्यास भेटीचे आयोजन करण्यात आले.

दि. २४ जानेवारी २०२० रोजी उद्योजकता जागतिकीकरण व आधुनिक व्यवस्थापन या विषयावर विद्यापीठस्तरीय एकदिवसीय कार्यशाळा वाणिज्य विभागाच्या वतीने आयोजित करण्यात आली. या विविध महाविद्यालयातील १६५ विद्यार्थी व १५ प्राध्यापक उपस्थित होते. या कार्यशाळेत एकूण २२ शोधनिबंधाचे सादरीकरण करण्यात आले. बी.कॉम ३ मधून सुमय्या इनामदार व मस्तकीम फारुखी यांनी प्रथम क्रमांक मिळविला. तसेच बी.कॉम २ च्या गटामध्ये तारानाईक अमन व सनोबर पटेल यांनीही प्रथम क्रमांक पटकावला.

फेब्रुवारी २०२० रोजी वाणिज्य विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक औद्योगिक अभ्यास भेट (Industrial Visit) रोबो पार्क, अक्कलकोट रोड M.I.D.C. येथे देण्यात आली. यामध्ये १) गुज्जा टेक्स्टाईल व २) रेणूका इंडस्ट्रीज या कंपन्यांना भेट देण्यात आली.

बँकेच्या विविध व्यवहारांची व बँक कार्यचलनाची माहिती मिळावी म्हणून वाणिज्य विद्यार्थ्यांना बँक विजीट दि. ४ फेब्रुवारी २०२० रोजी आयोजित करण्यात आली. यामध्ये IDBI सोलापूर शाखेस विद्यार्थ्यांनी अभ्यास भेट दिली.

शासनाच्या विविध औद्योगिक व व्यावसायिक योजनांची माहिती मिळावी म्हणून 'जिल्हा उद्योग केंद्रास' अभ्यास भेट दि. ५ फेब्रुवारी २०२० रोजी देण्यात आली.

वाणिज्य विभागाच्या वतीने विभागप्रमुख व प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सरांचा सेवापूर्ती गौरव समारंभ दि. ८ फेब्रुवारी २०२० ला आयोजित करण्यात आला. या कार्यक्रमास वाणिज्य विभागाचे विद्यार्थी व तसेच विविध क्षेत्रातील यशस्वी व उच्च पदावरील माजी विद्यार्थी जसे CA, CS, अॅडव्होकेट व वित्तीय सल्लागार कार्यक्रमास उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान प्रा.डॉ. हमीद दारुवाली यांनी भूषविले. सदर कार्यक्रमाचे संयोजन प्रा.डॉ. जैनोद्दीन मुल्ला यांनी केले.

यशस्वी उद्योजक यांची ओळख वृत्ति म्हणून व तसेच विद्यार्थ्यांना उद्योजकतेचे ज्ञान मिळावे म्हणून उद्योजकतेची ओळख या विषयावर विद्यार्थ्यांची समूह सादरीकरण स्पर्धा दि. १७/०२/२०२० रोजी घेण्यात आले.

वाणिज्य विभागाच्या तृतीय वर्ष विद्यार्थ्यांचा निरोप समारंभ दि. ११/०३/२०२० रोजी घेण्यात आले.

प्रा.डॉ. जैनोद्दीन मुल्ला
वाणिज्य मंडळ समन्वयक

Message
2019-20

वाणिज्य मंडळ २०१९-२० च्या उद्घाटन प्रसंगी
मार्गदर्शन करताना चार्टर्ड अकाउंटंट मौलाना शेख

अल्पसंख्याक दीना दिवशी मार्गदर्शन करताना
श्री. इरफान इनामदार

वाणिज्य विभागाच्या वतीने आयोजित शिक्षक दिनी
मत व्यक्त कारणात विद्यार्थी

वाणिज्य विभागाचा विद्यार्थी सेमिनार
सादर करताना

सोलापूर जिल्हा ग्राहक मंच अभ्यास भेटी प्रसंगी
वाणिज्य विद्यार्थी शिक्षक व मा.न्यायाधीश

अल्पसंख्याक हक्क दिनी उपस्थित विविध
मान्यवर आणि मा.प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल

Message
2019-20

वाणिज्य विभाग बँक व्हिझिट प्रसंगी IDBI Bank
दत्त चौक चे मॅनेजर श्री.पाटील विद्यार्थ्यांना
मार्गदर्शन करताना

वाणिज्य विभाग बँक व्हिझिट प्रसंगी IDBI Bank
दत्त चौक चे मॅनेजर श्री.पाटील विद्यार्थ्यांना
मार्गदर्शन करताना

बँक व्हिझिट प्रसंगी IDBI Bank दत्त चौक चे
मॅनेजर श्री.पाटील यांचा सत्कार करताना
वाणिज्य विभाग प्रमुख डॉ.जैनोद्दीन मुल्ला

बँक व्हिझिट प्रसंगी IDBI Bank दत्त चौक चे
सहाय्यक व्यवस्थापकांचा सत्कार करताना
वाणिज्य विभाग प्रमुख डॉ.जैनोद्दीन मुल्ला

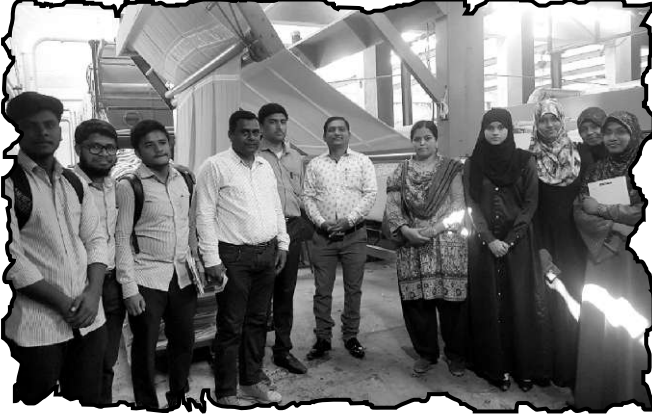
IDBI Bank व्हिझिट प्रसंगी उपस्थित वाणिज्य
विभागाचे विद्यार्थिनी

IDBI Bank व्हिझिट प्रसंगी उपस्थित वाणिज्य
विभागाचे विद्यार्थी

Message
2019-20

गुज्जा टेक्स्टाईल MIDC अक्कलकोट रोड
येथील अभ्यास भेटी प्रसंगी वाणिज्य
विद्यार्थी व शिक्षक

गुज्जा टेक्स्टाईल MIDC अक्कलकोट रोड
येथील अभ्यास भेटी प्रसंगी वाणिज्य
विद्यार्थी व शिक्षक

गुज्जा टेक्स्टाईल MIDC अक्कलकोट रोड
येथील अभ्यास भेटी प्रसंगी वाणिज्य
विद्यार्थी व शिक्षक

बँक व्हिझिट प्रसंगी IDBI Bank दत्त चौक चे
सहाय्यक व्यवस्थापकांचा सत्कार करताना
वाणिज्य विभाग प्रमुख डॉ. जैनोद्दीन मुल्ला

IDBI Bank व्हिझिट प्रसंगी उपस्थित वाणिज्य
विभागाचे विद्यार्थी

IDBI Bank व्हिझिट प्रसंगी उपस्थित वाणिज्य
विभागाचे विद्यार्थीनी

Message
2019-20

‘उद्योजकतेची ओळख’ समूह सादरीकरण स्पर्धेत विजेत्या संघाला पारितोषिके देऊन सम्मान करताना प्रा.डॉ.जैनोद्दीन मुल्ला

‘उद्योजकतेची ओळख’ समूह स्पर्धेत सादरीकरण करताना बी.कॉम विद्यार्थिनी

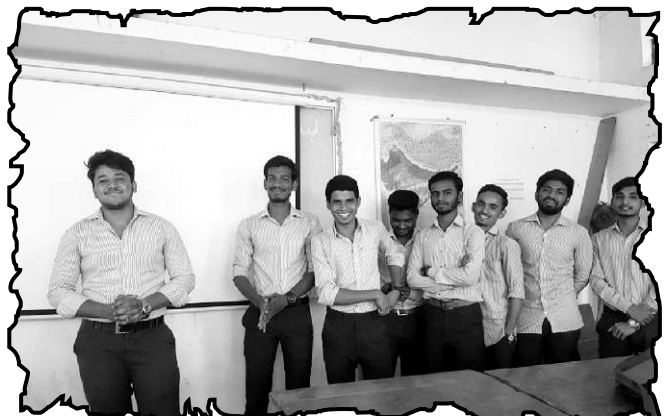
‘उद्योजकतेची ओळख’ समूह स्पर्धेत सादरीकरण करताना बी.कॉम विद्यार्थिनी

‘उद्योजकतेची ओळख’ समूह सादरीकरण स्पर्धेत परीक्षकांनी विचारलेल्या प्रश्नांची उत्तरे देताना बी.कॉम विद्यार्थिनी

‘उद्योजकतेची ओळख’ समूह स्पर्धेत सादरीकरण करताना बी.कॉम विद्यार्थी

‘उद्योजकतेची ओळख’ समूह सादरीकरण स्पर्धेत परीक्षकांनी विचारलेल्या प्रश्नांची उत्तरे देताना बी.कॉम विद्यार्थी

Message
2019-20

विद्यापीठ स्तरीय कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना प्रा.डॉ.बी.एन. कांबळे.

विद्यापीठ स्तरीय कार्यशाळेत शोधनिबंध सादर करताना विद्यार्थी.

विद्यापीठ स्तरीय कार्यशाळेत बी.कॉम भाग २ गटात शोधनिबंध सादरीकरणाचा प्रथम पुरस्कार स्वीकारताना सोशल महाविद्यालयाचे विद्यार्थी.

विद्यापीठ स्तरीय कार्यशाळेत बी.कॉम भाग ३ गटात शोधनिबंध सादरीकरणाचा प्रथम पुरस्कार स्वीकारताना सोशल महाविद्यालयाचे विद्यार्थी.

कार्यशाळेत सहभागी बी.कॉम भाग २ व भाग ३ च्या विद्यार्थी सोबत प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल, प्रा.डॉ. जैनोद्दीन मुल्ला व प्रा.डॉ.टी.बी. लडाफ

कार्यशाळेत सहभागी बी.कॉम भाग २ व भाग ३ च्या विद्यार्थी सोबत प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल, प्रा.डॉ. जैनोद्दीन मुल्ला व प्रा.डॉ.टी.बी. लडाफ

Message
2019-20

प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सरांचा समानचिन्ह देऊन सेवापुर्ती गौरव करताना डॉ.हमीद दारुवाला.

सेवापुर्ती गौरव समारंभात आपल्या भावना व्यक्त करताना प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल.

प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सरांना सेवापुर्ती निमित्त सप्रेम भेट देताना बी.कॉम विद्यार्थी.

प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सरांचा सेवापुर्ती निमित्त सप्रेम भेट देताना बी.कॉम विद्यार्थी.

प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सरांचा परिचय करून देताना कार्यक्रमाचे संयोजक प्रा.डॉ. जैनोद्दीन मुट्ला.

कार्यक्रमात उपस्थित आजी व माजी विद्यार्थी चार्टर्ड अकाउंटंट, कंपनी सेक्रेटरी, ऑडिटरस, एडवोकेट्स व उद्योजक.

Message
2019-20

Sholapur Social Associations Arts & Commerce College Solapur, One Day Workshop on 'Entrepreneurship, Globalization & Modern Management' Dated 24rd Jan 2020 Report

This workshop is specially organized for commerce undergraduate students of Solapur University jurisdiction. This workshop has provided the platform to Commerce undergraduate students to present their research paper. This is unique activity which is organized by our college continuously from ten years. A fundamental of Entrepreneurship is the compulsory subject for B.Com –II and Modern management practices is also compulsory subject for B.Com-III in Solapur University. In these two subjects B. Com students are invited to present their research paper in two sessions. The best research paper of each session awarded with the trophy and certificate. All participated students have received the participation certificate. Training regarding research methodology and techniques of research is also provided to the participants in this workshop. Total 159 students and 14 are participated in this workshop from different commerce colleges of Solapur University.

Session 1st

In the first session of S.Y. B.Com total 20 students has presented their research papers. The research papers were evaluated by Prof. Dr. R.M. Khilare, Assistant Professor in Commerce (Sangmeshwar College, Solapur).

Session 2nd

In the second session for T.Y. B.Com total 22 students has presented their research papers. The research papers were evaluated by Prof. Dr. R. M. Khilare, Associate professor in Commerce (Sangmeshwar College, Solapur).

Valedictory Function.

The valedictory function and prize distribution

programme is conducted with the hands of Prin. Dr. B. N. Kamble (Principal V. G. Shivdare College Solapur)

Best research presentation winners are as follows-

Session 1st (B.Com II) Entrepreneurship

First Prize - Miss. Sanobar Patel and Mr. Aman Taranaik

(S.S.A's Arts and Commerce College, Solapur)

Second Prize - Miss. Aishwarya Rankhanbe and Miss. Pooja Dabare

(D.A.V. Velankar College of Commerce, Solapur).

Third Prize - Miss. Anita Bura

(H.N. College, Solapur).

Consolation Prize - Miss. Shital Ghodake

(KBP College, Pandharpur).

Session 2nd (B.Com III) Globalization and Modern Management

First Prize - Mr. Mustehid Farooque and Miss. Summaya Inamdar

(S.S.A's Arts and Commerce College, Solapur)

Second Prize - Mr. Vishal Mone and Mr. Rutik Phalmare

(D.A.V. Velankar College of Commerce, Solapur).

Third Prize - Miss. Priyanka Shinde and Mr. Miss. Manisha Mhetre

(V. G. Shivdare College, Solapur)

Consolation Prize - Miss. Snehal Tonpe and Miss. Varsha Hattarke

(Khedagi College, Akkalkot)

How Data Help's Warehouse for Continuous Improvement? Commerce

Bagwan Muskan Farid B,Com. III

Every business strives to grow, take advantage of new opportunities, and achieve continuous and sustainable operational and financial success. However, one particular strategy in warehousing, referred to as a “continuous improvement approach,” has been proven to work effectively in accelerating the development of the companies and being the prerequisite for competitive advantage. What is more, as the name implies, this strategy motivates the warehousing companies to undertake constant innovation to upgrade their services, products, assets, and processes. And as this is not an easy task, many organizations face the challenge of making the wrong decisions and taking poorly-evaluated risks. Fortunately, the process of data integration has become a powerful tool, which to give the companies a hand on this matter.

The continuous improvement approach is based on three general principles:

1. Make small improvements

Making small strategic and operational changes helps the warehousing companies to take small measured risks and make well-planned steps. Data integration enables the business entities to have a complete overview of their operations and identify any kinds of changes that should be made in a particular period of time, as well as to measure the risk level of those. What is more, it enables data-based decision-making for well-thought and

transparent planning. This process helps organizations to recognize the tasks which costs the least but would have the highest ROI.

2. Feedback

Receiving feedback for implemented recent business changes is a great opportunity that should not be neglected. It allows us to effectively measure our performance against set benchmarks and criteria. Data analytics is the right tool that evidences the results of the incremental changes in terms of financial, operational, and customer metrics. And when the analytics are available to all organizational working units, the visibility and transparency of those assets are improved, and the collaboration between the departments and working teams is enhanced.

3. Trust the employees

Letting the employees to be in charge of the idea brainstorming process, as well as assessing and planning the implementation of those ideas, make them far more engaged with the business entity, than if they were led by a manager. And when they have all the warehousing data available,

turnover rate to optimize the human resources costs.

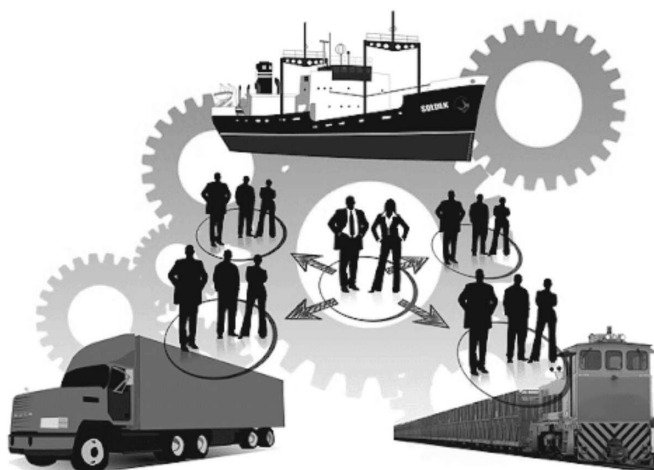
3. Competitive advantage-

In the long run, a continuous improvement approach provides great organizational benefits in terms of competitive advantage. Using cutting edge machinery, RFID, AI, predictive and advanced analytics, adopting new consolidation frameworks and IoT networks are only a few of the goals that can be achieved through incremental changes and small short-term improvement.

Conclusion

After all, the benefits of adopting a continuous improvement approach in your warehouse business are worth to be looked into. Engaged employees, lower turnover rate, better services, and proactive learning culture are only the secondary advantages of the implementation of this model. And together with the enhanced productivity, lowered costs, and improved competitiveness, they drive corporate success and valuable organizational opportunities.

Improved productivity has a direct relation to cost reductions because, in the warehousing industry, saved time equals saved money. Data integration is able to give the company insights about employee productivity, satisfaction, and trammels. This way, the organization is enabled to improve the employees' job fulfillment level, target them with appropriate intrinsic and extrinsic motivators, and as a result, lower the employee

Phenomenon of Indian Economy Commerce

Mr. Huzaif Timmapure B.Com. I

India's economy is under danger with refers to low GDP (National Income). NSO estimated GDP rate only 5% for 2019-20 which is lowest from decades of India's economy's history. Nominal GDP growth is pegged at 7.5% for full year much lower than the 12% growth projected in the last union budget. At the aggregate level, growth in Gross Value Added is expected to fall to 4.9% in F.Y. 20 down from 6.6% in F.Y.2019. Manufacturing activities is expected to slow down to 2% in F.Y. 2020 from 6.9% in fiscal year 2019. Similarly slowdown is expected in the construction sector, trade, hotels, transport and communication as well as the financial, real estate and professional services sector. House hold demand is also expected to moderate to 5.8% this fiscal down from 8.1% in the previous year. Investment activity is expected to remain almost flat, growing at 1% this year, down from 10% in previous year. Except from these above I mention in the core sector industries, whose share is large in India's GDP is also fall day by day. In 2019-20 not only is real GDP growth expected to be the lowest in 11years, but also the implied inflation (also called GDP deflator or the increase in price of all the goods and services produced in the economy) is just 2.6% simply put. Producer is not gaining from either higher input or higher price.

That all above data and information is sufficient to say what is current scenario of Indian Economy. The question in front of us is to how to come out from this critical economy's crises situation and boost the economy? Government should made reforms in structural and as well as cyclical of our economy system with taking paradigm of country's past economic crises before 1991. New Economic Policy (NEP) of 1991 reform made by Dr. Manmohan Singh, which was helpful for grow up

from that critical and worse condition. NEP was successfully implemented with the help of liberalisation, Privatizations, Globalization (LPG). In 1991 India just had 15 days foreign exchange reserve, with the help of LPG policy country has able to manage the critical situation ever before. Governments companies which run in the loss privatization and disinvestment is good decision for them. Liberalisation help for private enterprises to come in economy. Government of Indian decided to build 5 trillion economy till the 2024.

Barriers for 5 Trillion Economy :-

- Government less spending on schemes like MGNREGA.
- Government interference in RBI functions.
- Implementation of GST.
- Removal of five year's economy's plan.
- Demonetization
- Merging of railway and union budget.

The government has taken decision of demonetization and windrow the Rs. 500 and Rs. 1000 currency notes from the economy. This decision is responsible for winding up of micro & small enterprises. 70% of enterprises are informal, their contribution in GDP was high but due to wrongly Implementation of GST these small and medium enterprises closed down from market. These are measure reasons of falling economic growth rate of India.

Suggestion for boosting the Indian Economy.

- Government should deal with suggestion given by advisory body and economic experts.
- Promote schemes like MSME.
- Government spending on productive activities must to increase.
- Boost the programme of MGNREGA.
- Disinvestment of loss making PSU
- Provide tax exemption and easy establishment procedure for new enterprises.

NEED OF INSURANCE

Commerce

Mr. Shahid Isak Pathan B,Com. I

Insurance is a means of protection from financial loss. It is a form of risk management, primarily used to hedge against the risk of a contingent or uncertain loss. An entity which provides insurance is known as an insurer, insurance company, insurance carrier or underwriter. A person or entity who buys insurance is known as an insured or as a policyholder. The insurance transaction involves the insured assuming a guaranteed and known relatively small loss in the form of payment to the insurer in exchange for the insurer's promise to compensate the insured in the event of a covered loss. The loss may or may not be financial, but it must be reducible to financial terms, and usually involves something in which the insured has an insurable interest established by ownership, possession, or pre-existing relationship. The insured receives a contract, called the insurance policy, which details the conditions and circumstances under which the insurer will compensate the insured. The amount of money charged by the insurer to the policyholder for the coverage set forth in the insurance policy is called the premium. If the insured experiences a loss which is potentially covered by the insurance policy, the insured submits a claim to the insurer for processing by a claims adjuster. The insurer may hedge its own risk by taking out reinsurance, whereby another insurance company agrees to carry some of the risk, especially if the primary

insurer deems the risk too large for it to carry.

For discussion purpose we have taken importance of some basic types of Insurance that are Life insurance, Health insurance, Auto insurance and Long term disability coverage

1. Why Life Insurance is needed?

The greatest factor in having life insurance is providing for those you leave behind. This is extremely important if you have a family that is dependent on your salary to pay the bills. Industry experts suggest a life insurance policy should cover "ten times your yearly income." This sum would provide enough money to cover existing expenses, funeral expenses and give your family a financial cushion. That cushion will help them re-group after your death. LIMRA, formerly known as the Life Insurance Marketing & Research Association, says that if the primary wage earner dies in a family with dependent children that family will only be able to cover their living expenses for a few months and four in ten would have difficulty immediately. The two basic types of life insurance are Traditional Whole Life and Term Life. Simply explained, Whole Life is

a policy you pay on until you die and Term Life is a policy for a set amount of time. You should seek the advice of a financial expert when planning your life insurance needs.

2. Why Health Insurance is needed?

A recent Harvard study noted that statistically, "your family is just one serious illness away from bankruptcy." They also concluded that, "62% of all personal bankruptcies in the U.S. in 2007 were caused by health problems and 78% of those filers had medical insurance at the start of their illness." Those numbers alone should urge you to obtain health insurance, or increase your current coverage. The key to finding adequate coverage is shopping around. While the best option and the least expensive is participating in your employer's insurance program, many smaller businesses do not offer this benefit. Finding affordable health insurance is difficult, particularly without an employer-sponsored program or if you have a pre-existing condition.

3. Why Long-Term Disability Coverage is needed?

This is the one insurance most of us think we will never need, as none of us assumes we will become disabled. Yet, statistics from the Social Security Administration show that three in 10 workers entering the workforce will become disabled and will be unable to work before they reach the age of retirement. Of the population, 12% are currently disabled in some form and nearly 50% of those workers are in their working years. While health insurance pays for your hospitalization and medical bills, where is money coming from to pay those daily expenses that your paycheck covers? If you are injured and off work

for even three months, would you have enough in savings to cover your living expenses? Consider what you might face financially if you suffer a major medical condition such as cancer and were unable to work for over a year. Many employers offer both short-term and long-term disability coverage as part of their benefits package. This would be the best option for securing affordable disability coverage.

4. Why Auto Insurance is needed?

There were over ten million traffic accidents in the U.S. in 2009 (latest available data) and 33,808 people died in motor vehicle crashes in those accidents, according to data released by the Fatality Analysis Reporting System (FARS). The number one cause of death for American's between the ages of five and 34 were auto accidents. Over two million drivers and passengers received treatment in emergency rooms in 2009 and the costs of those accidents including deaths and disabling injuries was around \$70 billion. While all states do not require drivers to have auto insurance, most do have requirements regarding financial responsibility in the event of an accident. Many states do periodic random checks of drivers for proof of insurance. If you do not have coverage, the fines can vary by state and can range from the suspension of your license, to points on your driving record, to fine. If you drive without auto insurance and have an accident, the fines will probably be the least of your financial burden. Your car, like your home is a valuable asset you use every day.

वॉरन बफे व त्याची शिकवण

कॉमर्स

कु.तमन्ना समीर शेख B.Com.III

वॉरन बफे हे एक अमेरिकन गुंतवणूकदार व उद्योगपती आहेत. अमेरिकेतील ओमाहा ह्या शहरामध्ये ३० ऑगस्ट १९३० रोजी जन्मलेल्या बफे ह्यांनी वयाच्या १५ व्या वर्षापासून

शेअर बाजारामध्ये गुंतवणूक करण्यास सुरुवात केली. बफे ह्यांना जगातील सर्वोत्कृष्ट गुंतवणूकदार मानण्यात येते. बफे हे बर्कशायर हाथवे ह्या गुंतवणूक कंपनीचे अध्यक्ष व प्रमुख अधिकारी आहेत. २००८ साली बफे जगातील सर्वात श्रीमंत व्यक्ती होते तर २०१९ साली ते तिसऱ्या क्रमांकावर होते. गर्भश्रीमंत असताना देखील आपल्या काटकसर जीवनशैली व साधे राहणीमान जगणाऱ्या बफे ह्यांनी आपल्या संपत्तीच्या ९९ टक्के भाग परोपकारी कामांसाठी (चॅरिटी) दान केला आहे.

वॉरन बफे वयाच्या अवघ्या अकराव्या वर्षी शेअर बाजारात गुंतवणूक करण्यास सुरुवात केली. आणि तरी देखिल आपण खूप उशीरा सुरुवात केली याची त्यांना खंत आहे. वृत्तपत्रे विकून मिळवलेल्या कमाईतून त्यांनी एक छोटीशी शेेत जमीन विकत घेतली. वयाच्या अवघ्या चौदाव्या वर्षी ते आजही मिड टाउन येथील त्यांच्या जुन्या ३ बेडरूमच्या घरात राहतात, जे

त्यांनी ५० वर्षांपूर्वी त्यांच्या लग्नाच्या आधी घेतले होते. वॉरन बफे यांच्या मते त्यांना मोठ्या घराची गरज नाही. आजही त्यांचा घराला कुंपणाची भिंत नाही. वॉरन बफे त्यांची कार स्वतःच चालवतात. त्यांना ड्रायव्हर अथवा सुरक्षारक्षकांची गरज नाही. वॉरन बफे जगातील सर्वात मोठ्या विमान कंपनीचे मालक आहेत. त्यांची कंपनी बर्कशायर हाथवेच्या (Berkshire Hathaway) मालकीच्या ६३ कंपन्या आहेत. या सर्व कंपन्यांच्या CEO's (कार्यकारी अधिकारी) ना ते फक्त वर्षाला एक पत्र लिहितात. सर्व CEO's ना त्यांनी दोन नियम सांगितले आहेत. पहिला नियम, कधीही आपल्या गुंतवणूकदारांचे पैसे बुडणार नाहीत याची काळजी घ्या. दुसरा नियम, कधीही नहिला नियम विसरू का. घरी आल्यावर स्वतःसाठी काही पॉपकॉर्न बनवून चित्रपट बघणे हा त्यांचा आवडता छंद आहे. बिल गेट्स या जगातील दुसऱ्या श्रीमंत माणसाची त्यांच्याशी पाच वर्षांपूर्वी भेट झाली. बिल गेट्सला तेव्हा वाटलेकी वॉरन बफे बरोबर बोलण्यासारखे काहीच नाही त्यामुळे त्यांनी मीटींगसाठी केवळ अर्ध्या तासाचा वेळ दिला. मात्र प्रत्यक्षात ही भेट दहा तास चालली. आणि त्या भेटी नंतर बिल गेट्स हे वॉरन बफे यांचे भक्तच झाले. वॉरन बफे आजही मोबाईल फोन वापरत नाहीत. तरुणांसाठी वॉरन यांचा सल्ला

- * “क्रेडीट कार्ड पासून दूर रहा. खरी गुंतवणूक स्वतःमध्ये करा.”
- * कधीही एका उत्पन्न स्रोत वर अवलंबून राहू नका. त्याची गुंतवणूक करा आणि दुसरे उत्पन्न स्रोत निर्माण करा.
- * पैशाने माणसाला घडवले नसून माणसाने पैसा बनवला आहे.
- * ऐकावे जनाचे करावे मनाचे.

* ब्रॅन्ड पाहून खरेदी करू नका. आपल्याला जे आवडते तेच खरेदी करा.

* अनावश्यक गोष्टींवर पैसे खर्च करू नका. तेवढेच विकत घ्या ज्याची गरज आहे. खर्च करून शिल्लक राहिलेले पैसे वाचवू नका, तर पैसे वाचवून जे शिल्लक राहत ते खर्च करा.

* प्रामाणिकपणा हे खूप महागडी वस्तू आहे त्याला हलक्या लोकांकडून अपेक्षा करू नका.

* दरवर्षी मी काही धोरण अवलंबतो, जी पुढे वर्षभर सर्व उलाढालीत माझ्यासाठी दिपस्तंभाचे काम करतात आणि स्वतःच शिकून घेतलेल्या या धड्यांमुळे दरवर्षी माझे फक्त वयच वाढत नाही तर शहाणपणाही तेवढाच वाढतो.

* वॉरन बफे कडून शिकण्याच्या गोष्टी

१. अपार कष्ट करा : मेहनत कधीच वाया जात नाही, पण काम न करता केलेली बाष्पळ बडबड माणसाला लयास नेल्या खेरिज राहत नाही.

२. आळस झटकून टाका : वाळूवर झोपून राहणारा खेकडा कोणत्याही लाटेबरोबर समुद्रात वाहून जातो.

३. उत्पन्न (मिळकत) कधीही केवळ एका उत्पन्नाच्या साधनावर अवलंबून राहू नका. एका मार्गाने येणाऱ्या १०० रुपयांपेक्षा १०० मार्गांनी येणाऱ्या १-१ रुपया नेहमीच चांगला. (Royalty income)

४. खर्च-आवश्यकते पेक्षा जास्त खरेदी केली तर लवकरच आवश्यक असणाऱ्या गोष्टी विकण्याची वेळ येईल.

५. बचत - खर्च करून उरलेल्या उत्पन्नाची बचत

करण्यापेक्षा, आधी बचत करून नंतर उरलेले पैसे खर्च करा.

६. कर्ज - कर्ज घेणारा हा कर्ज देणाऱ्याचा गुलाम होऊन जातो.

७. जमाखर्च - जमाखर्च मांडणे आणि त्याचा अभ्यास करणे अतिशय महत्वाचे आहे. जरबूटच फाटला असेल तर पावसाळ्यात छत्रीचा काय उपयोग ?

८. हिशोब तपासणे - लहान लहान खर्चाचा ताळेबंद ठेवा, एक छोट्याशा भोकामुळे पूर्णजहाज बुडू शकते.

९. आर्थिक धोका - बऱ्याच इन्वेस्टमेंट्स भरपूर फायदा देणाऱ्या आणि आकर्षक असतात मात्र त्यात तेवढाच धोका लपलेला असतो. त्यामुळे अशा इन्वेस्टमेंट्स जरा काळजीपूर्वक विचार करून करा. जर नदीची खोली पहायची असेल दोन्हीपाय पाण्यात टाकून कसे चालेल बरे?

१०. गुंतवणूक - सर्व अंडी एकाच पारड्यात टाकून कसे चालेल बरे ?

अमेरिकेच्या चुका भारत करतो आहोत का ?

कॉमर्स

कु.शाहीन महमद शेख B.Com.III

जवळपास शंभर वर्षे आपलं आर्थिक जगावर एकतर्फी लादणाऱ्या अमेरिकेची अर्थव्यवस्था गेली पंधरा वर्षे मात्र गंभीर अडचणींमधून बाहेर पडण्याचा प्रयत्न करत आहे. भांडावलेली अमेरिका आणि तिचं बावचळलेलं नेतृत्व स्वतःच्या दोषांसाठी व अपयशासाठी सगल्या जगाला जबाबदार धरत आहे. अमेरिकेची आजची अवस्था ही तिच्या खोलवर रुतलेल्या रचनात्मक दोषांचा परिपाक आहे. ट्रंप साहेब आणि त्यांचे सहकारी अर्थव्यवस्थेला लागलेल्या रोगावर वरवरची मलमपट्टी करताहेत. ही रोगग्रस्त अवस्था अमेरिकेने स्वतःओढवून घेतली आहे. या गंभीर रोगाची सहा प्रमुख कारणे आपण पाहू “पुढच्यास ठेच, मागचा शहाणा” या म्हणीनुसार आम्ही आमच्या अर्थव्यवस्थेला वेळीच सावरू शकतो. आमच्या एकूणच अर्थशास्त्रीय वाटचालीच्या विश्लेषणात या गंभीर दूरगामी रोगाची लक्षणे कुठे दिसताहेत का हे आम्ही भावनाशील न होता पहायला हवे. अर्थात यासाठी अर्थव्यवस्थेचे व आमच्या सर्व आर्थिक-सामाजिक कार्यक्रमांचे मूल्यमापन समग्ररित्या करावयास हवे. ही समग्रता शक्य आहे जर आम्ही आमच्या विश्लेषणाच्या केंद्रस्थानी सामान्य भारतीय नागरिकास ठेवले तर. (हा सामान्य भारतीय नागरिक गरीब, कनिष्ठ मध्यमवर्गीय व काही बाबतीत मध्यमवर्गीय असावा.)

पहिली चूक - अमेरिकेची पहिली गंभीर चूक म्हणजे या देशाने उद्योजकीय स्वातंत्र्य व कल्पक उत्पादकतेच्या नावाखाली वारेमाप खाजगीकरण केले. खाजगीकरणात नफ्याची हाव ही अमर्याद असल्याने सामान्यांना वाजवी किंमतीत प्राथमिक सुविधा मिळणे दुरापास्त झाले. यामुळे त्यांनी बचत करणेसुद्धा अवघड झाले. उत्तम शिक्षण अतिमहागल्याने सामान्यांच्या कार्यक्षमता-सुधारणेवर मर्यादा आल्या नि त्यामुळे

लक्षावधींचा चांगला रोजगार बुडाला. त्यांना अल्प वेतनावर साधी प्रक्रियात्मक कामे घ्यावी लागल्याने एका दुष्ट चक्राचा प्रारंभ झाला. यांत्रिकीकरणाच्या वाढत्या भडीमाराने, अनेक अमेरिकी कंपन्या देशाबाहेर गेल्याने व स्वस्त चिनी मालाची आवक प्रचंड वाढल्याने अमेरिकन कामगारांचा रोजगार आणखीनच बुडत गेला. सरसकट सरकारीकरणाचे दोष टाळून व खाजगीकरणाची नफेखोरी दूर ठेवून आम्ही सामान्यांना परवडतील अशा किंमतीत मूलभूत सुविधा द्यायलाच हव्यात. सामान्यांची बचत, कार्यक्षमता आणि एकूण राहणीमान सुधारल्याशिवाय आम्ही पाच ट्रिलियन डॉलर्सच्या आकारावर अर्थव्यवस्थेला नेऊ शकणारच नाही.

दुसरी चूक - ही चूक हुशार अमेरिकन्सनी केली आणि आजही करताहेत वित्तीय धोरण (Monetary Policy) आणि केंद्रीय बँक (Reserve Bank) या दोन गोष्टींचा वारेमाप वापर. मुळात अर्थव्यवस्थेची अंगभूत ताकद न वाढविता वित्तीय धोरणाने तिला सावरण्याचा प्रयत्न करणे म्हणजे स्टेरॉइडचा वापर शरीर सौष्ठवासाठी पुनःपुन्हा करण्यासारखे होय. व्याजाचे दर, चलनाचे स्थैर्य, देशांतर्गत कर्जपुरवठा व सार्वजनिक भांडवल उभारणी इ.गोष्टी अर्थव्यवस्थेच्या अंगभूत ताकदीने ठरवायला हव्यात. या अनुषंगाने रिझर्व्ह बँकेची गंगाजळी व बुडित कर्जाची वसुली, या दोन्ही गोष्टींकडे आम्ही पहायला हवे. रिझर्व्ह बँकेची गंगाजळी ही देशाच्या म्हणजे अंतीमतः लोकांच्या मालकीची असते. कोणत्याही निवडून दिलेल्या सरकारने एक ‘विश्वस्त’ म्हणून तिचा बँकिंग क्षेत्राच्या सुदृढतेसाठी उपयोग करायला हवा. गंगाजळीच्या प्रमाणाचे बँचमार्किंग हे ‘देशसापेक्ष’ असायला हवे.

तिसरी चूक - अमेरिकेची तिसरी चूक ही कर रचनेबाबतची. गेली तब्बल दोन दशके या रचनेत अंतर्विरोध आहे. भारतातही कंपन्यांच्या आयकराचा दर सरसकट २४-२५ टक्के करण्याऐवजी त्याचे दोन स्तर ठेवावेत. ३०% हा साधारण स्तर. २५% चा स्तर हा त्या कंपन्यांना द्यावा ज्यांनी रोजगार निर्मिती भरपूर केलीय, समाजोपयोगी नवं तांत्रिक संशोधन केलंय, पर्यावरणाचा विचार करुन

पर्यायी इंधन वापरलंय आणि पूर्ण सचोटीने उद्योग केलाय. (ही यादी वाढवता येईल.) आजही अमेरिकेत मोठ्या कंपन्या विविध क्लुप्त्या वापरून कर वाचवतात पण मध्यमवर्गीय नोकरदार माणसाला मात्र अशा सुविधा उपलब्ध नाहीत. आमच्या येथील करसंकलन वाढविण्याकडे आम्ही कठोरपणे लक्ष द्यायला हवे. आजही लाखो व्यापारी व व्यावसायिक खुलेआम करचोरी करतात पण आमची 'सिस्टीम' प्रबळ नसल्याने हे पकडले जात नाहीत.

चौथी चूक - अमेरिकेने गेल्या तीन दशकात सामान्यजनांच्या संसाधनात पुरेशी नवी गुंतवणूक केलेली नाही. याची दोन महत्त्वाची कारणे - मोठ्या कंपन्यांना दिलेल्या सवलतींमुळे सामान्यांना लागणाऱ्या अर्थसंकल्पीय तरतुदीची वाणवा आणि सार्वजनिक भांडवलाची अपुरी उभारणी. अर्थसंकल्पीय तुटीचे व्यवस्थापन हे करायलाच हवे, पण पक्षपाती न होता. ह्या गंभीर चौथ्या चुकीवर मात करण्यासाठी मध्यमवर्गीयांची बचत योग्यरित्या भांडवली बाजाराच्या मुख्य प्रवाहात आणायला हवी. आजही अमेरिका हे नीटपणे करू शकलेली नाही. भारतातही योग्य परतावा देणाऱ्या कमी जोखमीच्या गुंतवणुकीच्या साधनांची कमतरता आहे. अभ्यासाअभावी व जोखमीच्या भयाने भारतातील मध्यवर्गीय हा आजही शेअर बाजार व म्युचल फंडात गुंतवणूक करण्यास अनुत्सुक असतो. दुसऱ्या बाजूला मात्र आजही लघु उद्योगांना भांडवल उभारणी करताना दमछाक होते.

पाचवी चूक - छोट्या उद्योगांकडे दुर्लक्ष. या एके काळच्या 'उद्योगजकीय देशा'त स्थानिक पातळीवरील उद्योजकता आज क्षीण झाली आहे. याचा परिणाम रोजगार, स्थानिक संशोधन, स्थानीय आर्थिक चलन - वलनावर बराच झाला आहे. जर्मनीने नेमका हाच धोका टाळल्याने संपूर्ण युरोपात आज जर्मन अर्थव्यवस्था दिमाखाने उभी आहे. भारतातील तब्बल ५०% रोजगार हा लघुउद्योगांमधून उपलब्ध होतो. शेतीसोबत रोजगाराचे हेच मोठे क्षेत्र आहे. मोठ्या कंपन्या (भारतीय व परदेशी) जर लघुउद्योगांच्या

क्षेत्रात प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्षरित्या शिरकाव करत असतील तर ते नजिकच्या भविष्यात धोकादायक ठरेल. भरीसभर म्हणून तांत्रिक व कायदेशीर पळवाटा वापरून मोठी उद्योजकीय कुटुंबे बँकांची देणी देत नसतील व अशा कर्जबुडव्या लोकांच्या कंपन्यांना वाचविण्याचा प्रयत्न जनतेच्या पैशातून कोणतंही सरकार करणार असेल तर अर्थव्यवस्थेच्या आजारात भर पडणारच.

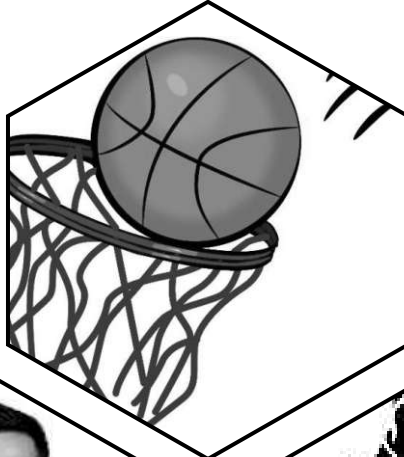
सहावी चूक - अमेरिकेने स्वतःच्या बलस्थानांकडे दुर्लक्ष केले ही सहावी गंभीर चूक. 'शेती कारखान्यातील उत्पादन सेवाक्षेत्र' असा टप्प्याटप्प्याने प्रवास करताना या तिन्ही क्षेत्रांचं समग्रपणे संतुलनही साधावं लागतं. सेवा क्षेत्रालाच प्रचंड महत्त्व दिल्याने अन्य दोन क्षेत्रात अमेरिकेची जागतिक स्तरावर पिछेहाट झाली आहे. जागतिक व्यापार परिषदेत अमेरिकेची हल्ली जी नाचककी सातत्याने होते तिचं कारण या असंतुलनात दडलेलं आहे. दुर्दैवाने आम्हीसुद्धा त्याच मार्गाने जाण्याचा वेडा प्रयत्न करतो आहोत असे वाटते. अमेरिकन व भारतीय शेतीची तुलना करता येणार नाही. आधुनिक तंत्रज्ञान व शेतकी संशोधनाचा वापर करूनही सर्वसाधारण अमेरिकी शेतकरी आज समाधानी नाही. या तुलनेत भारतीय शेताच्याचा विचार आम्ही कसा करतो ? स्पष्ट, वाजवी व दूरगामी संरचनात्मक उपायांची अंमलबजावणी केल्याशिवाय आमची शेती सुधारणार नाही आणि आमचा शेतकरी आर्थिकदृष्ट्या सबळही होणार नाही. 'कास्मेटिक उपायां' नी शेतीचं स्थायीस्वरूपी भलं होणार नाही.

अमेरिकेने केलेल्या चुका भारताने टाळावयास हव्यात. मुळात आमच्या अर्थव्यवस्थेची एकूण तब्येत गेली बरीच वर्षे बेतासबात राहिली आहे. 'ढोबळ राष्ट्रीय उत्पन्न' हा एकच मापदंड या तब्येतीची मोजणी करू शकत नाही. राजकीय विचारधारा कोणतीही असो, अर्थकारणाचा केंद्रबिंदू हा सामान्य माणूसच असला पाहिजे. अमेरिका नेमकं हेच विसरली त्यामुळे अमेरिकेने केलेल्या चुका भारताने टाळावयास हव्यात.

शा.शिक्षण विभाग

Message
2019-20

Message
2019-20

PHYSICAL EDUCATION & SPORTS ANNUAL REPORT (SENIOR) 2019 - 20

In the academic year 2019 - 20 our college participated in Basket Ball , Foot Ball , Hockey & Cricket team events and in individual events like Best Physique / Weight Lifting , Athletics & Boxing organized by P A H Solapur University Zonal Sports Council.

BEST PHYSIQUE :-

Mr. Suhail Qazi **Stood First** in 81 - 85 kg. weight category & Mr. Shahzeb Shaikh **Stood First** in 55 - 60 kg. weight category at Solapur University Best Physique Inter Collegiate Zonal Championship. Mr. Suhail Qazi selected in P A H Solapur University (Men) Best Physique Team for **All India Inter University Championship** held at Chandigarh in Dec.2019.

HOCKEY :-

In the event of Hockey Our team Secured Third Place in University Zonal Championship. Six Members of our College Team were selected for University combined coaching camp , Four of them Mr. Mohseen Mulla , Mubarak Nadaf , Rasool Shaikh & Soyab Chikode were selected for **All India West Zone Inter University Championship** held at Gwalior in Oct.2019.

FOOTBALL :-

In the event of Foot Ball Our team Secured Third Place in University Zonal Championship. Six Members of our College Team were selected for University combined coaching camp , Four of them Mr. Yahiya Killedar , Sadique Ali Nadaf , Abrar Jamadar & Ibrahim Shaikh were selected for **All India West Zone Inter University Championship** held at Bhopal in Dec.2019.

BASKETBALL :-

In the event of Basket Ball Our team was Semifinalist in University Zonal Championship. Two Members of our College team were selected for University combined coaching camp , One them Mr. Achegaon Farhan were selected for **All India West Zone Inter University Championship** held at Nanded in Dec.2019 & also selected for **Maharashtra Krida Mahotasav** held at our P A H Solapur University , Solapur in Dec.2019.

BOXING :-

Mr. Suhail Qazi **Stood Second** in Light Heavy Weight 81 kg. Weight Category at Solapur University Boxing Inter Collegiate Zonal Championship. Mr. Suhail Qazi selected for P A H Solapur University Boxing combined coaching camp for **All India Inter University Championship**.

Message
2019-20

PHYSICAL EDUCATION & SPORTS (SENIOR) 2019 – 20

S.N.	Name of Player	Class	Roll No.
1	Mr. QAZI SUHAIL AHMED NABI SAB	M.A.II	16001
	Represented P A H Solapur University Best Physique Team in All India Inter University Championship held at Chandigarh in Dec.2019.Stood 1 st in Best Physique and Stood Second in Boxing at Solapur University Inter Collegiate Zonal Tournament.		
2	Mr. KILLEDAR YAHYA MOINODDIN	B.COM. III	14046
	Represented P A H Solapur University Foot Ball Team in All India West Zone Inter University Championship held at Bhopal in Dec.2019 & Member of Foot Ball & Hockey Inter Collegiate Tournament Team.		
3	Mr. SHAIKH SHAHZEB ZAKIR HUSAIN	B.COM. III	14008
	Stood First in P A H Solapur University Inter Collegiate Best Physique Zonal Tournament held at Akulj in Aug.2019.		
4	Mr. MULLA MOHSEEN USMAN	B.A. II	8113
	Represented P A H Solapur University Hockey Team in All India West Zone Inter University Championship held at Gwalior in Oct.2019 & Member of Hockey & Foot Ball Inter Collegiate Tournament Team.		
5	Mr. ACHEGAON FARHAN IMAMSAB	B.A.I	7529
	Represented P A H Solapur University Basket Ball Team in All India West Zone Inter University Championship held at Nanded in Dec.2019 & also Selected for Maharashtra Krida Mahotsav held at P A H Solapur University in Dec.2019. Member of Basket Ball Inter Collegiate Team.		
6	Mr. NADAF MUBARAK HUSAIN	B.A.I	7585
	Represented P A H Solapur University Hockey Team in All India West Zone Inter University Championship held at Gwalior in Oct.2019 & Member of Hockey & Foot Ball Inter Collegiate Tournament Team.		
7	Mr. JAMADAR ABRAR TANVEER	B.A.I	7514
	Represented P A H Solapur University Foot Ball Team in All India West Zone Inter University Championship held at Bhopal in Dec.2019 & Member of Foot Ball & Hockey Inter Collegiate Tournament Team.		
8	Mr. NADAF SADIQUE ALI AKIL AHMED	B.A.I	7513
	Represented P A H Solapur University Foot Ball Team in All India West Zone Inter University Championship held at Bhopal in Dec.2019 & Member of Foot Ball & Hockey Inter Collegiate Tournament Team.		

S.N.	Name of Player	Class	Roll No.
9	Mr. SHAIKH MD RASOOL RABBANI	B.A.I	7020
	Represented P A H Solapur University Hockey Team in All India West Zone Inter University Championship held at Gwalior in Oct.2019 & also Selected in Solapur District Under 19 Team for State Hockey Championship held at Balewadi , Pune in Nov.2019. Member of Hockey & Foot Ball Inter Collegiate Tournament Team.		
10	Mr. CHIKODE SOYAB GANI	B.A.I	7582
	Represented P A H Solapur University Hockey Team in All India West Zone Inter University Championship held at Gwalior in Oct.2019 & Member of Hockey Inter Collegiate Tournament Team.		
11	Mr. SHAIKH IBRAHIM ILIYAS	B.A.I	7527
	Represented P A H Solapur University Foot Ball Team in All India West Zone Inter University Championship held at Bhopal in Dec.2019. Member of Foot Ball Inter Collegiate Tournament Team.		
12	Mr. SHAIKH AMJAD ALI FAROOQUE	B.A.I	7076
	Selected for P A H Solapur University Hockey Combined Coaching Camp for West Zone Inter University Championship in Oct.2019. Member of Hockey & Foot Ball Inter Collegiate Tournament Team.		
13	Mr. SAYYED USAID SHAKEEL AH.	B.A.I	7054
	Selected for P A H Solapur University Foot Ball Combined Coaching Camp for West Zone Inter University Championship in Dec.2019. Member of Foot Ball Inter Collegiate Tournament Team.		
14	Mr. MAKANDAR MEHBOOB AB. RASHEED	B.A. I	7588
	Member of College Inter Collegiate Hockey & Foot Ball Team.		
15	Mr. SHAIKH AL SAMI MD. ISAK	B.Com. III	14028
	Member of College Inter Collegiate Hockey & Foot Ball Team.		
16	Mr. FAROOQUI MD MUSTEID SARFARAZ NAWAZ	B.Com. III	14043
	Stood Third in P A H Solapur University Inter Collegiate Best Physique Zonal Tournament.		
17	Mr. SHAIKH SAHIL MAJEED	B.A. I	7508
	Member of College Inter Collegiate Foot Ball Team.		
18	Mr. JAMKHANDI MOHSIN MEHMOOD	B.Com. I	12039
	Member of College Inter Collegiate Hockey & Foot Ball Team.		
19	Mr. NADAF SAHEBLAL MD. RAFIQUE	B.A. II	8115
	Member of College Inter Collegiate Hockey Team.		

S.N.	Name of Player	Class	Roll No.
20	Mr. TARKASH A SATTAR A GAFFAR	B.Com. I	12040
	Member of College Inter Collegiate Hockey & Foot Ball Team.		
21	Mr. SHAIKH ARFAT IQBAL	B.Com. I	12079
	Member of College Inter Collegiate Foot Ball Team.		
22	Mr. ANTWAR MD SHOAIB SADIQUE	B.A. I	7023
	Member of College Inter Collegiate Hockey Team.		
23	Mr. CHAUDHARY AMEER MAVIYA FEROZ	B.A. I	7052
	Member of College Inter Collegiate Foot Ball Team.		
24	Mr. PERAMPALLI JUNAID MOIN AHMED	B.Com. I	12004
	Member of College Inter Collegiate Hockey & Foot Ball Team.		
25	Mr. SHAIKH USAMA AB HAMEED	B.A. I	7048
	Member of College Inter Collegiate Foot Ball Team.		

SPORTSMAN OF THE YEAR

(SENIOR)

Mr. QAZI SUHAIL AHMED NABI SAB

Director of Physical Education & Sports

PHYSICAL EDUCATION & SPORTS ANNUAL REPORT (JUNIOR) 2019 – 20

In the academic year 2019 – 20 our college participated in Hockey , Foot Ball & Shooting Ball team events & in individual events like Weight Lifting , Swimming & Athletics Organized by School Games Federation of India, Maharashtra State Sports Board, Pune Division & District Sports Office Solapur.

FOOTBALL :-

Our College Foot Ball Team is Runner Up at Solapur District Under 19 Inter Collegiate Foot Ball Championship. Master RehanMulla was selected in Solapur District Under 19 Foot Ball team for **All India Invitational Foot Ball Championship** which was held at Kerala in Jan.2020 , he was Selected in Solapur District Senior team for Western India Foot Ball Association Maharashtra State Championship which was held at Kolhapur in Feb. 2020 & also Selected for **Under 19 Pune Division** selection trials held at Ahmed Nagar in Oct.2019.

WEIGHT LIFTING :-

Master Shaikh Sahil Sikandar **Secured Third Place** in Maharashtra State Power Lifting Championship held at Mumbai in Jan 2020. Stood First in Solapur District Under 19 Inter Collegiate Weight Lifting Championship. He was Participated in Under 19 **Pune Division Weight Lifting Tournament** which was held at Pune in Oct. 2019.

HOCKEY :-

Our College Hockey Team is Runner Up in Solapur District **Under 19** Inter Collegiate Hockey Championship. Master Aftab Patel was Selected in Solapur District Under 19 Hockey Team for **Maharashtra State Championship** which was held at Pune in Nov. 2019. Master Aftab Patel & Moiz Timmapure was selected for Under 19 Pune Division selection trials held at Solapur in Oct. 2019.

ANNUAL PRIZE DISTRIBUTION 2019-20 PHYSICAL EDUCATION & SPORTS (JUNIOR) 2019 – 20

S.N.	Name of Player	Class	Roll No.
1)	Master MULLA REHAN AYYUB SAB	XII	6104
	Selected in Solapur District Senior team for Western India Foot Ball Association Maharashtra State Championship which was held at Kolhapur in Feb. 2020, he was Selected in Under 19 Foot Ball team for All India Invitational Foot Ball Championship which was held at Kerala in Jan. 2020 & also Selected for Under 19 Pune Division Foot Ball selection trials held at Ahmad Nagar in Oct. 2019.		
2)	Master PATEL AFTAB ANWAR	XII	0754
	Selected in Solapur District Under 19 Team for State Hockey Championship held at Balewadi, Pune in Nov. 2019 & also Selected for Under 19 Pune Division Hockey selection trials held at Solapur in Oct. 2019. Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Hockey & Foot Ball Team.		
3)	Master SHAIKH SAHIL SIKANDAR	XI	3051
	Secured Third Place in Maharashtra State Power Lifting Championship held at Mumbai in Jan 2020. Stood First in Under 19 Solapur District Inter Collegiate Weight Lifting Tournament & Selected for Under 19 Pune Division Weight Lifting Championship held at Pune in Oct. 2019.		
4)	Master TIMMAPURE MOIZ BILAL	XII	6043
	Selected for Under 19 Pune Division Hockey selection trials held at Solapur in Oct. 2019. Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Hockey & Foot Ball Team.		

S.N.	Name of Player	Class	Roll No.
5)	Master SHAIKH MD KAIF ALTAF HUSAIN	XII	6070
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Hockey & Foot Ball Team.		
6)	Master SAYYED ARMAN MD SAEED	XI	1044
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Hockey & Foot Ball Team.		
7)	Master SHAIKH USAMA IQBAL	XI4	111
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Hockey & Foot Ball Team.		
8)	Master MADKI SUBHAN SAIFODDIN	XI	4059
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Hockey & Foot Ball Team.		
9)	Master SHAIKH FAZAL MEHMOOD SHAKEEL PARVEJ	XI	5702
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Hockey & Foot Ball Team.		
10)	Master BOJGAR RIZWAN RIYAZ AH	XII	6105
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Hockey & Foot Ball Team.		
11)	Master INAMDAR ABDULLAH MO GOUS	XI	5682
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Hockey & Foot Ball Team.		
12)	Master SHAIKH ADNAN AB SATTAR	XI	6002
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Foot Ball & Hockey Team.		
13)	Master TAMBOLI IBRAHIM SAMEER	XI	7522
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Hockey Team.		
14)	Master SHAIKH IMRAN AHMAD	XI	4082
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Hockey & Foot Ball Team.		

Message
2019-20

S.N.	Name of Player	Class	Roll No.
15)	Master PATEL MD SAHIR YASEEN	XI	5082
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Foot Ball Team.		
16)	Master MULLA ATIQ - UR AB KADAR	XI	1119
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Foot Ball Team.		
17)	Master SHAIKH NAUMAN SIRAJODDIN	XI	3004
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Foot Ball Team.		
18)	Master SHAIKH SUHAIL YUSUF	XI	6093
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Hockey & Foot Ball Team.		
19)	Master BAGWAN MAAZ MD YUSUF	XII	7652
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Hockey Team.		
20)	Master SHAIKH AB HAYYAN AB MATEEN	XI	5452
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Foot Ball Team.		
21)	Master FULARI ZUBAIR HAROON	XI	4006
	Member of College Under 19 Solapur District Inter Collegiate Runner Up Foot Ball Team.		

**SPORTSMAN OF THE YEAR
(JUNIOR)**

Master MULLA REHAN AYYUB SAB

PHYSICAL DIRECTOR

Message 2019-20

Mr. Suhail Qazi Member of PAH Solapur University Best Physique Team receiving 'Sportsman of the Year' Award (Senior) from J. Dir. Dr. Deshpandey, Prin. Dr. M.A. Dalal, Mr. L.A. Waddo & Dr. M.K. Shaikh.

Master Rehan Mulla Captain of Foot Ball U. 19 Team receiving 'Sportsman of the Year' Award (Junior) from J. Dir. Dr. Deshpandey, Prin. Dr. M.A. Dalal, Mr. L.A. Waddo & Dr. M.K. Shaikh.

Members of our College Various Teams those Represented P A H Solapur University for All India West Zone Inter University with J. Dir. Dr. Deshpandey, Prin. Dr. M.A. Dala, Dr. M.K. Shaikh & Mr. L.A. Waddo.

Prin. Dr. M.A. Dalal Wel Coming Maharashtra Krida Mahotsav Krida Jyot in our College with Dr. Shinde, Mr. Sachin Gaikwad, Dr. D.S. Narayankar, Mr. L.A. Waddo & Dr. M.K. Shaikh.

All Present Students and Staff of our College at Maharashtra Krida Mahotsav Krida Jyot Wel - Come Programme with Prin. Dr. M.A. Dalal, Dr. Shinde, Mr. Sachin Gaikwad, Dr. A.A. Gadwal, Dr. D.S. Narayankar, Dr. G.N. Shaikh, Dr. S.A. Rajguru, Mr. L.A. Waddo & Dr. M.K. Shaikh.

Solapur University Inter Collegiate Hockey Tournament Team with Prin. Dr. M.A. Dalal, Mr. L.A. Waddo & Dr. M.K. Shaikh.

Message 2019-20

Solapur University Inter Collegiate
Winner Best Physique Team with
Prin.Dr.M.A.Dalal , Mr.L.A.Waddo & Dr.M.K.Shaikh.

Vice Chancellor Dr.Mrunalini Fadanvis,
Sports Director Dr.S.K.Pawar and Dr.M.K.Shaikh (Team Manager)
at P A H University Foot Ball Team Declaration & Felicitation
for AIU West Zone Foot Ball Championship Bhopal.

Solapur University Inter Collegiate Foot Ball Tournament
Team with Prin.Dr.M.A.Dalal, Mr.L.A.Waddo
& Dr.M.K.Shaikh.

Solapur University Inter Collegiate Boxing
Runner Up Player with Prin.Dr.M.A.Dalal
& Dr.M.K.Shaikh

Our Foot Ball Team at P A H Solapur University Inter Collegiate Tournament with Mr.R.M.Soudagar (Sir),
Dr.K.P.Chougule & Dr.M.K.Shaikh.

Our College Foot Ball Team Players giving introduction to our Prin.Dr.M.A.Dalal with Mr.L.A.Waddo & Dr.M.K.Shaikh.

Members of our Junior College Various Teams with J.Dir. Dr.Deshpandey , Prin.Dr.M.A.Dalal , Dr.M.K.Shaikh & Mr.L.A.Waddo.

Solapur District U.19 Inter Collegiate Hockey Tournament Runner Up team with Prin.Dr.M.A.Dalal , Mr.L.A.Waddo & Dr.M.K.Shaikh.

Solapur District U.19 Inter Collegiate Foot Ball Tournament Runner Up team with Prin.Dr.M.A.Dalal , Mr.L.A.Waddo & Dr.M.K.Shaikh.

Our Junior College Hockey Team Players giving introduction to our Prin.Dr.M.A.Dalal with Mr.L.A.Waddo & Dr.M.K.Shaikh.

Message
2019-20

S.S.A.'s Arts & Comm. College, Solapur. Physical Education & Sports (senior) Members of our College Various Team's Represented Solapur University in All India West Zone & Maharashtra Krida Mahotsav Inter University 2019-20

Suhail Qazi
Best Physique

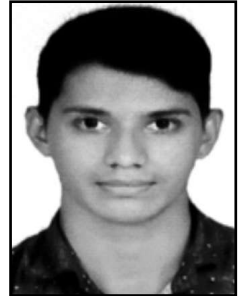
Farhan Achegaon
Basket Ball

Yahiya Killedar
Foot Ball

Mohsin Mulla
Hockey

Shahzeb Shaikh
Best Physique

Abrar Jamadar
Foot Ball

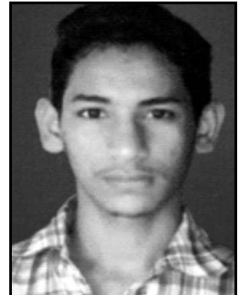
Mubarak Nadaf
Hockey

Soyab Chikode
Hockey

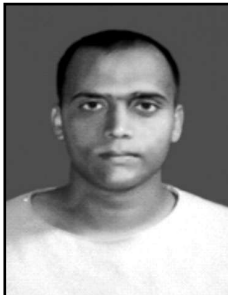
Sadique Ali Nadaf
Foot Ball

Md Rasool Shaikh
Hockey

Ibrahim Shaikh
Foot Ball

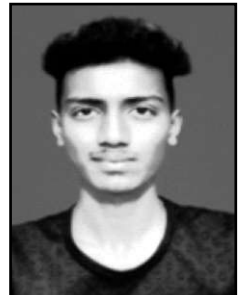
Mahboob Makandar
Hockey Coaching Camp

Md Fayyaz
Basket Ball
Coaching Camp

Amjad Ali Shaikh
Hockey Coaching Camp

Usaid Shaikh
Foot Ball
Coaching Camp

**S.S.A.'s Arts & Comm. College, Solapur. Physical Education & Sports (Junior)
Members of our College Various Team's Selected for Maharashtra State & Pune Division 2019-20**

Rehan Mulla
Foot Ball

Aftab Patel
Hockey

Moiz Timmapure
Hockey

Sahil Shaikh
Weight Lifting

Md Kaif Shaikh
Hockey

Osama Shaikh
Foot Ball

एन.एस.एस. विभाग

Message
2019-20

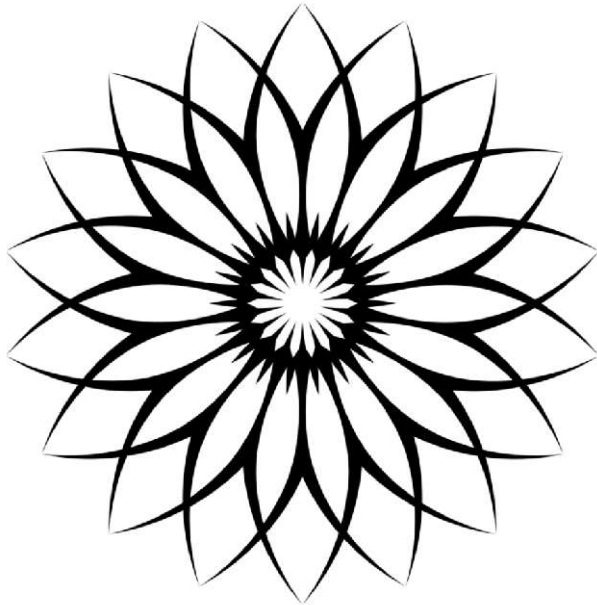
राष्ट्रीय सेवा योजना अहवाल २०१९-२०

आमच्या महाविद्यालयात एन.एस.एस. चे २०० मुलांचे युनिट आहे या युनिट मार्फत वर्षभर भरगच्च कार्यक्रम घेतले जातात यात योग दिवस, वृक्षारोपण, व्यसनमुक्ते शपथ, स्वच्छता, दिवस सर्जिकल स्ट्रॉइक, महात्मा गांधी जयंती, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर जयंती, सरदार वल्लभभाई पटेल जयंती, मौलाना अब्दुलकलाम जयंती, रक्तदान शिबीर यात ७०, सावित्रीबाई फुले जयंती मुलांनी रक्तदान केले एड्स जनजागृत दिन फातीमा बी जयंती, असे कार्यक्रम साजरे केले जातात

तसेच आला एन.एस.एस. युनिटची मुले वेगवेगळ्या रॅलीत सहभागी होताना लोकसंख्या रॅली, स्वच्छता रॅली, अवयवदान रॅली, अहिंसा दिन रॅली, एड्स दिन रॅली, मतान रॅली अश्या रॅली मुलांचा सहभाग असतो.

१६ जाने ते २६ जाने २०२० मुक्कामी शिबीर :- यावर्षी या युनिटचे मुक्कामी शिबीर कासेगाव या ठिकाणी झाले यात विद्यार्थ्यांनी व गावकऱ्यांच्या वृक्षलागवड, वृक्षसंवर्धन आरोग्य तपासणी, जलव्यवस्थापन, महिला सबलीकर, जलसंवर्धन, आपत्ती व्यवस्थापनावर वेगवेगळ्या मार्गदर्शकांनी मार्गदर्शन केले. यात ७० विद्यार्थी सहभागी झाले.

तसेच या युनिट मार्फत वेगवेगळ्या स्पर्धा घेतल्या जातात यात निबंध स्पर्धा, रांगोळी स्पर्धा, घोषवाक्य स्पर्धा, पोस्टर स्पर्धा, प्रथम तीन येणाऱ्या विद्यार्थ्यांस बक्षीस दिजे जात.

Message
2019-20

महाविद्यालयातील उपक्रमे

मु.पो.कासेगांव येथे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने आयोजित केलेल्या श्रमसंस्कार शिबीराचे उदघाटन करताना मा.सुरेखा काळे, प्राचार्य डॉ.एम.ए.दलाल ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ.ए.ए. गडवाल, डॉ.आय.जे. तांबोळी, कार्यक्रम अधिकारी डॉ.डी.एस. नारायणकर, डॉ.टी.वी. लडाफ व प्रतिष्ठित गामस्थ

विशेष श्रमसंस्कार शिबीरामध्ये श्रमदानासाठी जाणापूर्वी राष्ट्रीय सेवा योजनेचे गीत गाताना स्वयंसेवक

मु.पो.कासेगाव येथे आयोजित विशेष श्रमसंस्कार शिबीरामध्ये श्रमदान करताना राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक

मु.पो. कासेगाव येथे आयोजित विशेष श्रमसंस्कार शिबीरामध्ये स्वयंसेवकांना मार्गदर्शन करताना ज्येष्ठ प्रा.एल.ए.वड्डो व डॉ.ए.ए.गडवाल

रासेयो च्या विशेष श्रमसंस्कार शिबीर मध्ये सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे सादरीकरण करताना रा से यो चे स्वयंसेवक

मु.पो. कासेगाव येथे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष श्रमसंस्कार शिबीरा दरम्यान गावची स्वच्छता करताना राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक

Message
2019-20

महाविद्यालयातील उपक्रमे

मु.पो. कासेगाव येथे विशेष श्रमसंस्कार शिबीरामध्ये ग्रामस्थांसाठी संस्कृती कार्यक्रमाचे सादरीकरण करताना राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक

पी.ए.एच. सोलापूर विद्यापीठ राष्ट्रीय सेवा योजनेचे संचालक डॉ. गुणवंत सरवदे यांनी विशेष श्रमसंस्कार शिबीरास सदिच्छा भेट देऊन श्रमसंस्कार शिबीरातील आढावा घेतला कार्यक्रम अधिकारी डॉ.डी.एस.नारायणकर व डॉ. टी.बी. लडाफ

विशेष श्रमसंस्कार शिबिरा अंतर्गत मु.पो. कासेगाव येथे फॅमिली प्लॅनिंग असोसिएशन ऑफ इंडिया व सोशल महाविद्यालय राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग यांच्या वतीने आरोग्य शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते यावेळी ग्रामस्थांना मदत करताना राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक

मु.पो. कासेगाव येथे राष्ट्रीय सेवा योजनेचा विशेष श्रमसंस्कार शिबीरा दरम्यान विविध विषयावर जनजागृती करण्यासाठी रॅलीचे आयोजन करण्यात आले होते रॅलीमध्ये सहभागी राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक

मु.पो. कासेगाव येथे आयोजित केलेल्या राष्ट्रीय सेवा योजनेचा विशेष श्रमसंस्कार शिबीरा दरम्यान विविध विषयावर जनजागृती करण्यासाठी पथनाट्याचे सादरीकरण करताना राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक

विशेष श्रमसंस्कार शिबिराच्या समारोप प्रसंगी विद्यापीठाचे विभागीय समन्वयक प्रा.जवाहर मोरे महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ.ए.ए. गडवाल, डॉ.आय.जे. तांबोळी, कार्यक्रम अधिकारी डॉ.डी.एस. नारायणकर, डॉ.टी.बी. लडाफ व प्रतिष्ठित गामस्थ

Message
2019-20

महाविद्यालयातील उपक्रमे

प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सर यांच्या हस्ते वृक्षरोपण कार्यक्रम करण्यात आले यावेळी कार्यक्रम अधिकारी डॉ.डी.एस.नारायणकर, ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ.ए.ए. गढवाल, डॉ. न.भा.काकडे व उपस्थित प्राध्यापक वर्ग

लोकसंख्या दिना निमित्ताने आयोजित केलेल्या जनजागृती रॅलीत सहभागी स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी डॉ.डी.एस.नारायणकर,

सर्जिकल स्ट्राइक दिनानिमित्त उरी चित्रपट पाहण्यासाठी उपस्थित रा.से.यो.स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी डॉ.डी.एस.नारायणकर

राष्ट्रीय सेवा योजनेचे ज्येष्ठ विचारवंत डॉ. श्रीकांत येळेगांवकर यांच्या हस्ते करण्यात आले यावेळी प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सर यावेळी कार्यक्रम अधिकारी डॉ.डी.एस.नारायणकर, डॉ.टी.बी. लडाफ ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ.ए.ए. गढवाल, डॉ. न.भा.काकडे डॉ.एस.ए. राजगुरु प्रा. आर.वाय. मिर्झा उपस्थित होते

स्वच्छ अभियान अंमर्गत जनजागृती करण्यासाठी महाविद्यालयाच्या वतीने स्वच्छता रॅली व आयोजन करण्यात आले होते यावेळी प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सर कार्यक्रम अधिकारी डॉ.डी.एस.नारायणकर, डॉ.टी.बी. लडाफ, ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ.ए.ए. गढवाल, डॉ. न.भा.काकडे, डॉ. एस.ए. राजगुरु, प्रा.आर.वाय. मिर्झा उपस्थित होते

राष्ट्रीय सेवा योजना प्रसिद्धी सप्ताह निमित्ताने आयोजित वक्तृत्व स्पर्धेत सहभागी स्वयंसेवक गौस मुजावर व्यासपीठावर उपस्थित डॉ. न.भा.काकडे कार्यक्रम अधिकारी डॉ.डी.एस.नारायणकर व परिक्षक डॉ.वाय.एस. पठाण

Message
2019-20

महाविद्यालयातील उपक्रमे

स्वच्छता अभियान अंतर्गत महाविद्यालयाची स्वच्छता करत असताना राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक

राष्ट्रपिता महात्मा गांधी व माजी पंतप्रधान लालबहादूर शास्त्री यांच्या जयंतीनिमित्त प्रतिमेचे पूजन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सर यांच्या हस्ते करण्यात आले यावेळी उपस्थित डॉ.डी.एस.नारायणकर, डॉ.टी.बी.लडाफ, ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ.ए.ए. गडवाल, प्रा. एल.एल. वड्डो, डॉ.आय.जे. तांबोळी व इतर

भारतरत्न डॉ.ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांची जयंती बद्दल प्रेरणा दिन म्हणून साजरी करण्यात आली प्रतिमेचे पूजन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सर यांच्या हस्ते करण्यात आले यावेळी कार्यक्रम अधिकारी डॉ.डी.एस.नारायणकर, डॉ.टी.बी.लडाफ, ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ.ए.ए. गडवाल, प्रा. एल. ए. वड्डो व उपस्थित प्राध्यापक वर्ग

जागतिक एडस दिनानिमित्त विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना जिल्हा एडस नियंत्रण अधिकारी डॉ. दिनेश राठोड यावेळी व्यासपीठावर उपस्थित महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल एफडीआय चे शाखा व्यवस्थापक सुगतर्त्त गायकवाड, डॉ.डी.एस.नारायणकर, डॉ.टी.बी.नडाफ, ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ.ए.ए.गडवाल, डॉ.न.भा. काकडे

जागतिक एडस दिनानिमित्त विद्यार्थ्यांची आरोग्य तपासणी करत असताना जिल्हा एडस नियंत्रण कक्षाचे कर्मचारी व राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक

क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या जयंतीनिमित्त प्रतिमेचे पूजन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सर यांच्या हस्ते करण्यात आले या वेळी कार्यक्रम अधिकारी डॉ.डी.एस.नारायणकर, डॉ.टी.बी.नडाफ, ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ.ए.ए. गडवाल, डॉ. न.भा. काकडे, प्रा. आर. वाय. मिर्झा उपस्थित होते.

एन.सी.सी. विभाग

Message
2019-20

राष्ट्रीय छात्र सेना अहवाल २०१९-२०

महाविद्यालयात राष्ट्रीय छात्र सेना (NCC) विभाग अतिशय कार्यक्षम आहे. या विभागात एकूण ५४ विद्यार्थी असून त्यामध्ये ३७ मुले आणि १७ मुलींचा समावेश आहेत.

१) ३८ Mah Bn NCC Solapur तर्फे शासकीय ग्रांड्स कुमठा नाका, सोलापूर येथे आयोजित केलेल्या CATC-703 Camp दि. १७ जाने ते २६ जाने २०१९ पर्यंत '५' एनसीसी कॅडेट्सनी सहभाग नोंदविला. या कॅम्पमध्ये विविध स्पर्धेमध्ये विद्यार्थीने भाग घेतला होता.

२) ९ Mah Bn NCC, Solapur तर्फे आयोजित केलेल्या CATC-705 Camp दि. २७ जून ते ०६ जुलै २०१९ पर्यंत १४ SW Girls NCC Cadeta आणि '५' SD Boys Cadest नी सहभाग नोंदविले.

या कॅम्पमध्ये SW Firing Competition मध्ये २५० Girls Cadest मध्ये आपल्या महाविद्यालयाची एनसीसी Girls Cadest SUO "आफरी पठान" यांनी Firing मध्ये प्रथम क्रमांक प्राप्त करून Gold Medal पटकाविले. तसेच SW Div II Competition मध्ये सुध्दा Cadet "सना कोरबु" यांनी द्वितीय (IIInd) क्रमांक करून Silver Medal प्राप्त केली.

३) Army Attachmnet Camp दि. ०८ जुलै ते १९ जुलै २०१९ पुणे येथे आयोजित करण्यात आल्या होता. याकॅम्पमध्ये एकूण '५' एनसीसी Cadets सहभाग नोंदविला.

४) National Intergration Camp NIC EBSB-I Mumbai येथे दि. ०१ नोव्हेंबर ते १२ नोव्हेंबर २०१९ पर्यंत आयोजित Camp मध्ये आपल्या महाविद्यालयाच्या एनसीसी Cadets "Sahil karim Satkhed" यांनी भाग नोंदविला.

५) ९ Mah Bn NCC Solapur तर्फे दि. ३० नोव्हेंबर ते ०९ डिसेंबर २०१९ पुणे Group Headawater येथे

आयोजित CATC-719 मध्ये '३' Cadets नी सहभाग नोंदविले.

६) ९ Mah Bn NCC Soapur तर्फे दि. १० डिसेंबर ते १९ डिसेंबर २०१९ पर्यंत CATC-720 Camp पुणे Group Headqurte येथे आयोजित करण्यात आल्या होता. या कॅम्पमध्ये एकूण '15 Boys NCC Cadets & '5' Girls NCC Cadets नी सहभाग नोंदविले. तसेच या कॅम्पमध्ये मुलींनी (टगफॉर) मध्ये Ist Winner ची Tropy पटकाविली आणि 'Single Dance' मध्ये Cadets "Sadat Shaikh आणि Cadet Maher Shaikh" यांनी Gold Medal प्राप्त केले. याकॅम्प मध्ये महाविद्यालयाच्या Boys Cadets मध्ये Cadet "Patil Ashil" यांनी "Debitcompetiton" मध्ये "Gold Medal" प्राप्त केले.

"Social Activites"

१) यावर्षी महाविद्यालयात अतहर Blood Bank तर्फे Blood Donation Camp मध्ये एकूण '25' NCC Cadets नी Blood Donation करून रक्तदान करण्याची सामाजिक व नैतिक जबाबदारी पार पाडली.

२) "Swachh Pakwada या अंतर्गत स्वच्छ भारत अभियान "

कॉलेज आणि कौजेलच्या बाहेरच्या परिसर सुध्दा स्वच्छ करण्यात आले या मध्ये '५०' मुले आणि मुली एनसीसी Cadets नी सहभाग घेतले होते. Hand Wash, Tree Plonation, Anly Brugs Rally, Aids Rally, Voler awarness Rally विविध Social awarness साठी NCC Cadets प्रत्येक वेळी सहभागी असतात.

कॅप्टन प्रा. डॉ. गौस शेख
एनसीसी ऑफीसर

Message
2019-20

एनसीसी विभागातर्फे प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल यांच्या सत्कार कर्नल पी.के.रावत यांच्या हस्ते करण्यात आला

९ महाराष्ट्र बटालियन एनसीसी सोलापूर विभागातर्फे योगदिन साजरा करण्यात आला उपस्थित कॅप्टन डॉ.गौस शेख व इतर

शासकीय क्रिडांगण सोलापूर येथे सी.ए.टी.सी. कॅम्प मधील सहभागी एनसीसी मुले कॅडेट्स व कॅप्टन डॉ.गौस शेख व इतर

शासकीय क्रिडांगण सोलापूर येथे सी.ए.टी.सी. कॅम्प मधील सहभागी एनसीसी मुली कॅडेट्स व कॅप्टन डॉ.गौस शेख व इतर

एनसीसी विभागातर्फे रक्तदान करतांना कॅप्टन डॉ.गौस शेख व प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल, नारायणकर सर व इतर

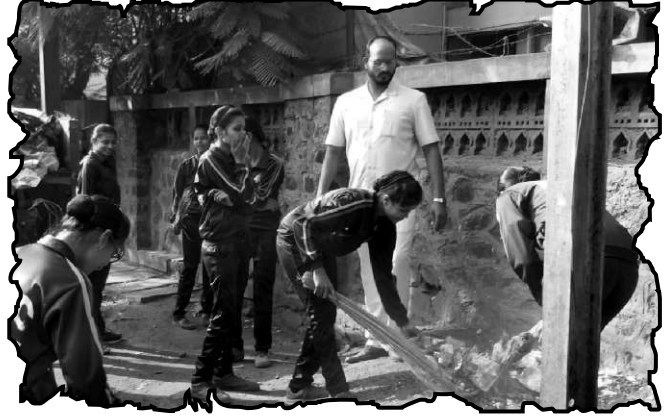
एनसीसी विभागातर्फे रक्तदान करतांना एनसीसी कॅडेट्स

Message
2019-20

एनसीसी विभागातर्फे स्वच्छता अभियान राबविताना सहभागी कॅप्टन डॉ.गौस शेख व एनसीसी मुले कॅडेट्स

एनसीसी विभागातर्फे स्वच्छता अभियान राबविताना सहभागी एनसीसी मुली कॅडेट्स व कॅप्टन डॉ.गौस शेख

एनसीसी विभागातर्फे प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सर यांना सन्मानचिन्ह देऊन गौरव करतांना कर्नल पी.के.रावत व कॅप्टन डॉ.गौस शेख व इतर मान्यवर

प्रजासत्ताक दिन ९ महाराष्ट्र बटालियन सोशल कॉलेज एनसीसी युनिट कॅडेट्स ला मार्गदर्शन करतांना प्रा. डॉ. जैनोद्दीन मुल्ला उपस्थित कॅप्टन डॉ.गौस शेख

एनसीसी विभागातर्फे हँडवॉश राबविताना कॅप्टन डॉ.गौस शेख व सर्व एनसीसी कॅडेट्स

एनसीसी विभागातर्फे रॅलीत सहभागी कॅप्टन डॉ.गौस शेख व सर्व एनसीसी कॅडेट्स

मा. प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सर सेवापूर्ती गौरव समारंभ

वाणिज्य विभागाच्या वतीने मा.प्राचार्य डॉ.एम.ए. दलाल सर यांच्या सत्कार करताना सोशल महाविद्यालयाचे माजी पर्यवेक्षक डॉ. अ.हमीद दारुवाला, जेष्ठ प्राध्यापक डॉ.ए.ए. गदवाल, डॉ.जे.के. मुल्ला व पर्यवेक्षक प्रा.एल.ए. वड्डो इत्यादींच्या उपस्थित पार पाडले.

सीलापूर सीशल असोसिएशन्स् आर्टस् अँड कॉमर्स कॉलेज, सीलापूर

प्राचार्य डॉ. एम. ए. दलाल व सर्व स्टाफ